

Nowe horyzonty dziedzictwa cyfrowego: 20 lat Śląskiej Biblioteki Cyfrowej

Nowe horyzonty dziedzictwa cyfrowego

20 LAT ŚLĄSKIEJ BIBLIOTEKI CYFROWEJ

praca zbiorowa pod redakcją

Remigiusza Lisa

i Marka Szulca

———— PARTNERZY STRATEGICZNI ————

———— PARTNER MERYTORYCZNY ————

———— PARTNERZY TECHNOLOGICZNI ————

Katowice 2026

Teksty dostarczyli Uczestnicy Śląskiej Biblioteki Cyfrowej

Redakcja:

Remigiusz Lis

Marek Szulc

Korekta:

Arleta Opala

Marek Szulc

Projekt okładki:

Paweł Wojciechowski

Autorką logotypu ŚBC jest Aleksandra E. Adamczyk z Biblioteki Uniwersytetu Śląskiego

Infografiki zostały przygotowane przy pomocy AI (ChatGPT)

Redakcja techniczna, skład i łamanie:

Marek Szulc

© Biblioteka Śląska w Katowicach, 2026

ISBN 978-83-68453-45-4

Wydawca:

Biblioteka Śląska w Katowicach

Plac Rady Europy 1

40-021 Katowice

7	KRÓTKA HISTORIA ŚLĄSKIEJ BIBLIOTEKI CYFROWEJ	Kliknij i przejdź do rozdziału
15	UCZESTNICY ŚLĄSKIEJ BIBLIOTEKI CYFROWEJ	
63	SPOŁECZNA PRACOWNIA DIGITALIZACJI ŚBC	
67	PROJEKTY UCZESTNIKÓW	
85	STATYSTYKI	
91	KU PRZYSZŁOŚCI... 20 LAT PÓŹNIEJ	
97	KONFERENCJA 2026 „OD SKANERA DO SIECI NEURONOWYCH”	
111	BIBLIOGRAFIA	

ŚBC: 20 lat i milion możliwości

Śląska Biblioteka Cyfrowa powstała w 2006 r. z potrzeby udostępniania bogatych, lecz rozproszonych zbiorów regionu i zapewnienia im nowych form prezentacji. Istotą przedsięwzięcia było takie połączenie zasobów i kompetencji wielu instytucji, które pozwalałoby skuteczniej chronić i propagować regionalne dziedzictwo. Dwadzieścia lat później, gdy ŚBC przekroczyła milion publikacji cyfrowych, możemy retrospektywnie ocenić, jak wiele możliwości stworzył taki model współpracy.

Biblioteka Śląska i Biblioteka Uniwersytetu Śląskiego, inicjując projekt, postawiły na partnerstwo i otwartość. Wspólna platforma umożliwiła nie tylko udostępnianie zbiorów poszczególnych instytucji, lecz także łączenie różnych kolekcji i inicjatyw. Ważne stało się upowszechnianie wiedzy o bibliotece i jej możliwościach. Ponad 120 prezentacji Zespołu Koordynacyjnego na krajowych i zagranicznych konferencjach oraz działania popularyzujące jej dorobek zwiększyły rozpoznawalność biblioteki ŚBC. Pomagały także docierać do kolejnych instytucji oraz osób prywatnych zainteresowanych włączeniem się do współpracy.

Z czasem w zasobach biblioteki pojawiły się również materiały gromadzone we współpracy z organizacjami społecznymi, lokalnymi środowiskami i osobami prywatnymi. Obok pokaznych kolekcji dużych instytucji prezentowane są unikatowe zbiory dokumentujące historię miejscowości, społeczności i rodzin, które bez zaangażowania tych środowisk byłyby niedostępne szerszemu gronu odbiorców. Obecnie ŚBC współtworzą 74 instytucje, które dzięki lokalnej współpracy prezentują dodatkowo obiekty ze zbiorów 339 instytucji zewnętrznych i ponad 118 kolekcji prywatnych.

Ważną rolę w rozwoju współpracy odegrała Społeczna Pracownia Digitalizacji (SPD). Zapewniała sprzęt, wiedzę i praktyczny instruktaż, pomagając także mniejszym instytucjom podejmować własne inicjatywy digitalizacyjne. Istotnym elementem jej działalności był wolontariat, szczególnie zaangażowanie seniorów, którzy poświęcają swój czas na digitalizację i udostępnianie regionalnego dziedzictwa w sieci. SPD stała się zatem

ZESPÓŁ KOORDYNACYJNY ŚBC OD ROKU 2025, NA DOLE OD LEWEJ: ARLETA OPALA (BŚ), ALEKSANDRA SZUDEJA (BŚ), DR ANETA DRABEK (CINiBA), DR AGATA DUDA-KOZA (BŚ), U GÓRY OD LEWEJ: ŁUKASZ ŻYWULSKI (MBP W PIEKARACH ŚLĄSKICH), DR REMIGIUSZ LIS (BŚ), MIROSLAW SKIBSKI (BRACTWO GWARKÓW), FOT. MICHAŁ KUSIAK

miejszem zdobywania umiejętności i budowania społecznego zaangażowania wokół zbiorów. Pokazała także, że profesjonalny rozwój biblioteki cyfrowej można łączyć z oddolną aktywnością ludzi i lokalnych środowisk.

Impulsem rozwojowym były dla ŚBC projekty realizowane przez jej Uczestników. Pozwoliły one utworzyć stanowiska i pracownie digitalizacji, rozwijać umiejętności i poszerzać zakres współpracy. Jednym z najważniejszych, a zarazem największym z ostatnich przedsięwzięć stał się realizowany przez cztery instytucje projekt „Śląskie Digitalium”, który znacząco rozbudował infrastrukturę i poszerzył możliwości digitalizacji różnorodnych obiektów – od zbiorów bibliotecznych i archiwalnych po materiały audiowizualne i obiekty trójwymiarowe. Drugim wątkiem projektu była integracja rozproszonych zasobów. Służy jej Ariadna – regionalny agregator ułatwiający wyszukiwanie zbiorów pochodzących z różnych instytucji i serwisów. Regionalna cyfryzacja ŚBC zyskała także nowy wymiar poprzez uruchomienie specjalistycznego pojazdu – Mobilnego Centrum Digitalizacji, którego wyposażenie umożliwia rejestrację praktycznie każdego przejawu dziedzictwa materialnego i niematerialnego.

Milion publikacji cyfrowych to symboliczny kamień milowy. Za tą liczbą kryją się dokumenty, obrazy i świadectwa, które dzięki digitalizacji są dostępne na całym świecie. Korzystają z nich badacze, studenci, nauczyciele, regionaliści, genealogowie i wszyscy zainteresowani historią regionu. Zasoby ŚBC pomagają prowadzić badania, przygotowywać zajęcia edukacyjne oraz odtwarzać dzieje rodzin i miejscowości. Użytkownicy mogą odkrywać materiały praktycznie niedostępne poza instytucjami przechowującymi oryginały. Wartość zasobów ŚBC to nie tylko liczebność dokumentów, lecz także różnorodność ich kolekcji. Współpraca instytucji umożliwia scalanie zbiorów fizycznie przechowywanych w różnych lokalizacjach. Z czasem sama ŚBC stała się przedmiotem prac dyplomowych i opracowań naukowych, a jej zasoby znajdują stałe zastosowanie w badaniach i działalności edukacyjnej.

Wraz ze wzrostem zasobu ŚBC rośnie znaczenie jakości opisów obiektów, dostępności cyfrowej i pełnotekstowego wyszukiwania. Nowe perspektywy otwierają technologie sztucznej inteligencji, które mogą wspomagać rozpoznawanie i analizę treści oraz semantyczne wyszukiwanie materiałów. Ich wykorzystywanie jednak wymaga dbałości o wiarygodność wyników oraz możliwość weryfikacji źródłowej informacji. W tym kontekście niezbędne także staje się rozpoczęcie prac nad przystosowaniem zasobów i architektury ŚBC do zapytań ze strony agentów AI, którym użytkownicy będą zlecać poszukiwanie materiałów. Uważamy, że technologie powinny wspierać dostępność autentycznych treści zbiorów, a nie zastępować źródła i wiedzę potrzebną do ich interpretacji.

Przyszłość ŚBC to dalsze poszerzanie zasobu cyfrowego, integracja różnorodnych danych, rozbudowa infrastruktury oraz poszukiwanie i projektowanie nowych usług dostępowych. Stosunkowo nowym działaniem jest Czytelnia Cyfrowa ŚBC, która umożliwia kontrolowany, zdalny dostęp do zbiorów objętych prawem autorskim na terenie instytucji-Uczestników. Chodzi o to, by dziedzictwo regionu pozostawało dostępne i użyteczne dla jak najszerzej publiczności, a sposób jego prezentacji respektował zmieniające się informacyjne potrzeby i zachowania użytkowników.

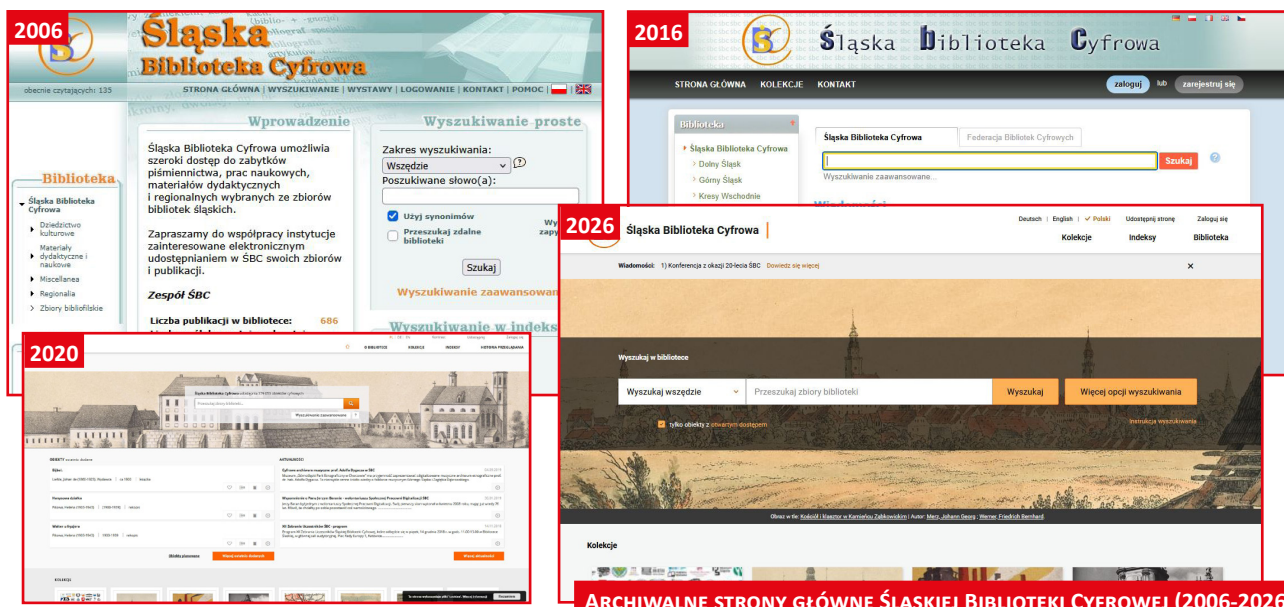
Dwadzieścia lat doświadczeń pokazuje, że siłą Śląskiej Biblioteki Cyfrowej jest zdolność łączenia instytucji, kolekcji i ludzi wokół wspólnego celu. Jej rozwój polegał przede wszystkim na stworzeniu warunków współdziałania, łączącego potencjał zasobów, pomysłów i doświadczenia. Osiągnięcie miliona publikacji to rezultat tej współpracy, ale także impuls do dalszego działania. Nowe możliwości będą miały znaczenie tylko wtedy, gdy pomogą lepiej odkrywać, chronić i udostępniać dziedzictwo regionu.

Rozdział 1

Krótką historia Śląskiej Biblioteki Cyfrowej

20 lat Śląskiej Biblioteki Cyfrowej (2006–2026)

Śląska Biblioteka Cyfrowa (ŚBC) powstała w 2006 r. na mocy porozumienia Biblioteki Śląskiej oraz Uniwersytetu Śląskiego. Połączenie bogatych zbiorów regionalnych Biblioteki Śląskiej oraz akademickiego doświadczenia Uniwersytetu Śląskiego w kooperacji międzyinstytucjonalnej pozwoliło na stworzenie zdecentralizowanego, otwartego modelu organizacyjnego. Formuła ta dała regionalnym instytucjom kultury, edukacji i nauki pełną autonomię w wyborze materiałów, tempie digitalizacji oraz zawieraniu umów licencyjnych. W ciągu pierwszych 10 lat działalności model ten zainspirował liczne ośrodki w kraju, a zasób ŚBC do roku 2016 zasilili dokumenty pochodzące z 230 instytucji i kolekcji prywatnych (w roku 2026 to zbiory 339 instytucji i 118 kolekcji prywatnych).

ARCHIWALNE STRONY GŁÓWNE ŚLĄSKIEJ BIBLIOTEKI CYFROWEJ (2006-2026)

Wybrane fakty i projekty Uczestników ŚBC

Podpisanie [Porozumienia o utworzeniu Śląskiej Biblioteki Cyfrowej](#) (Biblioteka Śląska i Uniwersytet Śląski)

Cyfrowy Beskidzki Świat – digitalizacja najcenniejszych zbiorów i regionalistów (Książnica Beskidzka)

Powstanie [Śląskiej Internetowej Biblioteki Zbiorów Zabytkowych](#) (Biblioteka Śląska)

[Digitalizacja kronik szkół katowickich](#) (Związek Górnośląski)

2006

2008

2009

Powstanie Społecznej Pracowni Digitalizacji (Biblioteka Śląska)

Dostosowanie Zasobu Śląskiej Biblioteki Cyfrowej do Rozszerzonego Dostępu Internetowego – RID (Uniwersytet Śląski)

Ważnymi filarami ŚBC stała się promocja inicjatywy i edukacja jej Uczestników. W latach 2006–2016 Zespół Koordynacyjny przedstawił ponad 70 prezentacji w 30 miastach w Polsce i za granicą (do października 2026 r. ta liczba wzrosła do ponad 120), jednocześnie tematyka digitalizacji zagościła w programach akademickich UŚ (ochrona zbiorów). Do 2016 r. struktura ŚBC rozrosła się do 62 instytucji współtworzących (w tym bibliotek publicznych, akademickich, muzeów, teatrów, archiwów oraz związku wyznaniowego).

Istotnym elementem wsparcia dla partnerów stała się powołana w Bibliotece Śląskiej na przełomie lat 2007/2008 [Społeczna Pracownia Digitalizacji \(SPD\)](#). Dzięki finansowaniu zewnętrznemu (m.in. programy MKiDN) SPD przekształciła się w regionalne centrum wsparcia i kompetencji, które poprzez udostępnianie sprzętu (w tym skanerów mobilnych) i zaangażowanie wolontariuszy znacząco obniżyło „próg wejścia” dla mniejszych podmiotów. W pierwszym dziesięcioleciu uczestnicy ŚBC zrealizowali 13 zewnętrznie finansowanych projektów o łącznej wartości 12,5 mln zł, w tym unikalne inicjatywy digitalizacji dorobku urzędów statystycznych oraz zachowania niszowej prasy lokalnej.

Lata 2017–2026 przyniosły ŚBC skokową modernizację technologiczną, zakończenie przełomowych projektów infrastrukturalnych oraz realizację koncepcji regionalnego integratora danych w postaci serwisu [Ariadna](#).

Punktem zwrotnym tego okresu była realizacja i pomyślne rozliczenie wielkiego projektu „Śląskie Digitarium” o wartości 37 mln zł, którego rzeczowy finał nastąpił we wrześniu 2023 r. Był on realizowany przez Bibliotekę Śląską jako lidera oraz partnerów: Operę Śląską, Instytucję Filmową „Silesia Film” oraz Regionalny Instytut Kultury im. Wojciecha Korfańtego).

OBIEKTY 3D DIGITALIZOWANE W RAMACH PROJEKTU „ŚLĄSKIE DIGITARUM”,
FOT. MICHAŁ KUSIAK

Digitalizacja zbiorów
urzędów statystycznych
(Biblioteka Śląska)

Regionalna prasa lokalna (Bractwo Gwarków,
Związek Górnoląski, Miejska i Gminna Biblioteka
Publiczna w Głubczycach)

2010

Rozwój sieci informatycznej
oraz pracowni multimedialnej
i digitalizacji biblioteki
(Uniwersytet Opolski)

2012

2013

Digitalizacja zbiorów
Książnicy Cieszyńskiej,
etap 1

Koncepcja projektowa:
Regionalny klaster informacyjny
(Biblioteka Śląska)

Uzyskane wskaźniki produktu i rezultatu samej Biblioteki Śląskiej zakładały:

- zdigitalizowanie 77 456 dokumentów sektora publicznego o łącznej pojemności 30,63 TB,
- udostępnienie online 82 072 dokumentów publicznych (rozmiar udostępniony: 0,65 TB),
- osiągnięcie imponującej liczby 690 893 pobrań udostępnionych dokumentów (stan: wrzesień 2024 r.).

Równolegle rozwinięto nowoczesne zaplecze techniczne i poszerzono możliwości tworzenia zasobów cyfrowych:

- dzięki rozbudowie główna pracownia digitalizacji Biblioteki Śląskiej osiągnęła stabilne tempo produkcji na poziomie ok. 1,7 mln skanów rocznie. Proces ten oparto na nowej, ustrukturyzowanej ścieżce digitalizacyjnej zorientowanej na standard OAIS (Open Archival Information System). Partnerzy zyskali możliwość bezpiecznego przechowywania masterów i plików produkcyjnych;

- uruchomiono zaawansowane studio fotografii 360° oraz mobilne studio AV; wprowadzono digitalizację obiektów przestrzennych (trójwymiarowe skanowanie kostiumów i rekwizytów Opery Śląskiej, ekspozycji muzealnych z Izby Regionalnej w Piekarach Śląskich, z perspektywą uwiecznienia rekwizytów i kostiumów Teatru Zagłębia) oraz profesjonalną rejestrację wywiadów (m.in. [seria Śląska Biblioteka Portretów Mówionych](#) – ponad 100 rejestracji wideo historii mówionej); do oprogramowania montażowego zaimplementowano moduły AI, automatyzujące czyszczenie audio, cięcia i montaż;

- partner projektu – Regionalny Instytut im. Wojciecha Korfanteo – został wyposażony w mobilne centrum digitalizacji, czyli bogato wyposażony samochód specjalistyczny z zabudowanym sprzętem do digitalizacji, konwersji i czasowej archiwizacji zasobów. Realizowana przez zespół RIK „lotna” digitalizacja umożliwia rejestrację obiektów, wydarzeń i osób trudniej dostępnych dla stacjonarnych Uczestników ŚBC;

- zrealizowano rozbudowę głównej serwerowni o macierz obiektową o pojemności 3,5 PB, macierz operacyjną 450 TB, systemy UPS oraz architekturę wysokiej dostępności (High Availability), bezpieczeństwo danych przypieczętowano uruchomieniem serwerowni zapasowej z drugą macierzą obiektową o identycznej pojemności 3,5 PB, utworzono także serwerownię dla Opery Śląskiej (dla zasobów objętych prawem autorskim) oraz linię digitalizacyjną i archiwum dla cyfryzowanych zasobów filmowych.

Jednym z najważniejszych osiągnięć projektu było uruchomienie regionalnego agregatora informacyjnego Ariadna (oraz jego modułów: rozpoznawania tekstów historycznych, oznaczania miejsc historycznych oraz edukacyjnego). Narzędzie to integruje zasoby rozproszone, gromadząc metadane i pełne teksty

[Digitalizacja czasopism regionalnych z lat 1887–1939](#)
(Biblioteka Śląska)

Przeciąg w mieście – warsztaty wspierające działania na rzecz osób niepełnosprawnych, w tym przewlekle chorych, poprzez integrację z otoczeniem i aktywizację społeczną (Arteria)

Digitalizacja zbiorów Książnicy Cieszyńskiej, etap 3

2014

Digitalizacja zbiorów Książnicy Cieszyńskiej, etap 2

Twoja praca – nasze wsparcie (Arteria)

2015

[Digitalizacja publikacji urzędowych wraz z modernizacją Społecznej Pracowni Digitalizacji](#)
(Biblioteka Śląska)

z ŚBC, dolnośląskiej biblioteki Cyfrowy Dolny Śląsk, Filмотeki Śląskiej „Silesia Film”, Biblioteki Cyfrowej Opery Śląskiej, Encyklopedii Województwa Śląskiego, Platformy Edukacji Regionalnej Eduś oraz Bibliografii Śląska i katalogów BŚ.

W strukturze konsorcjum ŚBC poszerzyła reprezentację regionalnych instytucji partnerskich do liczby 74 podmiotów. W lutym 2026 r. ŚBC zaprezentowała na swojej platformie milionową publikację cyfrową. Podczas gdy średniomiesięczny przyrost cyfrowego zasobu w początkach ŚBC

(2006–2009) wynosił 378 publikacji, po modernizacji zaplecza ŚBC (lata 2024–2026) jest to 9814 obiektów. Biblioteka odnotowała spektakularny sukces rankingowy – w lipcu 2025 r. ŚBC stała się drugą co do wielkości zasobu biblioteką cyfrową w kraju, ustępując miejsca w polskiej przestrzeni cyfrowej jedynie narodowej Polonie. Jest też największą regionalną biblioteką cyfrową w Polsce i prawdopodobnie w Europie.

Dwudziestoletnia historia Śląskiej Biblioteki Cyfrowej to nie tylko imponujące statystyki milionowego zasobu, ale przede wszystkim trwałe ugruntowanie klastrowego i „fraktalnego” modelu organizacyjnego. ŚBC wypracowała unikalną w skali kraju dobrą praktykę dystrybucji kompetencji i ciągłego wsparcia Uczestników, dzięki której nawet najmniejsze regionalne instytucje mogą sprawnie realizować własne programy cyfryzacji.

Na przestrzeni lat ŚBC wdrożyła także szereg rozwiązań, które trwale wzbogaciły środowisko polskich bibliotekarzy cyfrowych. Do najważniejszych z nich należą:

- innowacje technologiczne w postaci pionierskiego wdrożenia systemu dLibra 6.0 (z wdrożeniem standardu WCAG 2.0 i wieloformatowości) oraz współkształtowania i wdrożenia systemu dLibra 7.0 – z wprowadzeniem kompleksowej i zautomatyzowanej ścieżki digitalizacyjnej opartej na standardzie OAI,

[Udostępnienie cieszyńskiego dziedzictwa piśmienniczego on-line](#)
(Książnica Cieszyńska)

[Śląskie Digitarium. Digitalizacja i udostępnianie zasobów instytucji kultury województwa śląskiego](#)
(Biblioteka Śląska, Regionalny Instytut Kultury im. Korfańtego, Opera Śląska, Silesia Film)

2016

[Poszerzenie i usprawnienie dostępu do zasobów ŚBC wraz z digitalizacją i udostępnieniem piśmiennictwa regionalnego](#) (Biblioteka Śląska)

2017

[Digitalizacja zbiorów prof. dr. hab. Adolfa Dygacza \(Etap I\)](#) (Muzeum „Górnośląski Park Etnograficzny w Chorzowie”)

2018

2019

[Digitalizacja zbiorów prof. dr. hab. Adolfa Dygacza \(Etap II\)](#) (Muzeum „Górnośląski Park Etnograficzny w Chorzowie”)

badaniami UX interfejsu platformy i ogromnie cenionym przez użytkowników wyszukiwaniem frazowym;

- integracja i architektura danych zastosowana do utworzenia regionalnego agregatora Ariadna, który konsoliduje rozproszone meta-dane i teksty z różnych, niehomogenicznych systemów dziedzicowych (w tym bibliotecznych, filmowych, operowych i encyklopedycznych);

- narzędzia i usprawnienia użytkowe – opracowanie zaawansowanych mechanizmów nawigacji, wielojęzycznych interfejsów oraz optymalizacji list wyszukiwawczych i faset.

Jednak to nie procedury czy infrastruktura są największą wartością ŚBC, lecz ich ostateczny rezultat: stworzenie dla użytkowników przyjaznego punktu dostępu do rozproszonego dotąd dziedzictwa regionu. Dzięki scałeniu unikalnych, nierzadko bezcennych i niszowych dokumentów w jedną cyfrową całość, platforma zniósła bariery geograficzne i instytucjonalne. Bogate doświadczenia Uczestników, wypracowane standardy oraz zaawansowane struktury technologiczne ŚBC stanowią dziś nie tylko dojrzały fundament operacyjny dla nowych usług, ale przede wszystkim otwartą, demokratyczną bramę do wiedzy dla milionów czytelników na całym świecie, a zarazem bezcenny, stale żywy materiał do badań naukowych i edukacji uniwersyteckiej.

XVIII ZEBRANIE UCZESTNIKÓW ŚBC, 6 GRUDNIA 2024 R., FOT. MICHAŁ KUSIAK

Remigiusz Lis
pełnomocnik Dyrektora Biblioteki Śląskiej ds. Instytutu Mediów Cyfrowych „Digitarium”

Budowa cyfrowego
repozytorium kolekcji afiszy
z Biblioteki Akademii Muzycznej
w Katowicach

2020

Konserwacja, digitalizacja
i upowszechnianie unika-
towych zbiorów Biblioteki
Uniwersytetu Śląskiego

Mobilne Centrum Digitalizacji
(Regionalny Instytut Kultury
im. W. Korfańtego)

2022

Digitalizacja zbiorów prof. dr. hab.
Adolfa Dygacza (Etap III)
(Muzeum „Górnośląski Park
Etnograficzny w Chorzowie”)

Digitalizacja i udostępnienie kolekcji
inkunabułów Książnicy Cieszyńskiej

2025

Konserwacja, digitalizacja i opracowanie
druków z kolekcji klasztoru ojców
franciszkanów w Prudniku z zasobu
Biblioteki Uniwersytetu Opolskiego

2026

Koordynatorzy Śląskiej Biblioteki Cyfrowej

W latach 2007–2010

Marzanna Chmielarska – Biblioteka Wyższej Szkoły Biznesu w Dąbrowie Górniczej

dr Aneta Drabek – Biblioteka Uniwersytetu Śląskiego (koordynator stały)

Monika Jędralska – Biblioteka Wyższej Szkoły Humanitas w Sosnowcu

Agnieszka Koszowska – Biblioteka Śląska

Remigiusz Lis – Biblioteka Śląska (koordynator stały)

dr Barbara Maresz – Biblioteka Śląska

Paweł Wantoła – Książnica Beskidzka

W latach 2010–2013

dr Aneta Drabek – Biblioteka Uniwersytetu Śląskiego (koordynator stały)

dr Agata Duda-Koza – Biblioteka Śląska

Remigiusz Lis – Biblioteka Śląska (koordynator stały)

dr Agnieszka Magiera – Biblioteka Śląska

dr Barbara Maresz – Biblioteka Śląska

Dawid Śpiechowicz – Biblioteka Śląska (SPD)

W latach 2013–2016

dr Aneta Drabek – Biblioteka Uniwersytetu Śląskiego (koordynator stały)

Remigiusz Lis – Biblioteka Śląska (koordynator stały)

dr Barbara Maresz – Biblioteka Śląska

Mirosław Skibski – Bractwo Gwarków Związku Górnośląskiego

Ernest Strokosz – Biblioteka Śląska (SPD)

Ewa Warząchowska – Biblioteka Akademii Muzycznej w Katowicach

Magdalena Woźniak – Biblioteka Śląska (SPD)

W latach 2016–2019

dr Teresa Dębicka – Biblioteka Śląska (SPD)

dr Aneta Drabek – Biblioteka Uniwersytetu Śląskiego (koordynator stały)

Remigiusz Lis – Biblioteka Śląska (koordynator stały, przewodniczący)

dr Barbara Maresz – Biblioteka Śląska

Arleta Opala – Biblioteka Śląska

Mirosław Skibski – Bractwo Gwarków Związku Górnośląskiego

Ernest Strokosz – Biblioteka Śląska

Ewa Warząchowska – Biblioteka Akademii Muzycznej w Katowicach

W latach 2019–2022

dr Teresa Dębicka – Biblioteka Śląska (SPD)

dr Aneta Drabek – Biblioteka Uniwersytetu Śląskiego (koordynator stały)

Remigiusz Lis – Biblioteka Śląska (koordynator stały, przewodniczący)

dr Barbara Maresz – Biblioteka Śląska

Arleta Opala – Biblioteka Śląska

Mirosław Skibski – Bractwo Gwarków Związku Górnośląskiego

W latach 2022–2025

dr Aneta Drabek – Biblioteka Uniwersytetu Śląskiego (koordynator stały)

Łukasz Dziuba – Instytut im. Wojciecha Korfańtego

dr Remigiusz Lis – Biblioteka Śląska (koordynator stały, przewodniczący)

dr Barbara Maresz – Biblioteka Śląska

Arleta Opala – Biblioteka Śląska

Mirosław Skibski – Bractwo Gwarków Związku Górnośląskiego

Aleksandra Szudeja – Biblioteka Śląska (SPD)

Od roku 2025

dr Aneta Drabek – Biblioteka Uniwersytetu Śląskiego (koordynator stały)

dr Agata Duda-Koza – Biblioteka Śląska

dr Remigiusz Lis – Biblioteka Śląska (koordynator stały, przewodniczący)

Arleta Opala – Biblioteka Śląska

Mirosław Skibski – Bractwo Gwarków Związku Górnośląskiego

Aleksandra Szudeja – Biblioteka Śląska (SPD)

Łukasz Żywulski – Miejska Biblioteka Publiczna w Piekarach Śląskich

PREZENTACJE ZEPÓŁU KOORDYNACYJNEGO ORAZ WYSTĄPIENIA UCZESTNIKÓW I GOŚCI ZEBRAŃ ŚBC W SERWISIE SLIDESHARE

Śląska Biblioteka Cyfrowa
139 Slideshows

XV Zebranie Uczestników ŚBC
Sprawozdanie Zespołu Koordynacyjnego
grudzień 2020 - grudzień 2021
by Śląska Biblioteka Cyfrowa
18 slides • 13 views

Spółeczna Pracownia Digitalizacji ŚBC
SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI ZA
ROC 2025
by Śląska Biblioteka Cyfrowa
10 slides • 16 views

ŚBC
Prace projektowe i rozwojowe
2025
by Śląska Biblioteka Cyfrowa
13 slides • 6 views

Spółeczna Pracownia Digitalizacji ŚBC
Sprawozdanie Zespołu Koordynacyjnego
grudzień 2024 - grudzień 2025
XIX Zebranie ŚBC
by Śląska Biblioteka Cyfrowa
17 slides • 9 views

Pomiedzy Case'm a Neo. Neur
by Śląska Biblioteka Cyfrowa
22 slides • 24 views

Miedzy CAS a ŚBC, czyli słów k
by Śląska Biblioteka Cyfrowa
38 slides • 32 views

ŚBC
Prace projektowe i rozwojowe
2024
by Śląska Biblioteka Cyfrowa
9 slides • 30 views

Sztuczna inteligencja a bibliote
by Śląska Biblioteka Cyfrowa
15 slides • 40 views

Sprawozdanie Zespołu Koordynacyjnego
grudzień 2023 - grudzień 2024
XVII Zebranie ŚBC
by Śląska Biblioteka Cyfrowa
20 slides • 39 views

Spółeczna Pracownia Digitalizacji ŚBC
SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI ZA
OKRES
GRUDZIEŃ 2023 - LISTOPAD 2024
by Śląska Biblioteka Cyfrowa
18 slides • 26 views

Śląska Biblioteka Portretów Mówionych
od kuchni
by Śląska Biblioteka Cyfrowa
50 slides • 18 views

Biblioteki cyfrowe jako źródła v
by Śląska Biblioteka Cyfrowa
25 slides • 60 views

ŚBC (i okolice)
Prace projektowe i rozwojowe
2020-2021
by Śląska Biblioteka Cyfrowa
42 slides • 41 views

ŚBC
Prace projektowe i rozwojowe
2023
by Śląska Biblioteka Cyfrowa
22 slides • 61 views

Sprawozdanie Zespołu Koordynacyjnego
grudzień 2022 - grudzień 2023
XVI Zebranie ŚBC
by Śląska Biblioteka Cyfrowa
19 slides • 32 views

Spółeczna Pracownia Digitalizacji ŚBC
SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI ZA
OKRES
GRUDZIEŃ 2022 - LISTOPAD 2023
by Śląska Biblioteka Cyfrowa
23 slides • 46 views

Rozdział 2

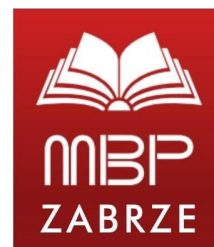
Uczestnicy Śląskiej Biblioteki Cyfrowej

Politechnika
Częstochowska

Biblioteka Śląska

aspkatowice

Uniwersytet
Ekonomiczny
w Katowicach

Powiatowa i Miejska
**Biblioteka
Publiczna**
im. Konstantego Prusa
w Rybniku

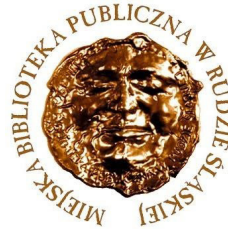
ŚLĄSKI UNIWERSYTET MEDYCZNY
W KATOWICACH

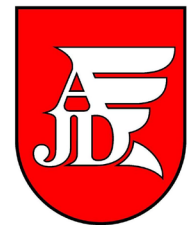
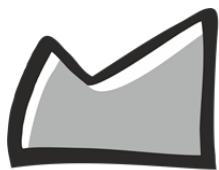
Gminna Biblioteka
Publiczna w Brennej

Biblioteka Publiczna
w Częstochowie
im. dr. Władysława Biegańskiego

Agencja Jeździecka

Muzeum Miejskie
w Siemianowicach
Śląskich

INSTYTUT
IM. WOJCIECHA
KORFANTEGO

MIEJSKA
BIBLIOTEKA
PUBLICZNA
ŁAZISKA
GÓRNE

Biblioteka
Uniwersytetu Bielsko-Bialskiego

Muzeum
„Górnos Śląski Park
Etnograficzny
w Chorzowie”

MDM Miasto **Bytom**
Dla Mieszkańców

**Miejska
Biblioteka
Publiczna**
w Jastrzębiu-Zdroju

**KSIĄŻNICA
BESKIDZKA**

PARAFIA
EWANGELICKO-AUGSBURSKA
W CIESZYNIE

Miejska i Powiatowa
BIBLIOTEKA PUBLICZNA
im. Ryszarda Kinclo
w Raciborzu

**miejska
biblioteka
publiczna
w bytomiu**

Uczestnicy projektu Śląska Biblioteka Cyfrowa

2006

05

Powstanie zespołu inicjatywnego
Biblioteki Śląskiej do spraw utworzenia
regionalnej biblioteki cyfrowej

07

Biblioteka Śląska w Katowicach
Uniwersytet Śląski w Katowicach
(Biblioteka Uniwersytetu Śląskiego)

**Współpraca bibliotekarzy obu instytucji,
wypracowanie i podpisanie Porozumienia o utworzeniu ŚBC**

09

Książnica Beskidzka

Miejska Biblioteka Publiczna w Bytomiu

Miejska Biblioteka Publiczna w Rudzie Śląskiej

Miejska Biblioteka Publiczna w Żorach

Biblioteka Publiczna w Częstochowie

Miejska Biblioteka Publiczna w Jaworznie

Akademia WSB – Biblioteka Główna
(dawna Wyższa Szkoła Biznesu)

Miejska Biblioteka Publiczna w Tarnowskich Górach

Akademia Humanitas – Biblioteka (dawna Wyższa
Szkoła Humanitas w Sosnowcu)

Opracowanie i przyjęcie Porozumienia o współtworzeniu ŚBC

10

Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna w Rybniku

Biblioteka Miejska w Cieszynie

Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna
w Wodzisławiu Śląskim

Uniwersytet Bielsko-Bialski – Biblioteka Główna
(dawna Akademia Techniczno-Humanistyczna w Bielsku-Białej)

Śląski Uniwersytet Medyczny w Katowicach
(Biblioteka Główna)

Miejska Biblioteka Publiczna w Jastrzębiu-Zdroju

Miejska Biblioteka Publiczna w Piekarach Śląskich

Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Raciborzu

Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach (Biblioteka Główna)

Akademia Wychowania Fizycznego (Biblioteka Główna)

Uniwersytet Opolski (Biblioteka Główna)

Politechnika Częstochowska (Biblioteka Główna)

Miejska Biblioteka Publiczna w Dąbrowie Górniczej

Uniwersytet Jana Długosza w Częstochowie
(Biblioteka Główna)

ŚBC powiększa liczbę uczestników o kolejnych 14 organizacji

11

Miejska Biblioteka Publiczna w Zabrzu

02

2007

Pałac Młodzieży w Katowicach (Biblioteka)

05

Uniwersytet WSB Merito, filia w Chorzowie
(dawna Wyższa Szkoła Bankowa)

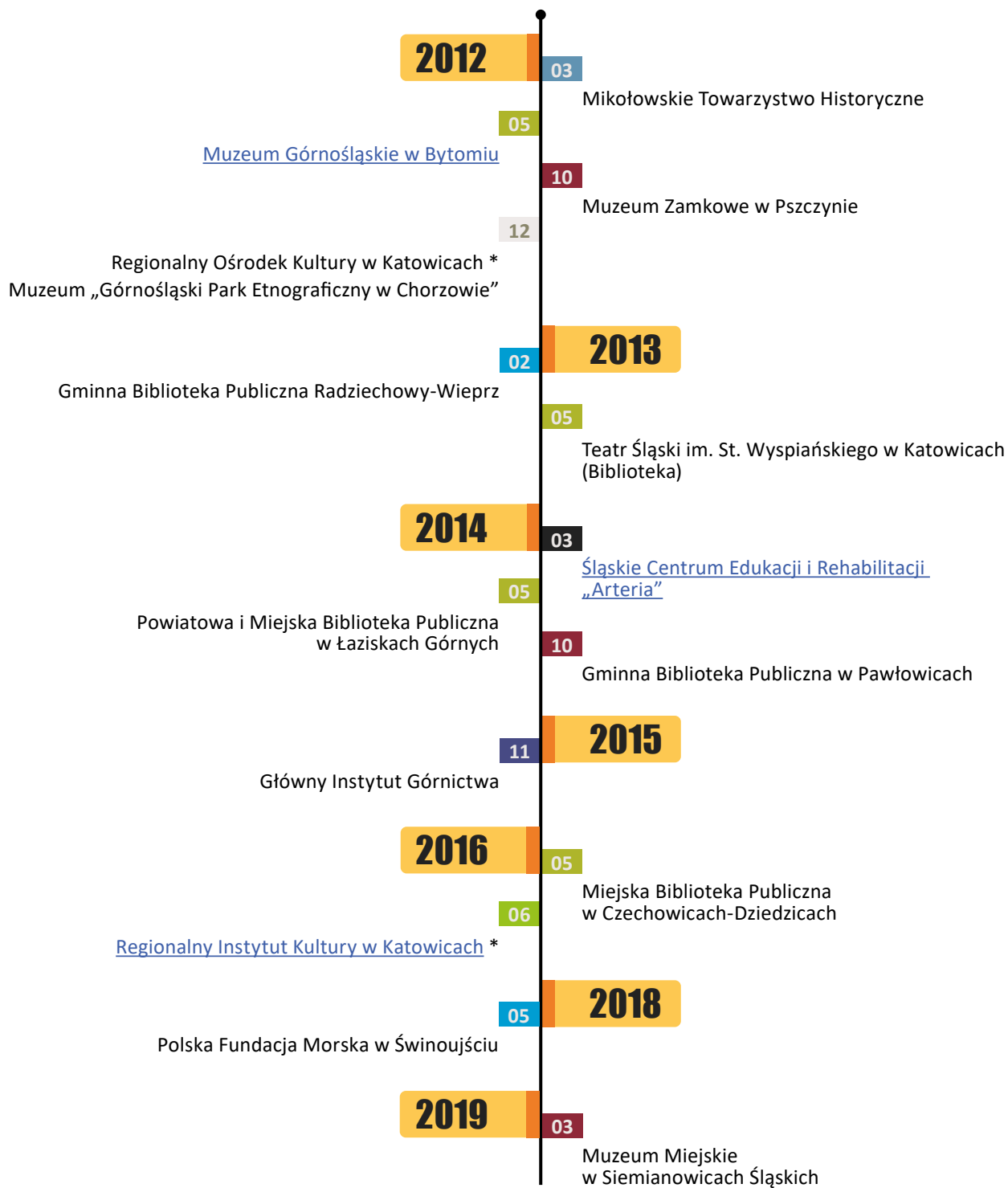
10

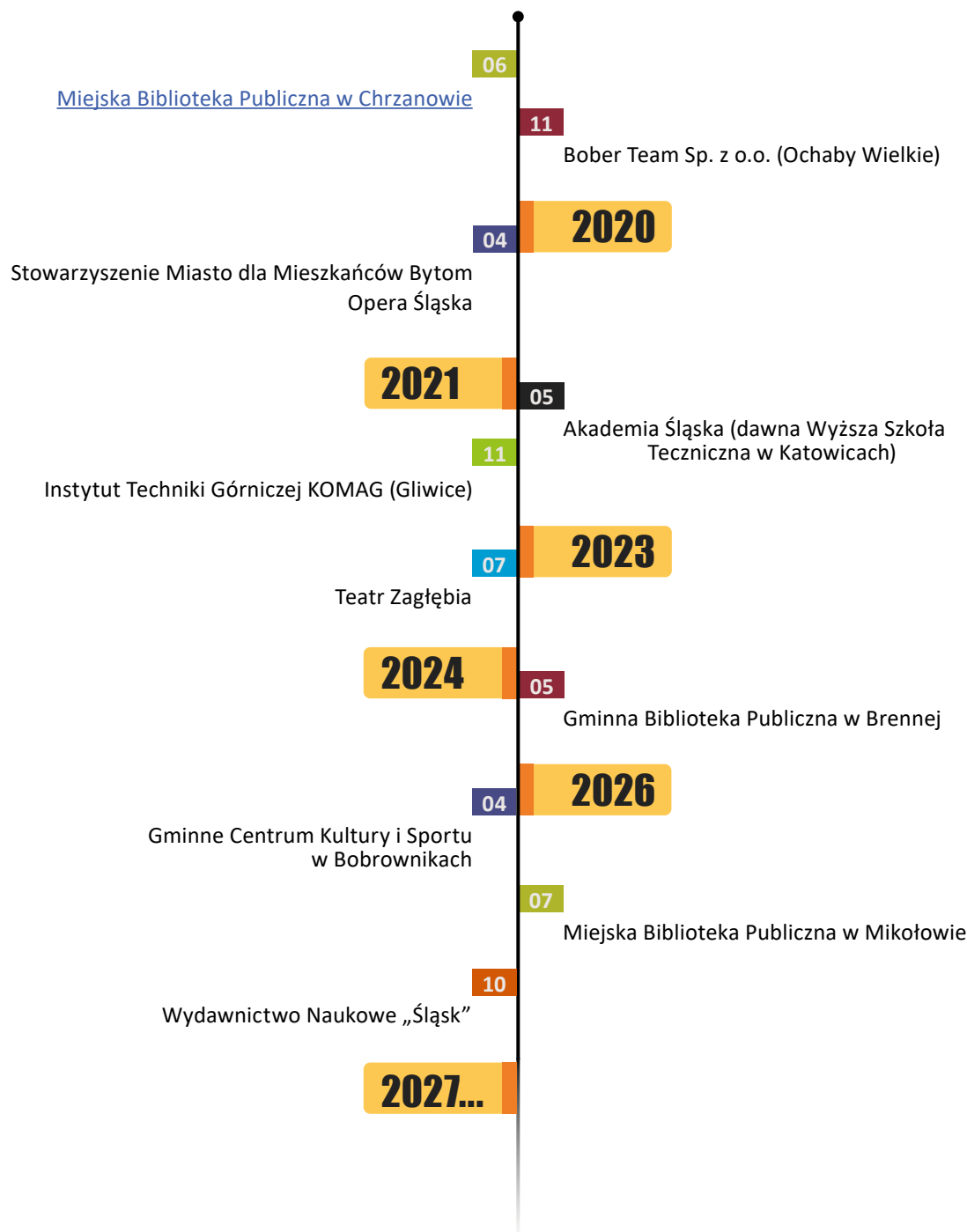
Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna
w Głubczycach

11

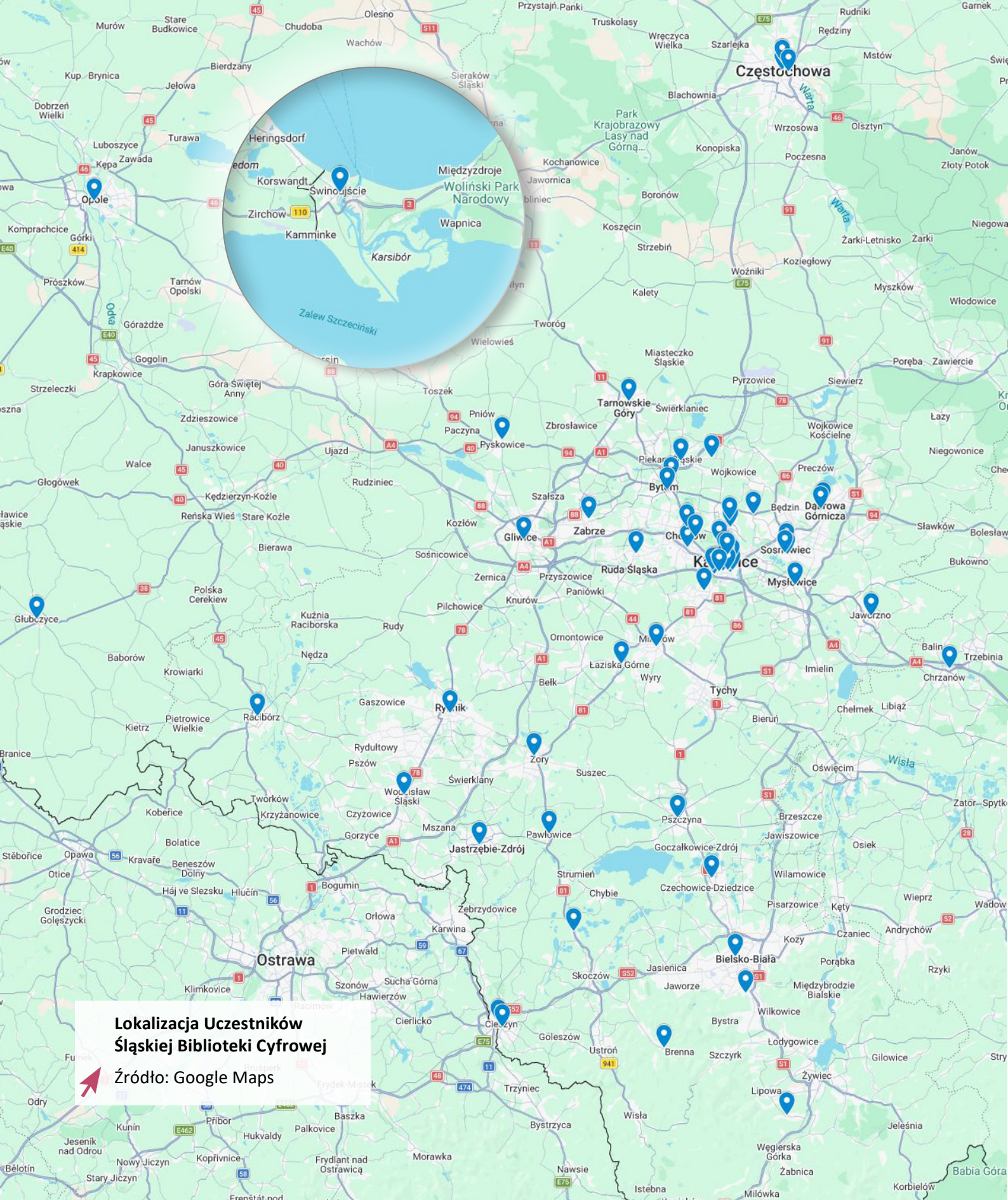
Wyższa Szkoła Lingwistyczna w Częstochowie
(Biblioteka)

* Śląskie Centrum Dziedzictwa Kulturowego w Katowicach oraz Regionalny Ośrodek Kultury w Katowicach w 2016 r. zostały połączone w Regionalny Instytut Kultury w Katowicach, który następnie w 2019 r. przemianowano na Instytut Myśli Polskiej im. Wojciecha Korfańtego, a w 2023 r. nadano nazwę Regionalny Instytut Kultury im. Wojciecha Korfańtego, w skrócie: Instytut im. Wojciecha Korfańtego.

Lokalizacja Uczestników Śląskiej Biblioteki Cyfrowej

Źródło: Google Maps

Biblioteka Śląska w Katowicach – współzałożyciel Śląskiej Biblioteki Cyfrowej

Biblioteka Śląska ma ponad sto lat, jej historia zaczęła się w 1922 r., tuż po powstaniu autonomicznego województwa śląskiego. Dziś zajmuje się nie tylko gromadzeniem i udostępnianiem książek, lecz także badaniami nad regionem, digitalizacją, działalnością wydawniczą, edukacją i animowaniem życia kulturalnego. Od 1998 r. jej główna siedziba mieści się w gmachu przy Placu Rady Europy. To miejsce, w którym dawne zbiory i nowoczesne technologie funkcjonują obok siebie – i dobrze pokazują, jak zmienia się rola biblioteki.

Księgozbiór liczy prawie 2,8 mln woluminów i jednostek inwentarzowych. Biblioteka figuruje w wykazie instytucji posiadających zbiory zaliczane do Narodowego Zasobu Bibliotecznego. Szczególne miejsce w kolekcji zajmuje literatura regionalna (silesiaca), czyli piśmiennictwo dotyczące historycznego i współczesnego Śląska oraz Zagłębia Dąbrowskiego. Najcenniejsze z tych materiałów są digitalizowane i udostępniane w Śląskiej Bibliotece Cyfrowej (ŚBC). Zbiory specjalne obejmują m.in. stare druki, rękopisy, kartografię i dokumenty ikonograficzne. Najstarszym drukiem jest wydana w 1474 r. *Pantheologia, sive Summa universa theologiae* Raineriusa de Pisis.

Do najciekawszych rękopisów należy XV-wieczny manuskrypt *Miscellanea astrologica et alchymica*, zawierający teksty związane z Akademią Krakowską.

Działalność naukowo-badawcza to zadanie Instytutu Badań Regionalnych Biblioteki Śląskiej. IBR zajmuje się interdyscyplinarnymi badaniami nad regionem. Wspólnie z Wydawnictwem Naukowym „Śląsk” publikuje rocznik „*Zaranie Śląskie. Seria druga*” oraz realizuje kilka projektów poświęconych historii, kulturze i edukacji regionalnej. Należą do nich *Encyklopedia Województwa Śląskiego (EWoŚ)*, internetowe wydawnictwo naukowe tworzone przez badaczy różnych dyscyplin, oraz *Platforma Edukacji Regionalnej Eduś*, przygotowana z myślą o uczniach i nauczycielach. Biblioteka wydaje też „*Książnicę Śląską*” – półrocznik naukowy o szerokim profilu humanistycznym, poświęcony m.in. bibliologii, bibliotekoznawstwu, literaturze, teatrowi i historii Śląska.

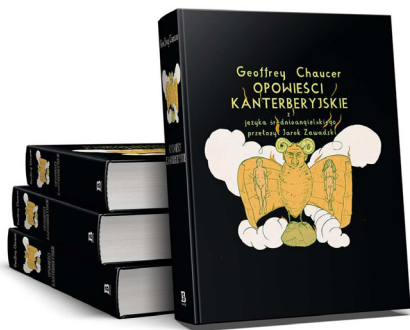
BUDYNEK GŁÓWNY BIBLIOTEKI ŚLĄSKIEJ, FOT. RYSZARD LATUSEK

W strukturze Biblioteki Śląskiej od 2018 r. działa Instytut Dokumentacji Architektury. Jego Archiwum Architektów gromadzi, opracowuje, digitalizuje i uzupełnia dokumentację twórców powojennej architektury Górnego Śląska. Dom Oświatowy prowadzi działalność edukacyjną i kulturalną. Organizuje warsztaty, spotkania, wystawy, wykłady i działania artystyczne, które skupiają się wokół literatury, sztuk wizualnych, architektury, filmu, muzyki, designu, fotografii i ekologii.

CZYTELNIĄ CZASOPISM, FOT. RYSZARD LATUSEK

Biblioteka prowadzi także własne wydawnictwo. Publikuje książki poświęcone Śląskowi, opracowania naukowe, poezję, prozę i nowe przekłady literatury światowej. Książki wydawnictwa trafiają do ogólnopolskiego obiegu: przekład *Opowieści kanterberyjskich* Geoffreya Chaucera w 2022 r. otrzymał nominację do Nagrody Literackiej Gdynia, a *Pijacek* Macieja Sieńczyka w 2026 r. zdobył Nagrodę Literacką m.st. Warszawy i znalazł się wśród książek nominowanych do Nagrody Literackiej Nike oraz Nagrody Literackiej Gdynia.

PIERWSZE PEŁNE TŁUMACZENIE *OPOWIEŚCI KANTERBERYJSKICH* GEOFFREYA CHAUCERA
NA JĘZYK POLSKI WYDANE PRZEZ BIBLIOTEKĘ ŚLĄSKĄ

W 2006 r. Biblioteka Śląska wspólnie z Uniwersytetem Śląskim utworzyła Śląską Bibliotekę Cyfrową. Jako koordynator organizacyjny przedsięwzięcia utrzymuje centralną infrastrukturę i administruje systemem. Od 2018 r. działania związane z cyfryzacją prowadzi Instytut Mediów Cyfrowych „Digitalium”, który koordynuje techniczny i organizacyjny rozwój ŚBC, współpracuje z instytucjami kultury, nauki i edukacji oraz zapewnia uczestnikom projektu wsparcie techniczne i szkoleniowe. ŚBC jest dziś współtworzona przez 74 instytucje z województw: śląskiego i opolskiego, a także przez jedną placówkę z województwa zachodniopomorskiego.

Cyfryzacja nie ogranicza się do książek i czasopism. W projekcie „Śląskie Digitalium”, realizowanym w latach 2018–2023 przez Bibliotekę Śląską wraz z trzema innymi instytucjami kultury województwa, zdigitalizowano i udostępniono ponad 93 tys. obiektów, m.in. dokumenty piśmiennicze, filmy, muzealia, rekwizyty i kostiumy operowe. Cyfryzacja objęła także wspomnienia historii mówionej – zrealizowano 36 nagrań-wywiadów serii „Śląska Biblioteka Portretów Mówionych”. W lutym 2026 r. liczba publikacji udostępnionych w Śląskiej Bibliotece Cyfrowej przekroczyła milion, co uczyniło ją jednym z najważniejszych zasobów tego typu w kraju. Obecnie ŚBC jest drugą co do wielkości biblioteką cyfrową w Polsce, po Polonie Biblioteki Narodowej, i zarazem największym zasobem o profilu regionalnym w kraju, a prawdopodobnie także w Europie. Dzięki ŚBC, katalogowi Bibliografii Regionalnej, EWoś i Eduś oraz *agregatorowi Ariadna* Biblioteka Śląska należy do najważniejszych krajowych ośrodków rozwijających publiczne, biblioteczne usługi cyfrowe.

W ostatnich latach zmienił się sposób udostępniania części księgozbioru. W holu gmachu głównego funkcjonuje Strefa Otwarta, w której czytelnicy mogą samodzielnie przeglądać kilka tysięcy woluminów, w tym regularnie wymieniane nowości. Z książek można korzystać na miejscu bez karty bibliotecznej, a zapisani czytelnicy mogą je również wypożyczać. Do dyspozycji są miejsca do pracy indywidualnej, stanowisko do pracy grupowej, kącik dziecięcy i Wi-Fi. Działają również książkomat i wrzutnia, w których można odebrać wcześniej zamówione publikacje lub je oddać – także poza godzinami otwarcia Wypożyczalni.

Biblioteka modernizuje też swoje budynki i infrastrukturę. Od 2024 r. trwa projekt „Modern Lib”, obejmujący przebudowę systemu transportu księgozbioru w gmachu głównym oraz przygotowanie nowej strefy edukacyjnej wykorzystującej technologie wizualne i VR.

ZDJĘCIE DZIAŁOWE INSTYTUTU MEDIÓW CYFROWYCH „DIGITARIUM” BIBLIOTEKI ŚLĄSKIEJ, FOT. RYSZARD LATUSEK

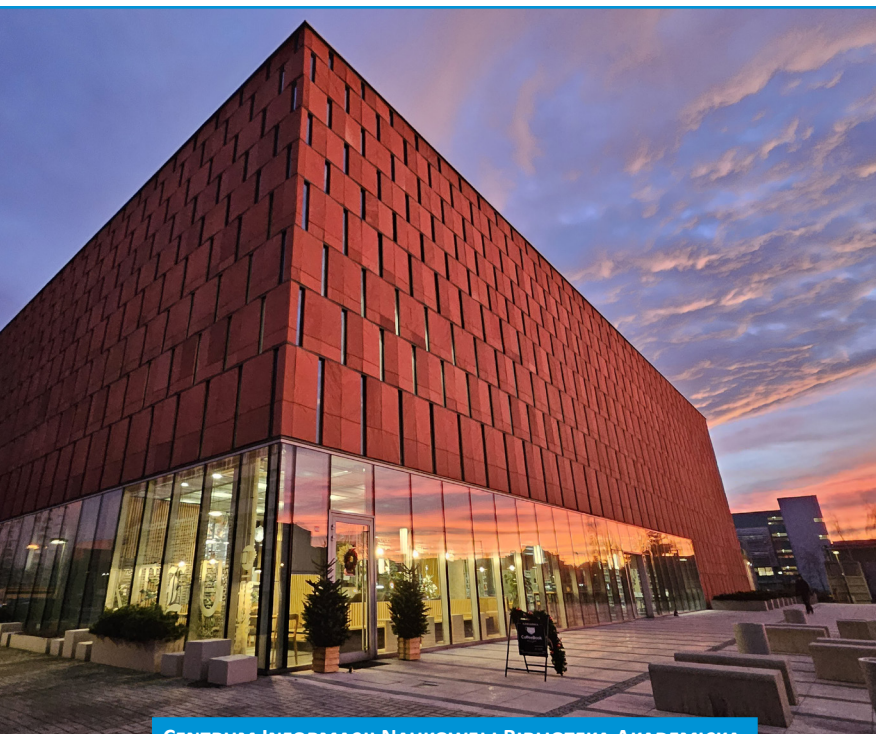
Ważne miejsce zajmują też wydarzenia kulturalne, edukacyjne i społeczne. Organizowane w Bibliotece Śląskiej spotkania autorskie, debaty, a od kilku lat Festiwal Przestrzeń Słowa przyciągają do Katowic polskich i zagranicznych pisarzy, poetów oraz artystów. Wśród gości Festiwalu w 2025 r. znalazł się m.in. Abdulrazak Gurnah, laureat Literackiej Nagrody Nobla.

Biblioteka Śląska pozostaje instytucją silnie zakorzenioną w historii regionu, ale dzisiaj jej rola wykracza poza przechowywanie i udostępnianie zbiorów. Obok tradycyjnych zadań bibliotecznych coraz więcej miejsca zajmują usługi cyfrowe, modernizacja infrastruktury, działalność wydawnicza, badania i edukacja. W kolejnych latach ważne będą dalsza cyfryzacja zasobów, poprawa dostępności oraz tworzenie form korzystania z biblioteki odpowiadających na zmieniające się potrzeby czytelników, badaczy i mieszkańców regionu.

*Remigiusz Lis, Pełnomocnik dyrektora ds. Instytutu Mediów Cyfrowych „Digitarium”
Marek Szulc, specjalista ds. wydawnictw*

Uniwersytet Śląski w Katowicach – współzałożyciel Śląskiej Biblioteki Cyfrowej

Biblioteka Uniwersytetu Śląskiego

CENTRUM INFORMACJI NAUKOWEJ I BIBLIOTEKA AKADEMICKA,
FOT. ANETA DRABEK

Uniwersytet Śląski jest jednym ze współzałożycieli oraz liderem konsorcjum Śląskiej Biblioteki Cyfrowej na podstawie umowy podpisanej 20 lipca 2006 r. pomiędzy uczelnią a Biblioteką Śląską. Prace nad zasobem włączanym do Śląskiej Biblioteki Cyfrowej (ŚBC) prowadzą dwie jednostki: Biblioteka Uniwersytetu Śląskiego oraz Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego. Biblioteka (od 27 września 2012 r. wchodząca w skład Centrum Informacji Naukowej i Biblioteki Akademickiej) zajmuje się wyborem publikacji ze zbiorów, ustalaniem praw do utworów, digitalizacją oraz publikacją materiałów w ŚBC. Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego podpisuje umowy z autorami i przekazuje do biblioteki pliki z tekstami lub informacje o tym, które publikacje wydane przez UŚ mogą zostać udostępnione w otwartym dostępie. Działania prowadzone przez Bibliotekę UŚ wpisują się w jej działalność dotyczącą gromadzenia, opracowywania i upowszechniania zbiorów, prowadzoną od 1968 r.

Kolekcja Uniwersytetu Śląskiego w ŚBC jest nieduża (ok. 6,4 tys. pozycji), za to można ją określić jako niezwykle wartościową i chętnie wykorzystywaną przez użytkowników. Świadczą o tym statystyki wykorzystania zdigitalizowanych zbiorów (ponad 11 milionów wyświetleń, co daje drugi wynik w tym kryterium na tle innych uczestników konsorcjum). Szczególnym zainteresowaniem wśród czytelników cieszą się [rozprawy doktorskie](#) (od 2009 r. udostępniono ich ponad 1100), a także [monografie i czasopisma Wydawnictwa Uniwersytetu Śląskiego](#).

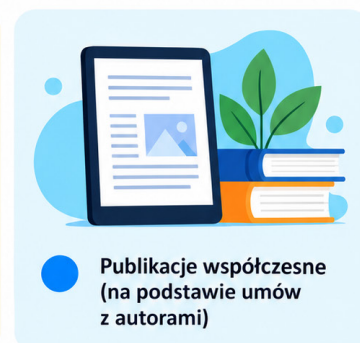
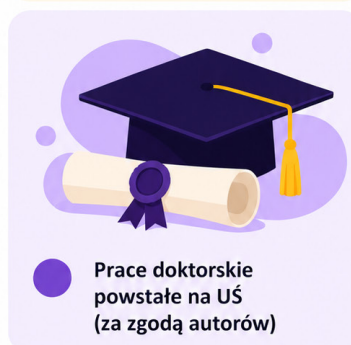
Wkład Uniwersytetu Śląskiego w rozwój Śląskiej Biblioteki Cyfrowej obejmuje więc przede wszystkim digitalizację publikacji ze zbiorów bibliotecznych, upowszechnianie dorobku naukowego oraz udostępnianie wyników badań prowadzonych w ramach studiów na wszystkich poziomach kształcenia. Dotyczy także opracowywania publikacji w katalogu NUKAT oraz katalogu lokalnym UŚ, w których opisy dokumentów zawierają odсылaczce do pełnych tekstów dostępnych w ŚBC. Umożliwia to współtworzenie takich źródeł informacji, jak baza danych BASE oraz katalog WorldCat.

Istotnym elementem zaangażowania Uniwersytetu Śląskiego w działalność Śląskiej Biblioteki Cyfrowej jest również kształcenie przyszłych bibliotekarzy, w tym specjalistów zajmujących się digitalizacją. Studenci kształcący się w Instytucie Nauk o Kulturze UŚ mogą uczestniczyć w zajęciach z „Digitalizacji dokumentów i obiektów 3D”, „Fotografii cyfrowej i obróbki obrazu” oraz „Digitalizacji zbiorów instytucji GLAM”. W ramach kursu „Biblioteki cyfrowe i digitalizacja zbiorów bibliotecznych” mogli zapoznawać się z procesem digitalizacji, oprogramowaniem dLibra oraz modelami funkcjonowania bibliotek cyfrowych w Polsce i na świecie. Praktycznym efektem zajęć była realizacja projektu polegającego na zdigitalizowaniu wybranego dokumentu i umieszczeniu go w ŚBC. W ten sposób studenci przygotowali kilkadziesiąt publikacji gotowych do odczytu.

Warto zauważyć, że interesującą grupę materiałów zdeponowanych w ŚBC stanowią również zbiory zabytkowe Biblioteki Uniwersytetu Śląskiego. W tym przypadku digitalizacja oznacza coś więcej niż jedynie ucyfrowienie zasobów należących do domeny publicznej. To również sposób ochrony oryginałów przed zniszczeniem oraz archiwizacja cennych zbiorów w postaci kopii cyfrowych, z których mogą korzystać nie tylko badacze, lecz także tzw. czytelnicy nieprofesjonalni – pasjonaci.

Biblioteka zrealizowała dwa projekty związane ze Śląską Biblioteką Cyfrową: „[Konserwacja, digitalizacja i upowszechnianie unikatowych zbiorów Biblioteki Uniwersytetu Śląskiego](#)” (2020–2021) oraz „Dostosowanie zasobu Śląskiej Biblioteki Cyfrowej do rozszerzonego dostępu internetowego – RID” (2008–2009).

Celem Biblioteki Uniwersytetu Śląskiego jest pozostawanie „biblioteką otwartą”, również w kontekście upowszechniania idei otwartej nauki. Deponowanie publikacji w Śląskiej Bibliotece Cyfrowej przyczynia się zarówno do popularyzacji wyników badań naukowych, jak i do udostępniania szerokiemu gronu odbiorców zbiorów, do których w inny sposób nie mogliby dotrzeć.

TYPY PUBLIKACJI UDOSTĘPNIANE W ŚLĄSKIEJ BIBLIOTECE CYFROWEJ PRZEZ UNIwersYTET ŚLĄSKI

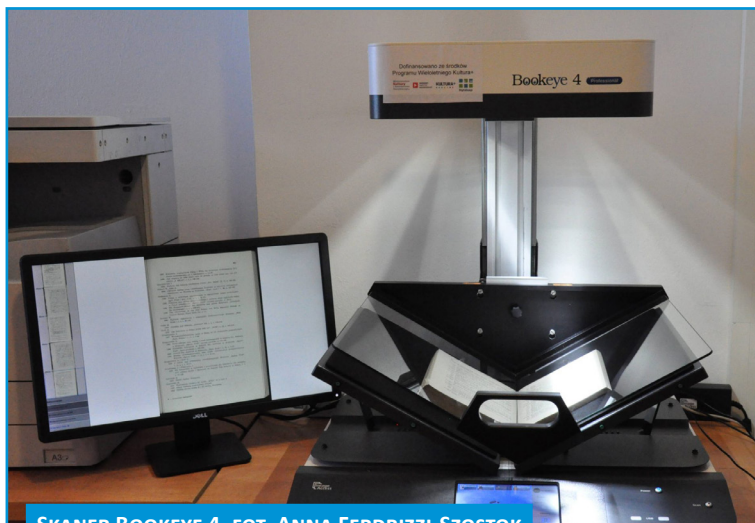
dr Aneta Drabek, starszy kustosz dyplomowany
dr Magdalena Krzyżanowska, bibliotekarz
dr Marzena Smyłła, kustosz biblioteczny

Książnica Cieszyńska

Program digitalizacji zbiorów zainicjowany został w Książnicy Cieszyńskiej w 2003 r., w okresie, gdy cyfrowe udostępnianie zbiorów bibliotecznych należało jeszcze w Polsce do rzadkości. W jego pilotażowej fazie zdigitalizowano historyczne katalogi zbiorów, a równolegle rozpoczęto budowę Cieszyńskiej Biblioteki Wirtualnej, obejmującej najważniejsze publikacje wykorzystywane w badaniach nad historią i kulturą Śląska Cieszyńskiego. Już wówczas przyjęto zasadę, która przez następne dwie dekady wyznaczała kierunek programu: **pierwszeństwo otrzymać miały zbiory regionalne, których obecności w krajowych i europejskich zasobach cyfrowych nie mogły zagwarantować większe ośrodki biblioteczne.**

Doświadczenia zdobyte podczas tworzenia Cieszyńskiej Biblioteki Wirtualnej wykorzystano w 2009 r., kiedy Książnica przystąpiła do grona współtwórców Śląskiej Biblioteki Cyfrowej. Poprzedziły to rozmowy, w wyniku których w strukturze ŚBC wyodrębniono profile poszczególnych uczestników, umożliwiające im samodzielną prezentację własnych kolekcji. Przystąpienie do ŚBC oznaczało rezygnację z rozwijania własnej platformy na rzecz współtworzenia wspólnego systemu udostępniania zasobów cyfrowych oraz włączenie cieszyńskich kolekcji do krajowego i europejskiego obiegu informacji naukowej, w tym Europeany.

W latach 2007–2024 program rozwijany był dzięki ośmiu projektom finansowanym ze środków krajowych i europejskich, uzupełnianym przez systematycznie prowadzone prace własne biblioteki. Projekt „Ochrona i konserwacja cieszyńskiego dziedzictwa piśmienniczego” (EOG, 2007–2010) przyniósł digitalizację kolekcji [rękopisów z biblioteki ks. Leopolda Jana Szersznika](#) oraz najważniejszych tytułów regionalnej prasy historycznej. Trzy kolejne projekty programu Kultura+ (2013–2015) pozwoliły zakończyć digitalizację zachowanego zasobu gazet i czasopism wydanych na Śląsku Cieszyńskim do 1939 r., objąć digitalizacją [Teki Tadeusza Regera](#), stworzyć repozytorium cyfrowe i wyposażać bibliotekę w profesjonalną infrastrukturę służącą digitalizacji oraz archiwizacji danych. Projekt „[Udostępnienie cieszyńskiego dziedzictwa piśmienniczego on-line](#)” (RPO WSL, 2016–2019) umożliwił digitalizację kompletnego zasobu druków zwartych wydanych na Śląsku Cieszyńskim do 1939 r., natomiast cztery etapy projektu „[Archiwalia Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego](#)” (2021–2024) przyniosły opracowanie, konserwację, digitalizację i udostępnienie blisko 9 tys. jednostek archiwalnych dokumentujących życie społeczne i kulturalne regionu.

SKANER BOOKEYE 4, FOT. ANNA FERDRIZZI-SZOSTOK

CZASOPISMO „TESCHNER VOLKSBLATT”, 1919 R.

Projekty te wyznaczały kolejne etapy programu, nie wyczerpywały jednak zakresu prowadzonych działań. Pomiędzy nimi oraz równolegle do nich Książnica prowadziła systematyczne prace własne, digitalizując współczesne wydawnictwa regionalne, prasę i czasopisma ukazujące się po obu stronach Olzy oraz materiały nieobjęte projektami grantowymi. Dzięki temu proces digitalizacji zachował ciągłość niezależnie od rytmu zewnętrznych programów finansowania.

Od początku szczególną wagę przywiązywano do jakości wykonywanych kopii. Wszystkie obiekty poddawano digitalizacji zgodnie z obowiązującymi standardami, tworząc archiwalne pliki TIFF, publikacje użytkowe PDF i DjVu, metadane oraz warstwy OCR umożliwiające pełnotekstowe przeszukiwanie zasobów. Integralną częścią procesu pozostawały: kontrola jakości, archiwizacja danych oraz ich przechowywanie w repozytorium cyfrowym zintegrowanym z systemem katalogowym biblioteki.

W rezultacie ponad dwudziestu lat prac powstał zasób obejmujący ponad 1,2 mln cyfrowych odwzorowań stron i kart oraz 21 331 publikacji udostępnionych za pośrednictwem Śląskiej Biblioteki Cyfrowej (stan na październik 2026). W postaci cyfrowej dostępny jest obecnie kompletny zachowany w zbiorach Książnicy zasób druków zwartych i ciągłych wydanych na Śląsku Cieszyńskim do 1939 r. oraz trzy najważniejsze kolekcje rękopiśmienne dokumentujące dzieje regionu: rękopisy z biblioteki ks. Leopolda Jana Szersznika, Teki Tadeusza Regera i Archiwalia Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego. Oznacza to, że zasadniczy cel przyjęty u progu programu został w odniesieniu do regionalnego dziedzictwa piśmienniczego w dużej mierze osiągnięty.

Do końca 2025 r. publikacje udostępnione przez Książnicę zostały wyświetlone niemal 4,4 mln razy, stając się podstawowym warsztatem pracy historyków, regionalistów, genealogów, nauczycieli i popularyzatorów dziejów Śląska Cieszyńskiego. Rezultat ten osiągnęła instytucja zatrudniająca zaledwie ośmiu bibliotekarzy i trzech konserwatorów książki, prowadząca równolegle działalność biblioteczną, naukową, edukacyjną i konserwatorską.

Osiągnięcie zasadniczego celu programu otworzyło możliwość podjęcia kolejnych zadań. Pierwszym przedsięwzięciem nowego etapu stał się zakończony w 2025 r. projekt digitalizacji i udostępnienia [kolekcji 60 inkunabułów Książnicy Cieszyńskiej](#). Po dwóch dekadach poświęconych przede wszystkim zabezpieczeniu i udostępnianiu regionalnego dziedzictwa piśmienniczego program objął tym samym także zbiory stanowiące część europejskiego dziedzictwa kulturowego.

Krzysztof Szelong
dyrektor Książnicy Cieszyńskiej

Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna w Głubczycach

Jubileusz 20-lecia Śląskiej Biblioteki Cyfrowej jest okazją do podsumowania niemal dwóch dekad udziału Miejskiej i Gminnej Biblioteki Publicznej w Głubczycach w budowaniu cyfrowego archiwum pamięci lokalnej i regionalnej. Biblioteka współtworzy zasób ŚBC od 29 października 2007 r. Już na jubileusz 10-lecia podkreślono, że szczególnym zainteresowaniem odbiorców cieszą się publikacje związane z historią i kulturą Głubczyc i regionu opolskiego. Profil ten pozostaje aktualny do dziś i dobrze pokazuje, że biblioteka cyfrowa jest nowoczesną formą realizacji regionalnej misji biblioteki publicznej.

MiGBP w GŁUBCZYPACH, FOT. LEŚLAW JABŁOŃSKI

W ciągu ostatniej dekady liczba publikacji wzrosła z 8882 do 37 594 (stan na październik 2026), a liczba odsłon z 336 tys. do ponad 7,3 mln. Skala tego wzrostu potwierdza zarówno konsekwentny rozwój zasobu, jak i rosnące zainteresowanie użytkowników.

Największą część publikacji stanowią czasopisma, których obecnie jest około 80% całości naszego zasobu. Ważne miejsce zajmują [źródła historyczne](#), [fotografie](#), [pocztówki](#), [książki](#) oraz [druki muzyczne](#). Struktura zbiorów odzwierciedla misję biblioteki: dokumentowanie życia społecznego regionu oraz zachowywanie świadectw jego historii dla przyszłych pokoleń.

Filarem głubczyckiego wkładu w działalność Śląskiej Biblioteki Cyfrowej pozostaje projekt „Regionalna prasa lokalna”. Dzięki niemu do zasobu trafiały i nadal trafiają tytuły niszowe, słabo reprezentowane w tradycyjnym obiegu, a z biegiem czasu często zanikające. W momencie obchodów 10-lecia Śląskiej Biblioteki Cyfrowej liczba udostępnianych wydawnictw periodycznych wynosiła 79, obecnie wynosi 229 tytułów (stan na wrzesień 2026). Inicjatywa ta stanowi ważny element działalności biblioteki, będąc zarówno formą ochrony lokalnego dziedzictwa prasowego, jak i narzędziem popularyzacji historii regionu w przestrzeni cyfrowej.

Ważnym nurtem są kolekcje ikonograficzne i dokumentacyjne. Kolekcja pocztówek Głubczyc stanowi swoiste archiwum pamięci miasta, pozwalające śledzić jego przemiany urbanistyczne i architektoniczne. Szczególną cechą głubczyckiego zasobu jest dokumentowanie historii pogranicza oraz losów mieszkańców wywodzących się z Kresów Wschodnich, którzy po 1945 r. współtworzą społeczną i kulturową tożsamość regionu.

W kolekcji cyfrowej MiGBP w Głubczycach znajduje się [25 wystaw wirtualnych](#) poświęconych historii i dziedzictwu regionu, tworzonych we współpracy z lokalnymi mieszkańcami i twórcami. Cztery

najpopularniejsze wystawy zgromadziły ponad 12 tys. odsłon, przy czym największym zainteresowaniem użytkowników cieszy się wystawa [„Głubczyce – makieta z I połowy XVIII w.”](#).

Kluczową rolę w tworzeniu zasobu cyfrowego odgrywa współpraca z lokalną społecznością. Dzięki współpracy z regionalistami, kolekcjonerami i lokalnymi instytucjami do biblioteki trafiają różnego typu materiały, m.in. kroniki, fotografie, dokumenty i opracowania, które często nie są dostępne w żadnym innym miejscu. Biblioteka pełni funkcję pośrednika między domowym archiwum, kroniką szkolną lub harcerską, kolekcją fotografii czy regionalnym periodykiem a profesjonalnym obiegiem cyfrowym.

STANOWISKO PRACY, FOT. LESŁAW JABŁOŃSKI

Rozszerzeniem działalności digitalizacyjnej biblioteki w ostatnich latach stało się cyfrowe opracowanie i udostępnianie dorobku lokalnego kompozytora, muzyka i animatora życia kulturalnego regionu, Józefa Kaniowskiego. Projekt obejmuje obecnie [943 obiekty muzyczne](#) (stan: październik 2026) udostępnione w Śląskiej Bibliotece Cyfrowej, które zanotowały ponad 25 tys. wyświetleń. Inicjatywa ta dokumentuje lokalne dziedzictwo kultury muzycznej.

Wśród najcenniejszych udostępnionych obiektów znajdują się m.in. [atlas geograficzny Abrahama Orteliusa](#) z 1579 r. oraz [Gregorii IX Papae Decretalium. Libri V](#) z 1484 r., który odnotował ok. 2,5 tys. wyświetleń. Dużą oglądalnością cieszą się również książki metrykalne z okolicznych wsi, obejmujące zapisy od XVII do XIX w.

Miniona dekada pokazała, że działalność MiGBP w Głubczycach w ramach Śląskiej Biblioteki Cyfrowej ma znaczenie nie tylko dokumentacyjne, lecz także tożsamościowe. Zespół biblioteki łączy prasę, fotografie, pocztówki, książki, źródła historyczne, druki muzyczne i starodruki w spójną opowieść o mieście, regionie i jego mieszkańcach. Publikacje udostępniane przez bibliotekę są wykorzystywane przez regionalistów, nauczycieli i badaczy historii Śląska oraz dawnych Kresów. Wskazuje to na znaczącą wartość

gromadzonych materiałów dla badań, edukacji i popularyzacji wiedzy o regionie. Kolekcja biblioteki jest stale rozwijana dzięki pozyskiwaniu nowych materiałów oraz współpracy z mieszkańcami i instytucjami, co pozwala systematycznie poszerzać cyfrową dokumentację lokalnego dziedzictwa.

Dwadzieścia lat udziału MiGBP w Głubczycach w Śląskiej Bibliotece Cyfrowej pokazuje znaczenie konsekwentnego budowania cyfrowego dziedzictwa regionu. Biblioteka nieprzerwanie pozostaje jego współtwórcą, dokumentując i upowszechniając dziedzictwo lokalne.

*Agnieszka Ryfiak
starszy bibliotekarz*

Regionalny Instytut Kultury im. Wojciecha Korfantego

Regionalny Instytut Kultury im. Wojciecha Korfantego (nazwa skrócona – Instytut im. Wojciecha Korfantego) jest instytucją kultury o charakterze upowszechnieniowym i naukowo-badawczym. Samorząd Województwa Śląskiego w 2016 r. utworzył Regionalny Instytut Kultury po połączeniu Regionalnego Ośrodka Kultury w Katowicach oraz Śląskiego Centrum Dziedzictwa Kulturowego. W 2019 r. w miejsce Regionalnego Instytutu Kultury powołany został Instytut Myśli Polskiej im. Wojciecha Korfantego, którego nazwa została zmieniona w 2023 r. na Regionalny Instytut Kultury im. Wojciecha Korfantego.

Instytucja oferuje również wsparcie merytoryczne w zakresie tworzenia i realizacji projektów kulturalnych, pozyskiwania funduszy, poprzez prowadzenie szkoleń, kursów i warsztatów oraz konsultacji. Istotnym aspektem funkcjonowania są działania mające na celu rozpoznawanie, ochronę i upowszechnianie dziedzictwa kulturowego dotyczącego powstań śląskich oraz działalności politycznej i publicystycznej Wojciecha Korfantego, który jest patronem instytucji od 2019 r. Ważnym obszarem działania także jest organizacja konferencji naukowych i popularno-naukowych o tematyce historycznej, digitalizacyjnej, dotyczących zagadnień związanych z konserwacją i opieką nad zabytkami bądź popularyzujących dziedzictwo kulturowe województwa śląskiego. Na uwagę zasługuje również działalność wydawnicza, a wśród stale powiększającego się zasobu są publikacje będące efektem prac projektowych i programów badawczych, materiały pokonferencyjne, czasopismo „Korfantówka”, ale też opracowane materiały dydaktyczne dla młodzieży „Ścieżki korfantowskie” czy popularyzujące dziedzictwo kulturowe województwa śląskiego „Szałot kulturowy. Warsztaty o tradycji dla młodzieży”. Instytut jest organizatorem wydarzeń artystycznych, pokazów multimedialnych, wystaw, konkursów, w tym m.in.: Ogólnopolskiego Konkursu Krasomówczego im. Wojciecha Korfantego oraz literacko-plastycznego „Korfantastic”.

Instytut im. Wojciecha Korfantego jest silnie obecny w całym regionie, a przy tym promuje bogactwo i różnorodność dziedzictwa kulturowego oraz historycznego województwa śląskiego wśród mieszkańców regionu, ale także Polski i Europy. Instytucja współpracuje z szeroką rzeszą podmiotów działających w obszarze kultury, jak również z ośrodkami akademickimi i badawczo-naukowymi na poziomie województwa śląskiego, ale także ponadregionalnym i krajowym.

Należy zaznaczyć, że instytucja jest akredytowana w programie Erasmus+ w sektorze Edukacja dorosłych, finansowanym ze środków Unii Europejskiej. Dzięki temu edukatorzy pracujący z osobami dorosłymi, realizując misję niezawodowej edukacji dorosłych, mogą w ramach mobilności poszerzyć swoje kompetencje językowe i merytoryczne.

Wizytówką Instytutu są projekty realizowane przy wsparciu środków zewnętrznych – krajowych i zagranicznych. Spośród wielu trwających i zakończonych działań projektowych, warto zwrócić uwagę na kilka z nich:

- „Bardzo Młoda Kultura” – trzyletni program dotacyjny dofinansowany ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego za pośrednictwem NCK – krajowego operatora programu. Instytut im. Wojciecha Korfanteo jest operatorem regionalnym programu w województwie śląskim od pierwszej edycji, tj. od 2016 r.
- „Krajobraz kulturowy Żywiecczyny. Obrzędowość doroczna, tradycyjna zabudowa oraz kapliczki i krzyże przydrożne” – dwuletni projekt dofinansowany ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z Funduszu Promocji Kultury na lata 2025–2026. Projekt wpisał się w obchody ogłoszonego przez Sejmik Województwa Śląskiego Roku 2026 Rokiem Górali i Obrzędów Pasterskich.
- „Śląskie Digitalium” – kompleksowy projekt partnerski (koordynator: Biblioteka Śląska, partnerzy: Instytut im. Wojciecha Korfanteo, Instytucja Filmowa „Silesia Film” w Katowicach i Opera Śląska w Bytomiu), którego efektem jest systemowa platforma do digitalizacji zasobów kulturowych z całego regionu wraz z serwisem upowszechniającym zdigitalizowane zasoby, realizowany w ramach RPO WŚL na lata 2014–2020. W projekcie instytucja była odpowiedzialna za inicjatywę [Mobilnego Centrum Digitalizacji \(MobiDIG\)](#) – specjalistycznego pojazdu, umożliwiającego pracę w terenie niezależnie od źródła zasilania, wyposażonego w sprzęty do digitalizacji: skanery płaskie, skanery 3D laserowe, aparaty fotograficzne i kamery wideo.
- „Rajza z Korfantym 360. Stacja: Zakopane” – projekt zrealizowany w 2024 r. w ramach rządowego programu Krajowego Planu Odbudowy, sfinansowanego przez Unię Europejską w ramach NextGenerationEU. Ponadregionalny projekt połączył dziedzictwo historyczne Górnego Śląska i Podhala, edukację kulturową oraz nowe technologie. Stylizowana na lata 20. XX w. rekonstrukcja wizyty Wojciecha Korfanteo w Zakopanem została wydana w formie [filmu Virtual Reality](#), opowiadającego o związkach Górnoszlązaków i górali na niwie społecznej. Działanie zostało docenione jako dobra praktyka KPO dla kultury.
- „Ziemia Częstochowska – obrzędowość doroczna i rodzinna oraz tradycyjna zabudowa” – projekt dofinansowany ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego na lata 2022–2023. Podsumowaniem projektu było wydanie publikacji [„Walory kulturowe Ziemi Częstochowskiej”](#) autorstwa Aleksandra Lysko i Roberta Garstki – pracowników instytucji.
- „Mapa Obrzędowa Górnego Śląska” – dwuletni program dofinansowany ze środków Ministra Kultury i Ochrony Dziedzictwa Narodowego, obejmujący badania etnograficzne obrzędowości i zwyczajów praktykowanych obecnie i w przeszłości na historycznej ziemi górnośląskiej, znajdującej się aktualnie w województwach śląskim i opolskim oraz utworzenie portalu internetowego mapaobrzedowa.pl. Projekt był kontynuowany w 2019 r. pod nazwą Mapa Obrzędowa Górnego Śląska 2#, również przy wsparciu środków finansowych MKiDN.

KONFERENCJA W INSTYTUCIE IM. WOJCIECHA KORFANTEGO,
FOT ADAM ROSTECKI

dr Małgorzata Mazur
zastępca dyrektora Instytutu im. Wojciecha Korfanteo

Muzeum Hutnictwa

MUZEUM HUTNICTWA, FOT. T. ZAKRZEWSKI

Muzeum Hutnictwa (w organizacji) powstało w 2019 r., dla zwiedzających otwarto je w roku 2021, a od stycznia 2022 r. Muzeum Hutnictwa i Muzeum w Chorzowie – po połączeniu – tworzą jedną instytucję pod nazwą Muzeum Hutnictwa w Chorzowie. Pielękuje ono ponadstuletnie tradycje muzealnicze Chorzowa (Królewskiej Huty), skupiając się na działalności naukowej, edukacyjnej i popularyzatorskiej związanej z historią i kulturą Górnego Śląska, zwłaszcza w jego industrialnym kontekście. Dzięki staraniom Muzeum tradycje hutnicze i obchody Dnia Hutnika zostały wpisane na Krajową listę niematerialnego dziedzictwa kultury.

Zbiory Muzeum Hutnictwa zawierają ponad 100 tys. obiektów, w tym ok. 1500 starodruków. W strukturze Muzeum istnieje biblioteka, w której zbiorach kluczowe miejsce zajmują publikacje regionalne i historyczne. Ważną częścią pracy Muzeum jest działalność wydawnicza. Kontynuujemy publikowanie powstałych w 1996 r. „Zeszytów Chorzowskich”, które od roku 2024 ukazują się z podtytułem „Feriae in Officina Ferrarii”.

W 2011 r. Muzeum przystąpiło do projektu Śląskiej Biblioteki Cyfrowej. Nie dysponując pracownią digitalizacyjną, korzysta z pomocy Biblioteki Śląskiej oraz działającej przy niej Społecznej Pracowni Digitalizacji.

Do tej pory w formie zdigitalizowanej udostępniliśmy:

- ponad 15 tys. numerów czasopism, m.in. XIX-wieczne „[Rybniker Stadt-Blatt](#)”, „[Leobschützer Kreisblatt](#)”, czy „[Koseler Kreisblatt](#)”;
- książki adresowe, np. [Adressbuch der Stadt Königshütte O.-S. sowie der Gemeinden Neu-Heiduk, Ober-Heiduk, Nider-Heiduk, Schwientochlowitz und Piasniki \(Untheil Lipine\) und der Gutsbezirke Ober-Heiduk und Schwientochlowitz](#) z roku 1893;
- 3 tomy [Chorzowskiego Słownika Biograficznego](#).

Rozpoczęliśmy też digitalizację kolekcji starodruków. Pierwszym udostępnionym obiektem z tego zbioru jest [Gentis Silesiae Annales complectens historiam de origine, propagatione et migrationibus gentis et recitationem praecipuorum eventuum, qui in Ecclesiae et Republica usq\[ue\] ad necem Ludovici \[...\] accidentur \[...\]](#), autorstwa Joachima Cureusa.

Planujemy dalszą digitalizację kolekcji, w pierwszej kolejności starodruków, następnie wydawanej w latach 2017–2023 pięciotomowej monografii Chorzowa oraz „Zeszytów Chorzowskich” (tomy od 1 do 21), a także najcenniejszych wydawnictw z naszych zbiorów.

dr Jacek Kurek
redaktor wydawnictw naukowych

Uniwersytet Bielsko-Bialski

Biblioteka

W czerwcu 1969 r. powstała Filia Politechniki Łódzkiej z siedzibą w Bielsku-Białej, która kształciła specjalistów potrzebnych do rozwoju ówczesnego przemysłu włókienniczego i budowy maszyn. Zmiana potrzeb rynku pracy i ciągły rozwój Filii zaowocowały przekształceniem uczelni w październiku 2001 r. w autonomiczną jednostkę – Akademię Techniczno-Humanistyczną. Starania władz i pracowników naukowych przełożyły się na wysokie noty ewaluacji za lata 2017–2021, co otworzyło drogę do kolejnego przekształcenia uczelni – tym razem w uniwersytet. 1 września 2023 r. Sejm RP zatwierdził zmianę statusu Akademii w Uniwersytet Bielsko-Bialski. Od grudnia 1970 r. przy Filii PŁ rozpoczęła działalność Biblioteka, która od 55 lat stanowi integralną część uczelni, biorąc czynny udział w kształceniu studentów oraz tworzeniu warsztatu pracy naukowej i dydaktycznej pracowników uczelni.

BUDYNEK UBB, NA PARTERZE ZNAJDUJE SIĘ BIBLIOTEKA,
FOT. JĘDRZEJ PISAREK

Opracowując od 1999 r. „[Bibliografię dorobku piśmienniczego pracowników](#)”, Biblioteka przyczyniała się do uporządkowania i ułatwienia dostępu do informacji odzwierciedlającej działalność naukową uczelni. Kolejnym krokiem w stronę rozszerzenia zasięgu odbioru dorobku wydawniczego pracowników naukowych i promocji ich publikacji było przystąpienie 6 października 2006 r. do Śląskiej Biblioteki Cyfrowej. Podstawę kolekcji uczelni stanowią elektroniczne wersje książek pochodzących z Wydawnictwa Naukowego. W początkowym okresie idea otwartego dostępu nie cieszyła się dużą popularnością wśród autorów. Jednak z czasem uległo to zmianie, w dużym stopniu dzięki prężnemu rozwojowi Śląskiej Biblioteki Cyfrowej.

Brak elektronicznych wersji wielu książek oraz sprzętu skanującego, który umożliwiłby samodzielne ich tworzenie, stanął na przeszkodzie udostępnieniu wielu wartościowych publikacji. Problem ten rozwiązano poprzez nawiązanie współpracy z Instytutem im. Wojciecha Korfantego z siedzibą w Katowicach. Od maja 2022 r. do grudnia 2023 r. 60 wytypowanych książek, których autorzy wyrazili zgodę na publikację w otwartym dostępie, zostało zeskanowanych i umieszczonych w zasobach ŚBC. Podczas tego przedsięwzięcia podobnemu procesowi zostało poddanych [7646 zdjęć pochodzących z archiwum uczelni](#). Prace te wykonywane były przez pracowników Instytutu im. Wojciecha Korfantego w ramach projektu „Śląskie Digitalium”, którego celem było zarchiwizowanie i udostępnienie zasobów kultury województwa śląskiego w internecie.

Obecna polityka władz Uniwersytetu Bielsko-Bialskiego sprzyja publikowaniu w zasobach ŚBC wszystkich książek ukazujących się nakładem uczelnianego Wydawnictwa Naukowego. Kolekcja UBB liczy obecnie 114 pozycji, w większości o charakterze naukowym, polecanych studentom do celów edukacyjnych. Przez 20 lat liczba wyświetleń publikacji uczelni przekroczyła 47 000! Ten wynik pokazuje możliwości, jakie oferują biblioteki cyfrowe w zakresie udostępniania wydawnictw naukowych.

Paulina Serafin-Kraus, kustosz

Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach

Biblioteka Główna

BYŁA SIEDZIBA BIBLIOTEKI W DAWNYM RATUSZU, FOT. ARCH. UE

Biblioteka Główna Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach jest największą i najstarszą biblioteką w regionie, gromadzącą księgozbiór z zakresu nauk społeczno-ekonomicznych. Jej początki wiążą się z działalnością powstałego w 1937 r. Prywatnego Wyższego Studium Nauk Społeczno-Gospodarczych. Po wojnie Uczelnię upaństwowiono i przemianowano na Państwową Wyższą Szkołę Administracji Gospodarczej, a w roku 1950 na Wyższą Szkołę Ekonomiczną. Biblioteka przyjęła wówczas nazwę Biblioteki Głównej Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Katowicach. Do roku 1967 mieściła się w zabytkowym budynku dawnego ratusza w Katowicach-Bogucicach przy ul. 1 Maja 50, będącego siedzibą władz Uczelni, zaś w 1968 r. została przeniesiona do budynku dydaktycznego przy ul. Bogucickiej 3. W roku 1974 Uczel-

nia zmieniła nazwę na Akademię Ekonomiczną im. Karola Adamieckiego, a od października 2010 r. jest Uniwersytetem, co ma również odzwierciedlenie w nazwie Biblioteki.

Od roku akademickiego 2012/2013 Biblioteka Główna Uniwersytetu Ekonomicznego wraz z Biblioteką Uniwersytetu Śląskiego rozpoczęła swoją działalność w nowej siedzibie przy ul. Bankowej 11a, tworząc Centrum Informacji Naukowej i Bibliotekę Akademicką – CINiBA. Sieć biblioteczno-informacyjną Uniwersytetu tworzy jeszcze Biblioteka Specjalistyczna zlokalizowana w kampusie UE w budynku CNTI na ul. Bogucickiej 3 oraz jej filia w Rybniku. W ostatnich latach w strukturę Biblioteki włączono dodatkowo samodzielną jednostkę – Ośrodek Historii i Tradycji UE.

Biblioteka Główna UE dysponuje największym na Górnym Śląsku księgozbiorem z nauk społeczno-ekonomicznych. Zbiory biblioteczne obejmują prawie 360 tys. woluminów wydawnictw zwartych, ciągłych, a także źródła elektroniczne. Do współpracy w ramach projektu Śląskiej Biblioteki Cyfrowej nasza instytucja przystąpiła wkrótce po jego ukonstytuowaniu,

OBCENA SIEDZIBA BIBLIOTEKI – CENTRUM INFORMACJI NAUKOWEJ I BIBLIOTEKA AKADEMICKA, FOT. WOJCIECH MATEUSIAK

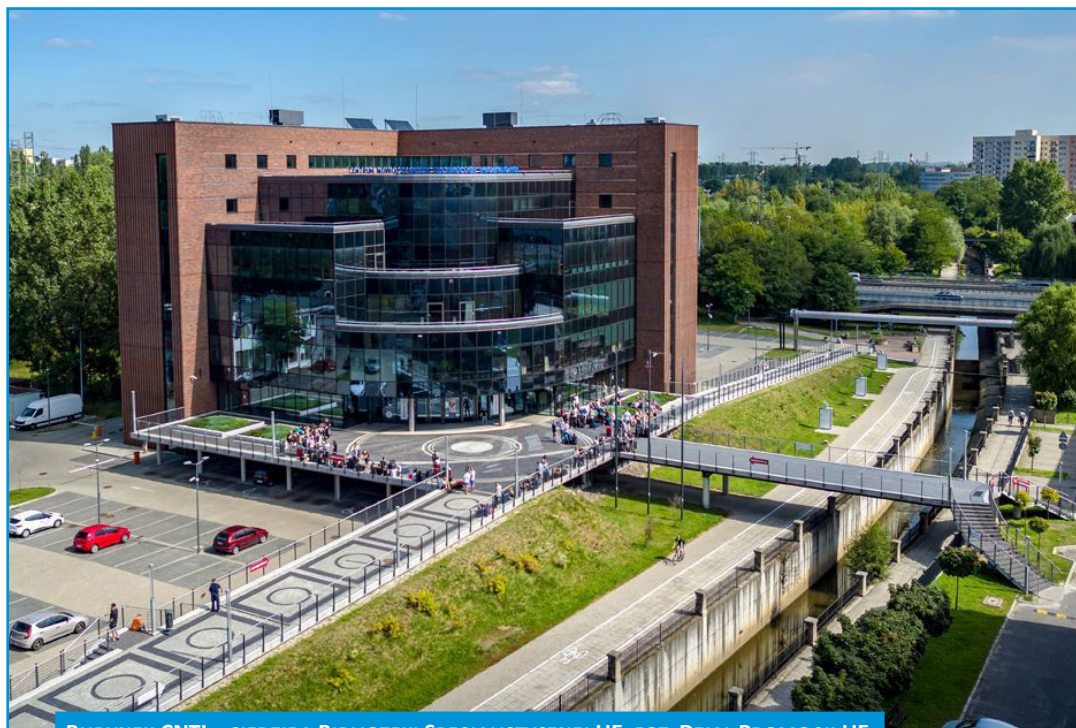

w dniu 10 października 2006 r. (podpisanie porozumienia nastąpiło w 7 lutego 2007 r.). Pierwszymi publikacjami, jakie zostały zdigitalizowane i umieszczone w ŚBC, były wszystkie tomy [„Bibliografii publikacji pracowników Akademii Ekonomicznej w Katowicach”](#), następnie zaczęto sukcesywnie umieszczać na platformie tytuły czasopism naukowych wydawanych przez Wydawnictwo UE: [„Studia Ekonomiczne”](#), [„Academic Review of Business and Economics”](#), [„Journal of Economics and Management”](#), [„Multiple Criteria Decision Making”](#), [„Studies in Risk and Sustainable Development”](#). Kolejny zasób, który umieszcza się na platformie, stanowią monografie naukowe. Publikacje te od 2022 r. są wydawane przez Wydawnictwo Uczelniane

tylko w formie elektronicznej i zgodnie z obowiązującą od tego roku Instytucjonalną Polityką Otwartości, obligatoryjnie deponowane w Śląskiej Bibliotece Cyfrowej. Biblioteka ściśle współpracuje w tym zakresie z Wydawnictwem Uniwersyteckim, odpowiedzialnym za przekazywanie plików do Biblioteki celem umieszczenia ich w ŚBC i kontrolę wszelkich kwestii związanych z prawami autorskimi i licencjami. Oprócz czasopism i monografii naukowych kolekcję UE Katowice zasilają również inne publikacje, które są przekazywane przez samych autorów z odpowiednimi oświadczeniami

regulującymi kwestie autorskich praw majątkowych. Obecnie zasób w ŚBC liczy 4743 obiekty zgrupowane w trzech podkolekcjach ([Książki](#), [Czasopisma](#), [Ośrodek Historii i Tradycji UE](#)).

Dotychczasowe materiały deponowane w Śląskiej Bibliotece Cyfrowej miały głównie dydaktyczny charakter. Obecnie trwają przygotowania do stworzenia kolekcji historycznej dokumentującej dzieje Uczelni oraz przybliżającej sylwetki ludzi, którzy ją tworzyli. Podstawą kolekcji będą zbiory Ośrodka Historii i Tradycji UE. W ich skład wchodzi bowiem cenne broszury, druki i wydawnictwa okolicznościowe związane z ważnymi wydarzeniami z życia Uczelni, jak jubileusze, doktoraty honoris causa czy odnowienia doktoratów. Do kolekcji włączony zostanie bogaty zbiór dokumentów życia społecznego, takich jak plakaty, katalogi, zaproszenia, ulotki informacyjne, fotografie, pocztówki. Ośrodek posiada również cenne maszynopisy, mapy, książki pamiątkowe i albumy. Przykładem pierwszych zdigitalizowanych materiałów będą pocztówki związane z historią Uczelni i regionu, w dalszej kolejności będą to dokumenty życia społecznego i inne druki ulotne.

BUDYNEK CNTI – SIEDZIBA BIBLIOTEKI SPECJALISTYCZNEJ UE, FOT. DZIAŁ PROMOCJI UE

*Małgorzata Kwiatkowska
kustosz, kierownik Oddziału Udostępniania Zbiorów i Informacji Naukowej*

Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna im. Konstantego Prusa w Rybniku

W 2026 r. mija 20 lat, odkąd Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna im. Konstantego Prusa w Rybniku włączyła się w tworzenie Śląskiej Biblioteki Cyfrowej. Członkostwo nie oznaczało jednak natychmiastowego uruchomienia masowego skanowania. Początki były trudne i wymagające. Trzeba było poznać zasady przygotowywania materiałów, nauczyć się obsługi skanerów oraz zapoznać się z wytycznymi dotyczącymi publikowania w sieci, by zrozumieć cały proces prowadzący od

BUDYNEK PIMBP W RYBNIKU, FOT. DOMINIKA RAUK

papierowego egzemplarza do jego cyfrowej wersji. Rybnickie bibliotekarki uczestniczyły w szkoleniach organizowanych przez Bibliotekę Śląską. Był to czas zdobywania kompetencji i przygotowywania zespołu do odpowiedzialnego zadania, jakim jest ochrona lokalnego dziedzictwa.

Pierwsze materiały rybnickiej biblioteki zostały opublikowane w Śląskiej Bibliotece Cyfrowej dopiero w 2013 r. Były to trzy książki poświęcone historii Rybnika i Górnego Śląska: *Dzieje miasta Rybnika i dawniejszego państwa rybnickiego na Górnym Śląsku*, *Górny Śląsk w walce o polskość* oraz *Pierwsze powstanie śląskie 1919 roku w zarysie*. Dobór tych tytułów wyznaczył kierunek dalszych działań. Pierwsza z publikacji pozwala sięgnąć do jednego z podstawowych źródeł dotyczących dziejów miasta. Z kolei *Górny Śląsk w walce o polskość*, wydany pierwotnie w 1930 r., jest historyczno-prawniczym opracowaniem autorstwa dr. Adama Benisza, opisującym m.in. problemy narodowościowe, germanizację, działalność polskich organizacji oraz plebiscyt. Trzecia książka (pobrana w ciągu ostatnich 13 lat już blisko 10 tys. razy) przedstawia zarys wydarzeń związanych z pierwszym powstaniem śląskim. Wspólnym mianownikiem wszystkich tych opracowań jest ich wartość regionalna oraz znaczenie dla osób badających historię ziemi rybnickiej.

Przełom nastąpił w 2015 r. W Czytelni Głównej uruchomiono wówczas pierwsze profesjonalne stanowisko digitalizacyjne. Dzięki własnemu zapleczu technicznemu prace wyraźnie przyspieszyły – tylko w tym jednym roku nasza biblioteka opublikowała ponad 200 dokumentów. Za główny cel przyjęto digitalizację wydawnictw ciągłych o zasięgu powiatowym. Lokalne gazety zazwyczaj nie trafiają do wielu odbiorców, a poszczególne egzemplarze z czasem niszczone lub giną. Digitalizacja takich materiałów jest szczególnie czasochłonna. Każdy numer trzeba przygotować, opracować i udostępnić we właściwym miejscu cyfrowej kolekcji. Jest to praca wymagająca dużego nakładu czasu, ale jej efektem jest bezpłatny dostęp do regionalnej prasy bez konieczności odwiedzania czytelni.

Pierwszym wielkim przedsięwzięciem prasowym była digitalizacja tygodnika „*Nowiny*”. Jego pierwszy numer ukazał się w 1956 r. Pismo wychodziło co tydzień, a jego zasięg obejmował nie tylko Rybnik, lecz także

m.in. Żory, Jastrzębie-Zdrój, Wodzisław Śląski, Racibórz i inne okoliczne miejscowości. Publikowało informacje dotyczące codziennego życia mieszkańców, lokalnej kultury i wydarzeń, które z perspektywy czasu stały się ważnymi świadectwami epoki. Ostatni drukowany numer tygodnika trafił do czytelników 18 grudnia 2024 r. Digitalizację tytułu rybnicka biblioteka zakończyła miesiąc później. Dzięki tej pracy historia pisma nie zakończyła się wraz z zamknięciem jego papierowego wydania. Archiwalne numery nadal mogą służyć mieszkańcom, badaczom, dziennikarzom i regionalistom. Zdigitalizowany zbiór „Nowin” umożliwia prześledzenie tego, jak przez niemal siedem dekad zmieniał się Rybnik, jakie tematy zajmowały mieszkańców, jakim językiem opisywano rzeczywistość i które wydarzenia uznawano za najważniejsze. Nawet drobna notatka, reklama czy zapowiedź lokalnego wydarzenia może po latach stać się cennym źródłem wiedzy.

Kolejnym zadaniem było uzupełnienie zbiorów Śląskiej Biblioteki Cyfrowej o brakujące numery „[Gazety Rybnickiej](#)” – bezpłatnego miesięcznika społeczno-kulturalnego pełniącego również funkcję miejskiego informatora. Na jej łamach utrwalane są działania samorządu, zmiany zachodzące w przestrzeni miasta, wydarzenia kulturalne, inicjatywy społeczne oraz historie mieszkańców. Jest to zatem źródło pozwalające miesiąc po miesiącu odtwarzać najnowsze dzieje Rybnika. Prace nad uzupełnieniem luk w cyfrowym archiwum zostały już zakończone. Nasze powiązanie z tym tytułem nie ogranicza się już wyłącznie do ochrony jego archiwalnych wydań. Od 2021 r. PiMBP w Rybniku jest wydawcą tego miesięcznika, a redakcja ma siedzibę w budynku biblioteki przy ul. Józefa Szafranka 7.

Cyfrowa kolekcja książek została z czasem wzbogacona o kolejne publikacje regionalne, takie jak [Jubileusz 70-lecia Szkoły Podstawowej w Kamieniu](#) (książka powstała w związku z obchodami zorganizowanymi

STANOWISKO DIGITALIZACYJNE, FOT. DOMINIKA RAUK

w 2001 r. w Szkole Podstawowej nr 28 w Rybniku-Kamieniu) oraz [Dwudziestolecie Uniwersytetu Trzeciego Wieku w Rybniku 2002–2022](#) (opracowanie dokumentujące początki rybnickiego UTW, jego inicjatywy edukacyjne, artystyczne, społeczne i prozdrowotne oraz aktywność kolejnych pokoleń słuchaczy).

Osobną część cyfrowego archiwum tworzą [dokumenty życia społecznego](#) związane z działalnością biblioteki oraz Rybnickimi Dniami Literatury, jednym z najstarszych festiwali literackich w Polsce. Są wśród nich programy,

afisze, plakaty, broszury i inne druki poświęcone spotkaniom autorskim oraz towarzyszącym im wydarzeniom kulturalnym. Materiały te często powstają z myślą o jednym konkretnym wydarzeniu i szybko znikają z obiegu. Po zdigitalizowaniu stają się jednak trwałym świadectwem życia kulturalnego miasta.

Następnym rozdziałem jest utworzenie w rybnickiej bibliotece Centrum Wiedzy o Rybniku i Górnym Śląsku. Jego funkcjonowanie opiera się na wyodrębnionym Księgozborze o Górnym Śląsku i po śląsku oraz historiach mówionych i materiałach wizualnych gromadzonych w [Archiwum Pamięci Rybniczank](#)

i Rybniczana. Ma za zadanie promować lokalną literaturę i twórców, wspierać ochronę regionalnej tożsamości, rozwijać zbiory oraz kontynuować digitalizację materiałów związanych z miastem i regionem.

Dwadzieścia lat obecności rybnickiej biblioteki w Śląskiej Bibliotece Cyfrowej to długa i wymagająca droga od szkoleń i pierwszych prób, przez uruchomienie własnego stanowiska digitalizacyjnego, publikację regionalnych książek i czasopism, aż do przygotowania działalności Centrum Wiedzy o Rybniku i Górnym Śląsku, które będzie gromadzić materiały papierowe, cyfrowe oraz audiowizualne. Najważniejszego rezultatu tej pracy nie da się jednak wyrazić wyłącznie liczbą skanów. Jest nim ciągłość pamięci. Zbiory, które wcześniej można było poznać tylko podczas wizyty w czytelni, dziś są dostępne bezpłatnie w internecie. Papierowe wydania żółkną, niszczej i znikają z obiegu. Cyfrowe archiwum pozwala im nadal pełnić swoją funkcję – jako źródła wiedzy, materiały edukacyjne i świadectwa życia kolejnych pokoleń. Dzięki konsekwentnej działalności Powiatowej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Rybniku mieszkańcy mogą dziś czytać własną historię strona po stronie, numer po numerze i plik po pliku.

Małgorzata Harczuk, instruktor
współpraca: Marek Szulc

Książnica Beskidzka

Książnica Beskidzka w Bielsku-Białej jest jedną z najważniejszych instytucji kultury w regionie. Od lat popularyzuje książkę, wiedzę, informację i czytelnictwo, pełniąc jednocześnie rolę centrum wiedzy o regionie. Prowadzi szeroką działalność biblioteczną, kulturalną, edukacyjną i informacyjną, a także rozwija współpracę z bibliotekami oraz instytucjami kultury w kraju i za granicą. Jej działania służą zaspokajaniu potrzeb kulturalnych i edukacyjnych mieszkańców oraz wspieraniu rozwoju społeczeństwa informacyjnego.

W swoich zbiorach posiada nie tylko książki, ale również cenne kolekcje specjalne, obejmujące starodruki, filmy, płyty analogowe, audiobooki, grafiki, materiały kartograficzne oraz nuty. Szczególne miejsce zajmują tu zbiory regionalne, które dokumentują historię miasta i regionu z wielu perspektyw: od publikacji archiwalnych, poprzez dokumenty życia społecznego i prasę lokalną, po fotografie, listy i ulotki. Bo historia regionu to nie tylko wielkie wydarzenia, ale także codzienność zapisana w prostych śladach, takich jak fotografie czy listy.

Od 2006 r. Książnica Beskidzka współtworzy zasób Śląskiej Biblioteki Cyfrowej. Obecnie zdigitalizowano ponad cztery tysiące publikacji, co jest efektem wieloletniej pracy zespołu tworzonego przez pracowników Działu Informacyjno-Bibliograficznego oraz Zbiorów Specjalnych.

W pierwszej kolejności do digitalizacji kierowano najstarsze i najcenniejsze zbiory. W Śląskiej Bibliotece Cyfrowej znalazły się m.in. starodruki, XIX-wieczne wydawnictwa, rękopisy, archiwalna prasa lokalna oraz najważniejsze materiały regionalne wydane po 1945 r., które są zwolnione z praw autorskich. Część najstarszych druków, z uwagi na stan zachowania, wymagała wcześniejszej konserwacji. Szczególnym wyzwaniem były starodruki pozbawione kart tytułowych, wymagające żmudnej identyfikacji, niekiedy prowadzonej przy wsparciu innych instytucji.

W zasobie Śląskiej Biblioteki Cyfrowej znajduje się również prasa historyczna i regionalna. Obok takich tytułów jak „Wieniec – Pszczółka” czy „Ilustrowany Kurjer Codzienny: Dodatek Tygodniowy” udostępniono archiwalne roczniki „Kroniki Beskidzkiej” z lat 1956-2020. Do cyfrowej biblioteki trafiły również drukowane tomy [Bibliografii Bielska-Białej i powiatu bielskiego](#), będące efektem wieloletniego dokumentowania życia społecznego, kulturalnego i naukowego regionu.

Wśród najciekawszych kolekcji znajduje się także [spuścizna Emila Zegadłowicza](#): rękopisy, listy i wydania książkowe z początku XX w.,

BIBLIA NORYMBERSKA Z 1540 R.,
FOT. PATRYCJA DZIECH

METAMORFOZY OWIDIUSZA

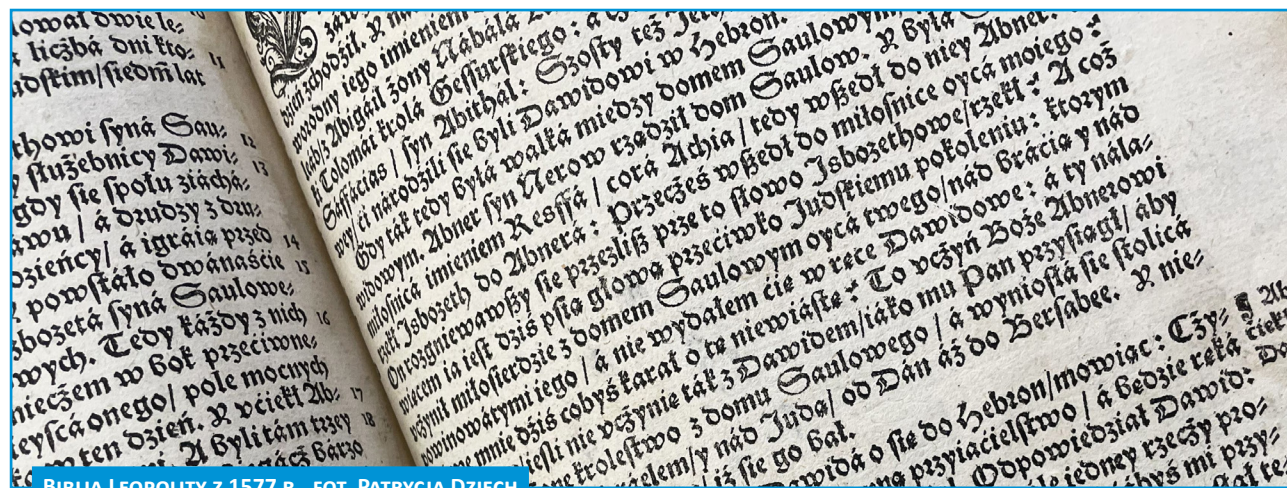
Wśród cyfrowo dostępnych obiektów znajdują się m.in.

w tym egzemplarze numerowane i podpisane przez autora. Najciekawsza wydaje się jego powieść *Motory* zilustrowana przez Stefana Żechowskiego i wydana w 1938 r. w fikcyjnym wydawnictwie Sirinks. To jeden z tych zbiorów, które pokazują, że digitalizacja nie jest wyłącznie skanowaniem papieru, lecz ratowaniem historii samej w sobie.

Digitalizacja zbiorów Książnicy Beskidzkiej to praca cicha, czasochłonna i często niewidoczna. Jej efektem jest jednak coś bardzo konkretnego: pamięć oraz regionalna historia staje się dostępna dla każdego i wszędzie. To, co dawniej wymagało wizyty w czytelnicy, dziś możemy oglądać z domowego zacisza. Stwarza to dodatkowe możliwości i może inspirować do nowych odkryć, badań czy działań edukacyjnych. Dzięki współpracy ze Śląską Biblioteką Cyfrową Książnica Beskidzka nie tylko chroni swoje najcenniejsze zbiory, ale także przywraca je obiegowi społecznemu.

Patrycja Dziech
bibliotekarz systemowy

BIBLIA LEOPOLDY Z 1577 R., FOT. PATRYCJA DZIECH

Uniwersytet Opolski

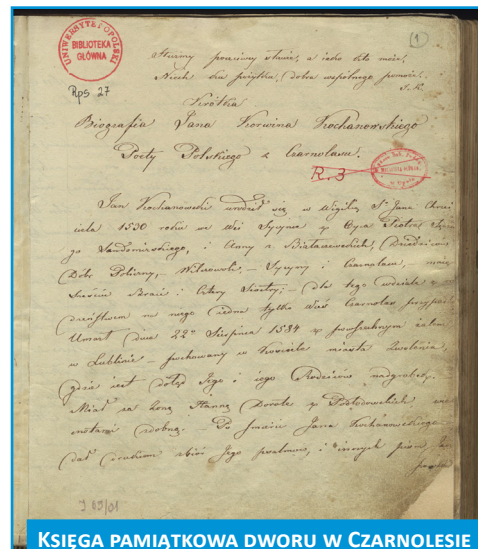
Biblioteka

Biblioteka Uniwersytetu Opolskiego to największa księżnica naukowa w województwie opolskim. Instytucja ta należy do ogólnokrajowej sieci bibliotecznej. Łączy bogatą tradycję, sięgającą początków Wyższej Szkoły Pedagogicznej z 1954 r., z wymaganiami nowoczesnego, cyfrowego świata. Pełni funkcję dydaktyczną, badawczą i kulturotwórczą. Dzięki bogatym zbiorom wspomaga studentów oraz pracowników naukowych w ich pracy. Nasze zasoby liczą ponad milion egzemplarzy książek, czasopism i zbiorów specjalnych. Tak ogromna kolekcja to efekt wieloletniego gromadzenia literatury oraz prawa do otrzymywania egzemplarza obowiązkowego, które biblioteka posiada od 1997 r.

Biblioteka Uniwersytetu Opolskiego już od 11 października 2006 r. aktywnie współtworzy Śląską Bibliotekę Cyfrową. Dla naszej instytucji szczególne znaczenie ma prezentowanie w ŚBC starodruków, kolekcji specjalnych oraz innych cennych materiałów o charakterze historycznym. Po blisko dwóch dekadach obecności w Śląskiej Bibliotece Cyfrowej szczególnie widoczne są długofalowe efekty digitalizacji – raz udostępnione materiały pozostają dostępne dla kolejnych pokoleń badaczy, studentów oraz mieszkańców regionu. Kluczową rolę w realizacji tych działań odgrywa Pracownia Digitalizacji, której rozwój jest konsekwentnie wspierany poprzez inwestycje. Ważnym krokiem było doposażenie pracowni w 2021 r. w nowoczesny skaner dziełowy. Równocześnie zmodernizowano infrastrukturę pracowni, tworząc warunki sprzyjające realizacji kolejnych projektów związanych z ochroną i udostępnianiem dziedzictwa kulturowego w formie cyfrowej.

Nowoczesne zaplecze techniczne pozwala na realizację kolejnych ambitnych zamierzeń. Obecnie w planach Biblioteki jest [digitalizacja unikatowych książek pochodzących z dawnego księgozbioru klasztoru ojców franciszkanów w Prudniku](#). Prace te, połączone z konserwacją i opracowaniem woluminów, zostaną zrealizowane dzięki dotacji pozyskanej z programu „Społeczna odpowiedzialność nauki III” (moduł „Biblioteki naukowe”). Cała franciszkańska kolekcja liczy około 5650 woluminów, a składają się na nią głównie druki z XIX i początku XX w. oraz wybrane publikacje powojenne z zakresu teologii, historii Kościoła, prawa kanonicznego czy liturgiki. W tym cennym zbiorze znajdują się rzadkie egzemplarze mszałów, modlitewników i leksykonów wydane po niemiecku (w tym szwabachą), łacinie i po polsku. W trzecim etapie tego projektu ok. 500 najcenniejszych dzieł zostanie zdigitalizowanych, opatrzonych pełnymi opisami i metadanymi, a następnie udostępnionych w Śląskiej Bibliotece Cyfrowej.

Dzięki nowoczesnym rozwiązaniom możliwe jest przeszukiwanie baz katalogowych w sposób intuicyjny. Dzięki zastosowaniu metod transmisji danych bibliograficznych nasz „czarnoleski rękopis” znalazł się w obszarze zainteresowań naukowych Ośrodka Informacji, Dokumentacji i Badań nad Życiem i Twórczością Jana Kochanowskiego, działającego przy Muzeum Jana Kochanowskiego w Czarnolesie.

księga pamiątkowa dworu w Czarnolesie
poświęcona Janowi Kochanowskiemu
z wpisami osób zwiedzających

Elżbieta Niedźwiedź
kustosz

Politechnika Częstochowska

Biblioteka Główna

Biblioteka Główna Politechniki Częstochowskiej od ponad 76 lat pełni rolę najważniejszej biblioteki naukowo-technicznej w regionie częstochowskim. Od momentu powstania nieprzerwanie wspiera studentów, pracowników naukowych oraz wszystkich użytkowników poszukujących specjalistycznej literatury i rzetelnej informacji naukowo-technicznej. Dzięki konsekwentnemu rozwojowi i wdrażaniu nowoczesnych rozwiązań stała się miejscem łączącym tradycję z nowoczesnością, odpowiadającym na potrzeby współczesnych odbiorców. W uznaniu wieloletnich zasług dla rozwoju bibliotekarstwa Biblioteka Główna Politechniki Częstochowskiej została w 2019 r., z okazji jubileuszu 70-lecia, doceniona i uhonorowana przez Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich medalem Bibliotheca Magna Perennisque.

Obecnie zbiory biblioteczne obejmują ponad 500 tys. woluminów, m.in. książki, czasopisma, zbiory specjalne (prace doktorskie, normy, opisy patentowe, multimedia, mikroformy). Tematyka zbiorów skorelowana jest z potrzebami Wydziałów i kierunkami studiów Politechniki Częstochowskiej. Biblioteka zapewnia użytkownikom również dostęp do nowoczesnych polskich i zagranicznych źródeł informacji, światowych serwisów informacyjnych, baz danych, elektronicznych książek i czasopism pełnotekstowych.

BIBLIOTEKA GŁÓWNA, FOT. MAŁGORZATA WRZEŚNIEWSKA

Przy ścisłej współpracy z Biurem ds. Osób z Niepełnosprawnościami Biblioteka efektywnie działa na rzecz zrównania szans osób pełnosprawnych i osób z niepełnosprawnościami w dostępie do edukacji. Wysoki standard świadczonych usług zapewniają udogodnienia architektoniczne, sprzętowe, programowe oraz odpowiednie przystosowanie przestrzeni bibliotecznej. W budynku zajmowanym przez Bibliotekę znajdują się m.in. winda, rampy podjazdowe antypoślizgowe i teleskopowe, znaczniki brajlowskie, system nawigacyjno-informacyjny TOTUPOINT, tyflomapy czy pętle

indukcyjne. W agendach usługowych dostępny jest specjalistyczny sprzęt wspomagający osoby z dysfunkcją wzroku, m.in.: monitor brajlowski, powiększalniki pisma, nowoczesne lupy elektroniczne oraz skanery. Kolejnym krokiem w kierunku zwiększania dostępności było uruchomienie w 2023 r. zintegrowanego systemu bibliotecznego Koha, wdrożonego w ramach projektu „Politechnika Częstochowska Uczelnią Dostępną”.

Biblioteka Główna Politechniki Częstochowskiej to jednak nie tylko miejsce przechowywania zbiorów, dostępu do zasobów i udostępniania informacji. To również ważna przestrzeń życia kulturalnego i społecznego. Organizowane cyklicznie przez Bibliotekę „Książkobranie” (do 2026 r. „Książkowanie”) na stałe wpisało się już w kalendarz spotkań z czytelnikami oraz mieszkańcami regionu częstochowskiego. Zaproszenie do współpracy i udziału w wydarzeniu częstochowskich wydawnictw uczelnianych oraz innych częstochowskich

bibliotek zacieśniło współpracę między instytucjami nauki i kultury w Częstochowie. Znaczącym owocem tej współpracy jest np. partnerstwo Biblioteki Głównej Politechniki Częstochowskiej w organizowanym corocznie przez Regionalny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli „WOM” w Częstochowie, Powiatowym Konkursie Przyrodniczo-Technicznym „Świat owadów w środowisku lokalnym”. Biblioteka Główna, przy współpracy Regionalnego Ośrodka Kultury w Częstochowie oraz Muzeum Częstochowskiego, włączyła się aktywnie w obchody 200-lecia połączenia Starej i Nowej Częstochowy, będąc gospodarzem spotkań. Inicjatorem tych obchodów był dr Juliusz Sętowski, historyk i autor licznych publikacji o Częstochowie.

Istotnym elementem działalności Biblioteki jest organizacja wystaw (w tym wielu wystaw okolicznościowych), spotkań autorskich (m.in. spotkań/wieczorów z poezją) i aktywny udział w wydarzeniach organizowanych przez Politechnikę Częstochowską oraz inne częstochowskie instytucje nauki i kultury, promując i propagując czytelnictwo, naukę i kulturę. Coraz wyraźniej pełni rolę nowoczesnej przestrzeni integrującej środowisko akademickie z lokalną społecznością, a jej reorganizowana i unowocześniana przestrzeń sprzyja pracy zespołowej, dyskusjom, poszukiwaniu innowacyjnych rozwiązań wielu problemów, rozwijaniu kreatywnego myślenia, przy jednoczesnym otwarciu się na potrzeby całego lokalnego środowiska edukacyjnego, naukowego i społecznego.

BIBLIOTEKA GŁÓWNA, FOT. MAŁGORZATA WRZEŚNIEWSKA

Od 20 października 2006 r. Biblioteka Główna Politechniki Częstochowskiej jest partnerem Śląskiej Biblioteki Cyfrowej, aktywnie uczestnicząc w procesie cyfryzacji zasobów naukowych. Współpraca ta znacząco ułatwia dostęp do dorobku naukowo-badawczego Uczelni, przynosząc liczne korzyści zarówno pracownikom naukowym, jak i studentom oraz pozostałym użytkownikom. Dzięki współpracy z Działem Wydawnictw Politechniki Częstochowskiej do zasobów Śląskiej Biblioteki Cyfrowej pozyskano i zdigitalizowano ok. 2000 publikacji, które udostępniono w kolekcji „Materiały Dydaktyczne i Naukowe”. Wśród nich znajdują się przede wszystkim artykuły z czasopism naukowych, podręczniki oraz skrypty akademickie z zakresu matematyki, informatyki, budownictwa i konstrukcji budowlanych, a także ekonomii, ekologii i ochrony środowiska. Realizacja projektu przyczynia się do popularyzacji wiedzy, zwiększenia dostępności materiałów naukowych oraz promocji dorobku naukowego Uczelni. Dzięki digitalizacji użytkownicy mogą korzystać z zasobów biblioteki w sposób nowoczesny, szybki i niezależny od miejsca oraz czasu.

Udział w projekcie przynosi zatem szereg korzyści, w tym zwiększenie widoczności i dostępności zbiorów w skali regionalnej, krajowej i międzynarodowej. Publikowane materiały są w otwartym dostępie, co sprzyja ich wykorzystaniu przez badaczy, studentów, nauczycieli oraz mieszkańców zainteresowanych dziedzictwem kulturowym regionu. Współpraca umożliwia również długoterminową archiwizację zasobów cyfrowych, ich profesjonalne opracowanie metadanymi oraz promocję dorobku instytucji w ramach wspólnej platformy zrzeszającej najważniejsze podmioty naukowe, kulturalne i edukacyjne województwa śląskiego.

*mgr Mariola Szyda, kustosz
mgr Bożena Lacka, kustosz
mgr Alicja Paruzel, dyrektor*

Miejska Biblioteka Publiczna w Chrzanowie

Jednym z najważniejszych zadań w działalności Miejskiej Biblioteki Publicznej w Chrzanowie jest propagowanie czytelnictwa i literatury oraz zachowanie i upowszechnianie historii lokalnej i regionalnej.

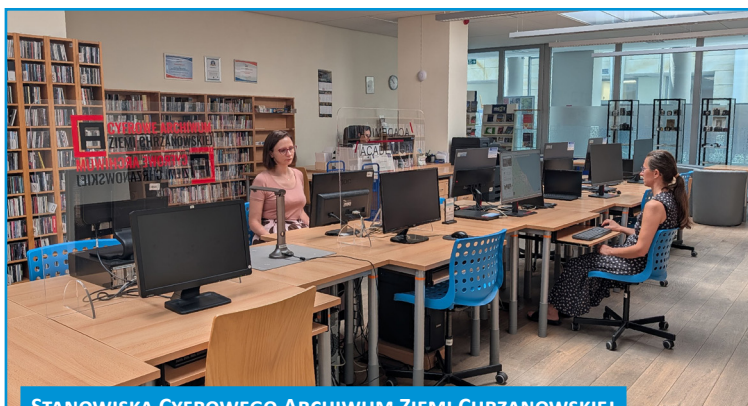

MBP W CHRZANOWIE

Biblioteka, w ramach działań służących zachowaniu i propagowaniu dziedzictwa kulturowego regionu, prowadzi [Cyfrowe Archiwum Ziemi Chrzanowskiej](#), współpracuje z Centrum Archiwistyki Społecznej oraz organizuje wykłady Wszechnicy Chrzanowskiej dotyczące m.in. historii, kultury czy gospodarki ziemi chrzanowskiej. Prowadzi także działalność wydawniczą o tematyce regionalnej pod nazwą Biblioteczka Regionalna Ziemi Chrzanowskiej, w ramach której wydane zostały między innymi publikacje związane z historią Małopolski: [Atlas historyczny ziemi chrzanowskiej](#), [Atlas historyczny Galicji](#), [Atlas historyczny województwa krakowskiego](#) oraz [Poczet starostów powiatu chrzanowskiego](#).

W 2021 r. Biblioteka była partnerem Małopolskiego Instytutu Kultury w Krakowie przy organizacji XXIII Małopolskich Dni Dziedzictwa Kulturowego, współorganizując zwiedzanie Pierwszej Fabryki Lokomotyw w Polsce „Fablok” w Chrzanowie. Od 2017 r. Biblioteka jest organizatorem Forum Regionalnego Między Małopolską a Górnym Śląskiem, którego celem jest popularyzacja wiedzy dotyczącej historii i kultury Małopolski oraz Górnego Śląska. Uczestnikami wydarzenia są: muzealnicy, etnografowie, regionaliści, bibliotekarze, historycy, a także pasjonaci regionalizmu, którzy działają na rzecz zachowania tożsamości lokalnej. Forum to szansa do prezentacji własnych dokonań, badań, pokazania zgromadzonych kolekcji, wymiany poglądów, dyskusji, a przede wszystkim jest to miejsce spotkania pasjonatów i ekspertów.

Od wielu lat chrzanowska księżnica podejmuje różnego rodzaju przedsięwzięcia czytelnicze, literackie i edukacyjne. Realizując własne autorskie projekty, uczestniczy w ogólnopolskich programach, pozyskując dodatkowe środki, które pozwalają wzbogacać ofertę dla czytelników. Bibliotekarze przygotowują i realizują liczne projekty, w których stawiają na różnorodność działań, a zwłaszcza niekonwencjonalne metody pracy z czytelnikami. Stąd dużo zajęć o charakterze warsztatowym, takich które angażują i aktywizują uczestników. Od kilku lat efektywnie budowane jest silne lokalne partnerstwo, włączając z roku na rok w biblioteczne przedsięwzięcia coraz większą liczbę mieszkańców oraz lokalnych organizacji i instytucji.

STANOWISKA CYFROWEGO ARCHIWUM ZIEMI CHRZANOWSKIEJ,
FOT. ARCHIWUM MBP W CHRZANOWIE (2)

Małgorzata Zbroszczyk
kierowniczka Działu Informacji i Multimediów

Miejska Biblioteka Publiczna w Piekarach Śląskich

Śląska Biblioteka Cyfrowa daje nieograniczone możliwości publikowania obiektów o ponadczasowej i bezcennej wartości. W dobie sztucznej inteligencji „karmi” jej algorytmy oryginalnymi i wartościowymi treściami historycznymi, naukowymi, literackimi, fotograficznymi i regionalnymi. Jest drugą co do wielkości biblioteką cyfrową w Polsce. Po 20 latach istnienia dziś już nie trzeba nikogo przekonywać, że bycie jej częścią to zaszczyt, wyróżnienie i dalszy rozwój, zwłaszcza w korelacji z naszą filozofią pełnej dostępności do nauki i dóbr kultury.

Trudne początki

Miejska Biblioteka Publiczna im. Teodora Heneczka w Piekarach Śląskich przystąpiła do sieci Śląskiej Biblioteki Cyfrowej 9 października 2006 r., ale przez pierwszą dekadę z przysłowio-
wym „hakiem” pozostawała jedynie „w blokach startowych”. We wrześniu 2017 r. porozumienie o współtworzeniu ŚBC z Biblioteką Śląską zostało odkopane, odkurzone i przystąpiliśmy do fazy realizacji naszego zobowiązania. Bogate zbiory regionalne naszej biblioteki nie mogły dłużej beczynnie spoczywać w maga-

JAN KLIMAJ I ŁUKASZ ŻYWULSKI PRZED ROZPOCZĘCIEM DIGITALIZACJI NEGATYWÓW,
FOT. JOACHIM WARCZOK

zynach, dlatego niemalże od pierwszego dnia po założeniu konta w dLibrze zaczęliśmy publikować w niej pierwsze dokumenty. Dało to gwarancję, że piekarskie zbiory nie ulegną rozproszeniu i dotrą do odbiorców na całym świecie. Otworzyło także nowe możliwości, m.in. dostęp do profesjonalnych urządzeń w Społecznej Pracowni Digitalizacji, w której zostały zeskanowane najciekawsze piekarskie obiekty wielkoformatowe i kodeksy. Pierwszy obiekt, na który wszyscy tak długo czekali, opublikowaliśmy 11 września 2017 r. i była to [fotografia grupowa członków Towarzystwa Czytelni Ludowych w Szarleju z 1928 r.](#), do dziś wyświetlona przez użytkowników ponad 300 razy (stan na październik 2026). Mimo skromnego zaplecza technicznego i osobowego, prace digitalizacyjne szybko nabrały tempa, a liczba opublikowanych obiektów w październiku 2026 r. osiągnęła prawie 2400 pozycji.

Cymelia na wyciągnięcie ręki

Publikacja w internecie pierwszych zeskanowanych w Piekarach Śląskich obiektów zbiegła się z przypadającą w 2018 r. setną rocznicą odzyskania przez Polskę niepodległości. Chcąc uczcić to wydarzenie, wpisując się jednocześnie w ogólnopolskie obchody, przygotowaliśmy specjalną akcję digitalizacji i publikacji wybranych rękopisów, druków, fotografii i dokumentów o szczególnym znaczeniu dla historii nie tylko Polski,

ale także regionu górnośląskiego. Pierwszym białym krukiem, który pojawił się na stronach Śląskiej Biblioteki Cyfrowej, była *Złota księga założona z okazji budowy Kopca Wyzwolenia Śląska w Wielkich Piekarach* z 1932 r., najcenniejszy rękopiśmienny zabytek przechowywany w piekarskich zbiorach, wyświetlony dotychczas blisko 900 razy.

Po sukcesie akcji „100 obiektów na 100-lecie odzyskania niepodległości” postanowiliśmy kontynuować proces digitalizacji ważnych dokumentów dla historii regionu górnośląskiego. W ramach akcji „100 zdjęć na 100-lecie powstań śląskich” w 2019 r. zostały zeskanowane i opublikowane w Śląskiej Bibliotece Cyfrowej wszystkie posiadane przez nas zdjęcia z okresu powstań śląskich i plebiscytu na Górnym Śląsku oraz budowy i poświęcenia Kopca Wyzwolenia – pomnika ku czci powstańców śląskich.

Potem poszło już „z górki”. Zaczęliśmy zapełniać bibliotekę cyfrową starymi fotografiami, albumami, kronikami szkolnymi, pocztówkami, czasopismami, książkami, dokumentami, sztandarami, a także unikatową kolekcją listów Pawła Słani – ofiary zbrodni katyńskiej.

OD LEWEJ: (1) PASIAK OBOZOWY ALOJZEGO KLETY Z PIEKAR ŚLĄSKICH Z LAT 1940–1943, FOT. „DIGITARIUM” ORAZ (2) KOLEKCJA LISTÓW PAWŁA SŁANI DO MARII LORTZ Z LAT 1933–1939 I (3) SZTANDAR KOPALNI DEUTSCH BLEISCHARLEY Z 1925 R., OBA FOT. JAN KLIMAJ

W 360 stopni dookoła Śląska

Przełomowym momentem naszej aktywności w Śląskiej Bibliotece Cyfrowej było rozpoczęcie digitalizacji eksponatów Izby Regionalnej w pracowni fotograficznej Instytutu Mediów Cyfrowych „Digitarium”. Przez dwa lata intensywnej pracy ponad 500 eksponatów zostało dostarczonych do Katowic i sfotografowanych, a blisko 1/3 z nich została już opublikowana na stronie internetowej w nowatorskiej technice 360 stopni, umożliwiającej obracanie obiektów przez czytelnika na ekranie monitora. Wśród zdigitalizowanych obiektów znalazły się m.in. stroje rozbarskie, mundury, przedmioty życia codziennego, dewocjonalia, sprzęt gospodarstwa domowego, narzędzia rzemieślnicze, porcelana, przyrządy górnicze i przemysłowe. Jesteśmy jak dotychczas jedną z dwóch instytucji na Śląsku (obok Opery Śląskiej w Bytomiu), które zdigitalizowały swoje eksponaty tą techniką. Powstałe w ten sposób wirtualne muzeum bardzo przypadło do gustu użytkowników, którzy nie mają na co dzień możliwości odwiedzenia naszej siedziby lub mieszkają daleko.

W ludziach siła

Digitalizacja zbiorów Izby Regionalnej to efekt działań dobrze współpracującego, ale przy tym skromnego zespołu pracowników piekarskiej biblioteki. Na co dzień pracami tymi zajmują się dwie osoby w tzw.

międzyczasie, po uporaniu się z innymi obowiązkami w bibliotece: Łukasz Żywulski – instruktor i opiekun Izby Regionalnej (koordynacja wszystkich prac i przygotowanie plików do publikacji) i Jacek Kupka – pracownik wypożyczalni (publikacja zbiorów w internecie). Większość elementów płaskich z naszych zbiorów (dokumentów i fotografii) zeskanowała Justyna Kańtoch – bibliotekarz systemowy, ale w tym względzie pomocna była również ówczesna wolontariuszka Ewelina Muszalska, dziś już pracownik naszej biblioteki. Czasowo (w okresie pandemii) za publikację zbiorów odpowiadała również Aleksandra Ogródnik z Filii nr 2. Tytaniczną pracę na polu digitalizacji wykonał lokalny pasjonat historii inż. Jan Klimaj, który z własnej inicjatywy sfotografował wszystkie sztandary, obrazy i inne cenne eksponaty oraz zeskanował 4 tys. negatywów i przygotował profesjonalną obróbkę graficzną. W tym miejscu należy też podkreślić doskonałą współpracę z pracownikami Biblioteki Śląskiej na czele z dr. Remigiuszem Lisem i członkami jego zespołu: Michałem Kusiakiem i Krzysztofem Guziałkiem oraz zastępami praktykantów, dzięki którym możliwa była digitalizacja i publikacja naszych obiektów 3D w Śląskiej Bibliotece Cyfrowej.

Czytelnia Cyfrowa

Wraz z nadejściem 2026 r. znaleźliśmy się w gronie kilku wybranych bibliotek publicznych, które w swojej siedzibie uruchomiły testowy dostęp do licencjonowanych zbiorów Śląskiej Biblioteki Cyfrowej. Po pomyślnych testach, spełnieniu odpowiednich warunków i dopięciu formalności, nowa usługa na stałe zagościła w Bibliotece Centralnej pod nazwą Czytelnia Cyfrowa. Umożliwia ona w ramach tzw. wypożyczeń bibliotecznych dostęp do ponad 220 tys. publikacji chronionych prawem autorskim, wśród których jest wiele książek i czasopism z naszego miasta i regionu: m.in. *Encyklopedia Piekar Śląskich*, *Piekarzanie. Leksykon mieszkańców Piekar Śląskich*, monumentalne dzieło (liczące 1400 stron!) ks. J. Wycisła *Kronika dziejów sanktuarium maryjnego i Piekar na Śląsku do 1945 roku*, *Od Pecare do Piekar Śląskich* K. Żydka, *Kozłowa Góra. Rys historyczny, Dąbrówka Wielka dawniej i dziś* ks. H. Kuczoba, potężne źródło do historii Tragedii Górnośląskiej: trzypięciotomowa *Księga aresztowanych, internowanych i deportowanych z Górnego Śląska do ZSRR w 1945 roku* D. Węgrzyna i wiele innych.

Aż do wykonania planu...

Skanowanie zbiorów Izby Regionalnej będzie kontynuowane aż do osiągnięcia założonego celu, czyli udostępnienia wszystkich obiektów odznaczających się wysokimi walorami poznawczymi, historycznymi i kulturowymi. Przed nami wielomiesięczny proces publikowania kilkuset odznaczeń oraz blisko 4 tys. unikatowych negatywów, na których uwiecznione zostały w znacznej mierze przemysłowe Brzeziny Śląskie wraz z architekturą i pracownikami zlikwidowanego Kombinatów Górniczo-Hutniczego „Orzeł Biały” z lat 60., 70. i 80.

Życzymy całej społeczności Śląskiej Biblioteki Cyfrowej kolejnego pięknego jubileuszu i dokładając swoje małe cegiełki zmierzamy razem do dwóch milionów publikacji. Jesteśmy dumni, że możemy współtworzyć ten wielki cyfrowy pomnik naszej regionalnej tożsamości.

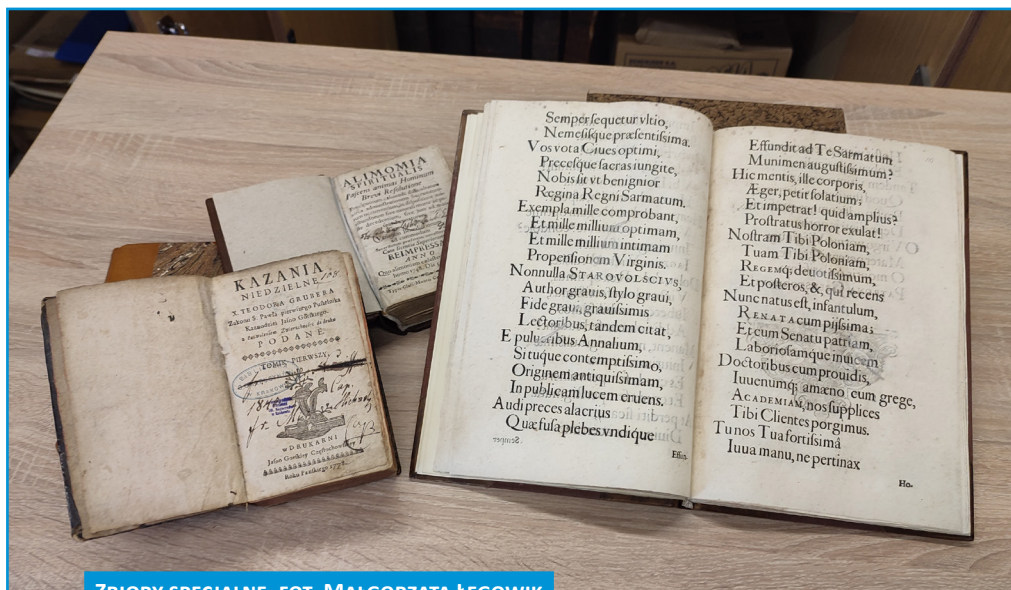
Łukasz Żywulski
instruktor, opiekun Izby Regionalnej w Piekarach Śląskich

Uniwersytet Jana Długosza w Częstochowie

Biblioteka

Ostatnia dekada była dla Biblioteki Uniwersytetu Jana Długosza w Częstochowie okresem dynamicznego rozwoju i modernizacji, w którym rozbudowano infrastrukturę informatyczną oraz wdrożono nowoczesne systemy wspierające obsługę użytkowników i zarządzanie zbiorami. Zmiany dotyczyły poszerzenia oferty elektronicznych baz danych, uruchomienia dostępu do Cyfrowej Wypożyczalni Publikacji Naukowych Akademica oraz nawiązania współpracy z katalogiem centralnym NUKAT. Równocześnie przeprowadzono reorganizację systemu biblioteczno-informacyjnego, konsolidując zbiory i wzmacniając rolę Biblioteki Uniwersyteckiej jako głównego centrum informacji naukowej uczelni. Istotnym wsparciem dla rozwoju działalności cyfrowej Biblioteki była realizacja w latach 2018–2024 projektu współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej, obejmującego wdrożenie zintegrowanego systemu bibliotecznego KOHA, rozwój infrastruktury cyfrowej oraz digitalizację kolejnych unikatowych zasobów naukowych i kulturowych.

Szczególną rolę odgrywa współpraca ze Śląską Biblioteką Cyfrową, dzięki której możliwe jest zabezpieczanie cennych materiałów oraz ich powszechne udostępnianie w formie cyfrowej, co stanowi przykład skutecznego wykorzystania nowoczesnych technologii w ochronie dziedzictwa kulturowego. W zasobach ŚBC

ZBIORY SPECJALNE, FOT. MAŁGORZATA ŁĘGOWIK

znajdują się obecnie 1952 obiekty (stan na październik 2026) pochodzące ze zbiorów Biblioteki Uniwersyteckiej. Wśród najcenniejszych obiektów udostępnionych w ostatnich latach znajdują się regionalia związane z historią Częstochowy i Jasnej Góry, dokumenty życia społecznego, starodruki, kolekcje fotografii i pocztówek oraz dawna prasa lokalna.

Wyjątkowe miejsce zajmują jasnogórskie druki z XVII i XVIII w., stanowiące świadectwo historii religij-

nej, intelektualnej i wydawniczej regionu. Do najcenniejszych należą m.in. *Diva Claramontana...* Szymona Starowolskiego (1640), *Alimomia spiritualis...* Józefa Dambrowskiego (1748), *Kazania niedzielne* Teodora Grubera (1778) oraz *Anty-Chryst w znakach poprzedzających ostateczny Sąd Boski...* Pafnucjusza Brzezińskiego (1783).

Agnieszka Jońska, kustosz
Małgorzata Łęgówik, starszy kustosz

Akademia Muzyczna im. Karola Szymanowskiego w Katowicach

BUDYNEK AKADEMII MUZYCZNEJ, FOT. PIOTR MUSCHALIK

Biblioteka Akademii Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w Katowicach jest najstarszą biblioteką muzyczną na Górnym Śląsku. Jej początki sięgają 1929 r., kiedy wraz z utworzeniem Państwowego Konserwatorium Muzycznego rozpoczęto gromadzenie zbiorów służących edukacji muzycznej oraz badaniom naukowym. Obecnie zasób Biblioteki liczy ponad 170 tys. jednostek i obejmuje: nuty, książki, czasopisma, starodruki, rękopisy, dokumenty życia muzycznego oraz dokumenty dźwiękowe.

Od 9 czerwca 2008 r. Biblioteka współtworzy zasób Śląskiej Biblioteki Cyfrowej, regularnie udostępniając w formie cyfrowej materiały o szczególnej wartości historycznej, naukowej i dokumentacyjnej. Priorytetem podczas wyboru obiektów do digitalizacji są dokumenty szczególnie narażone na zniszczenie lub objęte ograniczeniami w udostępnianiu. Dotyczy to przede wszystkim zbiorów zabytkowych przechowywanych w Archiwum Śląskiej Kultury Muzycznej, w tym starodruków, rękopisów muzycznych i literackich, a także czasopism dokumentujących historię życia muzycznego regionu.

Za realizację prac digitalizacyjnych odpowiada wyznaczony koordynator, którego zadania obejmują: wybór publikacji, przygotowanie materiałów do skanowania, opracowanie metadanych oraz publikację obiektów na platformie ŚBC. Istotną rolę w tym procesie odgrywa wieloletnia współpraca ze Społeczną Pracownią Digitalizacji. Dzięki wsparciu technicznemu oraz dostępowi do specjalistycznego sprzętu możliwe jest prowadzenie działań, które pozwalają zabezpieczać najcenniejsze zbiory i udostępniać je szerokiemu gronu odbiorców. Współpraca obejmuje również szkolenia pracowników oraz pomoc w przygotowywaniu materiałów do publikacji.

Na dzień 12 października 2026 r. w Śląskiej Bibliotece Cyfrowej udostępniono 992 publikacje pochodzące ze zbiorów Biblioteki Akademii Muzycznej. Największą część kolekcji stanowią druki muzyczne (628 obiektów) oraz czasopisma (194 obiekty). W zasobie znajdują się również książki, podręczniki, monografie, śpiewniki, biografie, druki ulotne oraz materiały dydaktyczne i naukowe. Aby ułatwić użytkownikom korzystanie

ze zdigitalizowanych zasobów, w katalogu Integro przy opisach bibliograficznych publikacji zamieszczane są linki prowadzące bezpośrednio do ich cyfrowych wersji. Rozwój zasobów cyfrowych Biblioteki wspierają również pracownicy Akademii Muzycznej. Dzięki ich zaangażowaniu w Śląską Bibliotekę Cyfrową udostępniono wykłady, publikacje naukowe oraz mate-

riały dydaktyczne. Jednym z ciekawszych przykładów wykorzystania możliwości środowiska cyfrowego było opublikowanie książki *Dawne temperacje* Marka Pilcha i Marka Toporowskiego wraz z aktywnymi odsyłaczami do nagrań dźwiękowych ilustrujących omawiane zagadnienia.

Od 2014 r. Biblioteka współpracuje także ze Śląskim Centrum Edukacji i Rehabilitacji Arteria. W ramach tej inicjatywy wybrane materiały ze zbiorów Biblioteki są przygotowywane do digitalizacji, a następnie publikowane w Śląskiej Bibliotece Cyfrowej. Działania te łączą ochronę dziedzictwa kulturowego z aktywnością społeczną i edukacyjną. Po 18 latach obecności w Śląskiej Bibliotece Cyfrowej digitalizacja pozostaje jednym z najważniejszych obszarów działalności Biblioteki Akademii Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w Katowicach. Uczestnictwo w tym przedsięwzięciu pozwala skutecznie chronić cenne zbiory, zwiększać ich dostępność oraz rozwijać współpracę z instytucjami kultury i nauki.

*Ewa Mrokwa
starszy bibliotekarz*

WNĘTRZE BIBLIOTEKI, FOT. MAREK GALICA

Muzeum Górnośląskie w Bytomiu

Muzeum Górnośląskie w Bytomiu to instytucja o ponad stuletniej tradycji, która pełni ważną rolę w dokumentowaniu i popularyzowaniu dziedzictwa Górnego Śląska. W swoich zbiorach gromadzi eksponaty z zakresu archeologii, przyrody, sztuki, historii oraz etnografii, ze szczególnym uwzględnieniem Bytomia i całego regionu.

Podobny profil ma biblioteka muzealna, której księgozbiór liczy niemal 70 tys. publikacji – zarówno książek, jak i czasopism. Pozycje te są ściśle powiązane tematycznie z działalnością muzeum oraz zagadnieniami związanymi z muzealnictwem, konserwacją dzieł sztuki, a także szeroko rozumianą problematyką regionalną. Kolekcja stale powiększa się dzięki darom oraz wymianie książkowej prowadzonej z muzeami, placówkami

MUZEUM GÓRNOŚLĄSKIE W BYTOMIU, FOT. WITALIS SZOŁTYS (5)

naukowymi i innymi instytucjami w kraju i za granicą. Książki na bieżąco wpisywane są do katalogu online (obecnie znajduje się już w nim ponad 60% księgozbioru) udostępnionego na stronie internetowej Muzeum. Biblioteka ma charakter wyłącznie prezencyjny (z zasobów można skorzystać tylko na miejscu), a z uwagi na specyfikę zbiorów do jej najczęstszych gości należą przede wszystkim badacze, pracownicy naukowcy oraz studenci. Placówka otwarta jest od poniedziałku do piątku w godzinach 8.00–15.00. Czytelnikom, którzy nie mogą pojawić się u nas osobiście, oferujemy możliwość wykonania skanów interesujących pozycji czy też poszczególnych stron.

Poza zbiorami dotyczącymi pięciu głównych działów muzeum w bibliotece dostępne są liczne publikacje dokumentujące życie mieszkańców Śląska sprzed stu i więcej lat – czasopisma takie jak „Oberschlesien im Bild”, „Der Oberschlesische Wanderer” czy „Schlesische Provinzialblätter”. Gromadzone są również dokumenty kartograficzne oraz zbiory specjalne (np. broszury, kalendarze, druki zakładowe). Na szczególną uwagę bibliofilów zasługuje ponad 100 starodruków, m.in. *Therio-trophevm Silesiae* (...) Caspara Schwenckfelda

z 1603 r., *Atlas Silesiae* z połowy XVIII w. czy też *Schlesischer Curiositäten* Johannesa Sinapiusa – dzieło wydane w 1720 r.

W 2012 r. Muzeum Górnśląskie w Bytomiu dołączyło do Śląskiej Biblioteki Cyfrowej i od tego czasu udostępniło w niej ponad 700 obiektów. Wśród opublikowanych zbiorów wyróżnia się zwłaszcza licząca 353 pozycje [kolekcja judaików](#) pozyskanych w 2015 r. z dawnego żydowskiego Domu modlitwy w Bytomiu. Książki zostały poddane konserwacji oraz digitalizacji dzięki dofinansowaniu ze środków programu „Kultura cyfrowa” Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz przy wsparciu Biblioteki Śląskiej. Pozycje wprowadzone do Śląskiej Biblioteki Cyfrowej to przede wszystkim modlitewniki na poszczególne święta żydowskie, wydania Tory z komentarzami, traktaty teologiczne czy księgi Talmudu. Wiele egzemplarzy posiada pieczęcie i wpisy własnościowe z Kresów Wschodnich Rzeczypospolitej: pozwalają one zlokalizować miejsca, z których ich właściciele, uciekając przed Holokaustem, trafili do Bytomia.

Natalia Polucha
kierownik Biblioteki Muzeum Górnśląskiego w Bytomiu

Miejska Biblioteka Publiczna w Jaworznie

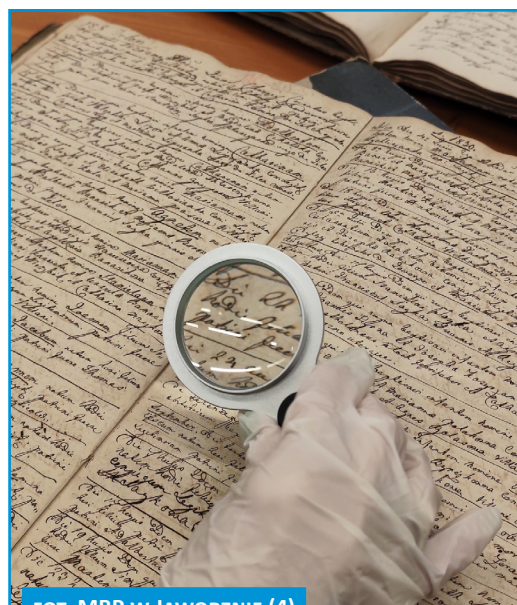
Miejska Biblioteka Publiczna w Jaworznie od lat pozostaje miejscem, w którym dokumenty związane z historią miasta są nie tylko przechowywane, ale także na nowo odkrywane i opowiadane. W naszej codziennej pracy tradycyjne formy działalności bibliotecznej łączą się z nowoczesnymi metodami opracowania i udostępniania zasobów cyfrowych.

Szczególne znaczenie w tym procesie ma Dział Czytelni i Informacji Regionalnej. To tutaj są gromadzone i opracowywane materiały dotyczące Jaworzna oraz jego mieszkańców – od dokumentów życia społecznego, przez fotografie i ikonografię, po publikacje regionalne oraz zbiory specjalne. Z tych różnorodnych źródeł budowany jest spójny obraz miasta, tworzony zarówno z perspektywy historycznej, jak i współczesnej.

Jednym z najważniejszych kierunków działalności Biblioteki pozostaje systematyczna digitalizacja zbiorów. Każdego roku do zasobów cyfrowych trafiają tysiące obiektów, które stają się częścią uporządkowanego repozytorium wiedzy o regionie. Proces ten obejmuje również materiały unikatowe – często jedyne zachowane egzemplarze – co nadaje cyfryzacji również ochronny wymiar.

Centralnym elementem infrastruktury systemowej Biblioteki jest Archiwum Cyfrowe, obejmujące obecnie ponad 49 tys. obiektów. Zgromadzone zasoby tworzą wielowymiarową dokumentację historii Jaworzna, ukazując przemiany przestrzenne oraz społeczne. Znaczącą rolę w popularyzacji tych zbiorów odgrywa współpraca ze Śląską Biblioteką Cyfrową, prowadzona nieprzerwanie od 2011 r. W jej ramach udostępniliśmy 176 obiektów o szczególnej wartości kulturowej. Zespół ten obejmuje najstarsze druki i kroniki, publikacje regionalne, opracowania historyczne, materiały ikonograficzne dokumentujące życie Jaworzna.

Wśród najcenniejszych pozycji znajdują się m.in. [*Kronika Szkoły Podstawowej nr 4*](#), przedstawiająca dzieje placówki od 1907 r., jednodniówka [*10-lecie harcerstwa w Jaworznie*](#) z 1931 r. oraz [*Dzieje powstania listopadowego 1830–1831*](#) Augusta Sokołowskiego z 1906 r. Uzupełniają je publikacje regionalne, takie jak [*Historia Jaworzna do 1795 roku*](#), [*Historia Jaworzna w XIX wieku*](#), [*Byczyna: dokumenty, mapy, wspomnienia*](#) oraz [*Długoszyń: zarys dziejów od średniowiecza do końca okresu staropolskiego \(XII-XVIII wiek\)*](#). Istotną część zbioru stanowią również opracowania dotyczące historii byłego obozu pracy w Jaworznie, albumy fotograficzne dokumentujące zmiany

FOT. MBP W JAWORZNIE (4)

miasta, a także publikacje przyrodnicze oraz twórczość miejscowych autorów, w tym Wilhelma Siubki i Janiny Woźniak. Całość dopełniają pocztówki z początku XX w., ukazujące historyczną przestrzeń Szczakowej.

Szczególne znaczenie dla naszej instytucji ma także kilkuletnia współpraca z Archiwum Diecezji Sosnowieckiej w Będzinie, realizowana poprzez digitalizację ksiąg parafialnych Parafii św. Wojciecha i św. Katarzyny w Jaworznie. Tworzony w jej ramach zasób dokumentuje ponad 250 lat historii lokalnej wspólnoty, stanowiąc unikatowy korpus

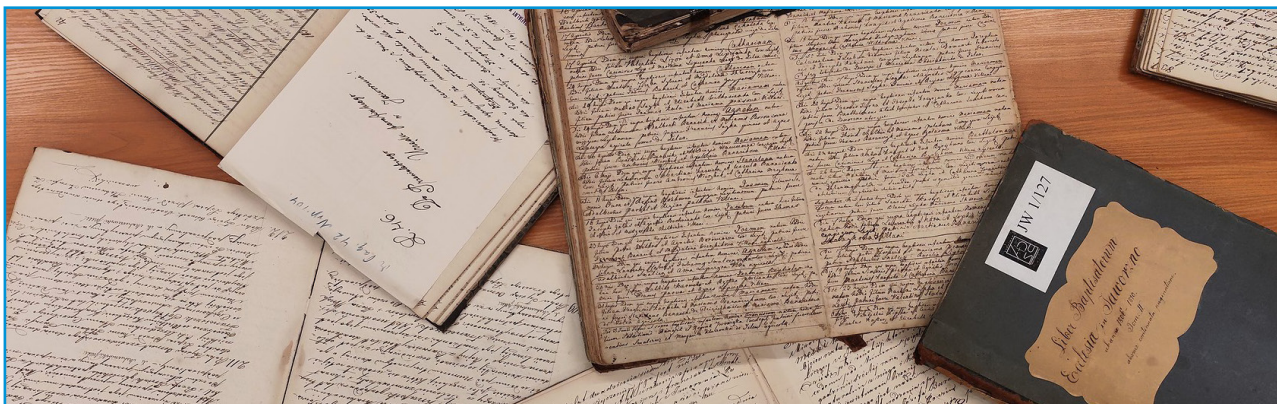
źródeł o wysokiej wartości naukowej i genealogicznej. Projekt obejmuje docelowo około 200 tomów i jest systematycznie rozwijany.

Dopełnieniem działań Biblioteki w zakresie badań nad lokalną historią jest *Jaworznicki Słownik Biograficzny* – stale rozbudowywana baza prezentująca sylwetki osób związanych z dziejami miasta. Inicjatywa ta nie tylko porządkuje wiedzę biograficzną, ale również przywraca pamięć o ludziach współtworzących naszą tożsamość.

Istotnym przedsięwzięciem pozostaje także projekt „Starej księgi czar”, obejmujący konserwację i digitalizację druków z przełomu XIX i XX w., w ramach którego opracowano i udostępniono m.in. dzieła Adama Mickiewicza, Karola Szajnochy oraz rzadkie publikacje historyczne i egzemplarze Biblii. Zdigitalizowane materiały funkcjonują dziś w obiegu cyfrowym, np. w Śląskiej Bibliotece Cyfrowej opartej o system dLibra, co zapewnia ich trwałość i szeroką dostępność.

Dzięki konsekwentnemu łączeniu działań bibliotecznych, procesów digitalizacyjnych i współpracy instytucjonalnej Miejska Biblioteka Publiczna w Jaworznie pozostaje miejscem, w którym dziedzictwo lokalne nie tylko jest chronione, ale również na nowo odkrywane. To przestrzeń, w której przeszłość nie jest zamykana w archiwach, lecz pozostaje żywą częścią współczesności miasta.

Monika Rejdych
dyrektor Miejskiej Biblioteki Publicznej w Jaworznie

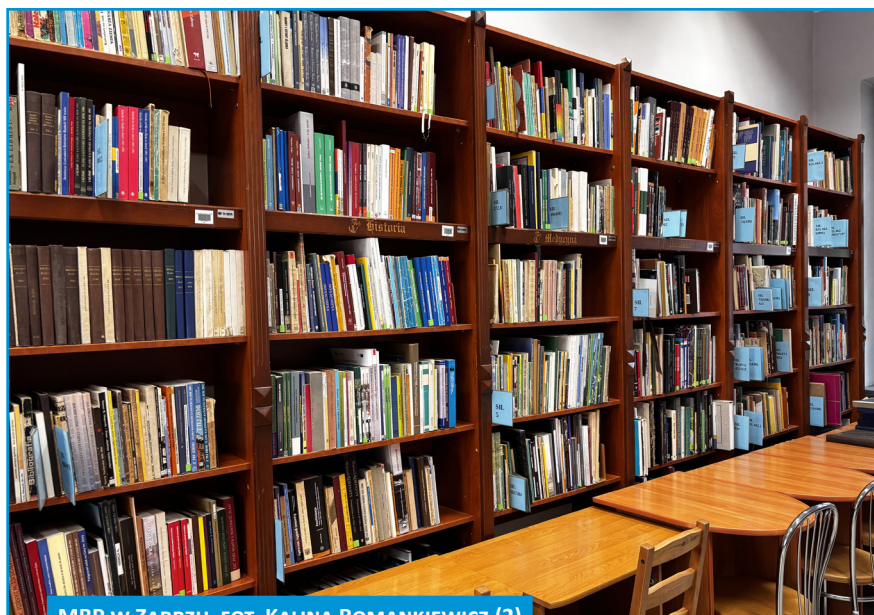
Miejska Biblioteka Publiczna w Zabrzu

Miejska Biblioteka Publiczna w Zabrzu jest jedną z pierwszych instytucji, która podjęła się współpracy z Biblioteką Śląską przy tworzeniu Śląskiej Biblioteki Cyfrowej. Dołączyła do grona uczestników już w listopadzie 2006 r.

Zabrzańską księżnicę otworzył w 1945 r. jej obecny patron – Jerzy Fusiecki, znany i ceniony bibliofil oraz kolekcjoner i miłośnik exlibrisów. Stąd od początków swego istnienia stała się ona nie tylko miejscem wypożyczania książek, ale również swoistą kapsułą pamięci pokoleń, gromadząc tzw. książkę dawną, literaturę drugiego obiegu czy nawet fragmentarycznie rękopisy lokalnych pisarzy jak Mieczysław R. Frenkel czy Rudolf Kostorz. Szczególne miejsce zajmuje w tych działaniach Śląsk – zwłaszcza Górny i miasto Zabrze. Biblioteka konsekwentnie gromadzi materiały związane z regionem, by zachować od zapomnienia lokalne dziedzictwo.

W chwili, kiedy pojawiła się możliwość przeniesienia tych prac ze skali mikro do skali makro, a tak można z całą pewnością ocenić digitalizowanie zasobów i zamieszczanie ich w bibliotece cyfrowej, bez zwłoki postanowiono z niej skorzystać. Wiadomo bowiem, że „Technologie informatyczne stwarzają możliwość ponownego »odkrycia« kulturowego i naukowego dziedzictwa Europy oraz udostępnienia go dla różnorodnych obecnych i przyszłych zastosowań” [Komunikat Komisji Europejskiej i2010: Biblioteki Cyfrowe].

W chwili obecnej łączna liczba wprowadzonych pozycji to 89 egzemplarzy. Zabrzańska Biblioteka prowadzi działania digitalizacyjne mimo ograniczeń sprzętowych i organizacyjnych. Wykorzystywane urządzenia nie zawsze pozwalają np. na skanowanie większych formatów, a prace są realizowane przez pracowników równolegle z ich innymi obowiązkami. Ważnym aspektem blokującym jest także kwestia praw autorskich twórców książek.

MBP w ZABRZU, FOT. KALINA ROMANKIEWICZ (2)

Najpopularniejsze publikacje w zbiorach ŚBC

Liczba pobrań na dzień 18.06.26

- **1** **Geschichte der Stadt Myslowitz in Ober Schlesien**
Jacob Lusig | 1867
5 068 pobrań
- **2** **Zabrze - krok po kroku = Step by step = Schritt fur Schritt**
Dariusz Walerjański | [2006]
4 925 pobrań
- **3** **Geschichte der Stadt Gleiwitz**
Heinrich Wilhelm Nietzsche | [1886]
2 712 pobrań
- **4** **Obrzęd weselny polski z pieśniami i przemowami**
Zygmunt Gloger | 1901
2 039 pobrań
- **5** **Bezkrólewie po Janie III Sobieskim**
Michel David de La Bizardiere | 1853
1 997 pobrań

Publikacje z szeroko pojętej kultury, literatury i tematyki regionalnej.

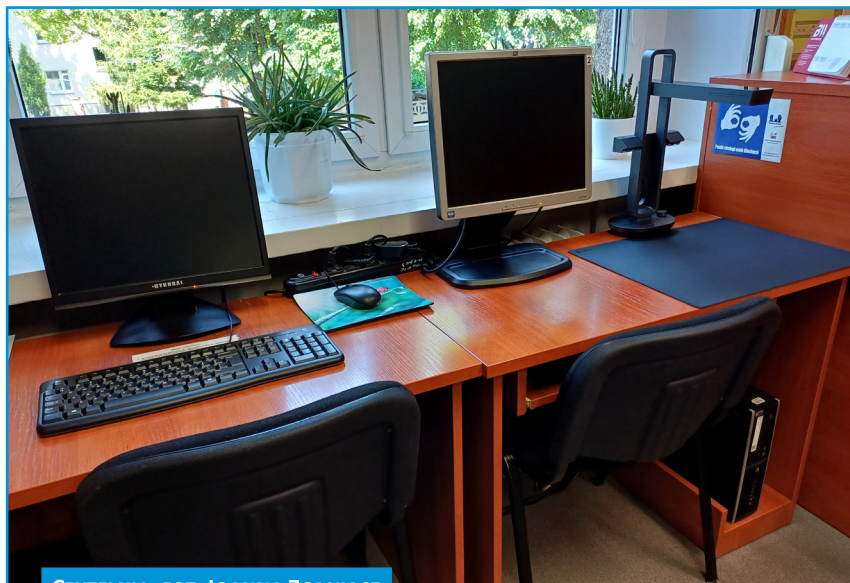
Rozpoczęty został też inny duży [projekt digitalizacyjny, czyli opracowanie kolekcji negatywów Władysława Dziurzyckiego](#), którego częściowe efekty można oglądać już na platformach bibliotek cyfrowych. Szerzej można o nim przeczytać w drugiej części tej publikacji. Dla MBP w Zabrzu digitalizacja to długofalowy kierunek działania, dlatego też możliwość udziału w projekcie ŚBC jest ważna, ponieważ dzięki tej obecności zabrzańskie zbiory mogą docierać do czytelników na całym świecie.

Niewątpliwie biblioteki i archiwa to skarbiec materiałów – książek, prasy, fotografii czy map. Odzwierciedlają naszą bogatą historię oraz kulturowe i językowe zróżnicowanie. Wspomniany Komunikat Komisji Europejskiej i2010: Biblioteki Cyfrowe określa, że udostępnienie tych materiałów w internecie ułatwia obywatelom docenienie własnego dziedzictwa kulturowego oraz wykorzystanie go w celach edukacyjnych, zawodowych lub rekreacyjnych. Wystarczy po nie sięgnąć. Prawdziwa historia nie kurzy się już na półkach – żyje w internecie i może nas codziennie inspirować.

Ewa Chuć, instruktor

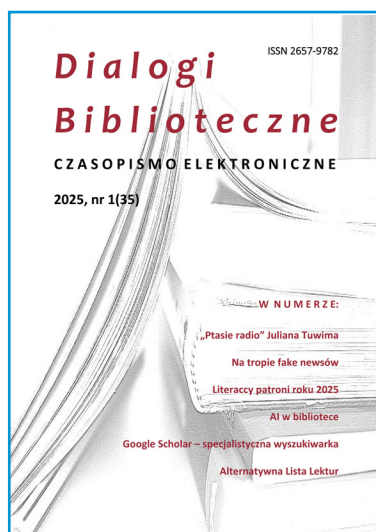
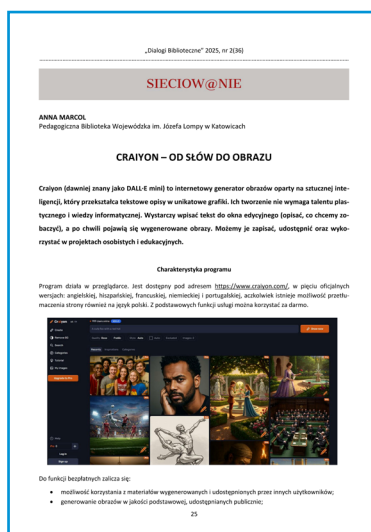
Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. Józefa Lompy w Katowicach

We współtworzeniu Śląskiej Biblioteki Cyfrowej uczestniczymy od ponad 15 lat. Nasza kolekcja zawiera 80 publikacji. Obecnie koncentrujemy się na udostępnianiu w formie elektronicznej półrocznika „Dialogi Biblioteczne” – czasopisma własnego, które stanowi platformę wymiany informacji, dobrych praktyk zawodowych oraz pomysłów na promocję czytelnictwa wśród dzieci i młodzieży. Popularyzuje materiały metodyczne, akcje promujące czytelnictwo, wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w bibliotekach, patronów poszczególnych lat oraz

CZYTEL尼亚, FOT. JOANNA ZGANIACZ

ważne wydarzenia literackie i kulturalne o zasięgu regionalnym i ogólnopolskim. Publikowane teksty często wpisują się w realizację podstawowych kierunków polityki oświatowej państwa. Periodyk stanowi istotne źródło wiedzy dla nauczycieli bibliotekarzy oraz osób zainteresowanych działalnością edukacyjną i regionalną. Dzięki temu możliwe jest nie tylko łatwiejsze korzystanie z materiałów, ale także skuteczniejsze informowanie o zasobach i inicjatywach podejmowanych przez biblioteki.

Zachęcamy również do zapoznania się z wcześniej opublikowanymi materiałami, podzielonymi na 4 kategorie: bibliografie, czasopisma, programy autorskie oraz publikacje jubileuszowe. Prace związane z digitalizacją i publikacją zbiorów prowadzi zespół pracowników Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Katowicach oraz jej filii działających na terenie województwa śląskiego. Dzięki temu tworzony przez nas zasób cyfrowy odzwierciedla różnorodne aspekty dotyczące edukacji i historii regionu.

Celina Kontny
bibliotekarz systemowy

Miejska Biblioteka Publiczna w Siemianowicach Śląskich

Miejska Biblioteka Publiczna im. Anny Szaneckiej w Siemianowicach Śląskich jest jedną z najstarszych instytucji upowszechniania kultury w mieście, gdyż działa już od 1948 r. Obecnie, około 150-tysięczny księgozbiór udostępniany jest czytelnikom w 7 Filiach bibliotecznych oraz Bibliotece Centralnej.

Miejska Biblioteka Publiczna w Siemianowicach podpisała porozumienie przystąpienia do ŚBC w 2008 r., czyli już w dwa lata od powstania tej inicjatywy. W przeciągu 18 lat uczestnictwa Biblioteka w Siemianowicach Śląskich wprowadziła łącznie 65 pozycji. Wśród nich są książki w języku polskim i niemieckim, wiele z nich zostało wydanych przed 1949 r. Zamieszczono również bibliografie tworzone przez lata przez pracowników Czytelni Naukowej. Bibliografie dotyczą ważnych osób i miejsc dla miasta, a więc: [Antoniego Halora](#), [dr. Stanisława Sakiela](#) – twórcy siemianowickiej oparzeniówki, [Wojciecha Korfantego](#), [Bibliografia Siemianowic Śląskich](#), [Bibliografia Miejskiej Biblioteki Publicznej](#). Blisko 90% zdigitalizowanych materiałów pochodzi z darów przekazanych przez czytelników.

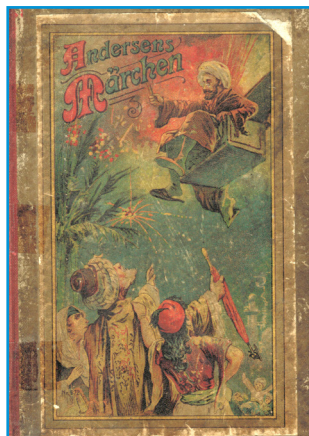

Najstarszą wprowadzoną publikacją jest pozycja Lucyana Siemieńskiego: [Adam Mickiewicz: wspomnienie pozgonne](#), wydane w 1856 r. Natomiast najczęściej wykorzystywaną, mającą największą liczbę wyświetleń, jak i cytowaną w innych publikacjach jest album fotograficzny: [Piękno i rozwój Siemianowic Śląskich 1936 r.](#) – kolekcja duplikatów zdjęć Siemianowic Śląskich z 1936 wykonanych przez Franciszka Vogta. Jedną z ostatnich wprowadzonych publikacji jest książka [Siemianowice, kere pamiyntomy: ze wspomnień mieszkańców](#), wydana z projektu „Po naszymu fest” z programu Ministerstwa Edukacji Narodowej Nasze Tradycje.

Biblioteka nie posiada osobnego działu ani miejsca, gdzie digitalizuje się materiały umieszczane w Śląskiej Bibliotece Cyfrowej. Przygotowaniem materiałów, ich digitalizacją i umieszczeniem w zbiorach ŚBC od lat zajmują się pracownicy Działu Udostępniania w Bibliotece Centralnej, gdyż Biblioteka nie posiada oddzielnego działu do spraw digitalizacji.

Barbara Trawińska
kierownik Działu Gromadzenia i Opracowania Zbiorów

Anna Leszczak
specjalista ds. Sieci Bibliotecznej

Śląskie Centrum Edukacji i Rehabilitacji „Arteria”

Dwadzieścia lat działalności Śląskiej Biblioteki Cyfrowej to opowieść o współpracy, odpowiedzialności za wspólne dziedzictwo kulturowe oraz budowaniu dostępu do wiedzy dla kolejnych pokoleń. W tej historii znajduje się również niewielka, ale ważna cegiełka wniesiona przez Śląskie Centrum Edukacji i Rehabilitacji „Arteria”.

Od początku działalności Społecznej Pracowni Digitalizacji, prowadzonej przez Stowarzyszenie „Arteria”, zaangażowani w nią byli uczestnicy projektu „Przeciąg w mieście”, a od 2018 r. także uczestnicy Warsztatu Terapii Zajęciowej „Arteria” działający w Pracowni Medialnej.

To właśnie tutaj osoby z niepełnościami każdego dnia wykonują pracę wymagającą dokładności, cierpliwości i odpowiedzialności. W pracowni digitalizowane są zbiory Biblioteki Akademii Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w Katowicach oraz fotografie z archiwum „Dziennika Zachodniego”. Dzięki ich zaangażowaniu unikatowe materiały otrzymują nowe życie w przestrzeni cyfrowej, stając się dostępne dla studentów, naukowców, regionalistów oraz osób zainteresowanych historią i kulturą regionu.

PODOPIECZNI STOWARZYSZENIA ARTERIA, FOT. ALEKSANDER STEBLIK (3)

Choć digitalizacja może wydawać się jedynie pracą techniczną, w rzeczywistości jest czymś znacznie więcej. Każde zeskanowane zdjęcie, zabezpieczona publikacja czy zachowany dokument stanowią część wspólnej pamięci o ludziach, wydarzeniach i miejscach, które tworzyły historię Śląska. Osoby uczestniczące w tym procesie stają się strażnikami pamięci i współodpowiedzialnymi za jej zachowanie dla przyszłych pokoleń.

Szczególną wartością tego przedsięwzięcia jest odwrócenie ról społecznych. Osoby z niepełnościami, zwłaszcza z niepełnosprawnością intelektualną, często postrzegane są przede wszystkim jako odbiorcy pomocy. Tymczasem w Społecznej Pracowni Digitalizacji stają się darczyńcami swojego czasu, pracy i zaangażowania. Wykonują wolontariat na rzecz studentów, naukowców, instytucji kultury oraz wszystkich użytkowników zasobów cyfrowych.

To właśnie ten aspekt czyni naszą działalność wyjątkową. Pokazuje, że wolontariat nie zależy od sprawności czy wieku, lecz od gotowości do działania na rzecz innych. Uczestnicy pracowni każdego dnia udowadniają, że mogą być aktywnymi twórcami dobra wspólnego, a nie jedynie jego odbiorcami.

Jest to inicjatywa jednocześnie niecodzienna i bardzo codzienna. Niecodzienna, ponieważ wciąż rzadko spotyka się projekty, w których osoby z niepełnosprawnościami wykonują specjalistyczną pracę na rzecz ochrony dziedzictwa kulturowego i środowiska akademickiego. Codzienna, ponieważ opiera się na przekonaniu, że każdy człowiek ma coś wartościowego do zaoferowania. Każdy posiada inne umiejętności, doświadczenia i możliwości, ale każdy może być potrzebny drugiemu człowiekowi.

Pracownia Digitalizacji stała się przestrzenią spotkania różnych światów. Łączy osoby z niepełnosprawnościami, bibliotekarzy, pracowników instytucji kultury, studentów, naukowców i mieszkańców regionu. Wspólnym celem jest zachowanie i udostępnianie dziedzictwa kulturowego. Dzięki temu powstają relacje oparte na współpracy, wzajemnym szacunku i partnerstwie.

Dla Stowarzyszenia „Arteria” udział w budowaniu zasobów Śląskiej Biblioteki Cyfrowej jest czymś więcej niż działaniem technicznym czy edukacyjnym. To realizacja idei społeczeństwa włączającego, w którym każdy może uczestniczyć w tworzeniu wspólnego dobra. To również dowód, że ochrona dziedzictwa kulturowego może stać się narzędziem rehabilitacji społecznej, edukacji i budowania aktywności obywatelskiej.

W jubileuszowym roku 20-lecia Śląskiej Biblioteki Cyfrowej z dumą patrzymy na tę część wspólnej historii. Nasz wkład jest niewielki wobec ogromu zgromadzonych zasobów, ale tworzą go lata pracy, setki zdigitalizowanych materiałów i przede wszystkim ludzie, którzy każdego dnia pokazują, że ograniczenia nie definiują możliwości działania na rzecz innych.

To właśnie z takich małych cegiełek powstają największe budowle, a Śląska Biblioteka Cyfrowa od dwudziestu lat pozostaje jedną z najważniejszych budowli wspólnej pamięci naszego regionu. Cieszymy się, że możemy być częścią tej historii, w której digitalizacja staje się nie tylko ochroną zbiorów, lecz także sposobem budowania bardziej otwartego, solidarnego i dostępnego społeczeństwa.

*Edyta Szyszka,
Prezes Stowarzyszenia „Arteria”*

Rozdział 3

Spółeczna Pracownia Digitalizacji ŚBC

Dwie dekady budowania cyfrowej pamięci regionu i wsparcia regionalnych instytucji

WOLONTARIUSZE SPOŁECZNEJ PRACOWNI DIGITALIZACJI WRAZ Z PRACOWNIKAMI
BIBLIOTEKI ŚLĄSKIEJ, FOT. MICHAŁ KUSIAK

Społeczna Pracownia Digitalizacji (SPD) – funkcjonująca obecnie w gmachu Biblioteki Śląskiej przy Placu Rady Europy 1 – na stałe wpisała się w krajobraz regionalnych i krajowych prac nad dziedzictwem cyfrowym. Powołana do życia w 2007 r. jako pionierska sekcja Biblioteki Śląskiej, z początkowym zapleczem ufundowanym w ramach programu „Mecenat 2007” przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, od niemal 20 lat realizuje misję ocalenia od zapomnienia piśmienniczego dorobku Śląska. Głównym celem Pracowni pozostaje digitalizacja i udostępnianie w ramach ŚBC

zbiorów bibliotecznych wydanych po 1800 r., a także cennych dokumentów przekazywanych przez instytucje partnerskie oraz osoby prywatne.

Wyposażenie SPD uległo znacznej ewolucji. Dziś Pracownia dysponuje kilkoma specjalistycznymi stanowiskami skanowania, czterema stanowiskami korektorskimi oraz własną ścieżką digitalizacji. Praca wolontariuszy jest wspierana przez zespół dwóch pracowników etatowych Biblioteki Śląskiej (redaktora i korektora). Jednak jej prawdziwym fundamentem od samego początku pozostaje unikalny model współpracy między-

pokoleniowej. Obok seniorów, których regularność, zaangażowanie i skrupulatność stanowią ostoję zespołu, w projektach doraźnie uczestniczą uczniowie szkół średnich oraz studenci. Stała, 15-osobowa grupa wolontariuszy, pracująca według harmonogramu od poniedziałku do czwartku, znajduje tu nie tylko przestrzeń do rozwijania kompetencji cyfrowych i poszerzania wiedzy o nowoczesnych technologiach, lecz także bezcenną wartość integracji społecznej, nawiązywania i podtrzymywania relacji oraz aktywnego uczestnictwa w życiu kulturalnym.

WOLONTARIUSZKA PODCZAS SKANOWANIA, FOT. MICHAŁ KUSIAK

Barbara Wieczorek:

Praca w Śląskiej Bibliotece Cyfrowej daje mi dużo satysfakcji i poczucie, że mój czas na emeryturze może być dobrze wykorzystany. Mam świadomość, że dzięki naszej pracy stare książki i inne materiały, często mające ponad sto lat, zostają zachowane i jednocześnie mogą być dostępne dla wielu osób, także dla młodych ludzi. Lubię ten rodzaj pracy, ponieważ jest spokojny, wymaga dokładności i daje konkretny efekt. Szczególnie cieszy mnie świadomość, że to, nad czym pracujemy, będzie mogło służyć następnym pokoleniom.

Ale równie ważni jak sama praca, są dla mnie ludzie, z którymi ją wykonuję. Jest nas więcej, większość to osoby w podobnym wieku. Panuje między nami bardzo miła atmosfera. Dzięki temu jest to nie tylko pożyteczne zajęcie, ale również okazja do spotkań, rozmów i bycia wśród ludzi.

Przez lata działalności Społeczna Pracownia Digitalizacji przekształciła się także w regionalny ośrodek szkoleniowy i merytoryczny o szerokim oddziaływaniu. Pracownicy SPD nie tylko organizują pracę wolontariatu, lecz także dzielą się wiedzą, przygotowując kadry podmiotów uczestniczących w ŚBC do profesjonalnego wykonywania procesów cyfrowego przetwarzania, obróbki graficznej oraz udostępniania zasobów na wspólnej platformie. Przeszkolono w ten sposób ponad 100 osób z regionalnych instytucji. Sukces SPD przyczynił się do szerszego angażowania wolontariatu w Bibliotecę Śląską i udowodnił, że społeczna synergia stanowi doskonałą odpowiedź na wyzwania współczesnych instytucji kultury, stając się inspiracją również dla innych ośrodków w kraju.

Skala dotychczasowych osiągnięć Pracowni budzi głęboki szacunek. Od początku jej istnienia wolontariusze wykonali i opracowali łącznie imponującą liczbę 2 746 334 skany (stan na 20.10.2026). Tak gigantyczny dorobek jest owocem systematycznej pracy wyjątkowych osób. W elitarnym „Klubie Stutysięcznym” zrzeszonych jest już 10 wolontariuszy, którzy przekroczyli próg 100 tys. samodzielnie wykonanych skanów. Na szczególną uwagę zasługują rekordowe osiągnięcia pani Krystyny Sulwińskiej, która wykonała ponad 250 tys. skanów oraz pani Ewy Borowiec i pozostałych wolontariuszek wyróżnionych Dyplomami Lidera za przekroczenie progu 150 tys. opracowanych stron. Ponadto kolejnych 10 wolontariuszy osiągnęło wynik 50 tys. skanów.

UDZIAŁ WOLONTARIUSZY W UROCZYTEJ SESJI SEJMIKU WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO, FOT. ARCH. BŚ

Działalność SPD oraz zaangażowanie jej uczestników zyskiwały uznanie i nagrody w konkursach wolontariatu i edukacji medialnej. Wyrazem tego było zaproszenie na sesję Sejmiku Województwa Śląskiego w 2021 r., podczas której Marszałek Województwa Śląskiego Jakub Chęłstowski oraz Przewodniczący Sejmiku Jan Kawulok wręczyli wolontariuszom dyplomy uznania oraz podziękowania za ich bezcenny wkład w zachowanie dziedzictwa regionalnego.

Barbara Biesmer:

Jestem w Pracowni od 8 lat. Świadomość, że mam swój skromny udział w tworzeniu Śląskiej Biblioteki Cyfrowej daje mi sporo satysfakcji. Ponadto, dzięki tej pracy nie czuję się „wykluczona cyfrowo”, o czym tak wiele pisze się i mówi w odniesieniu do ludzi starszych. Jako emerytowanej bibliotekarce sprawy bibliotek i książek były mi zawsze bardzo bliskie, a działalność w Pracowni pozwala mi czuć się ciągle aktywną częścią bibliotekarskiej społeczności. Praca ta jest również okazją do bycia wśród ludzi, ciekawych rozmów i poznawania innych wolontariuszy. Dzięki przyjaznej, życzliwej atmosferze tworzonej przez pracowników Biblioteki bardzo chętnie tu przychodzę.

Praca w Społecznej Pracowni Digitalizacji to dla jej uczestników coś więcej niż cyfrowe przetwarzanie dokumentów – to codzienne obcowanie z żywą historią i literaturą. Jak podsumowuje Krystyna Sulwińska, jedna z wolontariuszek: „Praca w SPD przynosi korzyść nie tylko bibliotece. Mnie na przykład pozwala utrzymywać kontakt z językami obcymi, szczególnie doskonalić się w czytaniu czcionek gotyckich. Ostatnio czekała na mnie mała książeczka, wydana w 1858 r. w Jonsbergu (Mazury) – dziś Pisz – zawierająca Psalterz Dawidów Jana Kochanowskiego. Choć był to druk gotycki, mogłam ją czytać płynnie. Co za przyjemność! Uzupełniam też moją szkolną wiedzę historyczną poprzez studiowanie starych map.”

Aleksandra Szudeja, opiekunka SPD

Remigiusz Lis, Pełnomocnik dyrektora ds. Instytutu Mediów Cyfrowych „Digitalium”

WOLONTARIUSZE SPOŁECZNEJ PRACOWNI DIGITALIZACJI
WRAZ Z PRACOWNIKAMI BIBLIOTEKI ŚLĄSKIEJ, FOT. MICHAŁ KUSIAK

Barbara Krzciuk:

Mój wolontariat w Pracowni Digitalizacji sprawia mi ogromną satysfakcję, szczególnie wtedy, gdy widzę, jak stare, zniszczone i pożółkłe książki zamieniają się w idealnie czytelny plik cyfrowy. Cieszy mnie myśl, że książki zamknięte w tym bezpiecznym wirtualnym skarbcu, mogą być dostępne dla każdego człowieka na całym świecie.

Rozdział 4

Projekty Uczestników

Projekty Biblioteki Śląskiej:

Poszerzenie i usprawnienie dostępu do zasobów Śląskiej Biblioteki Cyfrowej wraz z digitalizacją i udostępnieniem piśmiennictwa regionalnego

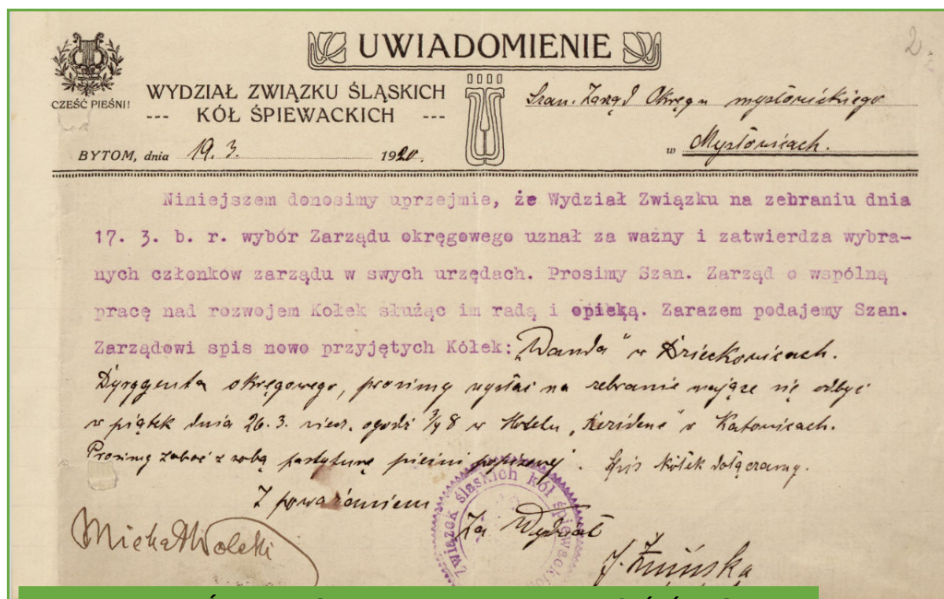
TERMIN REALIZACJI: od 1.09.2016 r. do 31.12.2017 r.

CAŁKOWITA WARTOŚĆ PROJEKTU: 236 518 zł

PROJEKT DOFINANSOWANY przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego w kwocie 109 tys. zł

W latach 2016–2017 Biblioteka Śląska w Katowicach podjęła się ambitnego zadania realizacji projektu partnerskiego, przewidującego digitalizację cennych lecz mocno rozproszonych dokumentów. Projekt, dofinansowany przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, stał się kluczowym krokiem w stronę budowy nowoczesnego, regionalnego klastra informacyjnego.

Fundamentem przedsięwzięcia była współpraca partnerska z Bractwem Gwarków Związku Górnośląskiego oraz Śląskim Związkiem Chórów i Orkiestr. Dzięki ich zaangażowaniu unikatowe regionalne materiały udało się ocalić od zapomnienia i zniszczenia.

KORRESPONDENCJA ŚLĄSKIEGO ODDZIAŁU POLSKIEGO ZWIĄZKU CHÓRÓW I ORKIESTR

Digitalizacja objęła trzy grupy dokumentów. Pierwsza to regionalne czasopisma, ilustrujące bieżące wydarzenia i najnowszą historię regionu na poziomie społeczności lokalnych. Działanie to nawiązywało do istotnego wątku działalności regionalnego stowarzyszenia Bractwo Gwarków Związku Górnośląskiego, które dzięki rozbudowanej sieci współpracy pozyskuje od wydawców lokalnej prasy licencje i zasoby

STATUTY I USTAWY TOWARZYSTW
DZIAŁAJĄCYCH NA ŚLĄSKU

PROTOKÓLARZ KÓŁKA ŚPIEWACKIEGO
„HARMONIA” W MIKOŁOWIE (1908–1927)

do zachowania w zasobach Śląskiej Biblioteki Cyfrowej. Dzięki staraniom Bractwa w projekcie zostały zeskanowane i udostępnione początkowe, papierowe numery dziewięciu największych czasopism lokalnych.

Druga grupę skanowanych dokumentów stanowiły unikatowe dokumenty Śląskiego Związku Chórów i Orkiestr oraz najstarszych śląskich zespołów muzycznych. Były to najczęściej rękopisy, wytworzone przez śląski ruch śpiewaczy w ciągu 106 lat istnienia organizacji oraz przez poszczególne zespoły w toku ich działalności poprzedzającej utworzenie Związku. Są one bezcennym i unikatowym świadectwem dokonań prężnego stowarzyszenia amatorów chóralnego śpiewu oraz zespołów muzycznych regionu. Spuścizna obejmuje kroniki, protokółarze, spisy orkiestr, chórów i dyrygentów, inwentarze zbiorów muzycznych, etc., które złożyły się na ponad 200 publikacji dostępnych online. Ważnym działaniem jest zachowanie poprzez cyfryzację tego unikatowego zbioru na wypadek ewentualnego zniszczenia w wyniku nieprzewidywalnych zdarzeń losowych – oryginały są bowiem przechowywane przez zespoły.

W skład trzeciej grupy cyfrowo udostępnionych dokumentów weszły źródłowe czasopisma do międzywojennej bieżącej bibliografii Śląska z lat 1935–1939, składające się na listę 17 nowych w ŚBC tytułów z zasobów Biblioteki Śląskiej.

Projekt wykraczał jednak poza samą digitalizację. Kluczowym osiągnięciem było wdrożenie modułu „OPAC Bibliografia”, który otworzył internetowy dostęp do ponad 90 tys. rekordów regionalnej bibliografii, tworząc pomost między tradycyjnym katalogiem a zdigitalizowaną treścią. Jednocześnie serwis Śląskiej Biblioteki Cyfrowej przeszedł gruntowną modernizację: wdrożono standard WCAG 2.0, responsywny interfejs oraz obsługę publikacji wieloformatowych, co znacząco podniosło komfort użytkowników. Modernizacja oprogramowania dLibra była tak rozległa, że producent zdecydował się na oznaczenie tej wersji nowym numerem głównym:

6.0. Zakup infrastruktury, w tym macierzy dyskowej i komputera redaktorskiego, wzmocnił potencjał techniczny „Digitalium”.

Z perspektywy czasu projekt ten jawi się jako modelowy przykład łączenia nowoczesnych technologii z dbałością o lokalną tożsamość. Zaangażowanie społeczników i profesjonalistów potwierdziło, że cyfryzacja jest procesem wymagającym nie tylko maszyn, ale przede wszystkim relacji i wspólnoty działań. Dziś efekty tego projektu stanowią nieodzowny element cyfrowego krajobrazu Śląska, służąc badaczom, edukatorom i wszystkim miłośnikom historii regionu.

Remigiusz Lis

pełnomocnik Dyrektora Biblioteki Śląskiej ds. Instytutu Mediów Cyfrowych „Digitalium”

Śląskie Digitalium. Digitalizacja i udostępnianie zasobów instytucji kultury województwa śląskiego

TERMIN REALIZACJI: od lipca 2018 r. do września 2023 r.

CAŁKOWITA WARTOŚĆ PROJEKTU: 37 840 446,54 zł

PROJEKT DOFINANSOWANY z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Unii Europejskiej, wysokość dofinansowania z Unii Europejskiej – 32 075 908,62 zł, pozostałą kwotę stanowiły środki budżetowe województwa śląskiego

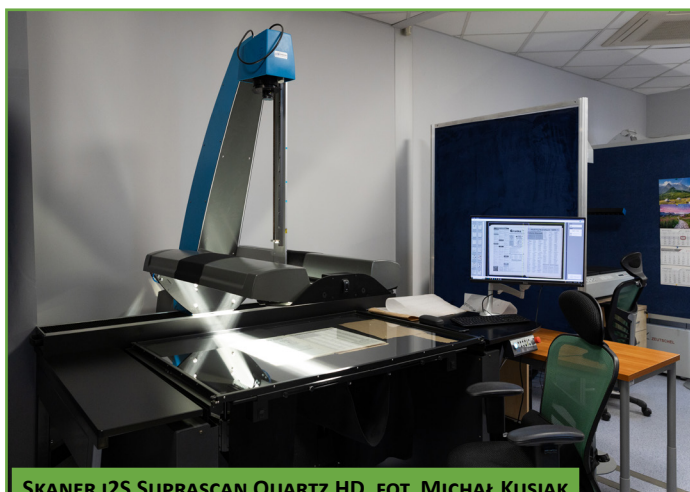
Projekt „Śląskie Digitalium” był realizowany w okresie od lipca 2018 r. do września 2023 r. w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014–2020. Rolę Lidera i Beneficjenta pełniła Biblioteka Śląska w Katowicach, która zarządzała przedsięwzięciem we współpracy z trzema partnerami regionalnymi: Operą Śląską w Bytomiu, Instytucją Filmowa „Silesia Film” w Katowicach oraz Instytutem Myśli Polskiej im. Wojciecha Korfanteo (wcześniej działającym jako Regionalny Instytut Kultury – RIK). Przeprowadzone działania pozwoliły na zainicjowanie profesjonalnej digitalizacji w partnerskich instytucjach oraz wypracowanie nowego sposobu dostępu i prezentacji rozproszonych zasobów piśmienniczych, audio-wizualnych oraz obiektów trójwymiarowych w drodze agregacji ich metadanych.

Głównym celem projektu było zwiększenie powszechnej dostępności zasobów kulturowych regionu oraz podniesienie liczby użytkowników korzystających z publicznych e-usług. Działania te stanowiły bezpośrednią odpowiedź na naturalne rozproszenie zasobów kultury oraz potrzebę zachowania historycznych obiektów, ze szczególnym uwzględnieniem prasy i wydawnictw drukowanych na tzw. kwaśnym papierze. Czas trwałości tego materiału ogranicza się do około 130–150 lat, co wymagało podjęcia prac zabezpieczających. Zastosowana formuła partnerstwa czterech samorządowych instytucji umożliwia optymalne

wykorzystanie ich kulturowej specyfiki branż oraz scentralizowanie środków finansowych, co zapobiegło rozproszeniu wdrażanych rozwiązań informatycznych.

Infrastruktura techniczna i metody digitalizacji zasobów

W ramach bazy technologicznej Biblioteka Śląska wdrożyła bezpieczny system archiwizacji zorientowany na międzynarodową normę OAIS (Open Archival Information System). Architektura sprzętowa opiera się na dwóch centrach danych połączonych łączem światłowodowym o przepustowości 10 Gbps: Centrum

SKANER I2S SUPRASCAN QUARTZ HD, FOT. MICHAŁ KUSIAK

Podstawowym oraz Centrum Zapasowym. System wyposażono w archiwalne macierze obiektowe, z których każda dysponuje pojemnością 3,5 PB, a także w 24 serwery wirtualne w klastrach wysokiej dostępności (HA) oraz operacyjną macierz o pojemności 450 TB. Bezpieczeństwo przesyłania i składowania danych wspierają mechanizmy weryfikacji sum kontrolnych SHA-512 oraz systemy ochrony sieciowej UTM. Wydzielono także dedykowaną sieć dla „Digitalium”, pozwalającą na transfery dużych wolumenów danych (10/40 Gb/s). Zmodernizowano także pracownie digitalizacji Biblioteki Śląskiej, zaadaptowano nowe pomieszczenie korektorów i redaktorów, powstało 5 nowych stanowisk do digitalizacji piśmiennictwa, 2 stanowiska fotografii 360° oraz wyposażone w kamerę i oświetlenie mobilne studio do nagrań historii mówionej (seria „Śląska Biblioteka Portretów Mówionych”).

Na potrzeby pracy bezpośrednio w terenie Regionalny Instytut Kultury im. Wojciecha Korfańskiego uruchomił Mobilne Centrum Digitalizacji (MCD), bazujące na specjalistycznym samochodzie dostawczym. Pojazd ten, posiadający własne agregaty prądotwórcze, systemy zasilania awaryjnego UPS oraz klimatyzację, umożliwił prowadzenie prac digitalizacyjnych na terenie województwa. Na jego wyposażeniu znalazły się skanery płaskie, dzielowe skanery formatu A2, skanery laserowe 3D o wysokiej rozdzielczości (do detali poniżej 0,03 mm oraz obiektów o zasięgu do 300 metrów), a także drony i kamery pracujące w standardzie 4K. Sprzęt ten posłużył do rejestracji zabytków architektury sakralnej, obiektów przemysłowych zlokalizowanych na Szlaku Zabytków Techniki oraz elementów niematerialnego dziedzictwa regionu. Równolegle Instytucja Filmowa „Silesia Film” zorganizowała w Kinie Kosmos linię technologiczną do czyszczenia ultradźwiękowego oraz skanowania taśm filmowych 8, 16 i 35 mm, realizując digitalizację ponad 250 taśm. Opera Śląska w Bytomiu natomiast, dzięki pracownikom digitalizacji Biblioteki Śląskiej, wykonała cyfrową dokumentację kostiumów i rekwizytów operowych za pomocą prezentacji 360°.

MOBILNE CENTRUM DIGITALIZACJI PODCZAS PRACY
W TERENIE: NA TLE BUDYNKU ARESZTU ŚLEDZCEGO
W ZABRZU, FOT. ADAM ROSTECKI

Modernizacja oprogramowania ŚBC oraz utworzenie regionalnego agregatora Ariadna

Kluczowym elementem wdrożenia oprogramowania w projekcie była modernizacja Śląskiej Biblioteki Cyfrowej oraz utworzenie [regionalnego agregatora „Ariadna”](#). W ramach gruntownej przebudowy architektury oprogramowania dLibra wdrożono dodatkowe moduły zarządzające przepływem danych (workflow) oraz zautomatyzowanej archiwizacji. Dzięki rozległym badaniom typu UX (user experience) unowocześniono również interfejs ŚBC. System wzbogacono o filtrowanie fasetowe oraz zaawansowane przeglądarki obiektów cyfrowych, umożliwiające bezobsługowe odtwarzanie materiałów audiowizualnych, interaktywną prezentację modeli 3D oraz sprawną nawigację po wieloczęściowych dokumentach tekstowych.

Najbardziej cenioną przez użytkowników funkcjonalnością okazało się wyszukiwanie frazowe ze wskazaniem i oznaczeniem lokalizacji tychże fraz w dokumentach. Powstała też Czytelnia Cyfrowa, umożliwiająca

udostępnianie materiałów objętych aktualną ochroną prawnoautorską, której oprogramowanie kontroluje dopuszczalną liczbę jednoczesnych dostępów zgodnie z posiadaną liczbą fizycznych egzemplarzy dzieł. Początkowo funkcjonowała ona na terenie Biblioteki Śląskiej (na powstałych w projekcie 80 stanowiskach komputerowych), jednakże drobna modyfikacja umożliwiła pilotażowe uruchomienie jej na terenie kilku bibliotek województwa śląskiego.

Utworzony w ramach projektu [serwis agregacyjny Ariadna](#) pełni rolę regionalnego węzła dostępowego, eliminującego problem rozproszenia zasobów cyfrowych. Agregator automatycznie indeksuje i konsoliduje metadane pochodzące z kluczowych regionalnych baz i portali źródłowych. Integracja ta pozwala użytkownikom na jednolite przeszukiwanie całego dziedzictwa cyfrowego regionalnych instytucji z poziomu jednego interfejsu.

W ramach agregatora Ariadna wdrożono również zaawansowane e-usługi publiczne i moduły funkcjonalne:

1. **Moduł transkrypcji i edycji tekstów (standard TEI P5)** – to narzędzie umożliwiające prowadzenie prac badawczych oraz społecznościowe opracowywanie (crowdsourcing) dokumentów historycznych. Użytkownicy mogą odczytywać, transkrybować i wzbogacać tekstowe obiekty cyfrowe o strukturyzowane dane.

2. **Warstwy czasoprzestrzenne i integracja GIS** – pozwalają na nanoszenie obiektów historycznych na cyfrowe mapy oraz śledzenie ich kontekstu geograficzno-historycznego.

3. **Edytor ścieżek edukacyjnych** dedykowany nauczycielom, edukatorom i badaczom, pozwalający na budowanie interaktywnych zestawień, prezentacji oraz tematycznych ścieżek dydaktycznych w oparciu o zagregowane zbiory.

Uzyskane wskaźniki rzeczowe i efekty użytkowe

Sformułowane w założeniach projektu Śląskie Digitalium celowe wskaźniki rzeczowe zakładały zdigitalizowanie 99 375 dokumentów zawierających informacje sektora publicznego, z czego 93 247 sztuk miało zostać udostępnionych bezpośrednio w sieci. Całkowity planowany wolumen danych wyznaczono na 153,68 TB, natomiast rozmiar plików udostępnianych w formatach prezentacyjnych zaplanowano na 14,335 TB. W toku sprawnego wykonania przedsięwzięcia i optymalizacji procesów technologicznych wszystkie te wskaźniki zostały w praktyce znacząco przekroczone. Na przykład w okresie poeksploatacyjnym w pierwszym roku liczba pobrań i odtworzeń projektowych dokumentów ustabilizowała się na poziomie 628 110 sztuk (z czego 513 170 dotyczy materiałów Biblioteki Śląskiej).

Pomyślna realizacja projektu przyczyniła się także do kadrowego wzmocnienia Instytutu Mediów Cyfrowych „Digitalium”, dzięki stałemu zatrudnieniu osób pracujących początkowo na stanowiskach projektowych. Dzięki temu utrzymany został i jest rozwijany pełny poprojektowy potencjał infrastruktury i oprogramowania ŚBC.

Remigiusz Lis

pełnomocnik Dyrektora Biblioteki Śląskiej ds. Instytutu Mediów Cyfrowych „Digitalium”

**SPRZĘT AUDIO-VIDEO PODCZAS NAGRANIA I POSTPRODUKCJI,
FOT. MICHAŁ KUSIAK**

Projekty Uniwersytetu Śląskiego:

Biblioteka Uniwersytetu Śląskiego realizowała wiele projektów – regionalnych i ministerialnych – w ramach których poszerzała, opracowywała, digitalizowała i udostępniała swój księgozbiór. W ramach grantu DUN („Działalność Upowszechniająca Naukę” – 2013, 2017–2018, 2019–2020) opracowano 6 tys. publikacji w ramach cyklu „Prac Naukowych Uniwersytetu Śląskiego” oraz 734 przedtem niedostępnych dla szerszego grona odbiorców dysertacji doktorskich. Utworzono także repozytorium instytucjonalne uczelni oraz sfinansowano dostęp do wybranych baz danych. W latach 2020–2023 dzięki grantowi z programu „Społeczna Odpowiedzialność Nauki” (MEIN) doprowadzono do ochrony księgozbioru Zofii i Zygmunta Żuławskich. Ostatnie lata to granty przeznaczone na cele digitalizacyjne (SON II, SON III). Dzięki nim bibliotece udało się scyfrizować oraz opatrzyć metadanymi 2344 artykułów z czasopism Uniwersytetu Śląskiego. Obecnie biblioteka realizuje dalsze działania w ramach grantu „Digitalizacja i udostępnienie artykułów naukowych z lat 1977–2020 z czasopism Uniwersytetu Śląskiego – kontynuacja (2026–2027)”. Projekt pozwala na przywrócenie do obiegu nauki publikacji niedostosowanych do tej pory do odczytu przez osoby z dysfunkcjami wzroku oraz niedostępnych w przestrzeni cyfrowej.

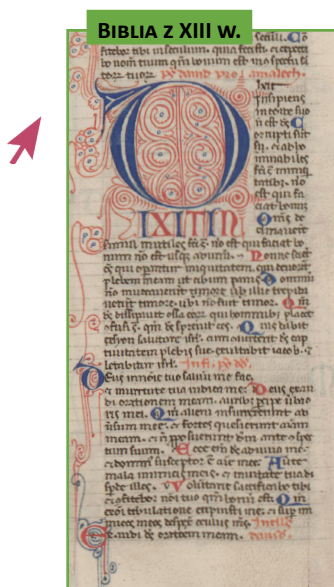
dr Magdalena Krzyżanowska, bibliotekarz

Konserwacja, digitalizacja i upowszechnianie unikatowych zbiorów Biblioteki Uniwersytetu Śląskiego

TERMIN REALIZACJI: od 2020 r. do 2021 r.

CAŁKOWITA WARTOŚĆ PROJEKTU: 59 756,50 zł

PROJEKT DOFINANSOWANY ze środków Ministerstwa Edukacji Narodowej w wysokości 53 756,50 zł

Projekt miał na celu ochronę, digitalizację i szerokie udostępnienie najcenniejszych zbiorów Biblioteki Uniwersytetu Śląskiego. Prace rozpoczęto od digitalizacji wydawnictw nutowych z przełomu XIX i XX w. oraz wykonania ich transkrypcji, umożliwiającej automatyczne odtwarzanie i zapis w formatach MusicXML, PDF oraz audio. Następnie przeprowadzono konserwację, digitalizację i udostępnienie w otwartym dostępie w Śląskiej Bibliotece Cyfrowej dwóch unikatowych rękopisów – Biblii z XIII w. oraz Tetraevangelium z XVII w. – a także druku Pjsnĕ Duchownj Ewangelist-ské z 1564 r. Zdigitalizowano również m.in. regionalne księgi adresowe, cieszące się dużym zainteresowaniem użytkowników. Realizacja projektu umożliwiła nie tylko szerszy dostęp do cennych materiałów, lecz także skuteczną ochronę oryginałów przed zniszczeniem wynikającym z intensywnego użytkowania.

dr Marzena Smyłła, kustosz biblioteczny

Projekty Książnicy Cieszyńskiej: Udostępnienie cieszyńskiego dziedzictwa piśmienniczego on-line

TERMIN REALIZACJI: od 2016 r. do 2019 r.

CAŁKOWITA WARTOŚĆ PROJEKTU: 758 520 zł

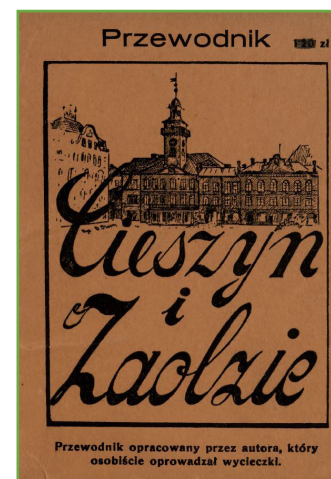
PROJEKT DOFINANSOWANY ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego 2014–2020, ponad 600 tys. zł stanowiło dofinansowanie unijne

Projekt miał charakter kompleksowy. Obejmował wdrożenie nowego systemu bibliotecznego wraz z migracją tworzonych od wielu lat baz danych, modernizację serwisów internetowych Książnicy oraz digitalizację zachowanego w jej zbiorach zasobu druków zwartych wydanych na Śląsku Cieszyńskim do 1939 r.

Digitalizacją objęto 1800 druków zwartych o łącznej objętości około 180 tys. stron. Wszystkie obiekty opracowano bibliograficznie, zeskanowano w celu uzyskania archiwalnych plików TIFF, a następnie przetworzono do postaci publikacji użytkowych wyposażonych w metadane, narzędzia nawigacyjne oraz warstwę OCR, obejmującą również znaczną część druków wykonanych czcionkami gotyckimi. W rezultacie przygotowano 1800 publikacji cyfrowych udostępnionych za pośrednictwem Śląskiej Biblioteki Cyfrowej oraz blisko 4 TB danych archiwalnych przeznaczonych do długoterminowego przechowywania.

Znaczenie projektu wykraczało jednak poza samą liczbę zdigitalizowanych obiektów. Od początku realizacji programu digitalizacji Książnica koncentrowała się na zbiorach regionalnych, wychodząc z założenia, że materiały dokumentujące dzieje i kulturę Śląska Cieszyńskiego mają niewielkie szanse na uwzględnienie w przedsięwzięciach realizowanych przez większe ośrodki biblieczne. W poprzednich latach zdigitalizowano niemal cały zachowany w zbiorach Książnicy zasób gazet i czasopism wydanych na Śląsku Cieszyńskim do 1939 r. Ucyfrowienie regionalnych druków zwartych pozwoliło domknąć ten etap programu. Po raz pierwszy w postaci cyfrowej dostępna stała się całość przechowywanego w Książnicy piśmiennictwa wydane na Śląsku Cieszyńskim do 1939 r. – zarówno książki, jak i gazety oraz czasopisma.

Równocześnie projekt przyczynił się do modernizacji narzędzi udostępniania zbiorów. Wdrożenie nowego systemu bibliotecznego, migracja danych i rozbudowa usług internetowych pozwoliły połączyć rezultaty kolejnych przedsięwzięć digitalizacyjnych w jednolity system informacji o zbiorach. Projekt stał się tym samym nie tylko jednym z największych przedsięwzięć digitalizacyjnych zrealizowanych w Cieszynie, ale również ważnym etapem rozwoju infrastruktury informacyjnej Książnicy.

Krzysztof Szelong
dyrektor Książnicy Cieszyńskiej

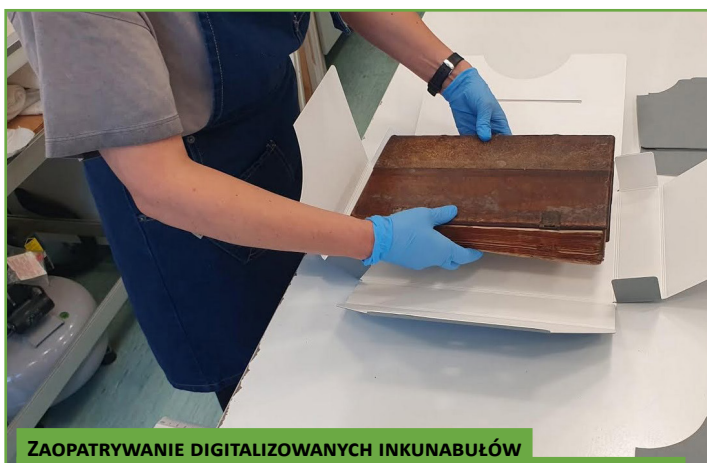
Digitalizacja i udostępnienie kolekcji inkunabułów Książnicy Cieszyńskiej

TERMIN REALIZACJI: 2025 r.

CAŁKOWITA WARTOŚĆ PROJEKTU: 224 564,74 zł

PROJEKT DOFINANSOWANY ze środków programu Kultura Cyfrowa w wysokości 165 983,31 zł

Przez ponad dwie dekady Książnica koncentrowała działania digitalizacyjne przede wszystkim na zbiorach regionalnych. Doprowadziło to do udostępnienia w postaci cyfrowej kompletnego zachowanego w zbiorach Książnicy zasobu druków wydanych na Śląsku Cieszyńskim do 1939 r. oraz najważniejszych kolekcji rękopiśmiennych regionu. Dopiero osiągnięcie tego celu otworzyło możliwość objęcia digitalizacją zbiorów o znaczeniu wykraczającym poza kontekst regionalny.

ZAOPATRYWANIE DIGITALIZOWANYCH INKUNABUŁÓW
W PRZYGOTOWANE NA WYMIAR PUDŁA Z KARTONU BEZKWASOWEGO,
FOT. ANNA FERDRIZZI-SZOSTOK

Takim zasobem jest [kolekcja inkunabułów Książnicy Cieszyńskiej](#). Choć stanowi część europejskiego dziedzictwa kulturowego, pozostaje zarazem ściśle związana z historią regionu. Wszystkie objęte projektem egzemplarze pochodzą bowiem z historycznych księgozbiorów od stuleci przechowywanych w Cieszynie i na Śląsku Cieszyńskim, przede wszystkim z bibliotek Leopolda Jana Szersznika oraz dawnych instytucji kościelnych i edukacyjnych.

Projekt miał charakter dwutorowy, łącząc działania konserwatorskie z digitalizacją. Prace rozpoczęto od opracowania katalogowego kolekcji i wykonania zabiegów zabez-

pieczających najcenniejsze woluminy. Następnie zdigitalizowano 60 inkunabułów, wykonując 29 852 skany archiwalne TIFF. Na ich podstawie przygotowano publikacje użytkowe i metadane zgodne ze standardami bibliotek cyfrowych. Zasób udostępniono w Śląskiej Bibliotece Cyfrowej, powiązano z katalogiem bibliotecznym oraz przekazano do archiwizacji w repozytorium cyfrowym Książnicy i Bibliotece Narodowej.

Projekt unaoczniał komplementarny charakter działań podejmowanych przez Książnicę. Digitalizacja nie służy wyłącznie upowszechnianiu dostępu do zbiorów, a konserwacja nie ogranicza się do ich biernej ochrony. Dopiero połączenie obu tych procesów pozwala równocześnie zwiększać dostępność najcenniejszych zabytków piśmiennictwa i ograniczać konieczność korzystania z ich oryginałów. W przypadku kolekcji inkunabułów oznaczało to zarówno włączenie do powszechnego obiegu naukowego unikatowych świadectw kultury europejskiej, jak i poprawę warunków ich długotrwałego zachowania dla przyszłych pokoleń.

Krzysztof Szelong
dyrektor Książnicy Cieszyńskiej

Projekty Akademii Muzycznej:

Budowa cyfrowego repozytorium kolekcji afiszy z Biblioteki AM w Katowicach

W latach 2020–2022 Biblioteka realizowała projekt finansowany w ramach programu Ministra Edukacji i Nauki „Społeczna odpowiedzialność nauki”, a jego całkowity koszt wynosił 248 344 zł. W ramach projektu zakupiono skaner wielkoformatowy, umożliwiający realizację tego zadania. Efektem przedsięwzięcia było utworzenie repozytorium obejmującego 10 tys. afiszy ze zbiorów Archiwum Śląskiej Kultury Muzycznej. Kolekcja stanowi wartościowe źródło wiedzy o działalności instytucji muzycznych, twórców, wykonawców, festiwali, konkursów i wydarzeń naukowych, dokumentując rozwój życia kulturalnego regionu na przestrzeni wielu dekad. Stworzenie repozytorium pozwoliło badaczom z dziedzin muzykologii, historii kultury i teorii muzyki na poszerzenie skali badań np. w zakresie repertuaru czy chronologii wykonań utworów muzycznych. Realizacja projektu przyczyniła się również do integracji środowisk artystycznych regionu.

Stworzenie kolekcji płyt analogowych – pełnowymiarowe opracowanie zbioru w elektronicznym katalogu Biblioteki AM

Od początku 2026 r. Biblioteka realizuje dwuletni projekt „Stworzenie kolekcji płyt analogowych – pełnowymiarowe opracowanie zbioru w elektronicznym katalogu Biblioteki Akademii Muzycznej w Katowicach”. Projekt finansowany jest przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w ramach programu „Społeczna Odpowiedzialność Nauki III”, a jego całkowity koszt wynosi 197 200 zł. Celem projektu jest kompleksowe opracowanie, zabezpieczenie oraz udostępnienie wyjątkowej kolekcji 4 tys. płyt winylowych znajdujących się w zasobach Biblioteki.

*Ewa Mrokwa
starszy bibliotekarz*

ZDIGITALIZOWANE NUTY, FOT. EWA MROKWA

ZDIGITALIZOWANE CZASOPISMA, FOT. EWA MROKWA

Projekt Miejskiej Biblioteki Publicznej w Chrzanowie:

Cyfrowe Archiwum Ziemi Chrzanowskiej

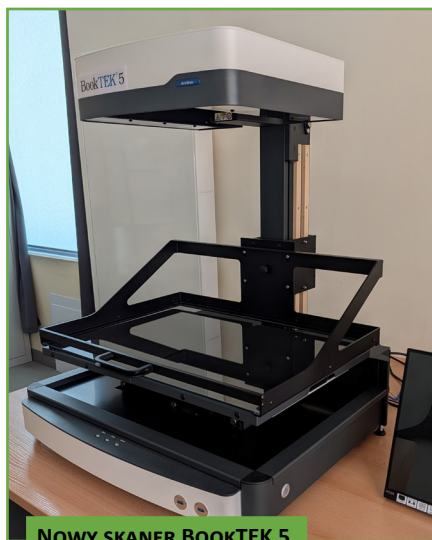
Od 2011 r. w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Chrzanowie tworzone jest Cyfrowe Archiwum Ziemi Chrzanowskiej. Jest to baza zbiorów regionalnych pozyskanych od mieszkańców, lokalnych organizacji i instytucji. Znajdują się w niej fotografie, dokumenty, wspomnienia, pamiątki, pocztówki czy odznaczenia. W zbiorach lokalnych organizacji i osób prywatnych jest wiele rozproszonych cennych materiałów, w tym kronik OSP, klubów sportowych, Kół Gospodyń Wiejskich, ZHP, czasopism wydawanych przez nieistniejące już zakłady przemysłowe itp. Wiele z archiwalnych materiałów jest źle przechowywanych lub niszczonech. Prowadzimy akcje informacyjne i zachęcamy mieszkańców do współtworzenia CAZCh i udostępniania zbiorów do digitalizacji.

Biblioteka w ramach współpracy zdigitalizowała księgi parafialne najstarszych parafii ziemi chrzanowskiej. Biblioteka współpracuje również ze Śląską Biblioteką Cyfrową, w której są udostępnione zeskanowane zasoby CAZCh. Jednym z pierwszych udostępnionych w ŚBC materiałów był [Atlas historyczny ziemi chrzanowskiej](#). Wydawnictwo jest próbą pierwszego kompleksowego przedstawienia historii powiatu chrzanowskiego w formie kartograficznej. Publikacja jest zilustrowaniem dziejów naszego regionu od chwili utworzenia w średniowieczu kasztelanii chrzanowskiej do czasów współczesnych. Do części kartograficznej zostało dołączone kalendarium ziemi chrzanowskiej, w którym główny nacisk położono na przynależność administracyjną i zmiany terytorialne powiatu chrzanowskiego oraz regionu. Wiele wydarzeń historycznych znalazło odzwierciedlenie na poszczególnych mapach.

W ŚBC Biblioteka udostępniła także archiwalne fotografie Pierwszej Fabryki Lokomotyw w Polsce „Fablok” w Chrzanowie, działającej do 2013 r., które ukazują historię zakładu w różnych okresach działalności. Udostępnione archiwalia przedstawiają wydarzenia z życia pracowników fabryki oraz powiązane z nią obiekty i rozwiązania technologiczne. W najbliższym czasie Biblioteka planuje udostępnić w ŚBC księgi parafialne oraz lokalne czasopisma.

ZBIORY PIERWSZEJ FABRYKI LOKOMOTYW W POLSCE „FABLOK”
W CHRZANOWIE PRZED DIGITALIZACJĄ, FOT. ARCH. MBP W CHRZANOWIE

NOWY SKANER BOOKTEK 5,
FOT. ARCH. MBP W CHRZANOWIE

Małgorzata Zbroszczyk
kierowniczka Działu Informacji i Multimediów

Projekt Miejskiej Biblioteki Publicznej w Zabrze:

Digitalizacja i cyfrowe udostępnienie zbioru negatywów Władysława Dziurzyckiego

TERMIN REALIZACJI: 2022 r. i 2025 r.

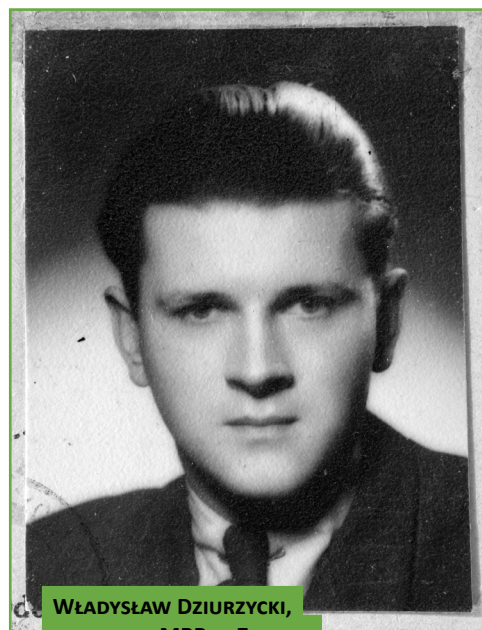
PROJEKT DOFINANSOWANY ze środków Programu Kultura Cyfrowa Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w 2022 r. kwotą 20 000,00 zł., a w 2025 r. (pochodzących z Funduszu Promocji Kultury) kwotą 50 000,00 zł

Władysław Dziurzycki (1925–1984) był jednym z najważniejszych fotoreporterów powojennej Polski. Jego zdjęcia to unikatowe obecnie ujęcia Śląska z lat 1948–1983. Przez ich pryzmat możemy oglądać Śląsk tamtych czasów: ludzi, architekturę, kulturę, przyrodę i wiele innych. Warto dodać, że większość z nich jest zaangażowana społecznie, a nie tylko nastawiona na propagowanie ówczesnego ustroju. Są one dowodem na to, że choć w chwili powstania fotografia prasowa ma głównie za zadanie dokumentować dane wydarzenie, to w perspektywie czasu staje się wręcz bezcennym świadectwem pamięci dla kolejnych pokoleń. Digitalizacja negatywów Dziurzyckiego wpisuje się w nurt prac zabrzańskiej biblioteki mających ocalić dziedzictwo Górnego Śląska. Zachowują one to, co obecnie już coraz bardziej znika z naszego krajobrazu, a także niestety z ludzkiej pamięci.

Projekt jest skierowany do szerokiej grupy odbiorców. Dzieci i młodzież mogą poznawać, poszerzać i utrwalać swoją wiedzę o regionie. Dorośli – wykorzystywać je na wielu płaszczyznach, m.in. nauczyciele organizować zajęcia edukacyjne, naukowcy prowadzić prace badawcze nad odchodzącym dziedzictwem, a studenci przygotowywać prace magisterskie. Dla seniorów te migawki z przeszłości są zaś przede wszystkim nostalgicznym przewodnikiem po miejscach ich młodości.

Skąd nasze prace nad tymi negatywami? W 2018 r. dyrektor zabrzańskiej Biblioteki Tomasz Iwasiów dowiedział się o możliwości zakupu archiwum liczącego ok. 35 tys. zdjęć, a przede wszystkim negatywów Władysława Dziurzyckiego, choć część pozyskanych egzemplarzy jest autorstwa innego, jego krewnego i równie ważnego dla fotografii twórcy, Czesława Datki.

Pracy jest ogrom przede wszystkim przy ich cyfrowej obróbce, którą trzeba wykonać przy pomocy specjalistycznego sprzętu. Obecny stan zachowania oraz sposób utrwalenia klisz nie pozwala wręcz na bardziej bezpośredni wgląd w te zasoby. Należy bowiem cały czas pamiętać, że mamy do czynienia z negatywami,

WŁADYSŁAW DZIURZYCKI,
FOT. ARCH. MBP W ZABRZU

KOPERTY Z NEGATYWAMI,
FOT. ARCH. MBP W ZABRZU (4)NIEISTNIEJĄCY POMNIK WŁADYSŁAWA
BRONIEWSKIEGO W ZABRZUKONIE PODCZAS PRACY W PODZIEMIACH
KOPALNI, LATA 50 XX W.

które przed umieszczeniem w cyfrowej sieci trzeba zamieniać na pozytywy, tak by nabrały charakteru klasycznego zdjęcia, do czego używana jest nowoczesna technologia wykorzystania cyfrowego aparatu fotograficznego zamiast skanera. Digitalizacja odbywa się w pomieszczeniach Biblioteki i jest prowadzona w ramach zlecenia zewnętrznego pod czujnym okiem znanego fotografa Arkadiusza Goli.

W 2022 r. zdigitalizowane zasoby zostały przedstawione na dwóch konferencjach: VIII Międzynarodowym Sympozjum Fotograficzno-Socjologicznym oraz XII Konferencji Naukowej Muzeum Miejskiego w Zabrzu. Doczekaliśmy się licznych pytań zarówno o to, co pokazaliśmy, ale także: czy mamy w kolekcji ujęcia konkretnych miejsc lub wydarzeń, których poszukują badacze.

Otrzymujemy też szereg próśb o możliwość ich wykorzystywania w przygotowywanych publikacjach m.in. od Instytutu Pamięci Narodowej, a prawdziwą ich skarbnicą jest książka K. Lewandowskiego pt.: *Opowiem wam PRL* (Zabrze 2026), gdzie jest ich blisko sto. Z okazji 100-lecia nadania Zabrzu praw miejskich w 2022 r. wydaliśmy album bibliofilski pt.: [*Zabrzanie na co dzień i od święta w fotografii Władysława Dziurzyckiego w latach 1948-1983*](#).

Opracowanie, digitalizacja i utrwalenie tej kolekcji z pewnością potrwa. Potrzebne są środki finansowe, ludzie i czas, który trzeba poświęcić, aby ją opracować i udostępnić czytelnikom i zachować tę swoistą kapsułę czasu tamtych lat.

Ewa Chuć
instruktor MBP w Zabrzu

PRACE DIGITALIZACYJNE NAD NEGATYWAMI

Projekt Regionalnego Instytut Kultury im. Wojciecha Korfanteo:

Mobilne Centrum Digitalizacji

MOBILNE CENTRUM DIGITALIZACJI PRZED PAŁACEM W SŁAWIKOWIE, FOT. ADAM ROSTECKI

Od 2022 r. Regionalny Instytut Kultury im. Wojciecha Korfanteo posiada Mobilne Centrum Digitalizacji – specjalny pojazd wyposażony w urządzenia pozwalające dokumentować i digitalizować dziedzictwo kulturowe bezpośrednio w miejscu jego przechowywania lub występowania.

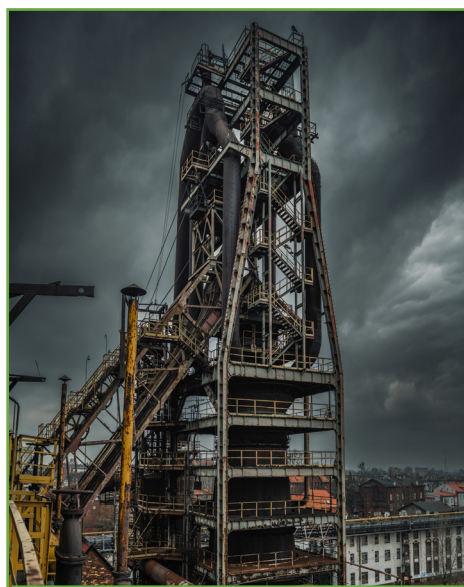
Mobilne Centrum Digitalizacji nie posiada własnych zbiorów. Jest pracownią, z której bezpłatnie mogą korzystać instytucje, organizacje i inne podmioty posiadające interesujące zasoby. Warunkiem współpracy jest udostępnienie zdigitalizowanych materiałów na otwartej licencji w Śląskiej Bibliotece Cyfrowej.

Cztery lata działalności MCD przyniosły ponad 22 750 obiektów udostępnionych w ŚBC: ponad 20 tys. fotografii (głównie etnograficznych), prawie 2 tys. klipów i materiałów filmowych – w tym wykładów, wywiadów, prelekcji i audiowizualnych opowieści o zabytkach i regionie – oraz prawie 400 dokumentacji 3D.

Dwa kierunki dokumentacji

Działalność MCD można dziś opisać poprzez dwa główne kierunki: dokumentację etnograficzną oraz dokumentację dziedzictwa przemysłowego i poprzemysłowego.

Dokumentacja etnograficzna koncentruje się na wciąż żywych przejawach kultury – zarówno świeckiej, jak i religijnej. Od 2022 r. wykonaliśmy ponad 500 dokumentacji przejawów życia kulturowego lokalnych społeczności województwa śląskiego. Dokumentujemy zwyczaje i obrzędy związane z rokiem obrzędowym, tradycyjne praktyki, rzemiosło, lokalne sposoby świętowania i pamięć mieszkańców. Staramy się przy tym pokazywać różnorodność województwa śląskiego: od historycznego Górnego Śląska, przez ziemię częstochowską i Żywiecczyznę, po Zagłębie Dąbrowskie. Działania w przyszłości obejmą m.in. ziemię pszczyńską, Śląsk Cieszyński, ziemię raciborską i rybnicką.

**WIELKI PIEC - HUTA POKÓJ W RUDZIE ŚLĄSKIEJ,
FOT. ADAM ROSTECKI**

Dokumentacja przemysłowa i poprzemysłowa obejmuje przede wszystkim obiekty i przestrzenie, które zmieniają swoją funkcję, są rewitalizowane albo są zagrożone zniszczeniem, rozbórką lub utratą pamięci o ich pierwotnym przeznaczeniu. Powstają fotografie, materiały filmowe oraz dokumentacje przestrzenne. MCD współpracuje m.in. ze Spółką Restrukturyzacji Kopalń, samorządami oraz organizacjami zajmującymi się ochroną i rewitalizacją dziedzictwa przemysłowego.

To jednak nie wszystko – nasze Mobilne Centrum Digitalizacji jest zapraszane również poza województwo śląskie. Przykładem takiej współpracy jest dokumentacja dawnej sortowni kopalni w Wałbrzychu (obecnie w trakcie rewitalizacji), znajdująca się na terenie kompleksu Centrum Nauki, Kultury i Sztuki Stara Kopalnia w Wałbrzychu – jednego z najważniejszych zachowanych zespołów

dawnej infrastruktury górniczej w mieście. Innym przykładem jest część budynku elektrowni Towarzystwa Akcyjnego Wytwarzania Karola Wilhelma Scheiblera w Łodzi. Obiekt był częścią jednego z największych kompleksów przemysłowych XIX-wiecznej Łodzi i świadectwem skali przemysłowego rozwoju miasta. Jego dokumentacja pozwala zachować cyfrowy zapis przestrzeni i część historii przemysłowej tożsamości Łodzi.

Przed Mobilnym Centrum Digitalizacji stoi także wyzwanie uchwycenia dynamicznie zmieniającej się przestrzeni publicznej. Murale, graffiti, rzeźby, parki kulturowe i inne elementy krajobrazu kulturowego są świadectwem historii i przemian lokalnych społeczności. Część z nich może zniknąć lub zmienić się szybciej, niż zdążymy je zauważyć.

Digitalizacja jest więc dopiero początkiem. Czasem tworzymy cyfrową „stop-klatkę” ludzi, miejsc i obiektów, które za chwilę mogą przestać istnieć. Dzięki otwartemu udostępnianiu tych materiałów kolejne pokolenia będą mogły korzystać z wiedzy o regionie, prowadzić badania i tworzyć nowe sposoby jego interpretacji.

Otwarta digitalizacja ma również znaczenie dla rozwoju nowych technologii. Odpowiednio opisane i udostępnione materiały mogą w przyszłości być wykorzystywane np. w projektach związanych z uczeniem maszynowym i sztuczną inteligencją – jako źródła danych służących rozpoznawaniu, analizowaniu i interpretowaniu dziedzictwa.

W ten sposób budujemy cyfrową infrastrukturę wiedzy o regionie, a Mobilne Centrum Digitalizacji jest jednym z jej mobilnych ogniw: łączy technologię, wiedzę ekspercką, instytucje i organizacje oraz społeczności.

Łukasz Dziuba

kierownik Mobilnego Centrum Digitalizacji

SZYB JAN III - KWK DEBIŃSKO W CZERWIONCE-
-LESZCZYNACH, FOT. ADAM ROSTECKI

WAWRZYŃCOWA HUDA W UJSOŁACH,
FOT. ROBERT GARSTKA

ŚWIĘTO ZEŚŁANIA DUCHA ŚWIĘTEGO - ZIELONE ŚWIĄTKI W ŚWINNEJ (GM. TRZEBINIA),
FOT. ROBERT GARSTKA

Projekt Uniwersytetu Opolskiego: Konserwacja, digitalizacja i opracowanie druków z kolekcji klasztoru ojców franciszkanów w Prudniku z zasobu Biblioteki Uniwersytetu Opolskiego

Projekt dotyczy unikatowej kolekcji liczącej około 5650 woluminów, pochodzących z dawnego księgozbioru klasztoru oo. franciszkanów w Prudniku. Zbiory obejmują głównie druki z XIX i początku XX w., a częściowo także publikacje powojenne. Tematycznie reprezentują m.in.: teologię, historię Kościoła, duchowość, bibliastykę, prawo kanoniczne, historię literatury oraz liturgikę. Wśród nich znajdują się cenne i rzadkie egzemplarze mszałów, modlitewników, ksiąg parafialnych oraz leksykonów. Publikacje wydane są w językach: niemieckim (często drukiem gotyckim – szwabachą), łacińskim i polskim.

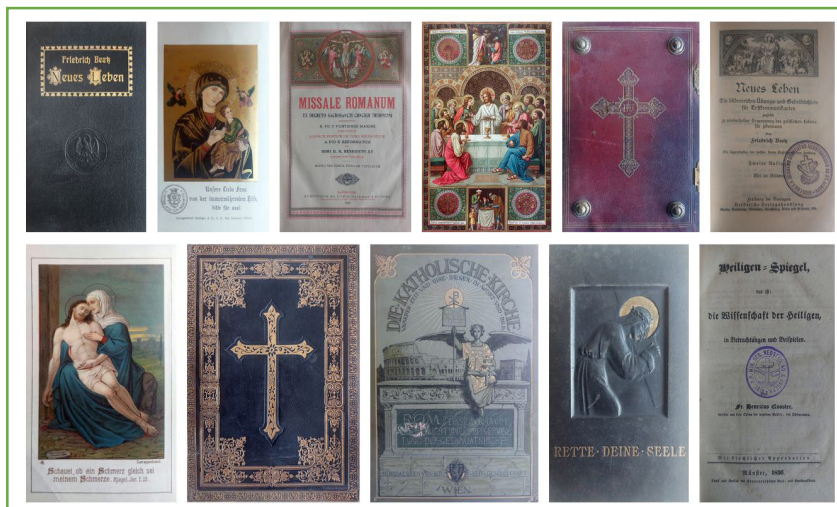
Księgozbiór stanowi ważne świadectwo wielowiekowej obecności franciszkanów w regionie oraz ich działalności naukowej i duszpasterskiej. Sam klasztor w Prudniku, którego historia sięga XIII w., odegrał szczególną rolę w XX w. – w latach 1954–1955 był miejscem internowania kardynała Stefana Wyszyńskiego.

Obecny stan zachowania zbiorów wymaga pilnej interwencji konserwatorskiej. Wiele woluminów wymaga kompleksowej dezynfekcji i konserwacji. Gdy kolekcja zostanie poddana tzw. procesowi fumigacji, możliwa będzie dokładna inwentaryzacja oraz prowadzenie dalszych prac badawczych, katalogowych i digitalizacyjnych. Pozwoli to zapobiec nieodwracalnej utracie cennych obiektów o wysokiej wartości naukowej i kulturowej.

Projekt zakłada kompleksowe działania podzielone na trzy etapy. Pierwszy obejmie przygotowanie zbiorów, ich wstępną inwentaryzację, oczyszczenie, transport oraz przeprowadzenie fumigacji w certyfikowanej komorze dezynfekcyjnej, a następnie kwarantannę i kontrolę skuteczności zabiegu. Drugi etap to szczegółowe opracowanie katalogowe, identyfikacja druków oraz przygotowanie dokumentacji konserwatorskiej,

w tym fotograficznej, wraz z rekomendacjami dalszych prac. W trzecim etapie przewidziana jest digitalizacja około 500 najcenniejszych egzemplarzy i ich udostępnienie w Śląskiej Bibliotece Cyfrowej wraz z pełnymi opisami i metadanymi.

Realizacja projektu nie tylko zabezpieczy cenny fragment dziedzictwa kulturowego regionu, ale także umożliwi jego szerokie udostępnienie badaczom i społeczeństwu w formie cyfrowej.

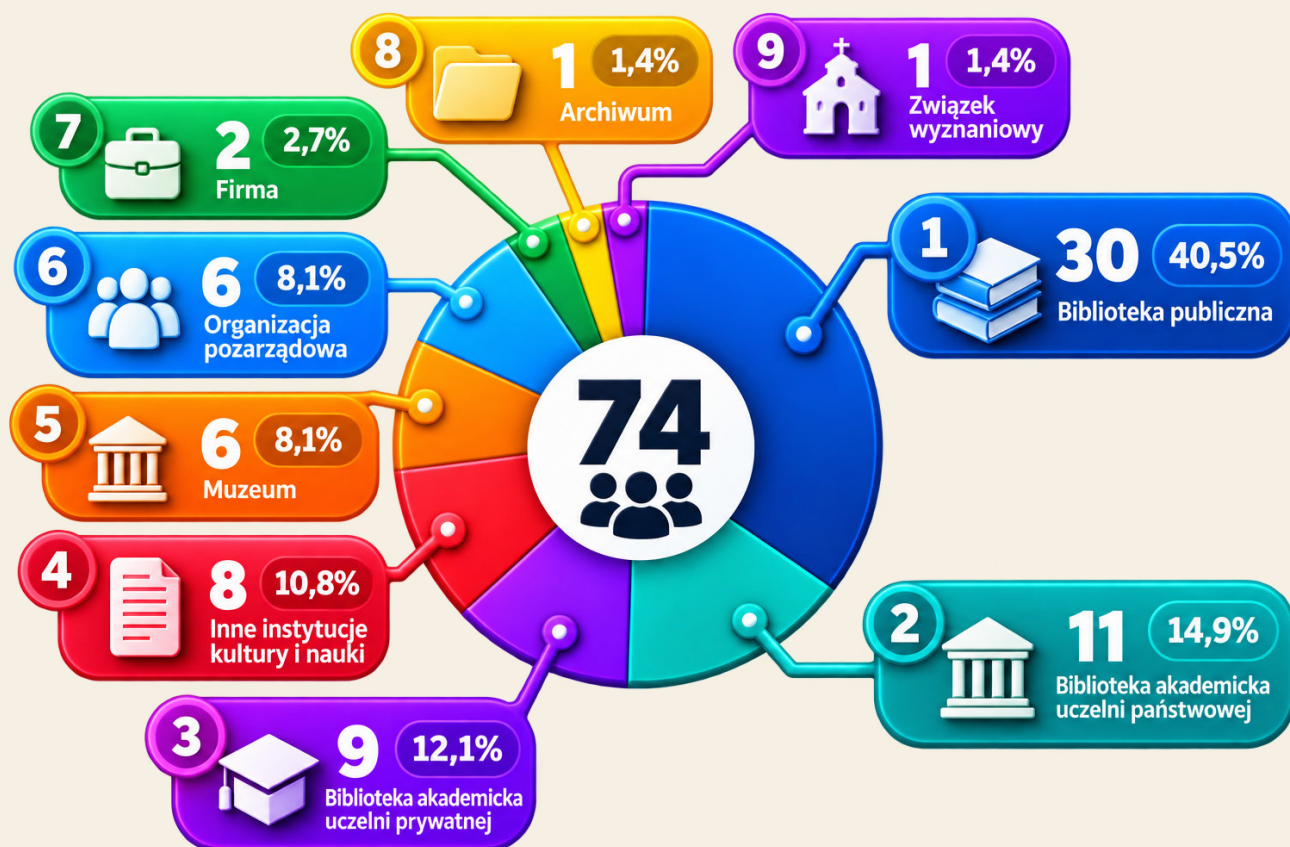
Elżbieta Niedźwiedź
kustosz

Rozdział 5

Statystyki

Struktura uczestników Śląskiej Biblioteki Cyfrowej

Lp.	Typ instytucji	Liczba instytucji	Udział procentowy
1	Biblioteka publiczna	30	40,5%
2	Biblioteka akademicka uczelni państwowej	11	14,9%
3	Biblioteka akademicka uczelni prywatnej	9	12,1%
4	Muzeum	6	8,1%
5	Archiwum	1	1,4%
6	Organizacja pozarządowa	6	8,1%
7	Inne instytucje kultury i nauki	8	10,8%
8	Firma	2	2,7%
9	Związek wyznaniowy	1	1,4%
	Razem	74	100%

Siła sieci. Śląska Biblioteka Cyfrowa to więcej niż myślisz

Prawdziwa siła ŚBC tkwi w jej **otwartej strukturze i fraktalnym modelu współpracy.**

Każda biblioteka, muzeum czy uczelnia będąca w sieci ŚBC działa jak **lokalny węzeł** – ma pełną swobodę w nawiązywaniu oddolnych partnerstw w swoim regionie.

Dzięki temu **docieramy** tam, gdzie nikt inny nie ma dostępu, pozyskując i ocalając od zapomnienia **zbiory absolutnie unikalne** i nieosiągalne w żaden inny sposób.

Dziś, w jubileuszowym roku **20-lecia**, na gigantyczny zasób ŚBC składają się:

Śląska Biblioteka Cyfrowa w liczbach

Uczestnicy ŚBC o najliczniejszym zasobie (pierwsze 25 instytucji)

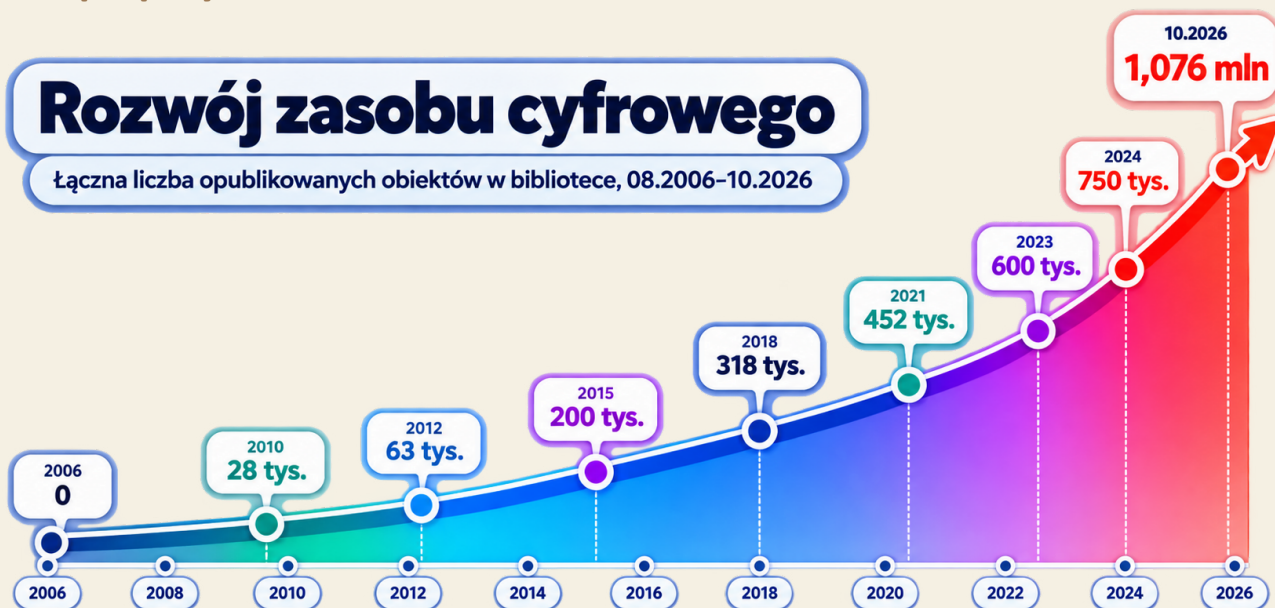
Lp	Nazwa Uczestnika	Liczba publikacji (stan: 19.10.2026)
1	Biblioteka Śląska	800 296
2	Bractwo Gwarków Związku Górnośląskiego	39 419
3	Archiwum Państwowe w Katowicach	38 957
4	Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna w Głubczycach	37 773
5	Muzeum „Górnośląski Park Etnograficzny w Chorzowie”	29 511
6	Regionalny Instytut Kultury im. Wojciecha Korfanteo	22 319
7	Książnica Cieszyńska	21 332 *
8	Muzeum Hutnictwa w Chorzowie	15 099
9	Biblioteka Publiczna im. dr. Władysława Biegańskiego w Częstochowie	12 051
10	Biblioteka Uniwersytetu Bielsko-Bialskiego	7760
11	Miejska Biblioteka Publiczna w Sosnowcu	6861
12	Uniwersytet Śląski w Katowicach	6429
13	Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach	5548
14	Wyższa Szkoła Humanitas	5410
15	Opera Śląska	5227
16	Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna im. Konstantego Prusa w Rybniku	4329
17	Książnica Beskidzka	3067
18	Miejska Biblioteka Publiczna w Czechowicach-Dziedzicach	2842
19	Uniwersytet Opolski	2664
20	Teatr Zagłębia	2591
21	Biblioteka Główna Politechniki Częstochowskiej	2580
22	Miejska Biblioteka Publiczna w Chrzanowie	2493
23	Miejska Biblioteka Publiczna im. Teodora Heneczka w Piekarach Śląskich	2400
24	Uniwersytet Jana Długosza w Częstochowie	1952
25	Miejska Biblioteka Publiczna w Dąbrowie Górniczej	1840

* liczbowo zredukowana ze względu na zagregowany sposób publikacji czasopism

Tempo przyrostu zasobu ŚBC od 2006 r. do 2026 r.

Rozwój zasobu cyfrowego

Łączna liczba opublikowanych obiektów w bibliotece, 08.2006–10.2026

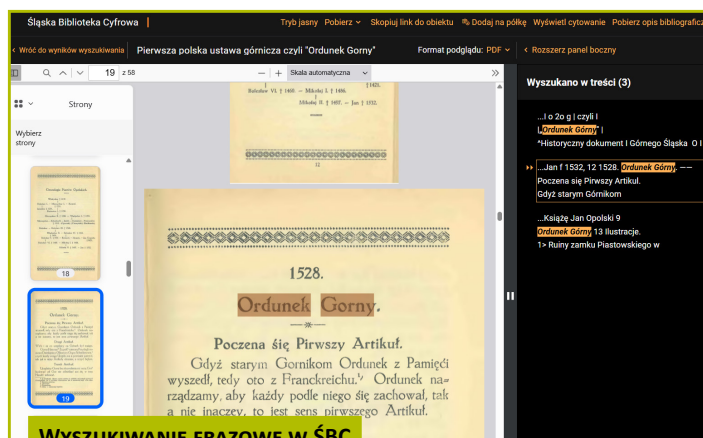

Rozdział 6

Ku przyszłości... 20 lat później

Retrospekcja i bilans założeń z dekady 2016–2026

Pisząc dekadę temu tekst podsumowujący 10 lat istnienia Śląskiej Biblioteki Cyfrowej, kreśliliśmy wizję rozwoju serwisu w oparciu o ówczesne wyzwania technologiczne, oczekiwania użytkowników oraz rosnące wolumeny danych cyfrowych. Dekada 2016–2026 przyniosła znaczny skok w obszarze infrastruktury, standardów udostępniania i archiwizacji. Powrót do tamtych prognoz sprzed 10 lat funkcjonowania ŚBC pozwala nie tylko zweryfikować trafność ówczesnych założeń, ale przede wszystkim właściwie osadzić dzisiejsze, znacznie bardziej zaawansowane wyzwania.

WYSZUKIWANIE FRAZOWE W ŚBC

Analizując priorytety wyznaczone w 2016 r., można dostrzec, w jakim stopniu udało się odpowiedzieć na nakreślone wówczas potrzeby. Po pierwsze, zapowiadana wtedy modernizacja interfejsu i mechanizmów prezentacji – wdrożona w kwietniu 2017 r. dzięki programowi MKiDN „Kultura Cyfrowa” – przyniosła pełną responsywność (RWD), spełnienie standardów dostępności WCAG oraz obsługę wieloformatowości. Pełnotekstowe przeszukiwanie z pozycjonowaniem wyników bezpośrednio na frazach osiągnięto z kolei w ramach projektu „Śląskie Digitalium”. Rozwiązanie

to wpłynęło na zwiększenie komfortu pracy użytkowników z dokumentem cyfrowym i doprowadziło do sformułowania postulatu podwyższania jakości OCR. Zrealizowano go m.in. poprzez utworzenie dodatkowych ścieżek rozpoznania tekstu i kompresji w workflow zmodernizowanej dLibry, co podniosło trafność rozpoznania historycznych fraktur oraz umożliwiło kierowanie istniejących dokumentów do ponownego, precyzyjniejszego rozpoznania. Starania te otworzyły perspektywy dla rozwoju technik semantycznych oraz zastosowania sztucznej inteligencji w praktycznie każdym obszarze biblioteki cyfrowej.

Po drugie, na przestrzeni tej dekady cyfryzacja stopniowo przybierała charakter bardziej masowy. Nastąpiło przejście od bardzo selektywnego wyboru obiektów do systematycznego zabezpieczania domeny publicznej oraz pism powojennych wydawanych na tzw. kwaśnym papierze, bez względu na ich status prawnautorski. To z kolei zrodziło potrzebę utworzenia systemu dostępu do treści objętych prawem autorskim oraz koncepcję czytelnicy cyfrowej – początkowo w formie lokalnej.

Po trzecie – uporządkowanie kwestii archiwizacji długoterminowej. Oparcie systemu archiwizacji na zasadach modelu OAIS (Open Archival Information System) oraz budowa w ramach „Śląskiego Digitalium” serwerowni głównej o pojemności 3,5 PB z jej pełną duplikacją w serwerowni zapasowej zwiększyły trwałość i bezpieczeństwo zgromadzonych zasobów.

Po czwarte – powracająca w 2016 r. idea regionalnego klastra informacyjnego oraz agregacji rozproszonych metadanych znalazła swoje odzwierciedlenie w serwisie Ariadna. Stworzony agregator połączył w jeden ekosystem wyszukiwawczy zasoby ŚBC, katalogi biblioteczne, Bibliografię Śląską oraz serwisy edukacyjne i encyklopedyczne, oferując użytkownikom pojedynczy punkt dostępu wzbogacony o moduły kontekstowe.

Wyzwania 2026–2036: od archiwum cyfrowego do inteligentnego ekosystemu wiedzy

Dzisiaj, stojąc u progu trzeciej dekady funkcjonowania Śląskiej Biblioteki Cyfrowej, widzimy, że podstawowe zadania infrastrukturalne z 2016 r. zostały w znacznej mierze ukształtowane. Wchodzimy jednak w etap, w którym cyfrowy zasób regionalny przestaje być jedynie statycznym zbiorem skanów i warstw OCR, a staje się zapleczem dla rozwiązań opartych na sztucznej inteligencji oraz fundamentem nowoczesnych usług wiedzy.

Dialogowy interfejs biblioteki cyfrowej dla ludzi i agentów AI

Przed wszystkim kluczowym wyzwaniem nadchodzących lat jest wdrożenie interfejsów konwersacyjnych opartych na architekturze RAG (Retrieval-Augmented Generation). Tradycyjne wyszukiwanie słów

EWOŚ RAG (AIC-PCC v11.6)
Wielowarstwowy system wyszukiwania kontekstowego z hybrydą BM25 + e5-base, filtrem BGE-Reranker i syntezą źródeł.

Zapytanie badawcze / Fraza źródłowa
podaj informacje o początkach przemysłu na Śląsku

Forma opracowania
Szybka synteza • **Esaj edukacyjny**
Monografia naukowa

Parametry strojenia retrieval
Balans: BM25 (0.0) ↔ Wektory (1.0) 0.5
Kandydatów do Rerankera (K-Ret) 40
Fragmenty wiodące do LLM (K-LLM) 25

Pytanie badawcze: podaj informacje o początkach przemysłu na Śląsku
Synteza źródłowa (Esaj edukacyjny):
Początki przemysłu na Śląsku sięgają drugiej połowy XVII wieku, kiedy to region, wcześniej porośnięty gęstymi lasami i charakteryzujący się rolniczym charakterem, zaczął przekształcać się w jeden z największych europejskich ośrodków przemysłowych [3, 4]. W 1742 roku, po przyłączeniu Górnego Śląska do Królestwa Pruskiego w wyniku pierwszej wojny śląskiej, obszar ten był biedną krainą rolniczą, gdzie w miastach działały jedynie drobne warsztaty rzemieślnicze, a nad rzekami pracowały niewielkie kuźnie dostarczające żelazo [6, 5]. Drobny przemysł reprezentowały uduchał kamieniołomy, wapienie, gorzelnie, cegielnie, tartaki, browary oraz hutę szkła [6]. W niewielkim zakresie eksploatowano węgiel kamienny, rudę cynku i ołowiu [6].
Początkowo król Fryderyk II nie dostrzegł pełnego potencjału gospodarczego Górnego Śląska, traktując go głównie jako źródło dochodów państwa, czego dowodem była odmowa pomocy dla upadających kopalń ołowiu, srebra i galmanu w 1747 roku [6]. Dopiero w latach 50. XVIII wieku władze pruskie podjęły decyzję o budowie hut żelaza w Ożimku (1754) i Kluczborku (1755), mających zaopatrzyć stacjonującą na Śląsku armię [6]. Proces industrializacji był wynikiem zastosowania osiągnięć XVIII-wiecznej rewolucji przemysłowej, takich jak maszyna parowa, koks, węgiel kamienny, piec budingowy i łudźnica [6]. Kluczową rolę w tych przemianach odegra indywidualne pomysłodawstwo, inicjatywa i przedsiębiorczość, a także działalność wybitnych specjalistów i organizatorów w administracji rządowej [3, 4]. W proces uprzemysłowienia szybko włączyli się również właściciele majątków ziemskich, posiadający zasoby taniej siły roboczej oraz pokłady węgla kamiennego, rudy żelaza i metali niezależnych na swoich terenach [6]. Regularne wydobywanie węgla kamiennego rozpoczęło w połowie XVIII wieku, między innymi w kopalni „Murcki”, która działa do dziś [6].
Na początku XIX wieku najważniejsze dziedziny górnośląskiego przemysłu były już ukształtowane, obejmując górnictwo, hutnictwo, przemysł maszynowy i elektrotechniczny [6]. W 1800 roku wydobywano 56 tys. ton węgla kamiennego, 75 tys. ton rudy żelaza, wytopiano 17 tys. ton żelaza, 450 kg srebra, 900 ton ołowiu i 110 ton cynku, a koksownie dostarczyły 10 tys. ton koksu [6]. Powstały

W okresie I wojny światowej (1914-1918) nastąpiła rozbudowa przemysłu kokschochemicznego, uruchomiono nowe koksownie, a w Zabrze od 1915 roku działła fabryka chemiczna [1]. W 1916 roku w Królewskiej Hucie (Chorzów) uruchomiono fabrykę nawozów sztucznych, a produkcja brykietów wzrosła po wybudowaniu brykietowni „Romer” [1]. W 1918 roku Górny Śląsk dostarczył znaczące ilości węgla, rudy cynku i ołowiu, surówki, stali i innych wyrobów [2]. Po zakończeniu działań wojennych w listopadzie 1918 roku, przemysł Górnego Śląska musiał dostosować się do nowych warunków politycznych, ekonomicznych i gospodarczych, przechodząc z produkcji wojennej na cywilną [2].

Wykorzystane jednostki źródłowe (Aparat naukowy):
[1, 2, 3, 4, 5, 7, 8] Industrializacja Górnego Śląska do 1922 roku (Autor: Adam Frużyński) — [Zobacz hasło w repozytorium](#)
[33] Ziemia Częstochowska (region) (Autor: Prof. dr hab. Dariusz Złotkowski) — [Zobacz hasło w repozytorium](#)
[9, 10] Zagłębie Dąbrowskie (historia) (Autor: Prof. dr hab. Dariusz Nawrot) — [Zobacz hasło w repozytorium](#)
[23] Przemysł województwa śląskiego (Autor: Prof. Maria Tkocz) — [Zobacz hasło w repozytorium](#)
[14] Rolnictwo województwa śląskiego (Autor: dr Edward Duś w encyklopedycznym) — [Zobacz hasło w repozytorium](#)
[26] Ziemia Zawierciańska (Autor: Dr hab. Kazimierz Miroszewski) — [Zobacz hasło w repozytorium](#)

Wizualizacja warstw selekcji i Rerankingu

RER (BM2) #1 (SCORE: 0.95) Industrializacja Górnego Śląska do 1922 roku

i mosiężne. Wytwarzano również cynk prasowany, stosowany do wytwarzania spłonek pocisków. Zmalała produkcja kwasu siarkowego, a ograniczeniu uległy dostawy ołowiu i srebra. W latach 1914 – 1918 rozbudowano przemysł kokschochemiczny, a nowe baterie otrzymały koksownie „Kolejowa”, „Emma” („Radlin”), „Jadwiga” i „Knurów”. W 1916 roku uruchomiono nowe koksownie „Gliwice” i „Wolfgang” („Walenty”). Od 1915 roku w Zabrzu pracowała fabryka chemiczna, dostarczająca płyny pak, oleje surowe, lepiki, olej płuczkowy. W czasie I wojny światowej, po wybudowaniu brykietowni „Romer” („Rymer”), wzrosła produkcja brykietów. Ponieważ brak sztucznych nawozów doprowadził do spadku plonów i mniejszej produkcji żywności, w 1916 roku spółka „Oberschlesische Stickstoffwerke A.G.” uruchomiła w Królewskiej Hucie (Chorzów) fabrykę z

kluczowych ustępuje miejsca potrzebie bezpośredniego, naturalnego dialogu użytkownika z cyfrowym zasobem regionalnego dziedzictwa. Połączenie dużych modeli językowych (LLM) z zaawansowanymi modelami multimodalnymi (LMM) oraz VLM – Vision-Language Models) otworzy tu zupełnie nowe możliwości. Zamiast polegać wyłącznie na tradycyjnej warstwie OCR, nowoczesne modele multimodalne potrafią bezpośrednio kodować całe widoki stron (tzw. visual embeddings) – interpretując nie tylko sam tekst, ale również jego układ przestrzenny, nagłówki, szpalty, ilustracje czy elementy graficzne i kody. Pozwoli to, co szczególnie istotne w przypadku wysoce heterogenicznych zasobów bibliotek regionalnych, stworzyć interfejs konwersacyjny,

TESTOWY INTERFEJS DIALOGOWY DLA SERWISU ENCYKLOPEDII WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

który potrafi nie tylko zsyntetyzować wiedzę z wielu różnorodnych źródeł i odpowiedzieć na złożone pytania badawcze, ale także precyzyjnie nawigować po dokumentach o skomplikowanej strukturze wizualnej. Tutaj także niezwykle istotne jest poszukiwanie optymalnej architektury systemowej i jej precyzyjna parametryzacja.

REGIONALNA CZYTELNIĄ CYFROWA FOT. ŁUKASZ ŻYWULSKI

Mowa tu o strojeniu wyszukiwania hybrydowego, łączącego modele wektorowe z wyszukiwaniem frazowym (słowami kluczowymi) oraz o takiej kontroli kontekstu podawanego modelowi, która skutecznie zminimalizuje ryzyko halucynacji AI, gwarantując naukową i źródłową wiarygodność przekazu.

Niezbędnym elementem spajającym tę architekturę na poziomie operacyjnym stanie się wdrożenie standardu Model Context Protocol (MCP) jako natywnej funkcjonalności Śląskiej Biblioteki Cyfrowej. Umożliwi ona bezpieczne i zestandaryzowane udostępnienie zasobów repozytorium oraz jego struktur metadanych (np. w standardzie Dublin Core) czy tekstowych warstw dokumentów bezpośrednio zewnętrznym agentom AI. Dzięki temu autonomiczne systemy konwersacyjne będą mogły w sposób dynamiczny i iteracyjny odpytywać bazę, weryfikować fakty historyczne u źródła oraz wykonywać złożone kwerendy badawcze bez naruszania integralności platformy.

Regionalna Czytelnia Cyfrowa

Równolegle do wyzwań technologicznych rozwijamy mechanizm Czytelni Cyfrowej, utworzony początkowo tylko dla zasobów Biblioteki Śląskiej. Obecnie zyskał on wymiar regionalny dzięki pilotażowemu wdrożeniu obejmującemu

sześć bibliotek regionu. Znaczna część dorobku piśmienniczego XX i XXI w. – ze względu na ograniczenia prawnoautorskie – nie może być udostępniana w otwartym internecie. Celem tego przedsięwzięcia jest zbudowanie na bazie wniosków z pilotażu bezpiecznego, sieciowego ekosystemu udostępniania zbiorów chronionych we wszystkich partnerskich bibliotekach województwa śląskiego. Pozwoli to zapewnić mieszkańcom regionu równy, bezpieczny i bezpłatny dostęp do pełnych tekstów publikacji powojennych i współczesnych objętych prawem autorskim, przy zachowaniu jego ograniczeń.

Tworzenie wielomedialnego zasobu

Wyzwaniem na lata 2026–2036 staje się przy tym budowa w pełni wielomedialnego zasobu dziedzictwa regionalnego. Współczesne możliwości digitalizacji i archiwizacji wykraczają już daleko poza tradycyjny druk czy płaskie obiekty graficzne – obejmują m.in. rejestrację historii mówionej (czego przykładem jest seria „Śląska Biblioteka Portretów Mówionych”), tworzenie fotografii obrotowych

ŚLĄSKA BIBLIOTEKA PORTRETÓW MÓWIONYCH: JÓZEF KŁYK

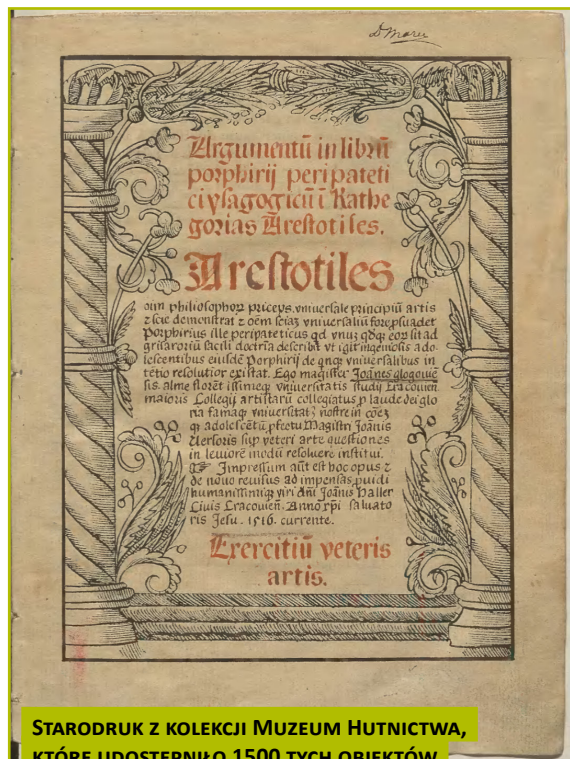
360° czy trójwymiarowe skanowanie obiektów muzealnych i zabytkowych. Systemowe objęcie ochroną tych różnorodnych form oraz zasobów powstających pierwotnie w formie cyfrowej (born-digital) pozwoli zapobiec bezpowrotnemu rozproszeniu współczesnej kultury Śląska.

Biblioteka – kotwica kultury i nauki

W erze masowego rozwoju sztucznej inteligencji, automatycznej generacji treści i nieuchronnego zalewu informacji syntetycznych, głębokim zmianom ulega sama misja biblioteki cyfrowej. W świecie, w którym granica między prawdą a fabrykacją staje się coraz bardziej płynna, Śląska Biblioteka Cyfrowa staje przed zadaniem umocnienia swojej pozycji jako kluczowej instytucji zaufania cyfrowego. Przestaje

OD LEWEJ: (1) KOSTIUM SOLISTKI ABIGAILE Z OPERY „NABUCCO” (1983 R.), (2) NAKRYCIE GŁOWY BARONA CYGAŃSKIEGO Z OPERY „BARON CYGAŃSKI (2003 R.) – Z KOLEKCJI OPERY ŚLĄSKIEJ, (3) KUFEL CERAMICZNY „BARBÓRKA 1984”, (4) ŻELAZKO ŻELIWNE NA WĘGIEL – Z KOLEKCJI MBP W PIEKARACH ŚLĄSKICH

STARODRUK Z KOLEKCJI MUZEUM HUTNICTWA,
KTÓRE UDOSTĘPNIŁO 1500 TYCH OBIEKTÓW
DO SKANOWANIA

być jedynie repozytorium dokumentów – staje się zweryfikowanym, unikalnym źródłem prawdy (*single source of truth*), gwarantującym autentyczność, nienaruszalność i pewność pochodzenia udostępnianych zasobów.

Budowa inteligentnego ekosystemu wiedzy w latach 2026–2036 nie jest zatem wyłącznie projektem technologicznym, lecz przede wszystkim zobowiązaniem społecznym i naukowym. Łącząc zaawansowane modele sztucznej inteligencji z pietyzmem dla historycznego detalu, Śląska Biblioteka Cyfrowa udowadnia, że nowoczesna technologia nie zastępuje wartości pracy bibliotekarskiej, lecz staje się jej najsilniejszym sprzymierzeńcem. W kolejnej dekadzie ŚBC pozostanie nie tylko cyfrowym zwierciadłem bogatej i wielokulturowej tożsamości Śląska, ale także pewnym i niepodważalnym punktem odniesienia dla wszystkich poszukujących rzetelnej wiedzy źródłowej.

Remigiusz Lis
pełnomocnik Dyrektora Biblioteki Śląskiej ds. Instytutu
Mediów Cyfrowych „Digitalarium”

Wyzwania 2026–2036

Od archiwum cyfrowego do inteligentnego ekosystemu wiedzy

Rozdział 7

Konferencja 2026

„Od skanera do sieci neuronowych”

KONFERENCJA

OD SKANERA DO SIECI NEURONOWYCH

20 LAT ŚLĄSKIEJ BIBLIOTEKI CYFROWEJ I NOWE HORYZONTY CYFROWEGO DZIEDZICTWA

Katowice, 28–30 października 2026 roku

Manifest

Na początku XXI w. digitalizacja była technologicznym wyzwaniem i pionierską przygodą. Polegała przede wszystkim na cyfrowej konwersji papierowych dokumentów, by chronić ulotne dziedzictwo i poszerzyć do niego dostęp.

Dziś, po dwóch dekadach konsekwentnego rozwoju systemu polskich bibliotek cyfrowych, stoimy przed szansą, by miliony zgromadzonych obiektów przestały być jedynie statycznym zbiorem cyfrowych odwzorowań. Mogą one stać się żywym, dynamicznym ekosystemem danych, który redefiniuje nasz stosunek do przeszłości i współtworzy nowoczesne narzędzia nauki, kultury oraz edukacji.

Stajemy na progu kolejnej, głębokiej transformacji. Biblioteki cyfrowe i repozytoria danych mają ogromny potencjał, by ewoluować w kierunku inteligentnych systemów wiedzy. Dane cyfrowe mogą stanowić cenne paliwo dla zaawansowanych algorytmów, modeli językowych (LLM) i systemów wyszukiwania informacji. Wyzwaniem jest jednak to, by to unikalne bogactwo zasilало nasze własne, suwerenne usługi publiczne, a nie stało się jedynie darmowym surowcem dla globalnych koncernów technologicznych. Sukces ten zależy jednak od celowości i efektywności wdrażanych innowacji – tylko wtedy nowe technologie realnie i bezpiecznie zmienią sposób, w jaki badamy historię, analizujemy literaturę i udostępniamy wiedzę.

Z okazji jubileuszu 20-lecia ŚBC chcemy krótko podsumować naszą dotychczasową drogę – od pierwszych skanów do milionowego dokumentu – ale przede wszystkim podyskutować o potencjalnych kierunkach rozwoju dla bibliotek, archiwów i muzeów oraz innych instytucji kultury i nauki prowadzących cyfryzację dóbr kultury w Polsce.

Tegoroczne spotkanie traktujemy jednocześnie jako formułę XX Zebrania Uczestników ŚBC – jubileuszowe wydarzenie pełnić będzie w tym roku rolę naszego corocznego spotkania, zastępując jego tradycyjne, formalne obradowanie.

Dla kogo jest ta konferencja?

Spotkajmy się w Katowicach, by wspólnie wyznaczyć horyzonty cyfrowego dziedzictwa i zastanowić się, jak przekroczyć granicę między statycznym systemem biblioteki cyfrowej a inteligentnym systemem wiedzy.

Filary tematyczne

Podczas dwóch intensywnych dni konferencji w Katowicach (w przestrzeniach Biblioteki Śląskiej oraz CINIb-y) połączymy doświadczenia praktyków, technologów, humanistów cyfrowych i badaczy wokół pięciu kluczowych obszarów. Trzeci dzień wydarzenia będzie dniem warsztatowym dedykowanym lokalnej społeczności.

Program konferencji 28–30.10.2026

28 października 2026 r. | środa | Dzień I
Biblioteka Śląska, Plac Rady Europy 1, Katowice

8.30–9.30 | Rejestracja na konferencję

9.30–9.40 | Uroczyste otwarcie I dnia konferencji – dr Artur Madaliński, dyrektor Biblioteki Śląskiej

9.40–10.00 | ŚBC – 20 lat i milion możliwości – Aneta Drabek, Remigiusz Lis, koordynatorzy stali ŚBC

10.00–10.40 | Dokąd zmierzają biblioteki cyfrowe? – branżowy panel dyskusyjny: Tomasz Kalota, Remigiusz Lis, Tomasz Parkoła, Leszek Szafranski, prowadzi Iwona Blicharska

10.40–11.40 | Wystąpienia sponsorów

- Jak rzucić nowe światło na zbiory? O kątach, widmach i perspektywach w digitalizacji – Piotr Rydzek (Partner Strategiczny – Skandalski)
- Przechowywanie dziedzictwa cyfrowego: Scality i KOMA NORD w Śląskim Digitalium – Alexandra Vasiliu (Partner Strategiczny – Scality) i Adam Majewski (Partner Technologiczny – KOMA NORD)
- Sztuka wiernej reprodukcji. Technologia i2S w praktyce – Grzegorz Mikula (Partner Merytoryczny – Astro Computer)
- Narzędzia AI kluczem do wiedzy – Maciej Chojnacki (Partner Technologiczny – Digital-Center sp. z o.o.)

11.40–12.00 | Przerwa

NAGRANIA VIDEO

I BLOK PREZENTACJI

12.00–13.30 | Architektury inteligencji. Jak modele językowe i systemy dialogowe zmieniają sektor publiczny i kulturę?

- [Wiedza tanieje. Co drożeje? Biblioteki i archiwa wobec modeli językowych](#) – Michał Przymusiński (Przymusinski Consulting)
- [Jak systemy agentowe automatyzują pracę badawczą](#) – Michał Romaszewski (Instytut Informatyki Teoretycznej i Stosowanej PAN)
- [Obywatel Bielik. Jak obywatele uczą AI kultury](#) – Marcin Dąbrowski (Bielik AI | Obywatel Bielik)
- [Kontekst ma znaczenie. Od wyszukiwania do wiarygodnego dialogu z biblioteką cyfrową](#) – Remigiusz Lis (Biblioteka Śląska/Śląska Biblioteka Cyfrowa)

PREZENTACJE

13.30–13.40 | Pytania/dyskusja

13.40–14.20 | Obiad

II BLOK PREZENTACJI

14.20–15.50 | Cyfrowe laboratorium nauki i kultury. Metody, zasoby, technologie

- [Nie tylko dLibra: jak PCSS uzbraja humanistykę w infrastrukturę przyszłości](#) – Aleksandra Nowak, (Poznańskie Centrum Superkomputerowo-Sieciowe)

- ▶ • [Historyczne modele językowe: koncepcja i propozycje zastosowania](#) – Marcin Wilkowski (Centrum Kompetencji Cyfrowych UW)
- ▶ • [Biblioteka cyfrowa jako środowisko badań](#) – Cezary Rosiński (Instytut Badań Literackich PAN)
- ▶ • [Duże modele językowe w służbie bibliotek akademickich: Od standardu Dublin Core do nowoczesnej widoczności w Internecie](#) – Anna Małgorzata Kamińska (Uniwersytet Śląski)

15.50–16.05 | Pytania/dyskusja

16.10–17.10 | Fakultatywnie: prezentacja Instytutu Mediów Cyfrowych „Digitarium” (Biblioteka Śląska) oraz Mobilnego Centrum Digitalizacji (Instytut im. Wojciecha Korfańtego)

19.00 | Kolacja (Restauracja Kaktusy Kato Koncept Kulinarny, Hotel Diament Plaza, ul. Dworcowa 9, Katowice)

29 października 2026 r. | czwartek | Dzień II

Centrum Informacji Naukowej i Biblioteka Akademicka, ul. Bankowa 11A, Katowice

9.00–9.15 | Uroczyste otwarcie II dnia konferencji – dr hab. Dariusz Pawelec, dyrektor Centrum Informacji Naukowej i Biblioteki Akademickiej, dyrektor Biblioteki Uniwersytetu Śląskiego

III BLOK PREZENTACJI

9.30–11.00 | Odporna pamięć. Cyfrowe technologie dla zachowania dziedzictwa

- ▶ • [Przyszłość Archiwów jest cyfrowa? Strategie, narzędzia i dobre praktyki w digitalizacji materiałów archiwalnych](#) – Katarzyna Kwaśniewicz (Archiwum Państwowe w Katowicach)
- ▶ • [Merlin Unboxed: Cyfrowe wskrzeszenie zapomnianego skarbu](#) – Błażej Mikuła, Maciej Pawlikowski (Cambridge University Library)
- ▶ • [Digitalizacja w warunkach zagrożenia](#) – Bartłomiej Siedlarz (Zakład Narodowy im. Ossolińskich)
- ▶ • [Otwarty System Archiwizacji i portal zbiorospoleczne.pl – cyfrowe środowisko ochrony i zabezpieczenia zbiorów archiwów społecznych](#) – Ewa Majdecka, Katarzyna Ziętał (Centrum Archiwistyki Społecznej)

11.00–11.30 | Kawa. Zaproszenie na wystawę w holu

11.30–12.30 | Na co komu biblioteka cyfrowa? – panel dyskusyjny: Iga Fedak, Robert Rduch, Grzegorz Sztoler, Edyta Szyszka, Łukasz Żywulski, prowadzi Magdalena Krzyżanowska

12.30–13.00 | Dyskusja

13.00–13.15 | Podsumowanie konferencji

13.15–14.30 | Obiad

14.45–16.00 | Warsztaty: Niewidzialne dziedzictwo – obrazowanie multispektralne w praktyce bibliotecznej i archiwalnej – Piotr Rydzek (firma Skandalski)

16.00–18.00 | Fakultatywnie: wycieczki po CINIb-ie

30 października 2026 r. | piątek | Dzień III

Centrum Informacji Naukowej i Biblioteka Akademicka, ul. Bankowa 11A, Katowice

10.00–11.00, 11.10–12.10 (s. 108) | „Od papieru do wersji cyfrowej – warsztaty digitalizacyjne” – Mariusz Tomaszewski, Aleksandra Nycz, Biblioteka Uniwersytetu Śląskiego / Centrum Informacji Naukowej i Biblioteka Akademicka

10.00–11.00, 11.10–12.10, 12.20–13.20 (x2), 13.30–14.30 (x2) (Informatorium 0) | Wycieczka po Centrum Informacji Naukowej i Bibliotece Akademickiej

10.00–11.00 (s. 0.14 – Sala dydaktyczna) | „Dziedzictwo w 3D – warsztat ze skanerem 3D FARO” – Łukasz Dziuba, Mobilne Centrum Digitalizacji, Instytut im. Wojciecha Korfańtego

12.00–13.00 (s. 0.14 – Sala dydaktyczna) | „Jak zachować pamięć o przeszłości? Warsztat dokumentacji etnograficznej” – Łukasz Dziuba, Mobilne Centrum Digitalizacji, Instytut im. Wojciecha Korfańtego

12.20–13.20, 13.30–14.30 (s. 204) | „Wyszukiwanie w bibliotekach cyfrowych i Ariadnie” – Agata Duda-Koza, Biblioteka Śląska

12.20–13.20, 13.30–14.30 (s. 203 – Czytelnia Prasy Bieżącej) | „Portrety dawnych Katowic w ŚBC. Warsztaty plastyczne” – Klaudia Kępska, Biblioteka Uniwersytetu Śląskiego / Centrum Informacji Naukowej i Biblioteka Akademicka.

PATRONAT HONOROWY

Województwo
Śląskie

Honorowy patronat
Marszałka Województwa Śląskiego
Wojciecha Saługi

ORGANIZATORZY

Województwo
Śląskie

Instytucja kultury Samorządu Województwa Śląskiego

Biblioteka Śląska

Centrum
Informacji
Naukowej
i Biblioteka
Akademicka

PARTNERZY STRATEGICZNI

skandalski

SCALITY

PARTNER MERYTORYCZNY

ASTRO COMPUTER

PARTNERZY TECHNOLOGICZNI

DIGITAL - CENTER
Profesjonalne Systemy Digitalizacji

koma nord®

PATRONI MEDIALNI

DZIENNIK
ZACHODNI

Radio
Katowice

WKATOWICACH.EU

art PAPIER

SBP
STOWARZYSZENIE
BIBLIOTECARZY
POLSKICH

LUSTRO Biblioteki

gazeta
uniwersytecka US
MIESIĘCZNIK
UNIWERSYTETU
ŚLĄSKIEGO
W KATOWICACH

Teksty Partnerów Konferencji

S skanDALSKI

SKANER BOOK2NET ULTRA W PRACOWNI W BAD
NAUHEIM, FOT. LENA POPOVA

ZESTAW REPROGRAFICZNY HOMER W PRACOWNI
MUZEUM TRADYCJI NIEPODLEGŁOŚCIOWYCH W ŁODZI,
FOT. PIOTR RYDZEK

Obraz jako obiekt, czyli 20 lat wspólnej pracy nad wiernymi odwzorowaniami

Jesienią 2006 r. ruszyła Śląska Biblioteka Cyfrowa. Czytelnikiem Biblioteki Śląskiej zostałem rok później, kiedy rozpocząłem studia na Akademii Ekonomicznej w Katowicach. Trzy lata później, na Wydziale Radia i Telewizji Uniwersytetu Śląskiego, zaczęła się moja przygoda z obrazem: światłem, kadrem, barwą. Od 2013 r. – tego samego, w którym w Bibliotece Śląskiej powstało Digitarium – zajmuję się digitalizacją zawodowo. Te 20 lat to trochę moja biografia, a jednocześnie czas, w którym nasza dziedzina dojrzała.

Od megapikseli do wspólnego języka

Łatwo opowiedzieć ostatnie dwie dekady jako historię coraz lepszych matryc i szybszych skanerów. Jednak najważniejsza zmiana, jaka zaszła w tym czasie, jest mniej oczywista: na przestrzeni lat międzynarodowa społeczność nauczyła się mówić o jakości odwzorowań wspólnym językiem.

W 2007 r. amerykańskie agencje federalne, wśród nich Biblioteka Kongresu i Archiwa Narodowe, powołały inicjatywę FADGI. W jej ramach opracowano wytyczne techniczne dotyczące metod i zakresów pomiarowych, a także wyprowadzono czytelny system poziomów jakości. Równolegle w Holandii program Metamorfoze rozwijał własne, bardzo rygorystyczne wytyczne dla digitalizacji konserwatorskiej. Doświadczenia z obu stron oceanu złożyły się na normę ISO 19264-1, która od 2017 r. funkcjonowała jako specyfikacja techniczna, a w 2021 r. zyskała status pełnej normy międzynarodowej.

To praca setek ludzi: archiwistów, konserwatorów, fotografów, muzealników, inżynierów obrazu i bibliotekarzy, którzy przez lata testowali wzorce, porównywali wyniki i dzielili się nimi otwarcie. Dzięki nim „dobry skan” przestał być kwestią gustu. Stał się pomiarem, który można powtórzyć w Katowicach, Sosnowcu, Amsterdamie czy Waszyngtonie i otrzymać porównywalny wynik.

INSTALACJA SKANERA COBRA A2 W BIBLIOTECĘ NARODOWĄ
AUSTRALII W CANBERZE, ZDJ. PIOTR RYDZEK

Proces, a nie urządzenie

Doświadczenia te pokazują, że jakość obrazowania jest wypadkową złożonego procesu i nie wynika wyłącznie z parametrów urządzenia. I chociaż światowej klasy aparat w nieudokumentowanym procesie może zapewniać bardzo atrakcyjne skany, jedynie dobrze zaprojektowany proces daje wiarygodne świadectwo obiektu.

Piszę o tym z perspektywy praktyka, który świadcząc usługi digitalizacji zeskanował tysiące zróżnicowanych obiektów – od fotografii i obrazów po negatywy i trójwymiarowe rzeźby. W Skandalskim sami korzystamy ze sprzętu, który dostarczamy instytucjom. Każde rozwiązanie najpierw sprawdzamy we własnej pracowni, na prawdziwych zbiorach. Od 2020 r. projektujemy i wykonujemy w Polsce własne zestawy i akcesoria reprograficzne.

Kolejne 20 lat

Fundamenty już są. W jakim kierunku może potoczyć się rozwój?

Jakość będzie mierzona przy każdym ujęciu. Analiza stanie się ciągła i automatyczna, a jej wynik będzie podróżował razem z plikiem jako część metadanych lub fragment obrazu. Każdy użytkownik zobaczy nie tylko skan, ale też potwierdzenie jego wierności.

Sztuczna inteligencja będzie sprzymierzeńcem badaczy. Rzetelne odwzorowania pozwolą jej odczytywać rękopisy, łączyć rozproszone fragmenty kolekcji i odnajdywać powiązania między zbiorami z różnych krajów. Im wierniejszy obraz, tym więcej informacji przechowuje.

Barwa i detal będą w pełni porównywalne. Historyk sztuki, konserwator czy student będą mogli pracować z cyfrowym odwzorowaniem sprawniej niż z fizycznym obiektem w czytelni, m.in. dzięki postępom w obrazowaniu spektralnym.

A dziedzictwo zgromadzone przez biblioteki cyfrowe – także przez Śląską Bibliotekę Cyfrową – będzie dostępne dla każdego, wszędzie, w jakości, która nie wymaga kompresji ani kompromisów.

Co możemy zrobić już dziś?

Mierzmy każdą sesję – skan wzorca oceniony według ISO 19264 lub FADGI zamienia ocenę „na oko” w dane. Zapisujemy warunki, ustawienia i zmiany w metadanych technicznych – to one za lata potwierdzą wartość pliku. I przede wszystkim inwestujemy w ludzi – urządzenia się wymienia, ale umiejętność patrzenia i rozumienia procesów związanych z rzetelną digitalizacją zostają.

Dwadzieścia lat temu Śląska Biblioteka Cyfrowa zaczynała od kilkuset publikacji. Dziś jest częścią światowej wspólnoty, która wie, jak tworzyć odwzorowania godne zaufania. Następane 20 lat zapowiada się jeszcze ciekawiej.

Piotr Rydzek
ekspert ds. digitalizacji i założyciel firmy Skandalski

Suwerenne przechowywanie dziedzictwa cyfrowego

Każdy projekt digitalizacji zaczyna się od skanera, a coraz częściej kończy na sieci neuronowej. Pomiedzy nimi działa coś, czego czytelnik nie widzi: pamięć masowa, która przez dziesięciolecia chroni miliony plików. Skanów rękopisów i map, nagrań, filmów, modeli 3D i danych badawczych przybywa co roku, a każdy nowy format waży więcej niż poprzedni.

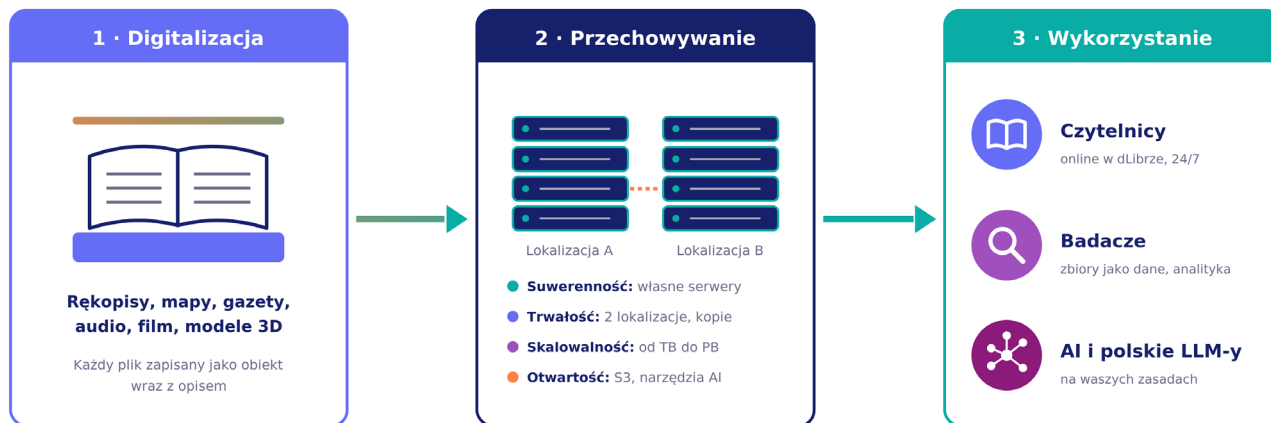
Zagrożeń też przybywa. Ransomware atakuje instytucje publiczne. Serwery się starzeją i trzeba je wymieniać tak, żeby nie zgubić ani jednego pliku. A skoro zbiory trafiają do modeli AI, instytucja musi zdecydować, kto kontroluje jej dane i gdzie one leżą.

Dwie lokalizacje

Biblioteka Śląska zbudowała Śląskie Digitalium na dwóch centrach danych: produkcyjnym i zapasowym. W każdym pracuje 12 serwerów Supermicro z oprogramowaniem Scality RING. Wszystko, co trafia na serwery produkcyjne, jest na bieżąco kopiowane do drugiej lokalizacji, więc pełna kopia zbiorów zawsze może przejąć pracę. Pojemność użytkowa wynosi około 3,5 PB.

OD SKANERA DO SIECI NEURONOWYCH

Jedna kolekcja. Raz zabezpieczona. Wiele zastosowań.

JEDNA KOLEKCJA, RAZ ZABEZPIECZONA I UŻYWANA NA WIELE SPOSOBÓW

Cztery zasady

Scality to europejska firma z Paryża, która od 2009 r. buduje pamięć masową dla dużych zbiorów cyfrowych. Korzystają z niej biblioteki narodowe i regionalne w Europie, m.in. National Library of Scotland i Biblioteka Śląska w Katowicach. Instytucje uruchamiają system we własnych centrach danych, na standardowych serwerach wybranego producenta.

Pierwsza zasada to suwerenność: zbiory zostają na serwerach instytucji, w jej kraju i na jej zasadach, a nie w globalnej chmurze. Druga to trwałość: dane leżą na wielu serwerach i w kilku lokalizacjach, więc awaria dysku, serwera, a nawet całego centrum nie oznacza utraty plików. Trzecia to skalowalność: system rośnie od terabajtów do petabajtów przez dokładanie serwerów, a sprzęt można wymieniać bez migracji kolekcji. Czwarta to otwartość: standardowy interfejs S3 łączy dLibrę z narzędziami do backupu i analityki, dzięki czemu ta sama kolekcja służy czytelnikowi, badaczowi i sieci neuronowej.

Jak to działa w Bibliotece Śląskiej

System działa od końca 2022 r. Montaż i testy zakończyły się w listopadzie, w grudniu przeszkolono zespół biblioteki. dLibra łączy się ze Scality przez S3, a własne aplikacje biblioteki korzystają z dostępu plikowego (NFS i SMB). Całość stoi na jednej platformie, którą można rozbudowywać o kolejne dyski lub serwery. Serwery dostarczyła i serwisuje KOMA NORD, integrator IT z ponad 30-letnim doświadczeniem.

Biblioteka cyfrowa jest tak mocna, jak jej magazyn. Gdy znikną pliki, razem z nimi znikają lata pracy.

Od skanera do sieci neuronowych

OCR, wyszukiwanie semantyczne i modele językowe potrzebują tego samego: dużej liczby wiarygodnych danych, do których zawsze można dotrzeć. Dlatego to, jak przechowujemy zbiory, coraz mocniej wpływa na to, co z nich robi AI. Skany powstające dziś muszą być bezpieczne teraz i gotowe dla narzędzi, które dopiero powstaną.

scality.com

Scality powstało w 2009 r. w Paryżu i nadal ma tam siedzibę. Firma tworzy oprogramowanie do przechowywania danych w dużej skali, dla organizacji, które muszą radzić sobie z rozwojem AI, cyberatakami i szybkim przyrostem danych. Dane zachowują wydajność i ochronę na każdym etapie życia, bez dodatkowej złożoności i silosów.

komanord.pl

KOMA NORD Sp. z o.o. od ponad 30 lat dostarcza usługi informatyczne: projektuje architekturę IT, integruje systemy, wdraża rozwiązania sieciowe i prowadzi outsourcing. Łączy kompetencje integratora systemów z rozwojem własnych aplikacji i oprogramowania. Współpracuje ze światowymi producentami sprzętu i oprogramowania. Zrealizowała 4365 projektów dla firm, organizacji i instytucji publicznych w Polsce i za granicą.

Od oryginału do cyfrowej wieczności. Kompleksowe rozwiązania i2S DigiBook w polskich instytucjach

Astro Computer od kilkunastu lat wspiera instytucje kultury, archiwa, biblioteki, muzea, uczelnie oraz firmy w realizacji projektów digitalizacji dziedzictwa kulturowego. Jako zaufany partner dostarczamy rozwiązania dopasowane do charakteru zbiorów, skali projektu, wymagań jakościowych i sposobu dalszego udostępniania materiałów. Wiemy, że digitalizacja to nie tylko szybkie pozyskanie plików – to przede wszystkim bezpieczne obchodzenie się z oryginałami, powtarzalna jakość obrazu oraz przygotowanie danych do długoterminowej ochrony i publikacji.

Oferujemy szeroką gamę skanerów i2S DigiBook, zaprojektowanych specjalnie do cyfryzacji cennych i często delikatnych materiałów: starych książek, rękopisów, akt archiwalnych, map, planów, gazet, fotografii, grafik oraz obiektów wielkoformatowych. Portfolio obejmuje kompaktowe skanery eScan Open System A3, uniwersalne systemy CopiBook Open System w formatach A2 i A1, a także skanery wielkoformatowe Quartz A1, A0 i 2A0. Dla najbardziej wrażliwych, mocno oprawionych woluminów przeznaczony jest CopiBook V-shape, wykorzystujący kołyskę w kształcie litery V oraz regulowany docisk szyby, co ogranicza naprężenie grzbietu książki podczas skanowania.

Skanery i2S pracują w technologii planetarnej, dzięki czemu operator ma pełną kontrolę nad ustawieniem oryginału, oświetleniem i kadrem już w trakcie pracy. Rozwiązania te łączą wysoką rozdzielczość, stabilne oświetlenie oraz precyzyjną reprodukcję kolorów z ergonomiczną obsługą.

Dołączone oprogramowanie LIMB Capture umożliwia automatyczną kalibrację, wykrywanie formatu dokumentu, przycinanie obrazu, korektę geometrii oraz wbudowany moduł do kontroli jakości pod względem zgodności z międzynarodowymi standardami FADGI, Metamorfoze, ISO 19264. Automatyczne wykrywanie obiektu i wstępne maskowanie ułatwiają pracę operatorowi oraz zmniejszają ryzyko błędów przy dużych nakładach.

Istotnym elementem oferty jest kompletny proces cyfrowy. Po skanowaniu materiały można przetwarzać i wzbogacać w systemie LIMB Processing – m.in. poprzez konwersję plików, poprawę obrazu, rozpoznawanie tekstu oraz dodawanie metadanych. Pakiet LIMB obejmuje również narzędzie Limb Maestro do nadzoru nad projektem, śledzenia zadań i raportowania, a także Limb Gallery do publikacji kolekcji w Internecie. Dzięki temu

DIGITALIZACJA WIELOPIECZĘTNEGO DOKUMENTU PERGAMINOWEGO
NA SKANERZE i2S QUARTZ W ARCHIWUM GŁÓWNYM AKT DAWNYCH,
FOT. ASTRO COMPUTER (3)

instytucja może prowadzić digitalizację od pozyskania obrazu, przez obróbkę i archiwizację, aż po udostępnienie zbiorów czytelnikom i badaczom.

Rozwiązania i2S DigiBook są stosowane przez biblioteki, archiwa i muzea na całym świecie. Urządzenia te pracują również w największych ośrodkach digitalizacyjnych w Polsce, w tym w Bibliotece Narodowej, Bibliotece Jagiellońskiej, Bibliotece Śląskiej, Bibliotece Uniwersytetu Warszawskiego, Narodowym Instytucie Fryderyka Chopina, Archiwum Głównym Akt Dawnych, Archiwum Akt Nowych oraz Archiwum Narodowym w Krakowie. Rozwiązania te wykorzystywane są także w Archiwach Państwowych, m.in. w Przemyślu, Lublinie, Zielonej Górze, Opolu i Szczecinie, a także w bibliotekach Politechniki Krakowskiej i Politechniki Śląskiej w Gliwicach oraz bibliotekach Uniwersytetu Wrocławskiego i Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, a ponadto w wielu innych szacownych instytucjach zajmujących się ochroną i udo-

SKANER i2S VSHAPE Z KOŁYSKĄ „V” W PRACOWNI
BIBLIOTEKI JAGIELLOŃSKIEJ

SKANER i2S COPIBOOK A2 W PRACOWNI BIBLIOTEKI ŚLĄSKIEJ

stępnianiem dziedzictwa kulturowego. Taka obecność w kluczowych polskich ośrodkach potwierdza niezawodność, wszechstronność oraz przydatność technologii i2S zarówno przy digitalizacji książek i rękopisów, jak i materiałów archiwalnych, kartograficznych oraz fotograficznych.

Astro Computer pomaga dobrać właściwą konfigurację – od stanowiska do czytelni i mniejszych projektów po wydajną linię produkcyjną dla dużych zasobów archiwalnych. Doradzamy w zakresie doboru skanera, oprogramowania, ergonomii pracy, jakości obrazu oraz integracji z repozytorium lub systemem archiwizacji. Naszym celem jest zapewnienie, aby cyfrowe kopie były wiernym odwzorowaniem oryginałów, a same zabytki pozostały bezpieczne dla przyszłych pokoleń.

Grzegorz Mikuła
Astro Computer

Rozdział 8

Bibliografia

Bibliografia Śląskiej Biblioteki Cyfrowej

2006

1. Chwałek, Joanna: Nareszcie jest! – Śląska Biblioteka Cyfrowa [online]. // Bibliotheca Nostra. – 2006, nr 3, s. 18–21. Dostęp 15.10.2026: [https://sbcc.org.pl/Content/4130/PDF/biuletyn_nr3\(7\)_2006.pdf](https://sbcc.org.pl/Content/4130/PDF/biuletyn_nr3(7)_2006.pdf). Oficjalne rozpoczęcie działania ŚBC w Bibliotece Śląskiej 27.09.2006 r.
2. Mamy na Śląsku nową bibliotekę [online]. // Jaskółka Śląska. – 2006, wrzesień, s. 12. Śląska Biblioteka Cyfrowa. Dostęp 2.07.2026: <https://sbcc.org.pl/dlibra/publication/997949/edition/904319>.
3. Szaniewska, Katarzyna: Sprawozdanie z konferencji naukowej w ramach VIII Forum Bibliotekarzy Sekcji Bibliotek Szkół Wyższych SBP w Katowicach [online]. // Bibliotheca Nostra. – 2006, nr 4, s. 21–22. Dostęp 14.11.2016: <http://www.sbcc.org.pl/publication/4453>. Referat nt. ŚBC wygłosił Remigiusz Lis.

2007

4. Drabek, Aneta: Książki w sieci [online]. // Gazeta Uniwersytecka. – 2007, nr 7, s. 28. Dostęp 3.07.2026: <http://gazeta.us.edu.pl/node/233701>.
5. Jędralska, Monika: IX Ogólnopolska Konferencja Bibliotek Niepublicznych Szkół Wyższych pt.: Partnerzy Bibliotek [online]. / Monika Jędralska, Damian Ziółkowski. // Bibliotheca Nostra. – 2007, nr 3, s. 22–27. Dostęp 14.11.2016: <http://www.sbcc.org.pl/publication/5677>. Referat nt. ŚBC wygłosiła Monika Jędralska.
6. Lis, Remigiusz: Śląska Biblioteka Cyfrowa [online]. // W: Praktyczne aspekty automatyzacji bibliotek publicznych : materiały z VII ogólnopolskiej konferencji pt. „Automatyzacja bibliotek publicznych” Warszawa, 22–24 listopada 2006 r. / [red. tomu Elżbieta Górską]. – Warszawa : Wydawnictwo Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, 2007, s. 198–201. Dostęp 14.11.2016: <http://bbc.uw.edu.pl/publication/719>.
7. ŁUK: Pierwszy tysiąc najmłodszej internetowej biblioteki. // Gazeta Wyborcza. Katowice. – 2007, nr 24, s. 6.
8. Nahotko, Marek: Naukowe czasopisma elektroniczne [online]. – Warszawa : Wydaw. SBP, 2007. – 179 s. Dostęp 15.10.2026: https://www.researchgate.net/profile/Marek-Nahotko/publication/263968154_Naukowe_czasopisma_elektroniczne/links/546a45350cf2f5eb18077986/Naukowe-czasopisma-elektroniczne.pdf. ŚBC jako przykład miejsca, gdzie można umieszczać czasopisma elektroniczne (na poziomie artykułu).

2008

9. Drabek, Aneta: Projekty digitalizacyjne w Bibliotece Uniwersytetu Śląskiego [online] / Andrzej Koziara, Mariusz Tomaszewski. // W: Biblioteka otwarta : wczoraj i jutro Biblioteki Uniwersytetu Śląskiego /

- red. Maria Kycler, Dariusz Pawelec. – Katowice : Oficyna Wydawnicza WW, 2008, s. 91–104. Dostęp 14.11.2016: <http://www.sbc.org.pl/publication/11695>.
10. Jędralska, Monika: Śląska Biblioteka Cyfrowa jako partner Wyższej Szkoły Humanitas. // W: Partnerzy bibliotek : model komunikacji z otoczeniem / red. Izabela Jurczak, Elżbieta Okularczyk. – Łódź : Firma Księgarska Wiesława Juszczaka ; [Sosnowiec] : Oficyna Wydawnicza Humanitas, 2008. – S. 223–237.
 11. Kalota, Tomasz: Praktyczne aspekty tworzenia bibliotek cyfrowych [online]. // Biblioteka 2.0 : Blog społeczności czytelników i bibliotekarzy cyfrowych. – 16 grudnia 2008. Dostęp 2.07.2026: <https://sbc.org.pl/dlibra/publication/956506/edition/854469>.
 12. Koszowska, Agnieszka: Społeczna Pracownia Digitalizacji ŚBC przy Bibliotece Śląskiej, forum i blog BIBLIOTEKA 2.0 [online]. // W: Konferencja Biblioteka 2.0 : zasoby cyfrowe w nauce, kulturze i administracji. – Katowice : Biblioteka Uniwersytetu Śląskiego : Biblioteka Śląska, 2008. – S. [151–166]. Dostęp 14.11.2016: <http://www.sbc.org.pl/publication/10907>.
 13. Koszowska, Agnieszka: Wkład bibliotek publicznych w rozwój zasobu Śląskiej Biblioteki Cyfrowej [online]. // Biuletyn EBIB. – 2008, nr 3 (94). Dostęp 14.11.2016: <https://www.sbc.org.pl/dlibra/publication/687251>.
 14. Lis, Remigiusz: Śląska Biblioteka Cyfrowa [online]. // W: Konferencja Biblioteka 2.0 : zasoby cyfrowe w nauce, kulturze i administracji. – Katowice : Biblioteka Uniwersytetu Śląskiego : Biblioteka Śląska, 2008. – S. [167–190]. Dostęp 14.11.2016: <http://www.sbc.org.pl/publication/10907>.
 15. Opalińska-Gluźniewicz, Bożena: Cyfrowe dokumenty dąbrowskiej biblioteki [online] / Agnieszka Kowalska. // Raptularz Kulturalny. – 2008, nr 4, s. 52. Dostęp 14.11.2016: <http://www.sbc.org.pl/publication/221843>.
 16. Stodółka, Grzegorz: Sprawozdanie z konferencji Informacja w świecie cyfrowym [online]. // Bibliotheca Nostra. – 2008, nr 1, s. 42–47. Dostęp 14.11.2016: <http://www.sbc.org.pl/publication/8408>. Referat nt. ŚBC wygłosiła Agnieszka Koszowska.
 17. Ślaska, Katarzyna: Biblioteki cyfrowe w Polsce / Katarzyna Ślaska, Joanna Cicha. // Poradnik Bibliotekarza. – 2008, nr 3, s. 8–11.
 18. Śpiechowicz, Dawid: Społeczna Pracownia Digitalizacji ŚBC po roku działalności [online]. // Biblioteka 2.0 : Blog społeczności czytelników i bibliotekarzy cyfrowych. – 4 października 2008. Dostęp 2.07.2026: <https://sbc.org.pl/dlibra/publication/956540/edition/854486>.
 19. Tarkowski, Alek: Społeczna Pracownia Dygitalizacji [online]. // Polityka.pl. – 31 października 2008.
 20. Waga, Małgorzata: Wewnętrzna organizacja działań Śląskiej Biblioteki Cyfrowej [online] / Małgorzata Waga. // W: Konferencja Biblioteka 2.0 : zasoby cyfrowe w nauce, kulturze i administracji. – Katowice : Biblioteka Uniwersytetu Śląskiego, Biblioteka Śląska, 2008. – S. [191–199]. Dostęp 14.11.2016: <http://www.sbc.org.pl/publication/10907>.
 21. Ziółkowski, Damian: Biblioteka 2.0 – zasoby cyfrowe w nauce, kulturze i administracji [online]. // Bibliotheca Nostra. – 2008, nr 2, s. 38–40. Dostęp 14.11.2016: <http://www.sbc.org.pl/publication/9288>.
 22. Ziółkowski, Damian: II Zebranie Uczestników Śląskiej Biblioteki Cyfrowej [online]. // Bibliotheca Nostra. – 2008, nr 4, s. 23–24. Dostęp 14.11.2016: <http://www.sbc.org.pl/publication/11710>.

2009

23. Cenne rękopisy w internecie [online]. // Dziennik Zachodni. – 29 stycznia 2009. Dostęp 14.11.2016: <http://www.dziennikzachodni.pl/arttykul/81801,cenne-rekopisy-w-internecie,id,t.html>.
24. Chwałek, Joanna: Konferencja Biblioteka dla Przyszłości [online]. // Bibliotheca Nostra. Śląski Kwartalnik Naukowy – 2009, nr 2, s. 107–110. Dostęp 14.11.2016: <http://www.sbc.org.pl/publication/17098>. Referat nt. ŚBC wygłosiła Monika Jędralska.
25. Dereń, Ewa: Old Books Going Digital [online]. // The Polish Science Voice. – 2009, nr 29, s. 12–14. Dostęp 5.12.2016: <http://www.warsawvoice.pl/download/Science/Science2009-11-19.PDF#page=12>.
26. Jędralska, Monika: Nowe życie online, czyli publikacje uczelni niepublicznej w środowisku cyfrowym [online]. // Bibliotheca Nostra. Śląski Kwartalnik Naukowy. – 2009, nr 3/4, s. 55–66. Dostęp 14.11.2016: <http://www.sbc.org.pl/publication/20239>.
27. Konopelska, Wiesława: Powiało (pieniędzmi) z Europy [online]. // Śląsk. – R. 15, nr 3 (2009), s. 90. Dostęp 14.11.2016: <http://sbc.org.pl/publication/22664>. Projekt Śląskiej Internetowej Biblioteki Zbiorów Zabytkowych dofinansowany z Unii Europejskiej w ramach priorytetu „Kultura i dziedzictwo kulturowe” Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko.
28. Krzyżanowski, Lech: Teksty źródłowe poświęcone Wojciechowi Korfantemu w zbiorach bibliotek cyfrowych i ich znaczenie dla procesu dydaktycznego. // W: Wojciech Korfanty na kartach podręczników szkolnych / pod red. Macieja Fica, Lecha Krzyżanowskiego i Miłosza Skrzypka. – Katowice : Maciej Fic, Lech Krzyżanowski, Miłosz Skrzypek, 2009. – S. 14–19.
29. (ksz): Zbiory cieszyńskie w Śląskiej Bibliotece Cyfrowej / ksz [krypt.]. – Nazwa aut. Krzysztof Szelong. – Fot. // Wiadomości Ratuszowe. – 2009, nr 7, s. 5.
30. Kubica, Luiza: Uniwersytet Trzeciego Wieku działa na rzecz Śląskiej Biblioteki Cyfrowej. // Bibliotekarz. – 2009, nr 12, s. 20–21.
31. Lis, Remigiusz: Digitalizacja w wersji społecznej : Śląska Biblioteka Cyfrowa po trzech latach działalności [online] // Pionier Magazine. – 2009, nr 3.
32. Lis, Remigiusz: Tworzenie biblioteki w modelu klastrowym – doświadczenia ŚBC [online]. // W: Polskie Biblioteki Cyfrowe 2008 : materiały z konferencji zorganizowanej w dniach 24-25 listopada 2008 r. przez Bibliotekę Kórnicką PAN, Poznańską Fundację Bibliotek Naukowych, Poznańskie Centrum Superkomputerowo-Sieciowe / red. Cezary Mazurek, Maciej Stroiński, Jan Węglarz. – Poznań : Ośrodek Wydawnictw Naukowych, 2009. – S. 45–52. Dostęp 14.11.2016: <http://lib.psnc.pl/Content/204/psc-6-Lis.pdf>.
33. [Podpisanie umowy unijnej dotacji dla Biblioteki Śląskiej na realizację projektu Śląskiej Internetowej Biblioteki Zbiorów Zabytkowych] [online]. – Tyt. sfingowany. – Fot. // Śląsk. – R. 15, nr 8 (2009), s. 2. Dostęp 14.11.2016: <http://sbc.org.pl/publication/22669>.
34. Przybytek, Justyna: Cyfryzacja na potęgę / Justyna Przybytek. – Fot. // Polska. Dziennik Zachodni. – 2009, nr 166, dod. „Katowice”, s. 2.
35. Rzepka, Mirosław: Kultura dofinansowana : Śląska Biblioteka Cyfrowa ma fundusze. – Fot. // Gość Niedzielny. – 2009, nr 29, dod. „Gość Katowicki”, s. III.

36. Sroka, Danuta: Bałtycka Biblioteka Cyfrowa – jak to zrobiliśmy [online]. // Bibliotekarz. – 2009, nr 7/8, s. 27–29. Dostęp 14.11.2016: <http://kpbk.umk.pl/publication/55489>. Wzmianka o ŚBC.
37. Tarkowski, Alek: Interfejs dziedzictwa : przestrzeń udostępniania dziedzictwa cyfrowego : eksper-tyza [online] / Alek Tarkowski, Justyna Hofmokl, Monika Jędralska. – Warszawa : Narodowy Insty-tut Audiowizualny, 2009. Dostęp 14.11.2016: <http://nina.gov.pl/media/43940/interfejs-dziedzic-twa.PDF>. ŚBC Społeczna Pracownia Digitalizacji jako przykład dobrych praktyk w zakresie oddolnej digitalizacji.
38. Wałek, Anna: Śląska Biblioteka Cyfrowa [online]. // W: Biblioteki Cyfrowe na platformie dLibra. – War-szawa : Wydawnictwo Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, 2009. – S. 83–102.
39. Warchała, Magdalena: Bezcenne książki będzie można oglądać w internecie. // Gazeta Wyborcza. Kato-wice. – 2009, nr 160, s. 1.
40. Ziółkowski, Damian: III Zebranie Śląskiej Biblioteki Cyfrowej [online]. // Bibliotheca Nostra. Ślą-ski Kwartalnik Naukowy. – 2009, nr 3/4, s. 113–114. Dostęp 14.11.2016: <http://www.sbc.org.pl/publication/20239>.

2010

41. Bajor, Agnieszka: Miejsce bibliografii terytorialnych w systemie komunikacji społecznej : wybrane zagadnienia. // Studia Bibliologiczne. – T. 18 (2010), s. 212–224. W tym bibliografii dostępne w ŚBC.
42. Biblioteki cyfrowe i książka elektroniczna (e-książka) [online]. – Warszawa : Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, marzec 2010. Dostęp 14.11.2016: <https://nowoczesnapolska.org.pl/wp-content/uploads/2010/03/E-book-raport-dla-Komisji.pdf>.
43. Boratyn, Marcin: Jastrzębie Zdrój w ŚBC. // Jastrząb. – 2010, nr 1, s. 13.
44. Drabek, Aneta: Możliwości wykorzystania bazy „Arianta” na przykładzie bibliotekoznawstwa i informa-cji naukowej / Aneta Drabek, Arkadiusz Pulikowski. // W: Zarządzanie informacją w nauce / pod red. Diany Pietruch-Reizes. – Katowice : Polskie Towarzystwo Informacji Naukowej, 2010. – S. 145–154.
45. Górak, Jolanta: Biblioteka Głubczycka w Śląskiej Bibliotece Cyfrowej [online]. // Pomagamy Sobie w Pracy. – R. 54 [właśc. 55], nr 1/2 (2010), s. 54. Dostęp 16.10.2026: <https://www.bibliotekarzopolski.pl/arch/101.pdf>.
46. Konat-Zgódka, Jadwiga: Publikacje o Żorach w Śląskiej Bibliotece Cyfrowej / Jadwiga Konat-Zgódka, Mirosław Milli. // Kalendarz Żorski. – 2010, s. 178–181.
47. Lis, Remigiusz: „We think, we can”, so ... „Yes, we Scan!” [online]. // Biblioteka 2.0 : Blog społeczności czytelników i bibliotekarzy cyfrowych. – 1 czerwca 2010. Dostęp 2.07.2026: <https://sbc.org.pl/dlibra/publication/956400/edition/854312>.
48. Malicki, Jan: Jesteśmy w Śląskiej Bibliotece Cyfrowej : rozmowa z prof. zw. dr. hab. Janem Malickim, dyrektorem Biblioteki Śląskiej [online] / rozm. Maria Sztuka [online]. // Śląsk. – R. 16, nr 3 (2010), s. 5. Dostęp 14.11.2016: <http://sbc.org.pl/publication/50698>.

49. Marcinkiewicz, Lilia: Biblioteka w erze informacji cyfrowej. Projekt Zachodniopomorskiego Systemu Informacji Region@Inej i N@ukowej. // Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego. Studia Informatica. – 2010, nr 26, s. 2135.
50. Sapa, Remigiusz: Access to Scholarly Output of Academic Staff: Bibliographic Databases and Institutional Repositories in Polish Academic Libraries. // Libri. – 2010, vol. 60, iss. 1, s. 78–91.
51. Waga, Małgorzata: Biblioteka Uniwersytetu Śląskiego dla ŚBC [online] / Małgorzata Waga, Aneta Drabek. // Gazeta Uniwersytecka. – 2010, nr 8, s. 24–25. Dostęp 14.11.2016: <http://gazeta.us.edu.pl/node/262561>.
52. Wilkowski, Marcin: Public History i oddolna digitalizacja. // W: Orlik, A. Digitalizacja dziedzictwa. Warszawa 2010, s. 5–8.

2011

53. Bias, Hanna: Sprawozdanie z Ogólnopolskiej Konferencji Bibliotek Akademii i Uniwersytetów Muzycznych : (Katowice, 25–26 października 2011) [online]. / Hanna Bias, Martyna Darowska. // Bibliotheca Nostra. Śląski Kwartalnik Naukowy. – 2011, nr 3, s. 152–154. Dostęp 14.11.2016: <http://www.sbc.org.pl/publication/43666>. Referat nt. ŚBC wygłosił Remigiusz Lis.
54. Bratkowski, Przemysław: The Social Digitization Workshop [online]. – Katowice : Biblioteka Śląska, 2011. – Czas trwania: 1:07. Dostęp 14.11.2016: https://www.youtube.com/watch?v=yF_N4UVsMps.
55. Dec-Michalska, Agnieszka: Wolontariusze w cyfrowym świecie Biblioteki Śląskiej [online]. // Biuletyn EBIB. – 2011, nr 9 (127). Dostęp 14.11.2016: <https://www.sbc.org.pl/dlibra/publication/681690>. Dotyczy Społecznej Pracowni Digitalizacji (SPD).
56. Drabek, Aneta: Elektroniczne formy upowszechniania wiedzy o regionie / Marzena Smyłła, Dariusz Pawelec. // W: Encyklopedia Śląska i Śląsk w encyklopediach / pod red. Marka S. Szczepańskiego, Teresy Sołdry-Gwiżdż. – Opole ; Katowice : Wydawnictwo Instytut Śląski : PIN – Instytut Śląski, 2011, S. 63–89.
57. Lis, Remigiusz: Społeczna Pracownia Digitalizacji Śląskiej Biblioteki Cyfrowej [online]. // Śląsk. – R. 17, nr 11 (2011), s. 80. Dostęp 14.11.2016: <http://sbc.org.pl/publication/53162>.
58. Pawłowicz, Weronika: Kresowiana w polskich bibliotekach cyfrowych. // W: Kresowianie na Śląsku Opolskim po 1945 r. / pod red. nauk. Marii Kalczyńskiej i Elżbiety Treli-Mazur, przy współpracy Krystyny Rostockiej. – Opole : Politechnika Opolska : Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Emanuela Smołki, 2011. – S. 355–364.
59. Plucińska, Sylwia: Biblioteka Śląska pomaga seniorom zdobyć dojrzałość w sieci. – Fot. // Polska. Dziennik Zachodni. – 2011, nr 217, s. 2.
60. Projekt Digitalizacja zasobów dziedzictwa kulturowego – kronik szkolnych. – Fot. // Kronika Katowicka. – Nr 18 (2010), s. 16.

2012

61. Bilśka, Grażyna: Ściąga dla bibliotekarzy : strony www bibliotek, instytucji kultury, fundacji, serwisów informacyjnych, blogów i inne adresy przydatne w codziennej pracy bibliotekarza. – Wyd. 2 popr. i uzup. – Warszawa, 2012.
62. E-booki sprzed wieków. – Fot. // Polska. Dziennik Zachodni. – 2012, nr 182, s. 8. Finansowanie z programu Infrastruktura i Środowisko oraz funduszy europejskich projektów w woj. śląskim, m.in. digitalizacji zbiorów Biblioteki Śląskiej.
63. Koszowska, Agnieszka: Digitalizacja a wolontariat : Społeczna Pracownia Digitalizacji [online]. // W: Podziel się spadkiem : nowe technologie a sektor GLAM / red. Aleksandra Janus, Alicja Peszkowska. – Warszawa : Narodowy Instytut Audiowizualny, 2012. – S. 43–46. Dostęp 14.11.2016: http://www.sbc.org.pl/Content/64309/podziel_sie_spadkiem.pdf.
64. Kukła, Wiesław: Harcerskie gazetki internetowe wydawane na obczyźnie. // Przegląd Polsko-Polonijny. – 2012, nr 3, s. 303–312. Wzmianka o zasobie ŚBC.
65. Kuźnik, Grażyna: Dzięki wolontariatowi seniorzy odzyskują wiarę w swoje siły. – Fot. // Polska. Dziennik Zachodni. – 2012, nr 5, dod. „Magazyn Rodzinny” (z dn. 7.01), s. III. Społeczna Pracownia Digitalizacji w Bibliotece Śląskiej.
66. Lis, Remigiusz: Śląska Biblioteka Cyfrowa – analiza przypadku [online]. // W: Biblioteki cyfrowe. – Warszawa : Wydawnictwo Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, 2012. – S. 507–521. Dostęp 18.10.2026: <https://pliki.sbp.pl/ac/nowe/NDP/135.pdf#page=509>.
67. Maresz, Barbara: Internetowa prezentacja zbiorów teatralnych w Śląskiej Bibliotece Cyfrowej. // W: Muzeum w świetle reflektorów : wystawa - naukowe laboratorium czy artystyczna kreacja? : materiały z międzynarodowej konferencji zorganizowanej 12–14 października 2011 r. przez Muzeum Historyczne Miasta Krakowa / pod red. Agnieszki Kowalskiej. – Kraków : Muzeum Historyczne Miasta Krakowa, 2012, s. 17–24.
68. Mika, Gabriel: Prezentacje opolskich bibliotek : Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna w Głubczycach. // Bibliotekarz Opolski. – 2012, nr 2, s. 58–62. Udział w ŚBC.
69. Osiński, Zbigniew: Nauka 2.0 w środowisku historyków najnowszych dziejów Polski. // PTINT Praktyka i Teoria Informacji Naukowej i Technicznej. – 2012, nr 4, s. 25–31.
70. Osiński, Zbigniew: Sprawność internetowych narzędzi wyszukiwawczych z punktu widzenia badacza dziejów Polski. // W: Rola informatyki w naukach ekonomicznych i społecznych. Innowacje i implikacje interdyscyplinarne. – Kielce, 2012, s. 452–46.
71. Szulc, Marek: Katowicki rynek na starych pocztówkach [online]. // InSilesia.pl. – 3 lipca 2012.
72. Śląska Biblioteka Cyfrowa ; Społeczna Pracownia Digitalizacji Śląskiej Biblioteki Cyfrowej ; Śląska Internetowa Biblioteka Zbiorów Zabytkowych [online]. // W: Biblioteka Śląska w Katowicach / oprac. tekstu Barbara Maresz, Jan Baron. – Katowice : Biblioteka Śląska, 2012. – S. 38–49. Dostęp 14.11.2016: <http://www.sbc.org.pl/dlibra/docmetadata?id=66478>.

73. Śląskie zabytki w Internecie [online]. – Nazwa aut. Marek Szulc. – Fot. // Nasze Katowice. – 2012, nr 8, s. 14. Dostęp 23.11.2016: <http://www.sbc.org.pl/dlibra/docmetadata?id=93701>.
74. Turska, Magdalena: Cyfrowe archiwa tradycji lokalnej : Digital Archives of Local Tradition – regional heritage conservation [online]. // Biblioteka. – 2012, nr 16 (25), s. 307–318. Dostęp 14.11.2016: <http://pressto.amu.edu.pl/index.php/b/article/view/142>.
75. Wielek-Konopka, Małgorzata: Depozyty cyfrowe z prywatnych kolekcji jako sposób wzbogacania zasobów bibliotek cyfrowych i ochrony dziedzictwa kulturowego [online]. // Przegląd Biblioteczny. – 2012, z. 3, s. 351–368. Dostęp 19.10.2026: <https://ruj.uj.edu.pl/server/api/core/bitstreams/05c256a3-7d91-4a75-88c1-c50afb3164e6/content>.

2013

76. Czub, Małgorzata: Biblioteki cyfrowe na łamach polskich czasopism bibliotekarskich. // Dialogi Biblioteczne. – 2013, nr 2, s. 25–31.
77. Dec-Michalska, Agnieszka: FilMOTEKA Śląskich Portretów Mówionych wkrótce w zasobach Biblioteki Śląskiej [online]. // Biuletyn EBIB. – 2013, nr 3 (139). Dostęp 14.11.2016: <https://www.sbc.org.pl/dlibra/publication/678874>. Informacja m.in. o zasobach ŚBC.
78. Greiner, Piotr: Spełniło się marzenie Ślązaków : po latach. / rozm. Agata Pustułka. – Fot. // Polska. Dziennik Zachodni. – 2013, nr 57, s. 6. Dokumenty Archiwum Państwowego w Katowicach dostępne są m.in. w zasobach ŚBC.
79. Kasza, Teresa: Popularyzowanie bibliotek cyfrowych w środowisku szkolnym / Teresa Kasza, Danuta Myl. // Biblioteka Centrum Informacji. – 2013, nr 3, s. 17-19.
80. [Konferencja prasowa poświęcona Śląskiej Internetowej Bibliotece Zbiorów Zabytkowych]. – Tyt. sfinansowany // Bibliotekarz. – 2013, nr 10, s. 44. Biblioteka Śląska, 11.07.2013 r.
81. Konieczny, Agnieszka: Powstaje cyfrowe archiwum. // Tygodnik Śląsko-Dąbrowski NSZZ „Solidarność”. – 2013, nr 45, s. 7.
82. Lis, Remigiusz: Biblioteki cyfrowe. // W: Bibliotekarstwo. – Warszawa : Wydawnictwo Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, 2013. – S. 172–187.
83. Lis, Remigiusz: Macierze cyfrowe starczą na kilka lat : rozmowa z Remigiuszem Lisem, wicedyrektorem Biblioteki Śląskiej do spraw technicznych, odpowiedzialnym za projekt Śląskiej Internetowej Biblioteki Zbiorów Zabytkowych [online]. / rozm. Robert Passia. – (Nowa jakość w humanistyce). – Fot. // Śląsk. – R. 19, nr 10 (2013), s. 13–14. Dostęp 14.11.2016: <http://sbc.org.pl/publication/101047>.
84. Malicki, Jan: Stary i nowy świat muszą się dopełniać : rozmowa z prof. dr. hab. Janem Malickim, dyrektorem Biblioteki Śląskiej [online]. / rozm. Robert Passia. – (Nowa jakość w humanistyce). – Fot. // Śląsk. – R. 19, nr 10 (2013), s. 12–14. Dostęp: 14.11.2016 <http://sbc.org.pl/publication/101047>. Projekt „Śląska Internetowa Biblioteka Zbiorów Zabytkowych” oraz Encyklopedia Województwa Śląskiego.

85. Satława, Aneta: 100 tysięcy skanów wolontariuszki Społecznej Pracowni Digitalizacji [online]. // Bibliotheca Nostra. Śląski Kwartalnik Naukowy. – 2013, nr 1, s. 135. Dostęp 14.11.2016: <http://www.sbc.org.pl/publication/77190>.
86. Sztoler, Grzegorz: Wariat, który chce pisać [online]. – Fot. // Śląsk. – R. 19, nr 3 (2013), s. 30-33. Dostęp 14.11.2016: <http://sbc.org.pl/publication/100043>. Kronika Gminy Bojszowy autorstwa Romana Horsta w Śląskiej Bibliotece Cyfrowej.
87. Szyszka, Michał: Funkcjonowanie społecznych pracowni digitalizacji na przykładzie Śląskiej Biblioteki Cyfrowej : wymiar integracyjny i edukacyjny. // W: Edukácia človeka – problémy a výzvy pre 21. storočie. / ed. Marek Lukáč. – Prešov : Prešovská univerzita v Prešove, Fakulta humanitných a prírodných vied. – 2013. – S. 377–382. Dostęp 14.11.2016: <https://open.icm.edu.pl/handle/123456789/2315>.
88. Śliwińska, Milena: Biblio — nowa nowa forma komunikacji [online]. // Biuletyn EBIB. – 2013, nr 6 (142). Dostęp 3.07.2026: <https://www.sbc.org.pl/dlibra/publication/679257>.

2014

89. Bratkowski, Przemysław: Śląska Biblioteka Cyfrowa : 100 000 publikacji [online]. – Katowice : Biblioteka Śląska, 2014. – Czas trwania: 5:23. Dostęp 14.11.2016: <https://www.youtube.com/watch?v=RaL2b0YPnvg>.
90. (indi): Stare „Zwroty” w sieci [online] / (indi) [krypt.]. // Zwrot. Miesięcznik Polskiego Związku Kulturalno-Oświatowego w Republice Czeskiej. – 1 grudnia 2014. Dostęp 2.07.2026: <http://zwrot.cz/2014/12/stare-zwroty-w-sieci/#more-12409>.
91. Koszowska, Agnieszka: Prezentacja – integracja – inspiracja – remiks..., czyli jak promować zbiory cyfrowe w cyfrowym świecie. // W: Znaczenie udostępniania kopii cyfrowych regionalnych zbiorów bibliotecznych w sieci : materiały z konferencji Stargard Szczeciński, 5 września 2014 r. / pod red. Andrzeja Puławskiego. – Stargard Szczeciński : Książnica Stargardzka, 2014. – S. 73–88.
92. Przybytek, Justyna: Biblioteka Śląska i Solidarność: udostępnijcie nam swoje prywatne zbiory z drugiego obiegu. – Fot. // Dziennik Zachodni. – 2014, nr 49, s. 2. Śląskie Archiwum Opozycyjne w ŚBC.
93. Publikacje z pieczęcią „poufne” w Śląskiej Bibliotece Cyfrowej [online]. // W: Dzieje.pl : portal historyczny. – 3 kwietnia 2014 (aktualizacja: 14 lipca 2016). Dostęp 14.11.2016: <http://dzieje.pl/aktualnosci/publikacje-z-pieczecia-poufne-w-slaskiej-bibliotece-cyfrowej>.
94. Strzelczyk, Janusz: 90 haseł elektronicznej Encyklopedii Województwa Śląskiego [online]. // Dziennik Zachodni. – 8 grudnia 2014. Dostęp 14.11.2016: <http://www.dziennikzachodni.pl/artukul/3675424,-90-hasel-elektronicznej-encyklopedii-wojewodztwa-slaskiego,id,t.html>. Wzmianka o ŚBC.
95. Sztoler, Grzegorz: Wiosenny, choć wirtualny spacer [online]. // Naszemiasto.pl. – 16 maja 2014. Dostęp 14.11.2016: <http://slaskie.naszemiasto.pl/artukul/wiosenny-choc-wirtualny-spacer,2273612,art,t,i-d,tm.html>.
96. Śląska Biblioteka Cyfrowa ma już 100 tysięcy publikacji! [online]. // Dziennik Zachodni. – 11 sierpnia 2014. Dostęp 14.11.2016: <http://www.dziennikzachodni.pl/artukul/3536455,slaska-biblioteka-cyfrowa-ma-juz-100-tysiecy-publikacji-zobacz-wideo,id,t.html>.

97. Werla, Marcin: Biblioteki w chmurze – rozmowa z Marcinem Werłą [online] / [rozm.] Marcin Wilkowski. // HM historia i media – 20 października 2014. Dostęp 14.11.2016: <http://historiaimedia.org/2014/10/22/biblioteki-w-chmurze-rozmowa-z-marcinem-werla>.
98. Werla, Marcin: Regionalne biblioteki cyfrowe w kontekście krajowym i europejskim. // W: Znaczenie udostępniania kopii cyfrowych regionalnych zbiorów bibliotecznych w sieci : materiały z konferencji Stargard Szczeciński, 5 września 2014 r. / pod red. Andrzeja Puławskiego. – Stargard Szczeciński : Książnica Stargardzka, 2014. – S. 89–103.
99. Woźnikowska, Jadwiga: Voluntarius – znaczy wrażliwy [online]. // Śląsk. – R. 19 [właśc. 20], nr 1 (2014), s. 42–43. Dostęp 14.11.2016: <http://sbc.org.pl/publication/94688>. Katowiccy wolontariusze, m.in. ze Społecznej Pracowni Digitalizacji Biblioteki Śląskiej.

2015

100. 25 lat Tygodnika Prudnickiego : wielka cyfryzacja prasy prudnickiej. // Tygodnik Prudnicki. – 2015, nr 36, s. 1.
101. (ksz): Program digitalizacji zbiorów Książnicy Cieszyńskiej / (ksz) [krypt.]. – Nazwa aut. Krzysztof Szelong. – Fot. // Wiadomości. Ratuszowe. – 2015, nr 4, s. 4–5.
102. Lis, Remigiusz: Jubileusz milionowego skanu wykonanego w Społecznej Pracowni Digitalizacji Biblioteki Śląskiej. – Fot. // Silesia Airport. – 2015, nr 4, s. 34.
103. (łg): Ponad 1,3 tys. dokumentów w Śląskim Archiwum Opozycyjnym [online] / (łg) [krypt.]. // Onet.Śląsk. – 4 listopada 2015. Dostęp 14.11.2016: <http://slask.onet.pl/ponad-13-tys-dokumentow-w-slaskim-archiwum-opozycyjnym/f9cqbf>.
104. (łg): Ponad 180 tys. publikacji w Śląskiej Bibliotece Cyfrowej [online] / (łg) [krypt.]. // Onet.Śląsk. – 27 października 2015. Dostęp 14.11.2016: <http://slask.onet.pl/ponad-180-tys-publikacji-w-slaskiej-bibliotece-cyfrowej/znrwve>.
105. Mańka, Jerzy Ludwik: Bractwo Gwarków w Katowicach – Digitalizacja [online]. // Zwój Jeremiasza. – 2015, nr 6, s. 26–27. Dostęp 14.11.2016: <http://www.sbc.org.pl/publication/163082>.
106. Maresz, Barbara: Digitalizacja zbiorów specjalnych Biblioteki Śląskiej [online]. // Bibliotheca Nostra. Śląski Kwartalnik Naukowy. – 2015, nr 3, s. 159–167. Dostęp 14.11.2016: <http://www.sbc.org.pl/publication/227255>.
107. Pawłowicz, Weronika: Dziedzictwo Kościoła w Śląskiej Bibliotece Cyfrowej [online]. // Fides. – R. 21, nr 1 (2015), s. 123–140. Dostęp 14.11.2016: <http://digital.fides.org.pl/publication/1908>.
108. Przybytek, Justyna: Biblioteka Śląska. Za nimi milion skanów. // Dziennik Zachodni. – 30 października 2015, s. 14.
109. Satława, Aneta: Jubileusz milionowego skanu wykonanego w Bibliotece Śląskiej. // Bibliotekarz. – 2015, nr 12, s. 24.
110. Sobkowski, Jarosław: „Goniec Częstochowski” znów w internecie. // Gazeta Wyborcza. Gazeta Częstochowa. – 2015, nr 67, s. 2.

111. Sztoler, Grzegorz: Bojszowskie kroniki w ŚBC [online]. // Gmina Bojszowy [portal miasta]. – 22 kwietnia 2015. Dostęp 14.11.2016: http://www.bojszowy.pl/pl/4436/149196/Bojszowskie_kroniki_w_SBC.html.
112. Śląska Biblioteka Cyfrowa ma już 204 tysiące publikacji [online]. // Wyborcza.pl. – 30 grudnia 2015.
113. Unia Europejska wspiera kulturę – Śląska Internetowa Biblioteka Zbiorów Zabytkowych [online]. // Polskie.Radio.pl. – 17 lutego 2015. Dostęp 14.11.2016: <http://www.polskieradio.pl/13/2772/Artykul/1381545,Kulturalna-Europa>.
114. Warchala, Magdalena: Mamy pakiet dla dojrzałych. // Gazeta Wyborcza. Gazeta Częstochowa. – 2015, nr 252, s. 3.

2016

115. LOTA: Zasoby Śląskiej Biblioteki Cyfrowej powiększyły się o 52 tysiące publikacji. – Fot. // Dziennik Zachodni. – 2016, nr 5, dod. „Kocham Katowice” nr 1, s. 2.
116. Śląska Biblioteka Cyfrowa liczy już ponad 244 tys. publikacji [online]. // Nauka w Polsce. – 21 listopada 2016. Dostęp 10.01.2017: <http://naukawpolsce.pap.pl/aktualnosci/news,412071,slaska-biblioteka-cyfrowa-liczy-juz-ponad-244-tys-publikacji.html>.
117. Tarkowski, Alek: Digitalizacja oddolna : partycypacyjny wymiar procesu digitalizacji dziedzictwa : ekspertyza [online] / Alek Tarkowski, Justyna Hofmokr, Marcin Wilkowski. – Warszawa : Narodowy Instytut Audiowizualny, [2011]. Społeczna Pracownia Digitalizacji jako przykład dobrych praktyk w zakresie oddolnej digitalizacji.

2017

118. (akp): Śląska Biblioteka Cyfrowa planuje usprawnić proces digitalizacji archiwów [online] / (akp) [krypt.]. // Dzieje.pl, 14.01.2017. Dostęp 3.07.2026: <https://dzieje.pl/dziedzictwo-kulturowe/slaska-biblioteka-cyfrowa-planuje-usprawnic-proces-digitalizacji-archiwow>.
119. Konopka, Krzysztof: Katowice. „Śląskie Digitalium” przybliży internautom obiekty kultury [online]. // e-teatr.pl. – 15 grudnia 2017. Dostęp 3.07.2026: <https://e-teatr.pl/katowice-slaskie-digitalium-przyblizy-internautom-obiekty-kultury-a247655>.
120. Konopka, Krzysztof: Ponad 8,2 tys. nowych publikacji w Śląskiej Bibliotece Cyfrowej [online]. // Silesion.pl, 27.12.2017. Dostęp 27.12.2017: <https://silesion.pl/ponad-8-2-tys-nowych-publikacji-w-slaskiej-bibliotece-cyfrowej-27-12-2017>.
121. Lis, Remigiusz: Regionalny Klaster Informacyjny / Remigiusz Lis, Ryszard Kaczmarek i zespół. // W: Seminarium „Zbiory regionalnych instytucji kultury w sieci. Platformy, wyzwania, strategie”. – 28 listopada 2017. Seminarium zostało zrealizowane w ramach akcji TuEuropeana 2017 (<http://tueuropeana.pl>), było skierowane do regionalnych instytucji kultury zainteresowanych szerokim udostępnianiem swoich zbiorów w internecie.

122. Łakomy-Chłosta Agnieszka: Ograniczenia dostępu do książek z domeny publicznej w środowisku cyfrowym // Nowa Biblioteka, 2017, nr 3, s. 69-79. Dostęp: 23.10.2026: <http://hdl.handle.net/20.500.12128/14082>.
123. Łakomy-Chłosta Agnieszka: Udostępnianie książek elektronicznych w polskich bibliotekach publicznych w świetle badań ankietowych [online] // O etosie książki : studia z dziejów bibliotek i kultury czytelnictwa / red. T. Wilkoń. – Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, 2017, s. 242-257. Dostęp 23.10.2026: <http://hdl.handle.net/20.500.12128/11516>.
124. Osińska, Veslava: Czas uwolnienia zasobów a dynamika rozwoju i profili polskich bibliotek cyfrowych / Veslava Osińska, Małgorzata Kowalska, Bożena Bednarek-Michalska, Piotr Malak. // Zagadnienia Naukoznawstwa. – 2017, nr 1, s. 3–28.
125. Sztoler G.: (Nie tylko) śląski western Józefa Kłyka się kręci w ŚBC. // Szwarne.info, 2.03.2017.
126. Śląskie skarby w sieci [online]. // Slaskie.pl, 15.12.2017. Dostęp 3.07.2026: https://www.slaskie.pl/content/9294_2017-12-15.
127. Wiedza i kultura w Internecie. Śląskie Digitalium [online]. // Polskie Radio Katowice. – 15 grudnia 2017. Dostęp 3.07.2026: <https://www.radio.katowice.pl/zobacz,33550,Wiedza-i-kultura-w-internecie-Slaskie-Digitalium-audio-.html>.
128. Wolnicka, Agnieszka: Rusza Śląskie Digitalium. Ponad 93 tysiące obiektów będzie dostępnych on-line [online]. // Twojahistoria.pl, 17.12.2017. Dostęp 3.07.2026: <https://twojahistoria.pl/2017/12/17/rusza-slaskie-digitalium-ponad-93-tysiace-obiektow-bedzie-dostepnych-on-line/>.

2018

129. Filipiak, B.: Ponad 8 tys. nowych publikacji w cyfrowej bibliotece śląskiej [online]. // Historykon.pl, 3.01.2018. Dostęp 3.01.2018: <https://historykon.pl/tagi/slaska-biblioteka-cyfrowa/ponad-8-tys-nowych-publicacji-w-cyfrowej-bibliotece-slaskiej>.
130. Piekarska biblioteka digitalizuje historyczne zbiory. Są też zdjęcia z dawnych lat. [online]. // Dziennik Zachodni. Piekary Śląskie, 21.02.2018. Dostęp 21.02.2018: <https://dziennikzachodni.pl/piekarska-biblioteka-digitalizuje-historyczne-zbiory-sa-tez-zdjecia-z-dawnych-lat-archiwalne-zdjecia/ar/12948771>.
131. Sroka, Elżbieta: Digitalizacja dokumentów życia społecznego w polskich bibliotekach cyfrowych. Praca doktorska. Promotor: dr hab. Jolanta Gwioździk, dr Renata Frączek. Katowice 2018.
132. Werla, Marcin: Przyjaciele bibliotek cyfrowych. Raport z analizy źródeł ruchu w wybranych polskich bibliotekach cyfrowych. PCSS, 19.02.2018.

2019

133. Stołpiec, Katarzyna: Wokół bibliotek naukowych i ich działalności na łamach pisma akademickiego „Gazeta Uniwersytecka: miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach” [online]. / Katarzyna

Stłopiec, Bogumiła Warząchowska // Bibliotheca Nostra. Śląski Kwartalnik Naukowy. – 2019, nr 2, s. 86–117. Dostęp 3.07.2026: https://sbc.org.pl/Content/405314/bn_2_2019.pdf.

2020

134. Adamczyk, Aleksandra E.: Do zobaczenia w sieci [online] / Aleksandra E. Adamczyk, Anna Szumiec, Katarzyna Wszyńska // Gazeta Uniwersytecka, 2020, nr 1, s. 24–25. Dostęp 3.07.2026: <https://opus.us.edu.pl/info/article/USL1563303de0484ca9bdb09e29b285e289/>.
135. Fluda-Krokos, Agnieszka: Protection of the Polish written and printed heritage – National Library Resource. // Muzeologia a kulturowe dziedzictwo. – 2020, nr 3, s. 111–128.
136. Lis, Remigiusz: Model regionalnej biblioteki Cyfrowej na przykładzie Śląskiej Biblioteki Cyfrowej [online]. Praca doktorska. Promotor: prof. dr hab. Wiesław Banyś. Katowice 2020. Dostęp: 06.07.2026: <https://www.sbc.org.pl/dlibra/publication/497994/edition/466696>.
137. Lis, Remigiusz: Zarządzanie informacją w Śląskiej Bibliotece Cyfrowej. // W: Zarządzanie informacją i komunikacją w nauce / red. W. Babik, D. Pietruch-Reizes. – Kraków : Uniwersytet Jagielloński, s. 115–137.
138. Reformat, Beata: Wojewódzkie biblioteki publiczne jako instytucje kultury promujące i wspierające Cele Zrównoważonego Rozwoju na przykładzie Biblioteki Śląskiej w Katowicach. // W: Biznes w kulturze – kultura w biznesie w kontekście koncepcji zrównoważonego rozwoju / red. nauk. B. Reformat, A. Kwiecień. – Katowice : Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach, 2020, s. 76–87.
139. Zbierańska M. Digitalizacja i retrokonwersja starych druków ze zbiorów Biblioteki Śląskiej, [w:] Zbiory specjalne w bibliotekach polskich: między tradycją a nowoczesnością. Cz. 2, Zbiory specjalne a problematyka cyfryzacji, pod red. A. Borysowskiej i M. Gierkego. Szczecin, 2020, s. 92–100.

2021

140. Adamczyk, Aleksandra E.: CINIbA jako przestrzeń dialogu. Działalność wystawiennicza biblioteki [online] / Aleksandra E. Adamczyk, Marzena Smyła, Anna Szumiec, Katarzyna Wszyńska. // Bibliotheca Nostra. Śląski Kwartalnik Naukowy. – 2021, nr 1 (61), s. 86–117. Dostęp 3.07.2026: <https://sbc.org.pl/dlibra/publication/559444/edition/525480/bibliotheca-nostra-2021-no-1-61>.
141. Kristanova, Evelina: Polskie periodyki ogólnoinformacyjne i partyjne (1918–1939) w krajowych bibliotekach cyfrowych. // Kultura – Media – Teologia. – 2021, nr 46, s. 212–236.

2022

142. Brodziak, Aleksandra: Śląskie Digitalium coraz bliżej. „Jesteśmy jednym z wyjątkowych województw, które takie cudo będzie miało” [online]. // TokFM. – 1 sierpnia 2022.

143. Kopacki, Andrzej: Śląska Biblioteka Cyfrowa to istna kopalnia zasobów archiwalnych [online]. // Lokalna24. – 24 września 2020. Dostęp 3.07.2026: <https://www.lokalna24.pl/arttykul/5311,slaska-biblioteka-cyfrowa-to-istna-kopalnia-zasobow-archiwalnych>.
144. Lis, Remigiusz: Biblioteka w cyfrowej odślonie [online] / Remigiusz Lis, Zenon Pochała, Andrzej Gontarz [przepr. wywiad]. // Computer Reseller News, 2022, nr 10, s. 62–63.
145. Mikuła, Justyna: XVI Zebranie Uczestników Śląskiej Biblioteki Cyfrowej, Biblioteka Śląska, Katowice, 16.12.2022 [online] / Justyna Mikuła, Krzysztof Guziątek, Michał Kusiak. – Katowice : Biblioteka Śląska, 2022. – Czas trwania: 7.47. Dostęp 6.07.2026: <https://www.youtube.com/watch?v=HciCavvuqNk>.
146. Odziomek, Marta: Mobilne Centrum Digitalizacji wyrusza w drogę. Będzie utrwałać w sieci obiekty, wydarzenia i słowa [online]. // Wyborcza.pl. Katowice. – 14 czerwca 2022. Dostęp 3.07.2026: <https://katowice.wyborcza.pl/katowice/7,35018,28582679,mobilne-centrum-digitalizacji-wyrusza-w-droge-bedzie-utrwalac.html>.
147. Oto Mobilne Centrum Digitalizacji [online]. // Dwa Kwadransy. – 15 czerwca 2022. Dostęp 3.07.2026: <https://dwakwadransy.pl/oto-mobilne-centrum-digitalizacji/>.
148. Pulikowski, Arkadiusz: Full-Text Search in the Resources of Polish Digital Libraries [online] // Zagadnienia Informacji Naukowej, 2022, t. 60, s. 7-24. Dostęp 23.10.2026: <http://hdl.handle.net/20.500.12128/28842>.
149. Smolorz, Dawid: Schlesische Digitale Bibliothek [online]. // Silesia News. – 15 lipca 2022. Dostęp 3.07.2026: <https://www.silesia-news.de/2022/07/15/schlesische-digitale-bibliothek/>.
150. Śląskie: w regionie rozpocznie pracę MobiDIG – Mobilne Centrum Digitalizacji [online]. // WNP. – 14 czerwca 2022. Dostęp 3.07.2026: <https://www.wnp.pl/tech/slaskie-w-regionie-rozpocznie-prace-mobidig-mobilne-centrum-digitalizacji,591630.html>.
151. Tarczyńska, Lidia: Śląskie Digitarium tworzy internetową kolekcję z historycznymi pamiątkami [online]. // TVP3 Katowice. – 29 grudnia 2022. Dostęp 3.07.2026: <https://katowice.tvp.pl/65364077/slaskie-digitarium-tworzy-internetowa-kolekcje-z-historycznymi-pamiatkami>.

2023

152. Chochowski, Tomasz: Katowice na starych pocztówkach. Niektóre pochodzą z 1900 roku! Spójrzcie, jak kiedyś wyglądało miasto [online] / Tomasz Chochowski, Katarzyna Stacherczak. // Dziennik Zachodni, 5 października 2023. Dostęp 3.07.2026: <https://dziennikzachodni.pl/katowice-na-starych-pocztowkach-niektore-pochodza-z-1900-roku-spojrzcie-jak-kiedys-wygladalo-miasto-zobaczcie/ar/c1-17237049>.
153. Fiedorowicz, Michał: Historia polskiej potrawy. Dziś kapusta, a kiedyś ryby i raki [online]. // TVP 3. – 10 grudnia 2023. Dostęp 3.07.2026: <https://regiony.tvp.pl/74673551/historia-polskiej-potrawy-dzis-kapusta-a-kiedys-ryby-i-raki>.
154. Kaczmarek, Ryszard: An der Grenze zwischen „West” und „Ost”. / Ryszard Kaczmarek, Remigiusz Lis. // W: Völker verkaufen. Politik und Ökonomie der Postkartenproduktion im östlichen Europa um 1900 / Hg. V. Hoyer, M. Röger. – Dresden, 2023, s. 99–112.

155. (ŁB): Głubczyce i okolice na przedwojennych pocztówkach. Wiele z tych miejsc w Głubczycach, Kietrzu, Baborowie i Branicach już nie istnieje [online] / (ŁB) [krypt.]. // Opole Nasze Miasto. – 19 lutego 2023. Dostęp 3.07.2026: <https://opole.naszemiasto.pl/glubczyce-i-okolice-na-przedwojennych-pocztowkach-wiele-z/ar/c13-9216015>.
156. Romańczuk, Barbara: Stare pocztówki z Jasnej Góry. Poznajecie częstochowskie widoki? Większość widokówek ma ponad 100 lat... [online]. // Dziennik Zachodni, 9 grudnia 2023. Dostęp 3.07.2026: <https://dziennikzachodni.pl/stare-pocztowki-z-jasnej-gory-poznajecie-czestochowskie-widoki-wiekszosc-widokowek-ma-ponad-100-lat-zobaczcie/ar/c1-18140559>.

2024

157. Bednarczyk, Dorota: „Tylko publiczne przetrwają” – wybrane przykłady aktywności bibliotek publicznych. / Dorota Bednarczyk, Danuta Murzynowska, Joanna Potęga. // Biuletyn EBIB. – 2024, nr 215. Dostęp 3.07.2026: <https://www.sbc.org.pl/dlibra/publication/978208>.
158. Dzienisiewicz, Piotr: Ku Leksykonowi cenzury. Zastosowanie metod sztucznej inteligencji w badaniach nad cenzurą w okresie XVIII-XXI w. [online] / Daniel Dzienisiewicz, Piotr Nowak, Piotr Wierchoń. // Kultura - Media - Teologia, 2024, nr 57, s. 65.82. Dostęp 3.07.2026: <https://czasopisma.uksw.edu.pl/index.php/kmt/article/view/14147/12609>.
159. Kowalska, Agnieszka: Cyfryzacja zbiorów regionalnych. // Książnica Śląska, 2024, t. 38, s. 243–253.
160. Lawendowska, Izabela: Nowe możliwości źródłowe i perspektywy badań regionalnych. // Człowiek twórcą historii. Red. Cezary Kukło, Wojciech Walczak. – Białystok : Uniwersytet w Białymstoku, 2024. – S. 37–64.
161. Lis, Remigiusz: Cyfrowy kontekst bibliografii regionalnej. // Książnica Śląska, 2024, t. 38, s. 255–268.
162. Lutomierski, Marcin: Gaik: wiosenne kołędowanie. // Głos Uczelni, 2023, nr 3–4, s. 52–54. Dostęp 3.07.2026: <https://repozytorium.umk.pl/bitstreams/8ae81070-697d-4022-ab78-616787f83c76/download>.
163. Muc, Julia: Podsumowanie projektu „Śląskie Digitalium. Digitalizacja i udostępnianie zasobów instytucji kultury woj. śląskiego” w Bibliotece Śląskiej [online]. // Katowice Nasze Miasto. – 21 września 2023. Dostęp 3.07.2026: <https://dziennikzachodni.pl/biblioteka-slaska-podsumowanie-projektu-slaskie-digitalium-digitalizacja-i-udostepnianie-zasobow-instytucji-kultury-woj/ar/c1-17911535>.
164. Sobierajski, Piotr: Sosnowiec, Dąbrowa Górnicza, Będzin, Czeladź i Sławków na starych pocztówkach. Czar dawnych czasów [online]. // Dziennik Zachodni z 8 grudnia 2024. Dostęp 3.07.2026: <https://dziennikzachodni.pl/sosnowiec-dabrowa-gornicza-bedzin-czeladz-i-slawkow-na-starych-pocztowkach-czar-dawnych-czasow/ar/c1p2-27063379>.
165. Tarczyńska, Lidia: Śląskie Digitalium tworzy internetową kolekcję z historycznymi pamiątkami. // TVS. – 29 grudnia 2022. Dostęp 3.07.2026: <https://katowice.tvp.pl/65364077/slaskie-digitalium-tworzy-internetowa-kolekcje-z-historycznymi-pamiatkami>.

166. Tokarska, Anna; Gęborska, Marlena: Biblioteki muzealne i teatralne w systemie kultury. Warszawa: Wydaw. Naukowe i Edukacyjne SBP, 2024.
167. Zalewska, Elżbieta: W świecie cyfrowych wypożyczeń – refleksje po wizycie pracowników Działu Instrukcyjno-Metodycznego w Bibliotece Śląskiej. // Bibliotekarz Gorzowski, 2024, nr 5, s. 47.

2025

168. Gruszka, Piotr: Gnieźnieńska zagadka sprzed 1000 lat. Tajemnice koronacji pierwszego króla Polski [online]. // Onet. – 27 kwietnia 2025. Dostęp 3.07.2026: <https://wiadomosci.onet.pl/kraj/gnieznienska-zagadka-sprzed-1000-lat-tajemnice-koronacji-pierwszego-krola-polski/hcvkn2q>.
169. Jedlecki, Przemysław: Biedronka uszanuje dzieło wybitnego architekta. Zmieniła projekt pawilonu [online]. // Gazeta Wyborcza. – 16 października 2025.
170. Melson, Iwona: Śląski Związek Chórów i Orkiestr ma 115 lat. // Książnica Śląska. – 2025, t. 40, s. 237–260.
171. Smolorz, Dawid: Znikająca wyspa: zapomniane wioski polsko-czeskiego pogranicza [online]. // Onet Podróże. – 17 lipca 2025. Dostęp 3.07.2026: <https://podroze.onet.pl/ciekawe/na-tej-wsi-wyznawali-zakazana-wiare-zachowana-do-dzis-jest-lesna-ambona/try3kj6>.

2026

172. Kamińska Anna: Large Language Models in the service of academic libraries: from Dublin Core standards to modern web visibility. // Przegląd Biblioteczny. – 2026, nr 2 (spec), s. 199-219.
173. Magdziarz Weronika: Tysiące pótek mieszczą się na pendrivie! Śląska Biblioteka Cyfrowa zdigitalizowała milionowy obiekt [online]. // TVP3 Katowice. – 13 lutego 2026. Dostęp 23.10.2026: <https://katowice.tvp.pl/91578810/tysiace-polek-mieszczą-się-na-pendrivie-slaska-biblioteka-cyfrowa-zdigitalizowała-milionowy-obiekt>.
174. Szymczak Arkadiusz: Śląska Biblioteka Cyfrowa świętuje milionową publikację! To jednej z największych cyfrowych zbiorów w Europie [online] // Ślązag. – 13 lutego 2026. Dostęp 23.10.2026: <https://www.slazag.pl/slaska-biblioteka-cyfrowa-swietuje-milionowa-publikacje-to-jednej-z-najwiekszych-cyfrowych-zbiorow-w-europie>.
175. Śląska Biblioteka Cyfrowa zdigitalizowała milionowy obiekt [online] // Nauka w Polsce. – 13 lutego 2026. Dostęp 23.10.2026: <https://naukawpolsce.pl/aktualnosci/news%2C111691%2Cslaska-biblioteka-cyfrowa-zdigitalizowała-milionowy-obiekt.html>.

*Zebrały: Magdalena Krzyżanowska, Aneta Drabek
Opracowała: Aleksandra E. Adamczyk*

Prezentacje

2006

1. Lis, Remigiusz: Slezská digitální knihovna. Internetová kolekce kulturních, vědeckých a edukačních výsledků práce slezského regionu / tłum. Tomasz Bilski. 2006 r., Katowice. Dostęp 2.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/slezska-digitalni-knihovna/7031388>.
2. Lis, Remigiusz: Śląska Biblioteka Cyfrowa. Geneza, projekt, wdrożenie [online]. III Warsztaty „Biblioteki Cyfrowe”, 12–14 grudnia 2006 r., Biblioteka Śląska w Katowicach. Dostęp 1.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/bc-geneza-projekt-wdrozenie/4504269>.
3. Lis, Remigiusz: Śląska Biblioteka Cyfrowa – Internetowa kolekcja kulturowego, naukowego i edukacyjnego dorobku regionu śląskiego [online]. 1. Prezentacja ŚBC dla rektorów uczelni śląskich, wrzesień 2006 r., Rybnik. Dostęp 1.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/slaska-biblioteka-cyfrowa-internetowa-kolekcja-kulturowego-naukowego-i-edukacyjnego-dorobku-regionu-slaskiego/4506365>.
4. Lis, Remigiusz: Śląska Biblioteka Cyfrowa. Jak zaistnieć i przetrwać w sieci [online]. Konferencja „Książka w epoce nowych mediów – funkcjonowanie tekstów w cyberprzestrzeni”, VIII Forum Bibliotekarzy Sekcji Bibliotek Szkół Wyższych SBP w Katowicach, 25 października 2006 r., Katowice. Dostęp 1.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/sbc-viii-forum-bibliotekarzy-sekcji-bibliotek-szkol-wyzych-sbp-w-katowicach-tychy/4464126#1>.

2007

5. Jędralska, Monika: Śląska Biblioteka Cyfrowa jako partner Wyższej Szkoły Humanitas. IX Ogólnopolska Konferencja Bibliotek Szkół Wyższych Niepublicznych, 20–21 września 2007 r., Sosnowiec–Bochnia. Dostęp 1.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/slaska-biblioteka-cyfrowa-jako-partner-wyszej-szkoly-humanitas/4507208>.
6. Jędralska, Monika: Śląska Biblioteka Cyfrowa – ku Bibliotece 2.0, Spodek 2.0., 13 października 2007 r., Katowice. Dostęp 1.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/slaska-biblioteka-cyfrowa-ku/4507275>.
7. Koszowska, Agnieszka: Wokół Śląskiej Biblioteki Cyfrowej – projekty, inicjatywy, pomysły... [online]. Konferencja dyrektorów i kierowników bibliotek publicznych województwa opolskiego, 4 października 2007 r., Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Opolu. Dostęp 1.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/wok-slaskiej-biblioteki-cyfrowej-projekty-inicjatywy-pomysly/4506380>.
8. [Lis, Remigiusz]: Schlesische Digitale Bibliothek [online]. [2007]. Dostęp 2.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/schlesische-digitale-bibliothek/4557386>.

9. Lis, Remigiusz: Śląska Biblioteka Cyfrowa. Bibliotekarstwo innowacyjne [online]. Konferencja Dyrektorów Publicznych Bibliotek Samorządowych Województwa Śląskiego, 23 kwietnia 2007 r., Katowice. Dostęp 1.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/sbc-dyrektorzy/4464338>.
10. Lis, Remigiusz: Śląska Biblioteka Cyfrowa [online]. Konferencja dyrektorów i kierowników bibliotek publicznych województwa opolskiego, 4 października 2007 r., Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Opolu. Dostęp 1.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/lska-biblioteka-cyfrowa-4506437/4506437>.
11. Lis, Remigiusz: Śląska Biblioteka Cyfrowa – kultura, edukacja i nauka w świecie nowych mediów [online]. Ist International Conference: Education in Design, 11–12 grudnia 2007 r., Katowice. Dostęp 1.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/lska-biblioteka-cyfrowa-4464376/4464376>.
12. Lis, Remigiusz: Śląska Biblioteka Cyfrowa i Społeczna Pracownia Digitalizacji [online]. Wykład dla Uniwersytetu III Wieku Uniwersytetu Śląskiego, kwiecień 2007 r., Katowice. Dostęp 1.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/lska-biblioteka-cyfrowa-i-spoeczna-pracownia-digitalizacji/4503661>.

2008

13. Koszowska, Agnieszka: Biblioteka cyfrowa źródłem informacji o regionie [online]. Wykład dla Powiatowej Biblioteki Publicznej w Gliwicach, 18 września 2008 r., Gliwice. Dostęp 1.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/biblioteka-cyfrowa-rdem-informacji-o-regionie/4504208>.
14. Koszowska, Agnieszka: Regionalny zasób cyfrowy w środowisku sieciowym... jak to robimy w Śląskiej Bibliotece Cyfrowej [online]. Konferencja „Biblioteki publiczne w dobie ery cyfrowej”, 7–8 października 2008 r., Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna w Zielonej Górze, Kalsk. Dostęp 1.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/regionalny-zasb-cyfrowy-w-rodowisku-sieciowy/4503904>.
15. Lis, Remigiusz: Sposoby pozyskiwania treści do publikowania w Bibliotece Cyfrowej [online]. Wykład wygłoszony dla Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Rzeszowie, listopad 2008 r. Dostęp 1.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/sposoby-pozyskiwania-treci-do-publikowania-w-bibliotece-cyfrowej/4503799>.
16. Lis, Remigiusz: Sprawozdanie z II Zebrania Uczestników ŚBC z dnia 21 listopada 2008 roku [online] / Remigiusz Lis, Aneta Drabek i in. II Zebranie Uczestników Śląskiej Biblioteki Cyfrowej, 21 listopada 2008 r., Biblioteka Śląska w Katowicach. Dostęp 1.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/sprawozdanie-z-ii-zebrania-uczestnikw-bc/4996705>.
17. Lis, Remigiusz: Tworzenie biblioteki cyfrowej w modelu klastrowym – doświadczenia ŚBC [online]. Konferencja Polskie Biblioteki Cyfrowe, 2008 r. Dostęp 1.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/tworzenie-biblioteki-cyfrowej-w-modelu-klastrowym-dowiadczenia-bc/4504166>.
18. Lis, Remigiusz: Tworzenie bibliotek cyfrowych w środowisku bogatym w informację i ubogim w finanse [online]. Konferencja „Automatyzacja bibliotek publicznych”, 2008 r., Warszawa. Dostęp 1.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/tworzenie-bibliotek-cyfrowych-w-rodowisku-bogatym-w-informacji-i-ubogim-w-finanse/4506458>.

19. Śpiechowicz, Dawid: Społeczna Pracownia Digitalizacji przy Bibliotece Śląskiej, sprawozdanie z działalności za okres 2.10.2007–21.11.2008 [online]. II Zebranie Uczestników Śląskiej Biblioteki Cyfrowej, 21 listopada 2008 r., Biblioteka Śląska w Katowicach. Dostęp 1.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/sprawozdanie-spd-2008/5400778>.

2009

20. Drabek, Aneta: Drugie życie książki, czyli o bibliotekach cyfrowych słów kilka [online]. Konferencja „Dawne i współczesne oblicze książki”, Instytut Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, 24 kwietnia 2009 r., Katowice. Dostęp 1.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/drugie-ycie-ksiki-czyli-o-bibliotekach-cyfrowych-sw-kilka/5693534>.
21. Drabek, Aneta: Sprawozdanie z działalności ŚBC za okres 21.11.2008 –8.07.2009 [online]. III Zebranie Uczestników ŚBC, 9 lipca 2009 r., Biblioteka Śląska w Katowicach. Dostęp 1.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/iii-zebranie-uczestnikow-sbc-sprawozdanie-z-dzialalnosci-bc-za-okres-211120088072009/1696167>.
22. Jędralska, Monika: Nowe życie online, czyli publikacje uczelni niepublicznej w środowisku cyfrowym [online]. Konferencja „Biblioteka dla przyszłości”, 2 kwietnia 2009 r., Chorzów. Dostęp 1.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/nowe-ycie-online-czyli-publikacje-uczelni-niepublicznej-w-rodowisku-cyfrowym-4507557/4507557>.
23. Jędralska, Monika: Projekty Enrich i Europeana Local – europejski wymiar dziedzictwa kulturowego [online]. III Zebranie Uczestników ŚBC, 9 lipca 2009 r., Biblioteka Śląska w Katowicach. Dostęp 1.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/projekty-enrich-i-europeana-local-europejski-wymiar-dziedzictwa-kulturowego/1696193>.
24. Koszowska, Agnieszka: Mobilna pracownia digitalizacji. Księgi cechowe – Muzeum w Żywcu [online]. III Zebranie Uczestników Śląskiej Biblioteki Cyfrowej, 9 lipca 2009 r., Biblioteka Śląska w Katowicach. Dostęp 1.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/mobilna-pracownia-digitalizacji/5016788>.
25. Koszowska, Agnieszka: Śląska Biblioteka Cyfrowa [online] / Agnieszka Koszowska, Remigiusz Lis. III Zebranie Uczestników ŚBC, 9 lipca 2009 r., Biblioteka Śląska w Katowicach. Dostęp 1.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/slaska-biblioteka-cyfrowa-907/1696100>.
26. Lis, Remigiusz: Finansowy aspekt tworzenia i utrzymywania Śląskiej Biblioteki Cyfrowej [online]. Konferencja „Finanse bibliotek naukowych a ochrona dóbr kultury”, XVI Forum Bibliotekarzy Sekcji Bibliotek Szkół Wyższych SBP w Katowicach, 15 stycznia 2009 r., Katowice. Dostęp 1.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/finansowy-aspekt-tworzenia-bc/4503703>.
27. Lis, Remigiusz: Silesian Digital Library [online]. [2009?]. Dostęp 2.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/sbc-wroclaw-ok/4506169>.
28. Lis, Remigiusz: Śląska Biblioteka Cyfrowa [online]. Konferencja „Jakość usług w społeczeństwie informacyjnym”, 26–27 lutego 2009 r., Katowice. Dostęp 1.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/jako1-bcok-4504243/4504243>.
29. Lis, Remigiusz: Śląska Biblioteka Cyfrowa, Społeczna Pracownia Digitalizacji. Organizacja, współpraca, promocja regionu [online]. Wykład dla instytucji tworzących Kujawsko-Pomorską

- Bibliotekę Cyfrową, styczeń 2009 r., Bydgoszcz. Dostęp 1.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/bc-i-spd-organizacja-wsppraca-promocja-regionu/4506082>.
30. Lis, Remigiusz: Śląska Internetowa Biblioteka Zbiorów Zabytkowych [online]. III Zebranie Uczestników ŚBC, [9 lipca 2009 r.], Biblioteka Śląska w Katowicach. Dostęp 1.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/slaska-internetowa-biblioteka-zbiorow-zabytkowych/1696142>.
31. Lis, Remigiusz: W stronę bibliotekarstwa na miarę czasów [online]. V Forum Bibliotekarzy Województwa Śląskiego, Częstochowa, [2009]. Dostęp 2.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/w-stron-bibliotekarstwa-na-miar-czasw/4504185>.
32. Lis, Remigiusz: Z doświadczeń „starszej siostry” – śląskiej SPD [online]. Wydarzenie z okazji otwarcia słupskiej Społecznej Pracowni Digitalizacji, 2009 r. Dostęp 1.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/z-dowiadcze-starszej-siostry-lskiej-spd/4518417>.
33. Lis, Remigiusz; Koszowska, Agnieszka: Biblioteka cyfrowa w wersji 2.0? (Wybór możliwości) [online]. Konferencja „Praktyczne aspekty tworzenia bibliotek cyfrowych”, 12 września 2008 r., Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Krakowie. Dostęp 1.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/biblioteka-cyfrowa-w-wersji-20-wybr-moliwoci/4506258>.
34. Maresz, Barbara: Śląska Internetowa Biblioteka Zbiorów Zabytkowych. Zbiory wybrane do digitalizacji [online] / Barbara Maresz, Teresa Roszkowska. III Zebranie Uczestników ŚBC, 9 lipca 2009 r., Biblioteka Śląska w Katowicach. Dostęp 1.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/sibzz-zbiory-907/1696124>.
35. Pulikowski, Arkadiusz: The process of digitalization: the case of Silesian Digital Library [online]. – 2009. Prezentacja multimedialna do wykładu poprowadzonego w kwietniu 2009 r. dla studentów Katedry bibliotekoznawstwa i informacji naukowej (Katedra książkowej a informacyjnej vedy) na Uniwersytecie Komenskigo (Univerzita Komenského) w Bratysławie. Dostęp 14.11.2016: <http://www.sbc.org.pl/publication/13910>.
36. Pulikowski, Arkadiusz: Wyszukiwanie pełnotekstowe w zasobach bibliotek cyfrowych [online]. X Forum Informacji Naukowej i Technicznej, 22–25 września 2009, Zakopane. Dostęp 1.07.2026: <https://www.sbc.org.pl/dlibra/publication/15686/edition/13873>.
37. Skibski, Mirosław: Digitalizacja zasobów dziedzictwa kulturowego – kronik szkolnych [online]. III Zebranie Uczestników ŚBC, 9 lipca 2009 r., Biblioteka Śląska w Katowicach. Dostęp 1.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/digitalizacja-zasobow-dziedzictwa-kulturowego-kronik-szkolnych/1705105>.
38. Szelong, Krzysztof: Cieszyńskie zasoby cyfrowe [online]. III Zebranie Uczestników ŚBC, 9 lipca 2009 r., Biblioteka Śląska w Katowicach. Dostęp 1.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/cieszynskie-zasoby-cyfrowe/1696197>.

2010

39. Jędralska, Monika: Organization of the Silesian Digital Library [online]. Biblioteka Uniwersytetu Humanitas, [2010]. Dostęp 1.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/organization-of-the-silesian-digital-library/4506297>.

40. Koziara, Andrzej: Dostosowanie zasobu Śląskiej Biblioteki Cyfrowej do rozszerzonego dostępu internetowego – RID [online]. IV Zebranie Uczestników Śląskiej Biblioteki Cyfrowej, 17 czerwca 2010 r., Biblioteka Śląska w Katowicach. Dostęp 1.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/rid-sbc-4541891/4541891>.
41. Lis, Remigiusz: Projects and concepts around... the Silesian Digital Library. Involving the community in the creation of a digital library [online]. Access IT Workshop, 27 kwietnia 2010 r., Wrocław. Dostęp 1.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/projects-and-concepts-around-the-silesian-digital-library/4506286>.
42. Lis, Remigiusz: Sprawozdanie Zespołu Koordynacyjnego Śląskiej Biblioteki Cyfrowej za lata 2007–2010 [online] / Remigiusz Lis, Monika Jędralska, Agnieszka Koszowska, Aneta Drabek. IV Zebranie Uczestników Śląskiej Biblioteki Cyfrowej, 17 czerwca 2010 r., Biblioteka Śląska w Katowicach. Dostęp 1.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/iv-zebranie-uczestnikw-lskiejbiblioteki-cyfrowej/4529693#1>.
43. Śpiechowicz, Dawid: Społeczna Pracownia Digitalizacji. Sprawozdanie za okres 2.10.2007 – 31.05.2010 [online]. IV Zebranie Uczestników Śląskiej Biblioteki Cyfrowej, 17 czerwca 2010 r., Biblioteka Śląska w Katowicach. Dostęp 1.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/spoeczna-pracownia-digitalizacji-20072010/4529595>.
44. Weeks, Ann Carlson: ICDL: Wykorzystywanie technologii do poszerzania zbiorów bibliotecznych na całym świecie [online]. Katowice, [2010]. Dostęp 2.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/international-childrens-digital-library-by-ann-weeks/4423102>.

2011

45. Lis, Remigiusz: Od cyfrowej technologii do społecznej innowacji digitalizacja – edukacja medialna – cyfrowe włączenie [online]. 2011 r. Dostęp 1.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/spoeczna-pracownia-digitalizacji-bc/8510487>. Wersja anglojęzyczna: <https://www.slideshare.net/slideshow/the-social-digitization-workshop-of-the-silesian-digital-library-at-the-silesian-library/9167342>.
46. Lis, Remigiusz: The Social Digitization Workshop [online]. European Congress on E-Inclusion. Transforming Access to Digital Europe in Public Libraries, Bruksela, 6–11 września 2011 r. Dostęp 1.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/the-social-digitization-workshop-ecei11-transformative-impact-of-libraries/9160539>.

2012

47. Drabek, Aneta: Sprawozdanie Zespołu Koordynacyjnego ŚBC za okres 17.06.2010 – 5.12.2011 [online] / Aneta Drabek, Remigiusz Lis, Barbara Maresz. V Zebranie Uczestników Śląskiej Biblioteki Cyfrowej, 11 grudnia 2012 r., Biblioteka Śląska w Katowicach. Dostęp 1.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/sprawozdanie-z-v-zebrania-bc/15593687>.
48. Drabek, Aneta: Sprawozdanie Zespołu Koordynacyjnego ŚBC za okres 6.12.2011 – 10.12.2012 [online] / Aneta Drabek, Remigiusz Lis, Barbara Maresz. VI Zebranie Uczestników Śląskiej Biblioteki Cyfrowej,

11 grudnia 2012 r., Biblioteka Śląska w Katowicach. Dostęp 1.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/vi-zebranie-uczestnikw-bc/15593555>.

49. Lis, Remigiusz: Długoterminowa archiwizacja plików w bibliotece cyfrowej w wersji bardzo ekonomicznej [online]. VI Zebranie Uczestników Śląskiej Biblioteki Cyfrowej, 11 grudnia 2012 r., Biblioteka Śląska w Katowicach. Dostęp 1.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/archiwizacja-danych-w-bibliotece-cyfrowej/15593701>.
50. Szczepańska, Barbara: Przegląd inicjatyw prawnych mających wpływ na tworzenie bibliotek cyfrowych - w aspekcie prawa autorskiego [online]. VI Zebranie Uczestników Śląskiej Biblioteki Cyfrowej, 11 grudnia 2012 r., Biblioteka Śląska w Katowicach. Dostęp 1.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/przegląd-inicjatyw-prawnych-majcych-wpyw-na-tworzenie-bibliotek-cyfrowych-w-aspekcie-prawa-autorskiego/15605375>.
51. Woźniak, Magdalena: Sprawozdanie Społecznej Pracowni Digitalizacji 2011–2012 [online]. / Magdalena Woźniak, Patrycja Popowniak. VI Zebranie Uczestników Śląskiej Biblioteki Cyfrowej, 11 grudnia 2012 r., Biblioteka Śląska w Katowicach. Dostęp 1.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/sprawozdanie-spoecznej-pracowni-digitalizacji-20112012/15593750>.

2013

52. Drabek, Aneta: Sprawozdanie Zespołu Koordynacyjnego ŚBC za okres 18.06.2010 – 27.11.2013 [online] / Aneta Drabek, Agata Duda-Koza, Remigiusz Lis, Agnieszka Magiera, Barbara Maresz, Mirosław Skibski, Magdalena Woźniak. VII Zebranie Uczestników Śląskiej Biblioteki Cyfrowej, 28 listopada 2013 r., Biblioteka Śląska w Katowicach. Dostęp 1.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/sprawozdanie-z-vii-zebrania-lskiej-biblioteki-cyfrowej/28718507>.
53. Kowalewski, Wojciech: Regionalizm i lokalizm a Małopolska Biblioteka Cyfrowa [online]. VII Zebranie Uczestników Śląskiej Biblioteki Cyfrowej, 28 listopada 2013 r., Biblioteka Śląska w Katowicach. Dostęp 1.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/regionalizm-i-lokalizm-a-maopolska-biblioteka-cyfrowa/28729761>.
54. Lis, Remigiusz: Od regionalnej biblioteki cyfrowej do regionalnego klastra informacyjnego [online]. Konferencja „Lubelska Biblioteka Wirtualna bramą do społeczeństwa informacyjnego”, 21 czerwca 2013 r., Lublin. Dostęp 1.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/od-regionalnej-biblioteki-cyfrowej-do-regionalnego-klastra-informacyjnego-aut-remigiusz-lis/262364143>.
55. Lis, Remigiusz: Projekty rozwojowe kolekcji ŚBC. Start-up projekt „Śląskie Archiwum Opozycyjne – 1989”. Publikacje Urzędu Statystycznego w Katowicach [online]. VII Zebranie Uczestników Śląskiej Biblioteki Cyfrowej, 28 listopada 2013 r., Biblioteka Śląska w Katowicach. Dostęp 1.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/projekty-rozwojowe-kolekcji-lskiej-biblioteki-cyfrowej/28718572>.
56. Orłowska, Barbara: Udział Biblioteki Głównej Uniwersytetu Opolskiego w tworzeniu zasobów Śląskiej Biblioteki Cyfrowej [online] / Barbara Orłowska, Bożena Smentek, Dorota Wierzbicka-Próchniak. VII Zebranie Uczestników Śląskiej Biblioteki Cyfrowej, 28 listopada 2013 r., Biblioteka

Śląska w Katowicach. Dostęp 1.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/udzia-biblioteki-gwnej-universytetu-opolskiego-w-tworzeniu-zasobw-lskiej-biblioteki-cyfrowej/28729880>.

57. Popowniak, Patrycja: Społeczna Pracownia Digitalizacji ŚBC. Sprawozdanie z działalności za okres 2010–2013 [online] / Patrycja Popowniak, Magdalena Woźniak, Ernest Strokosz. VII Zebranie Uczestników Śląskiej Biblioteki Cyfrowej, 28 listopada 2013 r., Biblioteka Śląska w Katowicach. Dostęp 1.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/sprawozdanie-spoecznej-pracowni-digitalizacji-na-vii-zebranie-bc/28718540>.

2014

58. rabek, Aneta: Sprawozdanie Zespołu Koordynacyjnego ŚBC za okres 8.11.2013 – 7.12.2014 [online] / Aneta Drabek, Remigiusz Lis, Barbara Maresz. VIII Zebranie Uczestników Śląskiej Biblioteki Cyfrowej, 8 grudnia 2014 r., Biblioteka Śląska w Katowicach. Dostęp 2.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/viii-zebranie-uczestnikwlskiej-biblioteki-cyfrowej-sprawozdanie-zespou-koordynacyjnego-bcza-okres-8-xi-2013-7-xii-2014/42470833>.
59. Jankowski, Łukasz: Krajowy Magazyn Danych na rzeczy ŚBC [online]. VIII Zebranie Uczestników Śląskiej Biblioteki Cyfrowej, 8 grudnia 2014 r., Biblioteka Śląska w Katowicach. Dostęp 2.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/krajowy-magazyn-danych-na-rzecz-bc/42470971>.
60. [Małodobra, Lucyna]: Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna w Głubczycach w strukturach Śląskiej Biblioteki Cyfrowej [online]. VIII Zebranie Uczestników Śląskiej Biblioteki Cyfrowej, 8 grudnia 2014 r., Biblioteka Śląska w Katowicach. Dostęp 1.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/miejska-i-gminna-biblioteka-publiczna-w-gubczycach/42470368>.
61. Parkoła, Tomasz: Prezentacja pakietu oprogramowania DInGO! oraz jego przyszłych perspektyw rozwoju! dLibra, dMuseion, dLab, dArceo! [online]. VIII Zebranie Uczestników Śląskiej Biblioteki Cyfrowej, 8 grudnia 2014 r., Biblioteka Śląska w Katowicach. Dostęp 1.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/prezentacja-pakietu-oprogramowania-dingo-dlibra-dmuseion-dlab-darceo-oraz-jego-przyszlych-perspektyw-rozwoju/42470733>.
62. Strokosz, Ernest: Społeczna Pracownia Digitalizacji ŚBC. Sprawozdanie z działalności z okresu grudzień 2013 – grudzień 2014 [online] / Ernest Strokosz, Patrycja Popowniak. VIII Zebranie Uczestników Śląskiej Biblioteki Cyfrowej, 8 grudnia 2014 r., Biblioteka Śląska w Katowicach. Dostęp 1.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/spoeczna-pracownia-digitalizacji-bc-sprawozdanie-z-dzialnoci-za-okres-grudzie-2013-grudzie-2014/42470811>.
63. Śląskie Centrum Edukacji i Rehabilitacji Arteria: SPD jako forma rehabilitacji osób z niepełnosprawnością intelektualną na przykładzie Śląskiego Centrum Edukacji i Rehabilitacji Arteria [online]. VIII Zebranie Uczestników Śląskiej Biblioteki Cyfrowej, 8 grudnia 2014 r., Biblioteka Śląska w Katowicach. Dostęp 1.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/lskie-centrum-edukacji-arteria/42470562>.
64. Warząchowska, Ewa: Udział Biblioteki Głównej Akademii Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w Katowicach w tworzeniu zasobów Śląskiej Biblioteki Cyfrowej [online]. VIII Zebranie Uczestników Śląskiej Biblioteki Cyfrowej, 8 grudnia 2014 r., Biblioteka Śląska w Katowicach. Dostęp 1.07.2026: <https://www>.

slideshare.net/slideshow/udzia-biblioteki-gwnej-akademii-muzycznej-im-karola-szymanowskiego-w-katowicach-w-tworzeniu-zasobw-lskiej-biblioteki-cyfrowej/42470504.

2015

65. Drabek, Aneta: Sprawozdanie Zespołu Koordynacyjnego ŚBC za okres od 7.12.2014 do 9.12.2015 r. [online] / Aneta Drabek, Remigiusz Lis. IX Zebranie Uczestników Śląskiej Biblioteki Cyfrowej, 10 grudnia 2015 r., Biblioteka Śląska w Katowicach. Dostęp 1.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/ix-zebranie-bc/56521757>.
66. Januszko-Szakiel, Aneta: OAIS. Open Archival Information System [online]. IX Zebranie Uczestników Śląskiej Biblioteki Cyfrowej, 10 grudnia 2015 r., Biblioteka Śląska w Katowicach. Dostęp 1.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/oais-open-archival-information-system-aut-dr-aneta-januszkoszakiel/56521942>.
67. Lis, Remigiusz: Projekty digitalizacji czasopism regionalnych w ramach Programu Wieloletniego Kultura + Digitalizacja [online]. IX Zebranie Uczestników Śląskiej Biblioteki Cyfrowej, 10 grudnia 2015 r., Biblioteka Śląska w Katowicach. Dostęp 1.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/projekty-digitalizacji-czasopism-regionalnych-w-ramach-programu-wieloletniego-kultura-digitalizacja-aut-remigiusz-lis/56521995#1>.
68. Lis, Remigiusz: Sprawy organizacyjne i rozwojowe ŚBC [online]. IX Zebranie Uczestników Śląskiej Biblioteki Cyfrowej, 10 grudnia 2015 r., Biblioteka Śląska w Katowicach. Dostęp 1.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/sprawy-organizacyjne-i-rozwojowe-bc-aut-remigiusz-lis/56522038>.
69. Lis, Remigiusz: Śląskie Archiwum Opozycyjne –1989 [online]. Katowice, 2015 r. Dostęp 2.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/sao-1989-ok/31748583>.
70. Popowniak, Patrycja: Społeczna Pracownia Digitalizacji ŚBC. Sprawozdanie z działalności z okresu grudzień 2014 – grudzień 2015 [online] / Popowniak Patrycja, Strokosz Ernest. IX Zebranie Uczestników Śląskiej Biblioteki Cyfrowej, 10 grudnia 2015 r., Biblioteka Śląska w Katowicach. Dostęp 1.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/sprawozdanie-spoecznej-pracowni-digitalizacji-za-okres-20142015/56521833#15>.
71. Skibski, Mirosław: Budowa zasobu prasy regionalnej w ŚBC przez Bractwo Gwarków. IX Zebranie Uczestników Śląskiej Biblioteki Cyfrowej, 10 grudnia 2015 r., Biblioteka Śląska w Katowicach. Dostęp 2.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/budowa-zasobu-prasy-regionalnej-w-bc-przez-bractwo-gwarkw/56521885>.

2016

72. Lis, Remigiusz: Projekt „Poszerzenie i usprawnienie dostępu do zasobów ŚBC wraz z digitalizacją i udostępnieniem piśmiennictwa regionalnego” [online]. X Zebranie Uczestników Śląskiej Biblioteki Cyfrowej, 12 grudnia 2016 r., Biblioteka Śląska w Katowicach. Dostęp 1.07.2026: <https://www.slideshare.net>.

[net/slideshow/projekt-poszerzenie-i-usprawnienie-dostpu-do-zasobw-bc-wraz-z-digitalizacji-i-udostpnieniem-pimiennictwa-regionalnego/70082891](https://www.slideshare.net/slideshow/projekt-poszerzenie-i-usprawnienie-dostpu-do-zasobw-bc-wraz-z-digitalizacji-i-udostpnieniem-pimiennictwa-regionalnego/70082891).

73. Lis, Remigiusz: Sprawozdanie Zespołu Koordynacyjnego Śląskiej Biblioteki Cyfrowej 2006–2016 [online] / Remigiusz Lis, Aneta Drabek. X Zebranie Uczestników Śląskiej Biblioteki Cyfrowej, 12 grudnia 2016 r., Biblioteka Śląska w Katowicach. Dostęp 1.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/sprawozdanie-zespou-koordynacyjnego-bc-20062016/70083040>.
74. Lis, Remigiusz: Sprawy organizacyjne i rozwojowe [online]. X Zebranie Uczestników Śląskiej Biblioteki Cyfrowej, 12 grudnia 2016 r., Biblioteka Śląska w Katowicach. Dostęp 1.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/sprawy-organizacyjne-i-rozwojowe-prezentacja-na-x-zebranie-bc/70082954>.
75. Szala, Marcin: Udostępnianie cyfrowych zbiorów w sieci – nowoczesne techniki prezentacji [online]. X Zebranie Uczestników Śląskiej Biblioteki Cyfrowej, 12 grudnia 2016 r., Biblioteka Śląska w Katowicach. Dostęp 1.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/udostpnianie-cyfrowych-zbiorw-w-sieci-nowoczesne-techniki-prezentacji-aut-marcin-szala/70082999>.
76. Wierzbicka-Próchniak, Dorota: Działalność Biblioteki Głównej Uniwersytetu Opolskiego w ramach Śląskiej Biblioteki Cyfrowej [online]. X Zebranie Uczestników Śląskiej Biblioteki Cyfrowej, 12 grudnia 2016 r., Biblioteka Śląska w Katowicach. Dostęp 1.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/dziaalno-biblioteki-gwnej-uniwersytetu-opolskiego-w-ramach-lskiej-biblioteki-cyfrowej-aut-dorota-wierzbickaprchniak/70085689>.
77. Woźniak, Magdalena: Społeczna Pracownia Digitalizacji ŚBC. Sprawozdanie z działalności z okresu listopad 2007 – listopad 2016 [online] / Magdalena Woźniak, Ernest Strokosz. X Zebranie Uczestników Śląskiej Biblioteki Cyfrowej, 12 grudnia 2016 r., Biblioteka Śląska w Katowicach. Dostęp 1.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/sprawozdanie-spoecznej-pracowni-digitalizacji-x-zebranie-bc/70082798>.
78. Żywulski, Łukasz: Cymelia ze zbiorów Izby Regionalnej w Piekarach Śląskich i plany ich digitalizacji [online] / Łukasz Żywulski, Justyna Kańtoch. X Zebranie Uczestników Śląskiej Biblioteki Cyfrowej, 12 grudnia 2016 r., Biblioteka Śląska w Katowicach. Dostęp 1.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/cymelia-ze-zbiorw-izby-regionalnej-w-piekarach-lskich-i-plany-ich-digitalizacji/84357476>.

2017

79. Dąbrowska, Agnieszka: Wykorzystanie zasobów Śląskiej Biblioteki Cyfrowej w badaniach teatrologicznych [wystąpienie]. // Konferencja ICTECH 2017: Informatyka i przemysły kreatywne – Cyfrowy Śląsk, 15 listopada 2017 r., Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach.
80. Drabek, Aneta: Sprawozdanie Zespołu Koordynacyjnego Śląskiej Biblioteki Cyfrowej grudzień 2016 – grudzień 2017 [online] / Aneta Drabek, Barbara Maresz, Remigiusz Lis. XI Zebranie Uczestników Śląskiej Biblioteki Cyfrowej, 11 grudnia 2017 r., Biblioteka Śląska w Katowicach. Dostęp 1.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/sprawozdanie-zespou-koordynacyjnego-bc-na-xi-zebranie/84357804#1>.
81. Garbacz, Michał: GeoHist [online]. XI Zebranie Uczestników Śląskiej Biblioteki Cyfrowej, 11 grudnia 2017 r., Biblioteka Śląska w Katowicach. Dostęp 1.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/projekt-geohist/84357686>.

82. Kowalski, Łukasz: Cyfrowe dane i dziedzictwo kulturowe regionu na przykładzie Lublina i Lubelszczyzny [online]. XI Zebranie Uczestników Śląskiej Biblioteki Cyfrowej, 11 grudnia 2017 r., Biblioteka Śląska w Katowicach. Dostęp 1.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/cyfrowe-dane-i-dziedzictwo-kulturowe-regionu-na-przykladzie-lublina-i-lubelszczyzny/84393961>.
83. Lis, Remigiusz: Sprawy organizacyjne i rozwojowe [online]. XI Zebranie Uczestników Śląskiej Biblioteki Cyfrowej, 11 grudnia 2017 r., Biblioteka Śląska w Katowicach. Dostęp 1.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/sprawy-organizacyjne-i-rozwojowe-bc-xi-zebranie-bc/84357844>.
84. Lis, Remigiusz: Śląskie Digitalium. Digitalizacja i udostępnianie zasobów instytucji kultury województwa śląskiego [online]. XI Zebranie Uczestników Śląskiej Biblioteki Cyfrowej, 11 grudnia 2017 r., Biblioteka Śląska w Katowicach. Dostęp 1.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/lskie-digitalium/84440944>.
85. Woźniak, Magdalena: Społeczna Pracownia Digitalizacji ŚBC. Sprawozdanie z działalności za okres 1 grudnia 2016 – 30 listopada 2017 [online] / Magdalena Woźniak, Ernest Strokosz. XI Zebranie Uczestników Śląskiej Biblioteki Cyfrowej, 11 grudnia 2017 r., Biblioteka Śląska w Katowicach. Dostęp 1.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/sprawozdanie-spd-na-xi-zebranie-bc/84357744#1>.

2018

86. Balczarek, Łukasz: Mobilne Centrum Digitalizacji – praktyczny wymiar wsparcia digitalizacji dla partnerów ŚBC [online] / Łukasz Balczarek, [Łukasz Dziuba]: XII Zebranie Uczestników Śląskiej Biblioteki Cyfrowej, 14 grudnia 2018 r., Biblioteka Śląska w Katowicach. Dostęp 1.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/mobilne-centrum-digitalizacji-praktyczny-wymiar-wsparcia-digitalizacji-dla-partnerw-bc/125912023> [w prezentacji oznaczona została tylko jedna osoba tj. Łukasz Balczarek].
87. Bednarek, Grzegorz: Usługa digitalizacji. Nic prostszego [online]. XII Zebranie Uczestników Śląskiej Biblioteki Cyfrowej, 14 grudnia 2018 r., Biblioteka Śląska w Katowicach. Dostęp 1.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/usuga-digitalizacji-nic-prostszego/125911887>.
88. Caban, Ewa: Śląskie serce Wikipedii, czyli o współpracy Regionalnego Instytutu Kultury i Stowarzyszenia Wikimedia Polska [online]. XII Zebranie Uczestników Śląskiej Biblioteki Cyfrowej, 14 grudnia 2018 r., Biblioteka Śląska w Katowicach. Dostęp 1.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/lskie-serce-wikipedii-czyli-o-wsppracy-regionalnego-instytutu-kultury-i-stowarzyszenia-wikimedia-polska/125913195>.
89. Drabek, Aneta: Sprawozdanie Zespołu Koordynacyjnego grudzień 2017 – listopad 2018 [online] / Aneta Drabek, Remigiusz Lis. XII Zebranie Uczestników Śląskiej Biblioteki Cyfrowej, 14 grudnia 2018 r., Biblioteka Śląska w Katowicach. Dostęp 1.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/xii-zebranie-bc-sprawozdanie-zespo-u-koordynacyjnego/125913861>.
90. Lis, Remigiusz: Między producentem a archiwum – fundamenty digitalizacji [online]. Konferencja „Technologie treści”, Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie, 24 maja 2018 r., Kraków. Dostęp 1.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/miedzy-producentem-a-archiwum-fundamenty-digitalizacji-cz-1-i-2/99635119>.

91. Lis, Remigiusz: Sprawy organizacyjne i rozwojowe ŚBC [online]. XII Zebranie Uczestników Śląskiej Biblioteki Cyfrowej, 14 grudnia 2018 r., Biblioteka Śląska w Katowicach. Dostęp 1.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/xii-zebranie-bc-sprawy-organizacyjne-i-rozwojowe/125913928>.
92. Lis, Remigiusz: Śląskie Digitalium – w stronę instytucjonalizacji regionalnej digitalizacji [online]. Seminarium „TuEuropeana”, 2018 r., Wrocław. Dostęp 1.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/lskie-digitalium-w-stron-instytucjonalizacji-regionalnej-digitalizacji/130858779>.
93. Słaby, Marek T.: Morska Biblioteka Cyfrowa. Morze informacji. Agregacja zbiorów rozproszonych [online]. XII Zebranie Uczestników Śląskiej Biblioteki Cyfrowej, 14 grudnia 2018 r., Biblioteka Śląska w Katowicach. Dostęp 1.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/morze-informacji-agregacja-zbiorow-rozproszonych/125913643>.
94. Żabicki, Sławomir: Pomysł na regionalną bibliotekę cyfrową. Studium przypadku BBC [online]. XII Zebranie Uczestników Śląskiej Biblioteki Cyfrowej, 14 grudnia 2018 r., Biblioteka Śląska w Katowicach. Dostęp 1.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/pomys-na-regionaln-bibliotek-cyfrow-studium-przypadku-bbc/125913536>.
95. Żywulski, Łukasz: 100 obiektów na 100-lecie odzyskania niepodległości. Digitalizacja wybranych zbiorów Izby Regionalnej w Piekarach Śląskich ważnych dla historii Polski i regionu [online]. XII Zebranie Uczestników Śląskiej Biblioteki Cyfrowej, 14 grudnia 2018 r., Biblioteka Śląska w Katowicach. Dostęp 1.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/100-obiektw-na-100lecie-odzyskania-niepodlegoci-digitalizacja-wybranych-zbiorw-izby-regionalnej-w-piekarach-lskich-wanych-dla-historii-polski-i-regionu/126089233>.

2019

96. Bober, Artur: Cyfrowa Biblioteka Jeździecka – edukacja, nauka i sport [online]. XIII Zebranie Uczestników Śląskiej Biblioteki Cyfrowej, 16 grudnia 2019 r., Biblioteka Śląska w Katowicach. Dostęp 1.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/cyfrowa-biblioteka-jedziecka-edukacja-nauka-i-sport/206428954>.
97. Dębicka, Teresa: Sprawozdanie z działalności Społecznej Pracowni Digitalizacji za okres grudzień 2016 – listopad 2019 [online] / Teresa Dębicka, Magdalena Kuczowic. XIII Zebranie Uczestników Śląskiej Biblioteki Cyfrowej, 16 grudnia 2019 r., Biblioteka Śląska w Katowicach. Dostęp 1.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/sprawozdanie-z-dziaalnoci-spoecznej-pracowni-digitalizacji-za-okres-grudzie-2016listopad-2019/206426854#23>.
98. Drabek, Aneta: Sprawozdanie Zespołu Koordynacyjnego za lata 2017–2019 [online] / Aneta Drabek, Remigiusz Lis. XIII Zebranie Uczestników Śląskiej Biblioteki Cyfrowej, 16 grudnia 2019 r., Biblioteka Śląska w Katowicach. Dostęp 1.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/sprawozdanie-zespou-koordynacyjnego-za-lata-20172019/206437345>.
99. Drobny, Barbara: Konserwacja i digitalizacja kolekcji judaików Muzeum Górnośląskiego w Bytomiu [online]. XIII Zebranie Uczestników Śląskiej Biblioteki Cyfrowej, 16 grudnia 2019 r., Biblioteka Śląska w Katowicach. Dostęp 1.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/konserwacja-i-digitalizacja-kolekcji-judaikw-muzeum-grnolskiego-w-bytomiu/206424521>.

100. Dudzińska, A[licja]: WBP na WBC. Wczoraj i dziś digitalizacji w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej w Poznaniu [online]. XIII Zebranie Uczestników Śląskiej Biblioteki Cyfrowej, 16 grudnia 2019 r., Biblioteka Śląska w Katowicach. Dostęp 1.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/wbp-na-wbc-wczoraj-i-dzi-digitalizacji-w-wojewodzkiej-bibliotece-publicznej-w-poznaniu/206422874>.
101. Hat, Arleta: Publikacje urzędowe w Śląskiej Bibliotece Cyfrowej [online]. XIII Zebranie Uczestników Śląskiej Biblioteki Cyfrowej, 16 grudnia 2019 r., Biblioteka Śląska w Katowicach. Dostęp 1.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/publikacje-urzdowe-w-lskiej-bibliotece-cyfrowej/207772809>.
102. Kreis, A[ntoni]: Cyfrowe archiwum muzyczne prof. Adolfa Dygacza [online]. XIII Zebranie Uczestników Śląskiej Biblioteki Cyfrowej, 16 grudnia 2019 r., Biblioteka Śląska w Katowicach. Dostęp 1.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/cyfrowe-archiwum-muzyczne-prof-adolfa-dygacza/206420663>.
103. Lis, Remigiusz: Sprawy koordynacyjne i rozwojowe ŚBC [online]. XIII Zebranie Uczestników Śląskiej Biblioteki Cyfrowej, 16 grudnia 2019 r., Biblioteka Śląska w Katowicach. Dostęp 1.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/sprawy-organizacyjne-i-rozwojowe-bc/206426106>.
104. Magiera, Agnieszka: Geohist – powiązanie ze Śląską Biblioteką Cyfrową [online]. XIII Zebranie Uczestników Śląskiej Biblioteki Cyfrowej, 16 grudnia 2019 r., Biblioteka Śląska w Katowicach. Dostęp 1.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/geohist-powizanie-ze-lsk-bibliotek-cyfrow/206430817>.
105. Magiera, Agnieszka: Kolekcja Maxa Pinkusa [online]. XIII Zebranie Uczestników Śląskiej Biblioteki Cyfrowej, 16 grudnia 2019 r., Biblioteka Śląska w Katowicach. Dostęp 1.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/kolekcja-maxa-pinkusa/206431374>.
106. Zbroszczyk, Małgorzata: Cyfrowe archiwum ziemi chrzanowskiej w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Chrzanowie [online]. XIII Zebranie Uczestników Śląskiej Biblioteki Cyfrowej, 16 grudnia 2019 r., Biblioteka Śląska w Katowicach. Dostęp 1.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/cyfrowe-archiwum-ziemi-chrzanowskiej-w-miejskiej-bibliotece-publicznej-w-chrzanowie/206419397>.

2020

107. Dębicka, Teresa: Społeczna Pracownia Digitalizacji ŚBC. Sprawozdanie z działalności za okres grudzień 2019 – listopad 2020 [online] / Teresa Dębicka, Magdalena Kuczowic. XIV Zebranie Uczestników Śląskiej Biblioteki Cyfrowej, grudzień 2020 r., Biblioteka Śląska w Katowicach. Dostęp 1.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/sprawozdanie-spd-2020/254903833#1>.
108. Drabek, Aneta: Sprawozdanie Zespołu Koordynacyjnego, grudzień 2010 – grudzień 2020 [online] / Aneta Drabek, Remigiusz Lis. XIV Zebranie Uczestników Śląskiej Biblioteki Cyfrowej, grudzień 2020 r., Biblioteka Śląska w Katowicach. Dostęp 1.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/xiv-zebranie-bc-sprawozdanie-zespou-koordynacyjnego-bc-20192020/254903835#1>.
109. Lis, Remigiusz: Silesian Digital Library – its organization, resources and projects. // W: 5. Kongress Polenforschung, Martin-Luther-Universität, Universitätsplatz, Halle (Saale), 5–8 marca 2020 r. Dostęp 2.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/silesian-digital-library-its-organization-resources-and-projects/229763767>.

2021

110. Drabek, Aneta: Sprawozdanie Zespołu Koordynacyjnego, grudzień 2020 – grudzień 2021 [online] / Aneta Drabek, Remigiusz Lis. XV Zebranie Uczestników Śląskiej Biblioteki Cyfrowej, Biblioteka Śląska, grudzień 2021 r., Katowice. Dostęp: 6.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/xv-zebranie-sbc-sprawozdanie-zespołu-koordynacyjnego-sbc/288413285>.
111. Drabek, Aneta: ŚBC (i okolice). Prace projektowe i rozwojowe 2020–2021 [online] / Aneta Drabek, Elżbieta Popielska, Remigiusz Lis. XV Zebranie Uczestników Śląskiej Biblioteki Cyfrowej, Biblioteka Śląska, grudzień 2021 r., Katowice. Dostęp 2.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/prace-projektowe-i-rozwojowe-20202021-aut-aneta-drabek-elbieta-popielska-remigiusz-lis/265704294>.
112. Lis, Remigiusz: Model regionalnej biblioteki cyfrowej na przykładzie Śląskiej Biblioteki Cyfrowej [online]. Autoreferat na obronę pracy doktorskiej „Model regionalnej biblioteki cyfrowej na przykładzie Śląskiej Biblioteki Cyfrowej”, Wydział Nauk Społecznych Uniwersytetu Śląskiego, 28 maja 2021 r., Katowice. Dostęp 1.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/model-regionalnej-biblioteki-cyfrowej-na-przykladzie-liskiej-biblioteki-cyfrowej/248695837>.
113. Lis, Remigiusz: Trwałość zasobów cyfrowych [online]. Konferencja „Małopolska Biblioteka Cyfrowa w horyzoncie 21. Wieku – stworzenie innowacyjnej platformy udostępniania regionalnych zasobów cyfrowych w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej w Krakowie”, 28 lipca 2021 r., Kraków. Dostęp 1.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/trwao-zasobw-cyfrowych-aut-remigiusz-lis/263977195>.

2022

114. Bednarek, Grzegorz: Biblioteka Cyfrowa Bytomskiej Architektury [online]. XVI Zebranie Uczestników Śląskiej Biblioteki Cyfrowej, 16 grudnia 2022 r., Biblioteka Śląska w Katowicach. Dostęp 1.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/biblioteka-cyfrowa-bytomskiej-architektury/255017581#1>.
115. Brol, Aleksandra: Śląskie Digitalium w Operze Śląskiej [online] / Aleksandra Brol, Anna Włodarczyk. XVI Zebranie Uczestników Śląskiej Biblioteki Cyfrowej, 16 grudnia 2022 r., Biblioteka Śląska w Katowicach. Dostęp 2.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/lskie-digitalium-w-operze-liskiej/255021536>.
116. Drabek, Aneta: Sprawozdanie Zespołu Koordynacyjnego za lata 2020–2022 [online] / Aneta Drabek, Remigiusz Lis. XVI Zebranie Uczestników Śląskiej Biblioteki Cyfrowej, 16 grudnia 2022 r., Biblioteka Śląska w Katowicach. Dostęp 2.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/xvi-zebranie-bc-sprawozdanie-zespołu-koordynacyjnego-za-lata-20202022pdf/255144100>.
117. Drabek, Aneta: ŚBC. Prace projektowe i rozwojowe 2020–2022 [online] / Aneta Drabek, Remigiusz Lis. XVI Zebranie Uczestników Śląskiej Biblioteki Cyfrowej, Biblioteka Śląska w Katowicach. Dostęp 1.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/prace-projektowe-i-rozwojowe-20202022pdf/255017568>.
118. Lis, Remigiusz: Jaki sens ma spór o nośniki czyli o tym, że treść jest królową / Remigiusz Lis, Danuta Sroka. // W: Konferencja Book Forum, 12–14 grudnia 2022.

119. Szudeja, Aleksandra: Społeczna Pracownia Digitalizacji ŚBC. Sprawozdanie z działalności za okres grudzień 2019 – listopad 2022 [online] / Aleksandra Szudeja, Dorota Romaszewska. XVI Zebranie Uczestników Śląskiej Biblioteki Cyfrowej, 16 grudnia 2022 r., Biblioteka Śląska w Katowicach. Dostęp 2.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/sprawozdanie-spd-20192022pdf/255144110>.
120. Żywulski, Łukasz: Digitalizacja uczuć... Czyli krótka historia pewnej wyjątkowej kolekcji listów, obok których nie sposób przejść obojętnie [online]. XVI Zebranie Uczestników Śląskiej Biblioteki Cyfrowej, 16 grudnia 2022 r., Biblioteka Śląska w Katowicach. Dostęp 1.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/digitalizacja-uczuc-prezentacja-na-xvi-zebranie-bc/255017572>.

2023

121. Drabek, Aneta: Prace projektowe i rozwojowe 2020–2021 [online]. / Aneta Drabek, Elżbieta Popielska, Remigiusz Lis. XVII Zebranie Uczestników Śląskiej Biblioteki Cyfrowej, 14 grudnia 2023 r., Biblioteka Śląska w Katowicach. Dostęp 1.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/prace-projektowe-i-rozw-ujowe-20202021-aut-aneta-drabek-elbieta-popielska-remigiusz-lis/265704294>.
122. Drabek, Aneta: Sprawozdanie Zespołu Koordynacyjnego ŚBC, grudzień 2022 – grudzień 2023 [online] / Aneta Drabek, Remigiusz Lis. XVII Zebranie Uczestników Śląskiej Biblioteki Cyfrowej, 14 grudnia 2023 r., Biblioteka Śląska w Katowicach. Dostęp 1.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/sprawozdanie-zespo-u-koordynacyjnego-bc-grudzie-2022-grudzie-2022-xvii-zebranie-bc-aut-aneta-drabek-remigiusz-lis/264654215>.
123. Drabek, Aneta: ŚBC. Prace projektowe i rozwojowe 2023 [online] / Aneta Drabek, Remigiusz Lis. XVII Zebranie Uczestników Śląskiej Biblioteki Cyfrowej, 14 grudnia 2023 r., Biblioteka Śląska w Katowicach. Dostęp 1.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/prace-projektowe-i-rozw-ujowe-bc-2023-aut-aneta-drabek-remigiusz-lis/264654255>.
124. Drabek, Aneta: Udostępnienie nowych publikacji w bibliotekach cyfrowych na przykładzie monografii i doktoratów z Uniwersytetu Śląskiego [online]. XVII Zebranie Uczestników Śląskiej Biblioteki Cyfrowej, 14 grudnia 2023 r., Biblioteka Śląska w Katowicach. Dostęp 1.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/udostpnienie-nowych-publicacji-w-bibliotekach-cyfrowych-na-przykadzie-monografii-i-doktoratw-z-universytetu-lskiego-aut-aneta-drabek/264654189#1>.
125. Lis, Remigiusz: Biblioteki cyfrowe jako źródła wielomedialnej informacji dla ludzi i innych systemów komputerowych [online]. Konferencja „Wykorzystanie i potencjał zasobów cyfrowych”, Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Olsztynie, 21 listopada 2023 r., Olsztyn. Dostęp 2.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/biblioteki-cyfrowe-jako-rda-wielomedialnej-informacji-dla-ludzi-i-innych-systemw-komputerowych/263758129>.
126. Lis, Remigiusz: Cyfrowy kontekst bibliografii regionalnej [online]. XLIII Ogólnopolskie Spotkanie Zespołu ds. Bibliografii Regionalnej Zarządu Głównego Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, 5-6 października 2023 r., Katowice. Dostęp 1.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/cyfrowy-kontekst-bibliografii-regionalnejpdf-aut-remigiusz-lis/262364959>.
127. Szudeja, Aleksandra: Społeczna Pracownia Digitalizacji. Sprawozdanie z działalności za okres grudzień

2022 – listopad 2023 [online] / Aleksandra Szudeja, Dorota Romaszewska. XVII Zebranie Uczestników Śląskiej Biblioteki Cyfrowej, 14 grudnia 2023 r., Biblioteka Śląska w Katowicach. Dostęp 2.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/spoeczna-pracownia-digitalizacji-sprawozdanie-z-dziaanoci-za-okres-grudzie-2022-grudzie-2023-aut-aleksandra-szudeja/264654204>.

128. Tomala-Pietrzak, Malwina: Współpraca regionalna na przykładzie Mazowieckiej Biblioteki Cyfrowej [online]. XVII Zebranie Uczestników Śląskiej Biblioteki Cyfrowej, 14 grudnia 2023 r., Biblioteka Śląska w Katowicach. Dostęp 2.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/wsppraca-regionalna-na-przykadzie-mazowieckiej-biblioteki-cyfrowej-aut-malwina-tomalapietrzak/264654181>.

2024

129. Drabek, Aneta: Sprawozdanie Zespołu Koordynacyjnego ŚBC, grudzień 2023 – grudzień 2024 [online] / Aneta Drabek, Remigiusz Lis. XVIII Zebranie Uczestników Śląskiej Biblioteki Cyfrowej, 6 grudnia 2024 r., Biblioteka Śląska w Katowicach. Dostęp 2.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/xviii-zebranie-sbc-sprawozdanie-zespołu-koordynacyjnego-za-2024-pdf/273969152>.
130. Kusiak, Michał: Śląska Biblioteka Portretów Mówionych – od kuchni [online] / Michał Kusiak, Krzysztof Guziatek. XVIII Zebranie Uczestników Śląskiej Biblioteki Cyfrowej, 6 grudnia 2024 r., Biblioteka Śląska w Katowicach. Dostęp 1.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/slaska-biblioteka-portretow-mowionych-od-kuchni-pdf/273969072>.
131. Lis, Remigiusz: Sztuczna inteligencja a biblioteka cyfrowa [online]. XVIII Zebranie Uczestników Śląskiej Biblioteki Cyfrowej, 6 grudnia 2024 r., Biblioteka Śląska w Katowicach. Dostęp 2.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/sztuczna-inteligencja-a-biblioteka-cyfrowa-pdf/273969207>.
132. Lis, Remigiusz: ŚBC. Prace rozwojowe i projektowe 2024 [online]. XVIII Zebranie Uczestników Śląskiej Biblioteki Cyfrowej, 6 grudnia 2024 r., Biblioteka Śląska w Katowicach. Dostęp 2.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/prace-rozwojowe-i-projektowe-sbc-2024-pdf/273969222>.
133. Szudeja, Aleksandra: Społeczna Pracownia Digitalizacji. Sprawozdanie z działalności za rok 2024 [online] / Aleksandra Szudeja, Dorota Romaszewska. XVIII Zebranie Uczestników Śląskiej Biblioteki Cyfrowej, 6 grudnia 2024 r., Biblioteka Śląska w Katowicach. Dostęp 2.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/sprawozdanie-solecznej-pracowni-digitalizacji-sbc-za-2024-2024-pdf/273969119#18>.
134. Wojciechowski, Roman: Pomiędzy Case'm a Neo. Neuromancer versus Matrix [online]. XVIII Zebranie Uczestników Śląskiej Biblioteki Cyfrowej, 6 grudnia 2024 r., Biblioteka Śląska w Katowicach. Dostęp 1.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/pomiedzy-case-m-a-neo-neuromancer-versus-matrix/273969344#2>.
135. Żywulski, Łukasz; Klimaj, Jan: Między CAS a ŚBC, czyli słów kilka o digitalizacji negatywów i eksponatów Izby Regionalnej w Piekarach Śląskich w 2024 r. [online] / Łukasz Żywulski, Jan Klimaj. XVIII Zebranie Uczestników Śląskiej Biblioteki Cyfrowej, 6 grudnia 2024 r., Biblioteka Śląska w Katowicach. Dostęp 2.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/miedzy-cas-a-sbc-czyli-slow-kilka-o-digitalizacji-negatywow-i-eksponatow-izby-regionalnej-w-piekarach-slaskich-w-2024-roku/273969309>.

2025

136. Drabek, Aneta: Sprawozdanie Zespołu Koordynacyjnego Śląskiej Biblioteki Cyfrowej 2024–2025 [online] / Aneta Drabek, Remigiusz Lis. XIX Zebranie Uczestników Śląskiej Biblioteki Cyfrowej, 19 grudnia 2025 r., Biblioteka Śląska w Katowicach. Dostęp 2.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/sprawozdanie-zespołu-koordynacyjnego-slaskiej-biblioteki-cyfrowej-2024-2025/286788079#17>.
137. Lis, Remigiusz: ŚBC. Prace projektowe i rozwojowe 2025 [online]. XIX Zebranie Uczestników Śląskiej Biblioteki Cyfrowej, 19 grudnia 2025 r., Biblioteka Śląska w Katowicach. Dostęp 2.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/slaska-biblioteka-cyfrowa-2025-modernizacja-cyfrowa-czytelnia-i-ai-w-digitalizacji/286788128#13>.
138. Szudeja, Aleksandra: Społeczna Pracownia Digitalizacji. Sprawozdanie z działalności za rok 2024 [online] / Aleksandra Szudeja, Dorota Romaszewska. XIX Zebranie Uczestników Śląskiej Biblioteki Cyfrowej, 19 grudnia 2025 r., Biblioteka Śląska w Katowicach. Dostęp 2.07.2026: <https://www.slideshare.net/slideshow/spoleczna-pracownia-digitalizacji-sbc-raport-roczny-2025-wolontariat-i-szkolenia/286788225>.

*Zebrały: Magdalena Krzyżanowska, Aneta Drabek
Opracowała: Aleksandra E. Adamczyk*

Województwo
Śląskie

Biblioteka Śląska

Institucja kultury Samorządu Województwa Śląskiego

ISBN 978-83-68453-45-4